

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ပြေဆိုလိုသူများ နှင့် လေ့လာလိုသူများအတွက်

ဓမ္မဗျူဟာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့်

မေးခွန်းဟောင်း နှင့် အဖြေများ

၁၉၈၃ - ခုနှစ် မှ ၂၀၁၆ - ခုနှစ် အထိ

သင်တန်းမှူး

ဓမ္မဗျူဟာ - ဒေါ်ခင်လှတင်

မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ

ဓမ္မဗျူဟာသာသနာမာမကအဖွဲ့

(လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း)

သဗ္ဗညုဉာဏ်တော်အစွမ်း

- * သိရန်မှန်ကန် မကျန်ရအောင်
လုံးဝစုံလင် အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။
- * သိသည့်တရား များအပြား၌
ဟောထားစွယ် နည်းသွယ်သွယ်ကို
ခြယ်လှယ်စုံလင် အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။
- * ကျွတ်ထိုက်ကြပေ များဝေနေ၏
ကုန္တေရိက် သူ့အကြိုက်ကို
နှိုက်ချွတ်စုံလင် အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။
- * သဗ္ဗညုဉာဏ်အား စွမ်းသုံးပါးကြောင့်
အများဝေနေ ကျွတ်လွတ်စေဖို့
မနေမနား သက်တော်အားဖြင့်
ကြီးမားလေဘိ ရှစ်ဆယ်ပြည့်၍
ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည့်တိုင်အောင် သယ်ယူဆောင်
ဘုန်းခေါင်....ငါတို့ဘုရားတည်း။

တောင်မြို့ - မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စာပေပွဲ ဝင်ရောက်ပြေဆိုလိုသူများ နှင့် လေ့လာလိုသူများအတွက်

ဓမ္မဗျူဟာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့်
မေးခွန်းပေါင်း နှင့် အဖြေများ
၁၉၈၃ - ခုနှစ် မှ ၂၀၁၆ - ခုနှစ် အထိ

သင်တန်းမှူး
ဓမ္မဗျူဟာ - ဒေါ်ခင်လှတင်
မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဇေ
ဓမ္မဗျူဟာသာသနာမဂ်အဖွဲ့
(လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း)

သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (တတိယဆင့်) မေးခွန်းဟောင်းနှင့်အဖြေများ

(၁၉၈၃-ခုနှစ်မှ ၂၀၀၇-ခုနှစ်ထိ)

ပညာဘွဲ့မိန့်ခွေသပိုင်း

၁၉၈၃

- ၁။ ဖန်ဆင်းရှင်၏ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် ကမ္ဘာလောကကြီး ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနေသည်ဟူသော အယူကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာနည်းဖြင့် ဆန်းစစ်ဝေဖန်ပါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာနည်း ဟူသည်မှာ - အကြောင်းအကျိုးစပ်သည်၏ အစွမ်းအား ဖြင့် အကြောင်းတို့ ညီညွတ်ခြင်း ရှိလတ်သော် အကျိုးတရားတို့ဖြစ်ခြင်းဖြင့် ဝဋ်သုံးပါး တို့ မပြတ်လည်ခြင်းကို ပြ၏။ ထိုသို့ပြသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ၏ နိဂုံးအဆုံးသက် “ဧဝမေတဿ” အစရှိသော ပုဒ်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းအဆက်ဆက်ကြောင့် သာလျှင် ရုပ်နာမ်ဟူသော ဆင်းရဲအပေါင်း ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤ ဖော်ပြချက်သည် ဣဿရခေါ် ဘုရားသခင် စသည်တို့ ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြ သည် မဟုတ်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဖန်ဆင်းရှင်၏ ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် ကမ္ဘာ လောကကြီး ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနေသည် ဟူသော အယူသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ နည်းအရ ဆန်းစစ်လျှင် မှန်ကန်မှု မရှိပါ။

- ၂။ ‘သံသရာရေယဉ်ကြော နစ်မွန်းမျောပါနေကြသည်’ ဟူသောစကား၌ သံသရာ၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါ။

သံသရာဆိုသည်မှာ - ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဓာတ်တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ မပြတ်မစဲ အစဉ်အဆက် ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်နေခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။

၃။ တစ်ပြောင်းပြန်ပြန် အဖန်ဖန်လည်ပတ်နေသော ဘဝစက်ဝန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြောင်းကျိုးကွင်းဆက်ကို ဖော်ပြသော အောက်ပါတရားတို့ဖြင့် မည်သို့သော မိစ္ဆာဉာဏ်အမြင်ကို သန့်စင်စေပါသနည်း။

(က) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ (ခ) သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်

(က) **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ** - ‘အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ဖြစ်ကြသည်’ ဟူသော ဤစကားသည် ‘ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းတတ်သူရှိသည်’ ဟု ယူသော ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒ မိစ္ဆာအမြင်ကို သန့်စင်စေပါသည်။

(ခ) **သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်** - ‘သင်္ခါရဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်’ ဟူသော ဤစကားသည် ‘အတ္တသည် ဘဝသစ်သို့ ပြောင်းသွားသည်’ ဟူသော မိစ္ဆာအမြင်ကို သန့်စင်စေပါသည်။

၄။ အမိဝမ်းတွင်းတစ်အူတုံဆင်းဖြစ်သော အမွှာညီနောင်တို့သည် အကျိုးပေးတူသင့်ပါလျက် မတူဘဲ၊ တစ်မူထူးခြားကွဲပြားရပ်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာနည်းအရ ဖြေရှင်းပြပါ။

အမွှာညီနောင်တို့သည် အကျိုးပေးတူသင့်ပါလျက် မတူဘဲ၊ တစ်မူထူးခြားကွဲပြားခြင်းမှာ ကမ္မဘဝ (ကံ)ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာနည်းဝယ် ဟောတော်မူအပ်သော ‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ အရ -

အမိဝမ်းတွင်းတစ်အူတုံဆင်းဖြစ်သော အမွှာညီနောင်တို့သည် ပြင်ပအကြောင်း (အမိအဘတို့၏ သုက်သွေး အာဟာရစသည်)တို့ တူညီကြသော်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ခန္ဓာတို့မတူ၊ တစ်မူထူးခြား ကွဲပြားခြင်းရှိ၏။ ထိုသို့ မတူထူးခြားကွဲပြားခြင်းသည် အကြောင်းမဲ့မဟုတ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထူးခြားမှုသည် အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့အားလည်းကောင်း မရှိခြင်းကြောင့်ပေတည်း။ ထိုအကြောင်းသည်လည်း သတ္တဝါတို့သည် အတိတ်ဘဝက မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ပြုခဲ့သော

ကမ္မဘဝ(ကံ)အကြောင်းတရားသာ ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ကံအကြောင်းတရားမှလွဲ၍ ထူးခြားခြင်းကို ပြုတတ်သော အခြား အကြောင်းမရှိခြင်းကြောင့် ပေတည်း။

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ‘ကံသည် သတ္တဝါတို့ကို ယုတ်သည် အဖြစ်၊ မြတ်သည်အဖြစ်ဖြင့် ခွဲခြားဝေဖန်၏’ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

၁၉၈၄

၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွင် ပါဝင်လည်ပတ်နေသော ဇာတိ၏ နိယာမအကျိုးတရားများအပေါ် တရားသဘောပေါ်လွင်အောင် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွင် ပါဝင်လည်ပတ်နေသော ဇာတိ၏ နိယာမအကျိုးတရားများအပေါ် တရားသဘောပေါ်လွင်အောင် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြရသော် -

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ဝန်း၌ ဇာတိဖြစ်လျှင် ဇရာမရဏ အကျိုးတရားတို့သည် မူချ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုဇရာမရဏသည် မသိမလိမ္မာသော ပုထုဇဉ်အား တွေ့ထိနှိပ်စက် သည်ဖြစ်၍ သောက၊ ပရိဒေဝ စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သောကစသည်တို့ဖြစ်လျှင် အဝိဇ္ဇာလည်း မကွေမကွာ ယှဉ်လေ့ရှိ၏။ ထိုအခါ ‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’ ။ ပ ။ ‘ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ’ ဟူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ဝန်း လည်ပတ်ပြန်တော့၏။ သတ္တဝါတို့သည် သံသရာနောင်အိမ်၌ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ကြုံရပြန်တော့သည်။

ထိုဇရာမရဏသည်ပင် ကိလေသာဝဋ်ဖြစ်ကို ပယ်သတ်ပြီးသော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဖြစ်လျှင်ကား သောကစသည်တို့ မဖြစ်ပေါ်နိုင်တော့ပေ။ သံသရာဝဋ်လည်း ပြတ်စဲ တော့၏။ ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ ပညာရှိသည် သံသရာဝဋ်ပြတ်စေရန် ကြွင်းသောကိစ္စတို့ကိုပယ်၍ အခါခပ်သိမ်း အမှတ်ရသောသတိရှိလျက် ဝိပဿနာ တရားကို အားထုတ်သင့်ပါသည်။

၂။ တမာစေ့ကြောင့် တမာပင်ပေါက်သည်။ ကြံပင်မပေါက်နိုင်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် အပုညာဘိသင်္ခါရသာ ဖြစ်သင့်သည်။ ပုညာဘိသင်္ခါရ မဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ မည်သို့မှတ်ရမည်နည်း၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ဖြေပါ။

အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပုညာဘိသင်္ခါရ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ - လောက၌ ပစ္စယုပ္ပန်သဘောတရားတို့၏ ဆန့်ကျင်သောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ မဆန့်ကျင်သောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ တူသောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ မတူသောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။

အကျိုးတရားတို့၏ ဌာန၊ သဘာဝ၊ ကိစ္စစသည်ဖြင့် ဆန့်ကျင်သောအကြောင်း၊ မဆန့်ကျင်သောအကြောင်း စသည်တို့ကို ထင်ရှားပြရသော် -

- အနန္တရပစ္စည်း၌ တည်ဆဲမဟုတ် ချုပ်ပျောက်ပြီးသော ရှေးစိတ်သည် နောက်စိတ်၏ ထင်ရှားတည်ရှိခြင်းအားဖြင့် ဆန့်ကျင်သောအကြောင်းဖြစ်၏။ ဤကား သာသနာတော်ဘက်က အကြောင်းဖြစ်၏။

ရှေးကာလ၌ အတတ်ပညာကို သင်ယူခြင်းသည် နောက်ကာလ၌ အတတ်ပညာကို သင်ယူခြင်း၏ တည်ရှိခြင်းအားဖြင့် ဆန့်ကျင်သောအကြောင်းဖြစ်၏။ ဤကား လောကီဘက်က အကြောင်းဖြစ်၏။

(ကြွင်းအချက်များ - မှတ်စုအတိုင်း သိပါ။)

၁၉၈၅

၁။ လူ့သဘာဝဆိုးများဖြစ်ကြသော တဏှာနှင့်ဥပါဒါန်တို့ကို ဆန့်ကျင်တွန်းလှန်နိုင်သော တရားများကို အသီးသီးဖော်ပြပြီးလျှင်၊ တဏှာနှင့်ဥပါဒါန်တို့သည် လူမှုဘဝ၌ မည်သည့်ဆင်းရဲဒုက္ခများ အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်အညီ ဖော်ပြပါ။

- တဏှာကို ဆန့်ကျင်တွန်းလှန်နိုင်သော တရားမှာ အရဟတ္တမဂ် ဖြစ်ပါသည်။
- ဥပါဒါန် ၄-ပါးအနက် ဒိဋ္ဌပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်တို့ကို တွန်းလှန်နိုင်သော တရားမှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြစ်ပြီး၊ ကာမုပါဒါန်ကို တွန်းလှန်နိုင်သောတရားမှာ အရဟတ္တမဂ် ဖြစ်ပါသည်။

တဏှာနှင့်ဥပါဒါန်တို့သည် လူမှုဘဝ၌ မည်သည့်ဆင်းရဲဒုက္ခများအကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဆိုသော် -

တဏှာသည် ရှာမှီးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၏အကြောင်းခံဖြစ်၍၊
ဥပါဒါန်သည် စောင့်ရှောက်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၏ အကြောင်းခံဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။
(၁၉၈၉ နံပါတ်-၂ မေးခွန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန်)

၂။ ‘ငါ့မှာ အာရုံကင်းပြီ၊ ငါ့မှာ အာရုံပြတ်ပြီ’ဟု ပြောဆိုတတ်ကြရာ အဘိဓမ္မာသဘာဝအရ ဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ကို အာရမ္မဏပစ္စည်းအမြင်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြပါ။

‘ငါ့မှာ အာရုံကင်းပြီ၊ ငါ့မှာ အာရုံပြတ်ပြီ’ဟု ပြောဆိုခြင်းသည် အဘိဓမ္မာသဘာဝအရ မဖြစ်နိုင်ပါ။

အာရမ္မဏပစ္စည်းဆိုသည်မှာ စိတ်၊ စေတသိက်တို့အား ဆွဲကိုင်အပ်သော၊ မွေ့လျော်တတ်သော အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား ဖြစ်ပါသည်။

အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဟောတော်မူရာတွင် ‘အဆင်းစသော အာရုံတရားတို့သည် စက္ခုဝိညာဏ်စသော စိတ်တို့အား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏’ စသည်ဖြင့် ဆိုပြီးပါလျက်၊ နိဂုံးအဆုံးသတ်တွင် ‘အကြင်အကြင် တရားတို့ကို အာရုံပြု၍၊ အကြင်အကြင် စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုထို အာရုံတရားတို့သည် ထိုထိုစိတ် စေတသိက်တရားတို့အား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏’ဟု ဆိုထားခြင်းကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း မဖြစ်သောတရားမည်သည် မရှိ၊ ဖြစ်သည်သာ ဖြစ်၏။

စိတ်ဟူသည် အာရုံတရားကို အာရုံပြု၍သာ ဖြစ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ တည်လည်း တည်နိုင်၏။ ဥပမာ - အားနည်းသောယောက်ျားသည် တုတ်၊ တောင်ဌေးတို့ကို စွဲကိုင်၍သာ ထလည်းထရ၏၊ ရပ်လည်းရပ်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် စိတ်ရှိနေသေးသမျှ အာရုံရှိနေခြင်းကြောင့်၊ တစ်နည်း - အာရုံရှိမှသာ စိတ်ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အာရုံကင်းပြီ၊ ပြတ်ပြီဟု ပြောဆိုခြင်းသည် အဘိဓမ္မာသဘာဝအရ မဖြစ်နိုင်ပါ။

- ၃။ မှားယွင်းသော မိစ္ဆာအယူကို ယူမိမှားကြသူများအနေဖြင့် ယင်းမိစ္ဆာအယူကို လွယ်လွယ်နှင့် မစွန့်နိုင်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်းအရ ဝေဖန်ပြပါ။

မှားယွင်းသော မိစ္ဆာအယူကို လွယ်လွယ်နှင့် မစွန့်နိုင်ခြင်း

မှားယွင်းသော မိစ္ဆာအယူ ဟူသည် နတ္ထိဒိန္နံ အစရှိသော ၁၀-ပါး အပြားရှိသော မိစ္ဆာအယူ၊ စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်သော နွားစသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်ကို စင်ကြယ်ကြောင်းဟုယူသော မိစ္ဆာအယူ၊ အတ္တရှိ၏ဟုယူသော မိစ္ဆာအယူ စသည်တို့ဖြစ်၏။ ထိုမိစ္ဆာအယူတို့သည် ရံခါ သဿတ၊ ရံခါ ဥစ္ဆေဒသို့ ကျရောက်တတ်၏။ အနိစ္စသဘောမှ ဆန့်ကျင်ပြီး နိစ္စ ဟု သုံးသပ်တတ်၏။ သံယောဇဉ်နှင့် အာရုံကို မြဲစွာ ကိုင်တတ် ဖမ်းတတ်၍ စွဲလမ်းတတ်သောသဘောရှိ၏။

မိစ္ဆာအယူကို ယူမိခြင်း၏ အရင်းခံတရားမှာ တဏှာ(လောဘ)ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် “တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ” အရ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးသဖြင့် ဥပါဒါနံအဆင့်သို့ ရောက်လာသည်။ ပိုမိုမြဲမြံခိုင်ခံ့လာ၏။ ထို့ကြောင့် မိစ္ဆာအယူကို ယူမိသူတို့သည် ထိုအယူကို လွယ်လွယ်နှင့် မစွန့်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- ၄။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့တွင် ရှေးငါးပါးတို့ အချင်းချင်းဆက်စပ်မှုရှိပုံ သူကန်း ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားအောင် ပြခဲ့ပါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့တွင် ရှေးငါးပါးတို့ အချင်းချင်းဆက်စပ်မှုရှိပုံ

(၁) အဝိဇ္ဇာသည် ရုပ်နာမ်သဘာဝဓမ္မတို့၏ ကက္ခဋ္ဌ၊ ဖုသနစသော သဘာဝလက္ခဏာ၊ အနိစ္စတာ စသော သာမညလက္ခဏာတို့ကို မမြင်ခြင်းကြောင့် သူကန်းနှင့် တူ၏။

(၂) အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည် သူကန်းခြေချော်ခြင်းနှင့် တူ၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၇

- (၃) သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် ခြေချော်သောသူကန်း လဲကျခြင်းနှင့် တူ၏။
- (၄) ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်သည် လဲကျသောသူအား အိုင်းအမာပေါ်ခြင်း နှင့် တူ၏။
- (၅) နာမ်ရုပ်ကြောင့်ဖြစ်သော သဠာယတနသည် အိုင်းအမာပေါက်ကွဲရန် ဖြစ်ပေါ်လာသော သွေးပုပ်ပြည်စု အဖုအလုံးနှင့် တူ၏။

၅။ လူတိုင်းလူတိုင်း ကောင်းမှု-မကောင်းမှုများကို ပြုတတ်ကြရာ ကောင်းမှုကြောင့် မည်သည့်ဝိညာဏ်များ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအရ စိစစ်ပြပါ။

ကောင်းမှုဆိုသည်မှာ ပုညဘိသင်္ခါရနှင့် အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

- ကာမာဝစရပုညဘိသင်္ခါရကြောင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်မှ ကာယဝိညာဏ်ထိ ၅-ပါး၊ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် (သမ္ပဋိမျှိုင်း) မနောဝိညာဏ် ၁-ပါး၊ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် (သန္တိရဏ) မနောဝိညာဏ် ၂-ပါးဟူသော အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဝိညာဏ်ပေါင်း ၈-ပါးနှင့် သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက် မနောဝိညာဏ် ၈-ပါး၊ ပေါင်း ဝိပါက်ဝိညာဏ် ၁၆-ပါး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။
- ရူပါဝစရပုညဘိသင်္ခါရကြောင့် ရူပါဝစရဝိပါက် မနောဝိညာဏ် ၅-ပါး၊
- အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကြောင့် အရူပါဝစရဝိပါက် မနောဝိညာဏ် ၄-ပါးတို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၁၉၈၆

၁။ သံသရာခရီးသည်များ ခေါင်းဆောင်ထားသည့် တရားနှစ်ပါး၏ ခေါင်းဆောင်အရာ၌ တည်ကြောင်းကို ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

သံသရာခရီးသည်များ ခေါင်းဆောင်ထားသည့် တရားနှစ်ပါးမှာ အဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတရားနှစ်ပါးတို့ ခေါင်းဆောင်အရာ၌ တည်ရခြင်းမှာ -

အဝိဇ္ဇာသည် ဒုဂ္ဂတိဘုံသို့ ရောက်စေတတ်သော အကုသိုလ်ကံ၏ ထူးသော အကြောင်း၊ ဘဝတဏှာသည် သုဂတိဘုံသို့ ရောက်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံ၏ ထူးသောအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

အဝိဇ္ဇာသည် နှိပ်စက်အပ်သော ပုထုဇဉ်သည် ကိလေသာဖြင့် ပူလောင်ခြင်းကြောင့် သာယာခြင်း ကင်းလျက်၊ ဒုဂ္ဂတိသို့ ကျစေတတ်သောကြောင့် မိမိ၏အကျိုးမဲ့ကို လည်း ဆောင်တတ်သော၊ သူ့အသက်သတ်ခြင်းစသော ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားစေတတ်သော များစွာသော အကုသိုလ်ကံတို့ကို အားထုတ်ပြုလုပ်၏။

ဥပမာ - မီးပူဖြင့်ကပ်ခြင်း၊ ဆောက်ပုတ်ဖြင့် ရိုက်နှက်ခံရခြင်းတို့ကြောင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲနေသော အသတ်ခံရမည့်နွားမသည် သာယာခြင်းကင်းလျက် မိမိ၏အကျိုးမဲ့ကို ဆောင်တတ်သော ရေပူကိုသောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဘဝတဏှာသည် နှိပ်စက်အပ်သော ပုထုဇဉ်သည် ကိလေသာအပူကင်းခြင်းကြောင့် သာယာဖွယ်လည်းရှိသော၊ သုဂတိဘဝသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့် မိမိ၏ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းကိုလည်း ပယ်ဖျောက်တတ်သော၊ သူ့အသက်သတ်ခြင်း မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းစသော သုဂတိဘဝသို့ လားစေတတ်သော များစွာသော ကုသိုလ်ကံတို့ကို အားထုတ်ပြုလုပ်၏။

ဥပမာ - အထက်ပါ နွားမသည် ရေအေးကိုတပ်နှစ်သက်သဖြင့်၊ မိမိ၏ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော ရေအေးကိုသောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ရင်ဘတ်ခတ်တီးငိုငြီးကြသည့် အသိနည်းစွ လူဗာလတို့ သံသရာစက်လည်ပုံကို သိသာရုံမျှ ရှင်းပြခဲ့ပါ။

ရင်ဘတ်ခတ်တီးငိုငြီးကြသည့် အသိနည်းစွ လူဗာလတို့ သံသရာစက်လည်ပုံ

ဧရာမရဏသည် နှိပ်စက်အပ်သော ပညာနည်းသောသူအား ထိုဧရာမရဏနှင့် စပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ မစပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော သောက (စိုးရိမ်မှု)၊ ပရိဒေဝ (ငိုကြွေးမှု) စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုရင်ဘတ်ခတ်တီး ငိုငြီးခြင်းစသည်တို့ဖြစ်လျှင်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၉

အဝိဇ္ဇာလည်းဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာဖြစ်လျှင် အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ ။ ပ ။ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသသည် မလွဲမသွေ ဖြစ်လေတော့သည်။

ဤနည်းဖြင့် ရင်ဘတ်ခတ်တီး ဝိုင်းကြသည့် အသိနည်းစွ လူ့ဗာလတို့၌ ဘဝစက် သည် မပြတ်လည်ပတ်လေတော့သည်။

၃။ ‘လူမိုက်နောက်မှ အကြံရ’ ပြောဆိုကြရာ မိုက်မဲသောတရားက ကြံစည်တွေးတောသော တရားဖြစ်ပေါ်အောင် မည်မျှသော စွမ်းအင်သတ္တိဖြင့် အထောက်အကူပြုပါသနည်း။ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

မိုက်မဲသောတရား အဝိဇ္ဇာက ကြံစည်တွေးတောသောတရား ဖြစ်ပေါ်အောင် အထောက်အကူပြုပုံ

မိုက်မဲသောတရားအဝိဇ္ဇာသည် ပညာမျက်စိကန်းသည်ကိုပြုသဖြင့် သတ္တဝါတို့ သည် မှားယွင်းစွာ ကြံစည်တွေးတောလျက် ပုညာဘိသင်္ခါရကိုလည်းကောင်း၊ အပုညာဘိသင်္ခါရကိုလည်းကောင်း၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကိုလည်းကောင်း အားထုတ် ပြုလုပ်၏။ ဤသို့ ကြံစည်တွေးတောပြီး သင်္ခါရ ၃-ပါးကို ဖြစ်စေရာတွင် -

- (၁) ပုညာဘိသင်္ခါရအား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ၊ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိ၊
- (၂) အပုညာဘိသင်္ခါရအား ဟေတု၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတပစ္စယသတ္တိ၊
- (၃) အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရအား ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် အထောက်အကူပြု ပါသည်။

၄။ ဖဿတစ်ခုဖြစ်ပေါ်မှုသည် အာယတနများစွာအကြောင်းပါမှ ဖြစ်သည်ဟူရာ၌ အမြင် ဖဿဖြစ်ရန် မည်သည့်အာယတနများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသနည်း။ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

အမြင်ဓဿဖြစ်ရန်

ရူပါရုံဟူသော ရူပါယတန၊ စက္ခုပဿာဒဟူသော စက္ခာယတန၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော မနာယတနနှင့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြဉ်သော သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၆-ပါးဖြစ်သည့် ဓမ္မာယတနဟူသော အာယတန ၄-ပါးနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

၅။ ကာမုပါဒါန် အစွဲသန်မှုကြောင့် ဘဝနှစ်မျိုးနှစ်စား ဖြစ်လာပုံကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါ။

ကာမုပါဒါန် အစွဲသန်မှုကြောင့် ဘဝနှစ်မျိုးနှစ်စား ဖြစ်လာပုံ

ကာမုပါဒါန် အစွဲသန်မှုကြောင့် ဘုံ ၃-ပါး၌ ဖြစ်စေတတ်သော ကံကို ပြုလုပ်၏။ ထိုကံသည် ကမ္မဘဝဖြစ်၏။ ထိုပြုအပ်သောကံကြောင့် ဘုံ ၃-ပါး၌ ရအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် ဥပပတ္တိဘဝဖြစ်၏။ ဤသို့ ဘဝနှစ်မျိုးနှစ်စား ဖြစ်ပါသည်။ ချဲ့ပြရသော် -
ထိုသို့ ကာမုပါဒါန်အစွဲကြောင့် -

- (၁) ကာမဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံကို ပြုလုပ်လျှင်၊ ထိုကံသည် ကာမကမ္မဘဝမည်၏။ ထိုကံကြောင့် ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် ကာမဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။
- (၂) ရူပဘဝကိုဖြစ်စေသော ကံကိုပြုလုပ်လျှင်၊ ထိုကံသည် ရူပကမ္မဘဝမည်၏။ ထိုကံကြောင့် ရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် ရူပဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။
- (၃) အရူပဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံကို ပြုလုပ်လျှင်၊ ထိုကံသည် အရူပကမ္မဘဝမည်၏။ ထိုကံကြောင့် အရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် အရူပဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမုပါဒါန် အစွဲသန်မှုကြောင့် ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝ ဟူ၍ ဘဝနှစ်မျိုးနှစ်စား ဖြစ်ကုန်၏။

၁၉၈၇

၁။ ဘဝပဒေသာဟု ခေါ်ဆိုရသော လူ့ဘဝကို ရလောကြကုန်သောသူတို့၏ အမွန်အစ ဖြစ်လာပုံကို ‘သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ’ အမြင်အားဖြင့် ရှုမြင်သုံးသပ်ပါ။

လူ့ဘဝဟူသော ဝိပါက်ဝိညာဏ်၏ အကြောင်းသင်္ခါရမှာ ကာမာဝစရပုညာဘိသင်္ခါရ (ကာမာဝစရကုသိုလ်စေတနာ ၈-ပါး) ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌

- (၁) အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် တစ်ပါးသည် လူကျိုးလူကန်း၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကုန္တေချို့တဲ့သူ၊ နပုန်း၊ မမ်းစွဲသူ စသည့်ဘဝကို ဖြစ်စေ၏။
- (၂) သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးသည် လူ့ပြည်၌ ဘုန်းကံရှိသောသူတို့၏ ဘဝကို ဖြစ်စေ၏။

ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ရာဝယ် ရုပ်နှင့်ရောသော မိဿပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ကြပြီး၊ ရုပ်တို့မှာ ဘာဝရုပ် ချို့တဲ့ခဲ့သော် ကာယဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ် အားဖြင့် ကလာပ် ၂-စည်း (ရုပ် ၂၀)၊ ရုပ်စုံလင်ခဲ့သော် ကာယဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၊ ဘာဝဒသကကလာပ်အားဖြင့် ကလာပ် ၃-စည်း (ရုပ် ၃၀) ဖြစ်၏။ ထိုရုပ်ပေါင်းသည် မွေးစသိုးငယ်၏ အမွေးတစ်မျှင်ဖြင့် ထောပတ်ကြည်၌ နှစ်၍ ထုတ်ယူအပ်သော ဆီပေါက်ပမာဏရှိလျက်၊ ကလလရေကြည် ဟူသော အမည်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်၏။

ဤသို့လျှင် လူ့ဘဝအမွန်အစ၌ နာမ်နှင့်ရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

၂။ ဥပါဒါန် ၄-ပါး အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပွားပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အမြင်ဖြင့် စိစစ်ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

ဥပါဒါန် ၄-ပါး အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပွားပုံ

ဉာဏ်အားဖြင့် လျှောက်၍ကြည့်သော် အစမထင်သော သံသရာ၌ ရှေးဦးစွာ မည်သည့်ကိလေသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ဖွယ်မရှိခြင်းကြောင့် ကိလေသာတို့၏ဖြစ်စဉ် မှာ မုချအားဖြင့် မဆိုအပ်ပေ။

ပရိယာယ်အားဖြင့်ကား - တစ်ခုသောဘဝ၌ အတ္တဟုစွဲလမ်းခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော ‘အတ္တဝါဒုပါဒါန်’သည် ရှေးဦးစွာဖြစ်၏။ ထို့နောက် ‘အတ္တဝါဒုပါဒါန်’ ရှေ့သွားရှိသော သဿတအားဖြင့် အတ္တကို မြဲသည်ဟုယူခြင်း၊ ဥစ္ဆေဒအားဖြင့် အတ္တကို ပြတ်စဲသည်ဟု ယူခြင်းအားဖြင့် မြဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်းခြင်း ‘ဒိဋ္ဌုပါဒါန်’သည် ဖြစ်၏။ ထို့နောင်မှ အတ္တကို မြဲသည်ဟု ယူသောသူအား အတ္တ၏ စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှာ

‘သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ’ ဖြစ်၏။ အတ္တကို ပြတ်စဲသည်ဟု ယူသောသူအား တမလွန်လောက ကို ငဲ့ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ ‘ကာမုပါဒါနံ’ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဥပါဒါနံလေးပါးသည် ဖြစ်စဉ်အားဖြင့် အတ္တဝါဒုပါဒါနံ၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ၊ ကာမုပါဒါနံဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ လူသားများသိရှိကြသည့် အရာဌာနဟူသမျှတွင် အနက်နဲဆုံး အခက်ခဲဆုံးဖြစ်သော လေးဌာနကို ဖော်ပြ၍၊ ရှေ့နှစ်ဌာန၏ နက်နဲပုံကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အမြင်ဖြင့် သုတ်သင်ခဲ့ပါ။

အနက်နဲဆုံး အခက်ခဲဆုံး လေးဌာနမှာ -

- (၁) အတ္တဂမ္ဘီရတာ (အကျိုးအားဖြင့် နက်နဲခြင်း)
- (၂) ဓမ္မဂမ္ဘီရတာ (အကြောင်းအားဖြင့် နက်နဲခြင်း)
- (၃) ဒေသနာဂမ္ဘီရတာ (ဟောစဉ်ဒေသနာအားဖြင့် နက်နဲခြင်း)
- (၄) ပဋိဝေဂေဂမ္ဘီရတာ (ထိုးထွင်းသိသောအားဖြင့် နက်နဲခြင်း) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အတ္တဂမ္ဘီရတာ

ဇာတိဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဇရာမရဏ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘောနှင့် တစ်ပေါင်း တည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသဘောသည် နက်နဲ၏။ ထို့အတူ ဘဝဟူသောအကြောင်း ကြောင့် ဇာတိ၏ဖြစ်ခြင်းသဘောနှင့် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသဘောသည် နက်နဲ၏ ။ ပ ။ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ခြင်းသဘောနှင့် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသဘောသည် နက်နဲ၏။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝ စက်၌ အကျိုးအားဖြင့် နက်နဲခြင်းသည် အတ္တဂမ္ဘီရတာ မည်၏။

ဓမ္မဂမ္ဘီရတာ

အဝိဇ္ဇာသည် ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခိုက်အတန့်ရှိသည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာအား ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခိုက်အတန့်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ သိနိုင်ခဲ့သော အဖြစ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ အကြောင်းတရားက သင်္ခါရ အကျိုးတရားအား ကျေးဇူးပြုတတ် သောသဘောသည် နက်နဲ၏။ ထို့အတူ သင်္ခါရတို့၏ ဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုတတ်

သောသဘောသည် နက်နဲ၏။ ။ ပ ။ ဇာတိ၏ ဇရာမရဏအား ကျေးဇူးပြုတတ်
သောသဘောသည် နက်နဲ၏။ ဤသို့ အကြောင်းတရားတို့၏ နက်နဲခြင်းသည်
ဓမ္မဂုဏ်ရတာ မည်၏။

၁၉၈၈

- ၁။ ‘စွမ်းအင်သတ္တိသည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်ပြီးဖြစ်၍ ဆိုင်ရာတရားတို့အား ကူညီတတ်ကြသည်’
ဟုဆိုလျှင် လက်ခံနိုင်လောက်သော်လည်း ‘မဖြစ်မီက ကူညီသည်’ဟုဆိုလျှင် လက်ခံ
နိုင်ပါမည်လော၊ ဥပမာနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

လက်ခံနိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် -

‘ပစ္စည်းတရားတို့မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ပစ္စယုပ္ပန်
တရားတို့၏ နောက်မှဖြစ်၍ ထောက်ပံ့ကူညီကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားသည်
ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းမည်၏’ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောတော်မူသောကြောင့်၊ ‘မဖြစ်မီက
ကူညီသည်’ဆိုသော စကားသည် ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ - အာဟာရ၌ဖြစ်သော တောင့်တခြင်းစေတနာ (နာမ်တရား)သည် လင်းတ
ငယ်၏ ကိုယ် (ရုပ်တရား)အား ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့
သို့ ရှေး၌ဖြစ်နှင့်သော ရုပ်တရားတို့အား နောက်မှဖြစ်သော နာမ်တရားတို့
က ဤပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတရားဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ ယခုစာဖြေပုဂ္ဂိုလ်အပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူသမျှသည် ဘဝစက်ယန္တရားပိုင်ရှင်ကြီး
များချည်း ဖြစ်လေရာ ယင်းဘဝစက်ယန္တရား၏ အလွှာလေးခုကို အစဉ်ကျကျ ရေးပြခဲ့ပါ။

အလွှာလေးခုကို အစဉ်ကျကျ ရေးပြရသော် -

- (၁) အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရသည် ပထမအလွှာ (အတိတ်အကြောင်းလွှာ)
- (၂) ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာသည် ဒုတိယအလွှာ
(ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးလွှာ)
- (၃) တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝသည် တတိယအလွှာ (ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းလွှာ)

(၄) ဇာတိ၊ ဇရာမရဏသည် စတုတ္ထအလွှာ (အနာဂတ်အကျိုးလွှာ) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ အဘယ်မည်သော ယုံကြည်မှုမျိုးနှင့်တကွဖြစ်သော တရားကို ဘဝတဏှာဟုလည်းကောင်း၊ ဝိဘဝတဏှာဟုလည်းကောင်း ခေါ်ပါသည်။ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ တဏှာအစစ် တစ်ရာရှစ်ကို သိသာရုံမျှ တွက်ပြပါ။

ဘဝတဏှာနှင့် ဝိဘဝတဏှာ

ရူပါရုံစသော အာရုံ ၆-ပါး၌ ဆာလောင်တပ်မက်မှုတဏှာသည် ထိုအာရုံ ၆-ပါးတို့ကို 'ခိုင်သည်၊ မြဲသည်'ဟု စွဲလမ်းသော သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်လျှင် ဘဝတဏှာ ဟု ခေါ်၏။

ထိုအာရုံ ၆-ပါးတို့ကို 'ပြတ်လတ္တံ့၊ ပျက်လတ္တံ့'ဟု စွဲလမ်းသော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ဖြစ်လျှင် 'ဝိဘဝတဏှာ' ဟု ခေါ်ပါသည်။

တဏှာအစစ်တစ်ရာရှစ်

အာရုံမှလာသောအမည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၆-ပါးသော တဏှာတို့တွင် တစ်ပါး တစ်ပါးသောတဏှာ၌ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာအားဖြင့် ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝ တဏှာဟူ၍ သုံးပါးစီရှိသောကြောင့် တဏှာ ၁၈-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ ထို ၁၈-ပါးသော တဏှာတို့သည် အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါး၏ အစွမ်းဖြင့် တဏှာ ၃၆- ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ တစ်ဖန် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် တဏှာအစစ်-၁၀၈ ဖြစ်လာပါသည်။

- ၄။ 'လူချင်းတူလျက် အသက်ရှူခြင်းကဲ့သို့' ဟူသောစကားကဲ့သို့ လောက၌ လူညံ- လူတော်အားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းအကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအကြောင်း၏ အာရုံ များကိုလည်းကောင်း ရေးပြခဲ့ပါ။

လူညံလူတော်ကွဲပြားခြင်း (၁၉၈၃ နံပါတ်-၄)

လူဘဝကို ဖြစ်စေသော အကြောင်း၏အာရုံများမှာ -

ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ဟူသော ကာမအာရုံ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၉

- ၁။ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဘဝနှစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အမြင်ဖြင့် သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဘဝနှစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ -

ဥပါဒါန်ဟူသော အစွဲသန်မှုကြောင့် ဘုံ ၃-ပါးတို့၌ ဖြစ်စေတတ်သော ကံ (ကမ္မဘဝ)တို့ကို ပြုကြ၏။ ထိုကံ (ကမ္မဘဝကြောင့်) ဖြစ်ပေါ်လာသော ခန္ဓာတို့သည် ဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။

- ထို့ကြောင့် ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော အကျိုးဘဝတို့သည်
- (က) ထိုထိုဘဝတို့၌ ဖြစ်စေတတ်သော ကံဟူသော ကမ္မဘဝ နှင့်
 - (ခ) ထိုကံက ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာဟူသော ဥပပတ္တိဘဝဟူ၍ နှစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ဥပါဒါန်အစွဲကြောင့် -

- (၁) ကာမဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံကို ပြုလုပ်လျှင်၊ ထိုကံသည် ကာမကမ္မဘဝ မည်၏။ ထိုကံကြောင့် ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် ကာမဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။
- (၂) ရူပဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံကို ပြုလုပ်လျှင်၊ ထိုကံသည် ရူပကမ္မဘဝ မည်၏။ ထိုကံကြောင့် ရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် ရူပဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။
- (၃) အရူပဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံကိုပြုလုပ်လျှင်၊ ထိုကံသည် အရူပကမ္မဘဝ မည်၏။ ထိုကံကြောင့် အရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် အရူပဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။

ဤသို့လျှင် ဥပါဒါန် အကြောင်းကြောင့် ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝဟူ၍ အကျိုးဘဝ နှစ်မျိုးနှစ်စား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

- ၂။ ‘ချစ်ခင်မှန်းဆ တမ်းတမိတယ်’ စသည်ဖြင့် သီဆိုကြရာဝယ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အမြင်ဖြင့် ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်ပြပြီးလျှင်၊ ယင်းတို့သည် အဘယ်မည်သော ဆင်းရဲ၏ အကြောင်းရင်းများ ဖြစ်ပါသနည်း ရှင်းလင်းပြပါ။

‘ရုပ်ခင်မှန်းဆ’ ဟူသည် အာရုံ၌ သာယာသောသဘောဖြင့် တောင့်တခြင်း မျှော်လင့်ခြင်းသဘောအဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သောကြောင့် ‘တဏှာ’ဟု အဓိပ္ပါယ် ရပါသည်။

‘တမ်းတမိတယ်’ ဟု ဆိုသောစကားမှာ တမ်းတခြင်း စွဲလမ်းခြင်း အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သောကြောင့် ‘ဥပါဒါန်’ ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အမြင်အရ ‘တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါန်’ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တဏှာသည် ရှာမှီးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောဆင်းရဲ (ပရိယေသနဒုက္ခ)၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ပြီး၊ ဥပါဒါန်သည် စောင့်ရှောက်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောဆင်းရဲ (အာရက္ခဒုက္ခ)၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ပါသည်။

(၁၉၈၅ နံပါတ်-၁ မေးခွန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရန်)

- ၃။ ‘သဗ္ဗာယတနပစ္စယာ ဖဿော’ ဟု ဟောတော်မူရာ စက္ခုသမ္ပဿအရာဝယ် ဖဿ တစ်ခုဖြစ်ပေါ်အောင် အာယတနအားလုံးက ကျေးဇူးပြုပါသလော၊ မည်သည့် အာယတနများက ကျေးဇူးပြုပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၈၆ နံပါတ်-၄)

၁၉၉၀

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့်စပ်သောတရားကို ဟောတော်မူရာတွင် အဘယ် ကြောင့် ‘အဝိဇ္ဇာ၊ ဘဝတဏှာ’ တရားနှစ်ပါးကို ဦးခေါင်းထား၍ ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ရှင်းလင်းဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၈၆ နံပါတ်-၁)

- ၂။ အောက်ပါ ‘က’ ‘ခ’ ‘ဂ’ တို့ကို မှတ်မိသမျှ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။
- (က) ပဋိသန္ဓေအပြား (ခ) ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် (ဂ) ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ဖြစ်ရာဘုံ
 - (က) ပဋိသန္ဓေအပြား
- ပဋိသန္ဓေအပြား ၂၀ ရှိရာတွင် ရုပ်ပဋိသန္ဓေ (ဇီဝိတနဝကကလာပ် ရုပ်ပဋိသန္ဓေ) ၁-ပါးနှင့် နာမ်ပဋိသန္ဓေ ၁၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၇

(ခ) ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ၁၉-ပါး

နှင့်

(ဂ) ဖြစ်ရာဘုံ

၁။ အကုသလဝိပါက် အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ်

မနောဝိညာဏ် ၁-ပါး

အပါယ် ၄ ဘုံ

၂။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်

မနောဝိညာဏ် ၁-ပါး

လူ့ဘုံ, စတုမဟာရာဇ်ဘုံ

၃။ သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်

မနောဝိညာဏ် ၈-ပါး

ကာမသုဂတိ ၇ ဘုံ

၄။ ရူပါဝစရဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်

မနောဝိညာဏ် ၅-ပါး

(အသညသတ်ကြည့်)

ရူပ ၁၅ ဘုံ

၅။ အရူပါဝစရဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်

မနောဝိညာဏ် ၄-ပါး

အရူပ ၄ ဘုံ

၃။ ‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ ဟု ဟောတော်မူရာဝယ် ယူရမည့်ဘဝ၊ ပယ်ရမည့်ဘဝတို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ကောက်ပြပြီး၊ ယင်းဘဝက ဇာတိအား အဘယ်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ ၌ ယူရမည့်ဘဝမှာ ကမ္မဘဝဖြစ်၍ ပယ်ရမည့်ဘဝမှာ ဥပပတ္တိဘဝ ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းမှာ - ကမ္မဘဝသည်သာ ဇာတိအား ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ဥပပတ္တိ ဘဝသည် ဇာတိအား ကျေးဇူးမပြုတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္မဘဝသည် ဇာတိအား နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်း၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း သတ္တိနှစ်ပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၉၉၁

၁။ ဘဝတဏှာသည် အကုသိုလ်တရားအစစ် ဖြစ်ပါလျက် ကောင်းသောဘုံသို့ လားရောက် စေနိုင်လောက်အောင် ထူးခြားသောအကြောင်းတရား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်

ကြောင့် ယင်းသို့ဖြစ်ရသည်ကို ဥပမာ အကြောင်းယူ၍ပြ၍ ဖြေဆိုပါ။

**ဘဝတဏှာသည် အကုသိုလ်တရားအစစ် ဖြစ်ပါလျက် ကောင်းသောဘုံသို့ လားရောက်
စေနိုင်လောက်အောင် ထူးခြားသောအကြောင်းတရားဖြစ်ရခြင်းမှာ -**

ဘဝတဏှာနှိပ်စက်သော ပုထုဇဉ်သည် ကိလေသာအပူကင်းခြင်းကြောင့် သာယာဖွယ်ရှိသည့်ပြင် သုဂတိသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့် ဒုဂ္ဂတိဆင်းရဲဟူသော ပင်ပန်းခြင်းကိုလည်း ပယ်ဖျောက်တတ်သည့် သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အစရှိသော သုဂတိသို့ ရောက်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံအမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်အားထုတ် ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုကုသိုလ်ကံ၏အကျိုး သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ရ၏။

ဥပမာ - အသတ်ခံရမည့် နွားမသည် ရေနွေးကို ပူမှန်းသိ၍ မသောက်ဘဲ၊ ရေအေး ကိုသာ ဆာလောင်တောင့်တသည်ဖြစ်၍ သောက်သကဲ့သို့တည်း။

- နွားမသည် ဘဝတဏှာနှိပ်စက်သော ပုထုဇဉ်နှင့်တူ၏။ နွားမ၏ ရေနွေး ကို ပူမှန်းသိ၍ မသောက်ခြင်းသည် ပုထုဇဉ်၏ အဝိဇ္ဇာအလွန်အားမကြီး သဖြင့် အကုသိုလ်ကံ၏ အပြစ်ကိုသိခြင်းနှင့် တူ၏။ ရေအေးကို ဆာလောင် တောင့်တ၍ သောက်ခြင်းသည် ပုထုဇဉ်၏ ဘဝတဏှာအစွမ်းဖြင့် သုဂတိ ကို တောင့်တ၍ ကုသိုလ်ကံပြုခြင်းနှင့်တူ၏။

ထို့ကြောင့် ဘဝတဏှာသည် အကုသိုလ်တရားအစစ် ဖြစ်ပါလျက် ကောင်းသော ဘုံသို့ ရောက်စေသော ထူးသောအကြောင်းဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၁၉၈၆, ၁၉၉၀ တို့ကိုလည်း ကြည့်ပါ)

၂။ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရမည်သော စေတနာသည် မည်သည့်ဘုံဘဝ၌ မည်သည့်ဝိပါက် ဝိညာဏ်တို့အား မည်သည့်ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် မည်သည့်အချိန်အခါ၌ ကျေးဇူးပြုသည် ကို ဖော်ပြပါ။

အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရမည်သော အရူပကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါးသည် -

၁။ အရူပဘုံ၌

၂။ အရူပဝိပါက်ဝိညာဏ် ၄-ပါးတို့အား

၃။ နာနာကွဏ်ကမမ္မပစ္စည်း၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ၂-ပါးအားဖြင့်

၄။ ပဝတ္ထိအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။

၃။ ရူပါရုံကို မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုရာ၌ မည်သို့မည်ပုံ ကြည့်ပါက ကာမတဏှာဖြစ်သည်။ မည်သို့မည်ပုံ ကြည့်ပါက ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ ဖြစ်သည်ကို ထင်ရှားအောင် ဖြေဆိုပါ။

ရူပါရုံကို မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုရာ၌

ကာမတဏှာဖြစ်ပုံ - ရူပါရုံ၌ ကာမဂုဏ်ကို သာယာသည်၏ အစွမ်းဖြင့် သာယာလျက် ကြည့်၏။ ထိုအခါ ကာမတဏှာ ဖြစ်၏။

ဘဝတဏှာဖြစ်ပုံ - ထိုရူပါရုံကိုပင်လျှင် မဖောက်မပြန် ခိုင်ခံ့၏။ မပျက်မစီးမြဲ၏ ဟုဖြစ်သော သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဘဝတဏှာ ဖြစ်၏။

ဝိဘဝတဏှာဖြစ်ပုံ - ထိုရူပါရုံကိုပင်လျှင် ပြတ်၏။ ပျက်စီး၏ဟု ယူသော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဝိဘဝတဏှာ ဖြစ်၏။

ဤသို့ဖြင့် ရူပါရုံကို မျက်စိဖြင့်ကြည့်ရာ ကြည့်သောသူ၏ နှလုံးသွင်းအယူကို လိုက်၍ ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၉၉၂

၁။ ‘သီခက် ဟောခက် လေးချက် ညွှန်ကြား မြတ်တရား’ ဟူသော အဆိုအမိန့်အရ လေးချက်သောတရားကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နွယ်ကို အလယ်ကဖြတ်၍ အဆုံးပိုင်းကို ဆွဲယူလိုက်သကဲ့သို့ ဟောကြားထားသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်ကို မြန်မာလို သိသာအောင် ဖော်ပြပါ။

သီခက် ဟောခက် လေးချက်သောတရား

၁။ သစ္စာလေးပါး

၂။ သတ္တဝါ

၃။ ပဋိသန္ဓေ

၄။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တို့ ဖြစ်ပါသည်။

နွယ်ကိုအလယ်ကဖြတ်၍ အဆုံးပိုင်းကို ဆွဲယူလိုက်သကဲ့သို့ ဟောကြားထားသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်

မြတ်စွာဘုရားသည် 'ခံစားမှုဝေဒနာကို ဝမ်းမြောက်လျက် နှစ်သက်သော၊ ချီးမွမ်းပြောဆိုသော၊ မျိုသွင်းသိမ်းပိုက်လျက်တည်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား နှစ်သက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ခံစားမှု၌ဖြစ်သော ထိုနှစ်သက်ခြင်းသည် စွဲလမ်းမှု (ဥပါဒါန်)ပင်တည်း။ စွဲလမ်းမှုဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကံ(ဘဝ)သည် ဖြစ်၏။ ဖြစ်ကြောင်းကံ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်ပေါ်မှု (ဇာတိ)သည် ဖြစ်၏' ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

- ၂။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်ကို အဘယ်နည်းဖြင့် သိရသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ' ၌ သင်္ခါရထက် ပိုလွန်သော ဘဝမည်သောတရားကို ဖော်ပြပါ။

သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်ကို သိရပုံ

ဆည်းပူးအပ်သောကံ မရှိလတ်သော် ဝိပါက်၏ မရှိခြင်း-မဖြစ်ခြင်းကြောင့် သိအပ်ပါသည်။

၃၂-ပါးသော ဝိပါက်ဝိညာဏ် အကျိုးတရားတို့သည် ဆည်းပူးထားအပ်ပြီးသောကံ မရှိလျှင် မဖြစ်တတ်ပေ။ အကယ်၍ ကံမရှိဘဲ ဖြစ်နိုင်ငြားအံ့၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့အား အလုံးစုံသော ဝိပါက်ဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုသို့ကား မဖြစ်ကြကုန်၊ ထို့ကြောင့် 'သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်'ဟူသော သဘောကို သိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

'အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ'၌ သင်္ခါရထက် ပိုလွန်သော ဘဝမည်သော တရားမှာ ဥပပတ္တိဘဝ (အဗျာကတတရား) ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ ဒုတိယသစ္စာကြောင့်ဖြစ်သော ပထမဒုတိယသစ္စာကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ သဘာဝဓမ္မတို့၏ ကြောင့်ကြဗျာပါရကင်းမဲ့ပုံ (အဗျာပါရနည်း)ကိုလည်း သိသာအောင် ရှင်းလင်းပြပါ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၂၁

ဒုတိယသစ္စာကြောင့်ဖြစ်သော ပထမဒုတိယသစ္စာ

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါသည် ဒုတိယသစ္စာကြောင့်ဖြစ်သော ပထမဒုတိယသစ္စာ ဖြစ်၏။

သဘာဝဓမ္မတို့၏ ကြောင့်ကြဗျာပါရကင်းမဲ့ပုံ (အဗျာပါရနည်း)

အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကြသည်ဆိုရာ၌ အဝိဇ္ဇာ၌ သင်္ခါရတို့ကို 'ငါသည် ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏၊ ဖြစ်စေရမည်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့ကြောင့် ဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ဆိုရာ၌ သင်္ခါရ၌ ဝိညာဏ်တို့ကို 'ငါသည် ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏၊ ဖြစ်စေ ရမည်' ဟူ၍လည်းကောင်း ကြောင့်ကြဗျာပါရ မရှိပေ၊ ဤသို့အစရှိသော ကြောင့်ကြ ဗျာပါရ၏ မရှိခြင်းသည် အဗျာပါရနည်း မည်၏။

၁၉၉၃

- ၁။ မသိမှု-အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်အရာများ၌ မသိသည်ကို သုတ္တန်အဘိဓမ္မာ နှစ်ဖြာ ခွဲခြားဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ဥပုသ်စောင့်ရာ၌ အဘယ်အကြောင်း ပစ္စည်းတရားက အဘယ်အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အဘယ်ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို အတိအကျ ဖြေဆိုပါ။

မသိမှု-အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုရာ၌

သုတ္တန်နည်းအရ - ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာဟူသော သစ္စာ ၄-ပါး၌ မသိခြင်း ဖြစ်၏။

အဘိဓမ္မာနည်းအရ - သစ္စာ ၄-ပါး၊ ပုဗ္ဗန္တ၊ အပရန္တ၊ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်ဌာန၌ မသိခြင်း ဖြစ်၏။

သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ဥပုသ်စောင့်ရာ၌ -

အကြောင်းပစ္စည်း သဒ္ဓါတရားသည် နောက်ဖြစ်သော အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သည့် ဥပုသ်စောင့်ခြင်း (သီလ)အား ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်အကြောင်းပစ္စည်းတရားက ဥပေါသထ
စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပကတူပနိဿယ
ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။)

- ၂။ (က) လူကောင်းနတ်ကောင်းနှင့် နေရာဌာန အဆောက်အအုံ ဘုံဗိမာန်ကို သံသရာ
ခေါ်သည်ဟု အသိမှားတတ်ကြ၏။ အဘယ်သို့သိမှ အသိမှန်ဖြစ်သနည်း။
- (ခ) သံသရာအစစ်အမှန်ကို မသိသူသည် အဘယ်သို့ အယူတိမ်းပါးလွဲမှားသွားနိုင်
သနည်း။
- (က) သံသရာဆိုသည်မှာ ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးဟု
ဆိုအပ်သော ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့၏ မပြတ်မစဲ အစဉ်အဆက် ထပ်ကာ
ထပ်ကာ ဖြစ်နေခြင်းဟု သိမှသာ အသိမှန် ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) ထိုသို့ သံသရာ၏ အစစ်အမှန်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိသူသည် ‘ဤအတ္တသည် ဤ
ပစ္စုပ္ပန်လောကမှ တမလွန်လောကသို့ သွား၏၊ တမလွန်လောကမှ ဤပစ္စုပ္ပန်
လောကသို့ လာ၏’ အစရှိသည်ဖြင့် အယူတိမ်းပါး လွဲမှားစွာဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိ၊
သဿတဒိဋ္ဌိများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

- ၃။ ‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော’ ဟူသော ပါဠိတော်၌ စက္ခုသမ္ပဿ၏အကြောင်း
အာယတနတို့ကို ကုန်စင်အောင် ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ဥပါဒါန်လေးမျိုး ပယ်သတ်ပုံ
ရှေ့နောက်အစဉ်ကိုလည်း အကြောင်းပြန့်တကွ ဖော်ပြပါ။

စက္ခုသမ္ပဿ၏အကြောင်း (၁၉၈၆ နံပါတ်-၄)

ဥပါဒါန်လေးမျိုးတို့တွင် -

- ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်တို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်က
ပယ်သတ်၏။ (ရှေးဦးစွာ ပယ်သတ်ခံရသော ဥပါဒါန် ၃-မျိုး ဖြစ်၏။)
အကြောင်းမှာ ဒိဋ္ဌိတရားကိုယ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၂၃

- ကာမုပါဒါန်ကို အရဟတ္တမဂ်က ပယ်သတ်၏။ (နောက်မှ ပယ်သတ်ခံရသော ဥပါဒါန်ဖြစ်၏။) အကြောင်းမှာ လောဘတရားကိုယ် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၄။ အဝိဇ္ဇာသည် အကန်းနှင့်တူလျှင် -

- (က) အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရ
- (ခ) သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်
- (ဂ) ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်
- (ဃ) နာမ်ရုပ်ကြောင့်ဖြစ်သော သဠာယတန
- (င) သဠာယတနကြောင့်ဖြစ်သော ဖဿတို့သည် အဘယ်နှင့် ကိုယ်စီကိုယ်ငှ တူကြပါသနည်း။

အဝိဇ္ဇာသည် အကန်းနှင့်တူလျှင် -

- (က) အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရသည် သူကန်း ခြေချော်ခြင်း၊
- (ခ) သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် သူကန်း ခြေချော်၍ လဲကျခြင်း၊
- (ဂ) ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်သည် အိုင်းအမာ ဖြစ်ခြင်း၊
- (ဃ) နာမ်ရုပ်ကြောင့်ဖြစ်သော သဠာယတနသည် သွေးပုပ်ပြည်စု အဖုအလုံး ဖြစ်ခြင်း၊
- (င) သဠာယတနကြောင့်ဖြစ်သော ဖဿသည် ထိခိုက်မိခြင်းနှင့် တူပါသည်။

- ၅။ (က) ကြောင့်ကြမဲ့ ဖြစ်မြဲသော (အဗျာပါရနည်း) ဟူရာ၌ အဘယ်သို့ကြောင့်ကြမဲ့သည်၊
 (ခ) ဖြစ်ရိုးစဉ်လာ ဓမ္မတာနည်းကို မှန်ကန်အောင် ရှုမြင်နိုင်ပါက အဘယ်တရားဆိုး တို့ကို ပယ်နိုင်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။

(က) **အဗျာပါရနည်း** (၁၉၉၂ နံပါတ်-၃)

(ခ) **ဖြစ်ရိုးစဉ်လာ ဓမ္မတာနည်းကို မှန်ကန်အောင် ရှုမြင်နိုင်ပါက**

အကြောင်းအားလျော်သောအကျိုးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းကြောင့် အကျိုးဟူသမျှ အကြောင်းမရှိဟု ယူသော 'အဟေတုကဒိဋ္ဌိ'ကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးကို ပြုပြင်

စီရင်တတ်သော အကြောင်းမရှိဟု ယူသော 'အင်္ဂါရိယဒိဋ္ဌိ'ကိုလည်းကောင်း ပယ်နိုင်ပါသည်။

၁၉၉၄

- ၁။ လောက၌ အလွန်မြင်နိုင်ခဲ့သောတရားတို့ကို ကုန်စင်အောင်ထုတ်ပြ၍၊ ဖန်ဆင်းရှင်ကြောင့် သတ္တဝါအားလုံး ဖြစ်လာရသည်ဆိုသော ဘာသာခြားတို့ ဟောပြောယူဆချက်မှန်-မမှန်ကိုလည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာနည်းအရ စိစစ်ပြပါ။

အလွန်မြင်နိုင်ခဲ့သောတရား (၁၉၉၂ နံပါတ်-၁)

ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒ မမှန်ပုံ (၁၉၈၃ နံပါတ်-၁)

- ၂။ အရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်များက အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ဖြစ်စေပုံကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ကြောင်းကျိုးဆက် နည်းပညာအရ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်သွယ်နေပုံကိုလည်း ဥပမာနှင့်တကွ ထင်ရှားအောင် ဖြေဆိုပါ။

အရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်များက အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဖြစ်စေပုံ

အရူပါဝစရဝိပါက်တို့၌ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဖြစ်ကို မသိသည် ဖြစ်သောကြောင့် သဿတအယူ (သဿတဒိဋ္ဌိ) အစရှိသော ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသော ဝိပလ္လာသတရားတို့ဖြင့် စိတ္တသင်္ခါရဖြစ်သော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကို ပြုလုပ်အားထုတ်၏။

ဤသို့လျှင် အရူပါဝစရဝိပါက်များက အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရတို့ကို ဖြစ်စေပါသည်။

ကြောင်းကျိုးဆက်နည်းပညာအရ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်သွယ်နေပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ဖြေဆိုရသော် -

အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းအားလျော်သော သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရားတို့သာလျှင် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ခြင်းသည် ဧဝံဓမ္မတာနည်း မည်၏။

ဥပမာအားဖြင့် - နို့ရည်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် နို့ဓမ္မဟူသော အကျိုးသည် ဖြစ်၏။ အခြားတစ်ပါးသောအကျိုး မဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

၃။ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားကို အခြေခံပြု၍ ကုသိုလ်တရားများ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပွားလာပုံကို ဥပနိဿယပစ္စည်းလာအတိုင်း ပြည့်စုံအောင် ထုတ်ပြ၍၊ သံသရာ၌ တွေဝေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကြံဆပုံကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားကို အခြေခံပြု၍ ကုသိုလ်တရားများ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပွားလာပုံ ကို ဥပနိဿယပစ္စည်းလာအတိုင်း ပြည့်စုံအောင် ထုတ်ပြရသော် -

ရတနာသုံးပါးဂုဏ်၊ ကံ ကံ၏အကျိုး ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားကို အခြေခံ၍ အလှူပေး၏။ သီလဆောက်တည်၏။ ဥပုသ်စောင့်၏။ ဈာန်ကိုဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနာ ကို ဖြစ်စေ၏။ မဂ်ကိုဖြစ်စေ၏။ အဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ သဒ္ဓါသည် သဒ္ဓါအား၊ သီလအား၊ သုတအား၊ စာဂအား၊ ပညာအား ပကတူပ- နိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ဤသို့ သဒ္ဓါကို အခြေပြု၍ ကာမ ကုသိုလ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပွားလာပါသည်။

သံသရာ၌ တွေဝေသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကြံဆပုံ

သံသရာ၌ တွေဝေသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ‘သတ္တဝါဟုဆိုအပ်သော အတ္တကောင် သည် ဤပစ္စုပ္ပန်လောကမှ တမလွန်လောကသို့သွား၏။ တမလွန်လောကမှ ဤ ပစ္စုပ္ပန်လောကသို့လာ၏’ ဟု ကြံဆကြပါသည်။

၄။ ယောနိလေးပါးတို့ကို ဂတိငါးပါးတို့ဖြင့် ဖြစ်သင့်သလို အသီးသီးဝေဖန်ပြီးလျှင်၊ အနိဋ္ဌ များရာ ငရဲရွာ၌ တစ်ခါတစ်ရံ ဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပုံကိုလည်း ထင်ရှားအောင် ဖြေဆိုပါ။

ယောနိလေးပါးလုံး ရနိုင်သော ဂတိ

၁။ နိဇ္ဈာမ တဏှိကပြိတ္တာ ကြဉ်သော ပေတဂတိ

၂။ တိရစ္ဆာနဂတိ

- ၃။ မနုဿဂတိ
၄။ ဘုမ္မဇိဝ်းနတ် (ဒေဝဂတိ)

ဩပပါတိကယောနိ တစ်ပါးသာ ရသောဂတိ (ကျန်ယောနိ ၃-ပါး မရသော ဂတိ)

- ၁။ နိရယဂတိ
၂။ နိဇ္ဈာမ တဏှိကပြိတ္တာ (ပေတဂတိ)
၃။ ဘုမ္မဇိဝ်း ကြဉ်သော ဒေဝဂတိ

အနိဋ္ဌများရာ ငရဲရွာ၌ တစ်ခါတစ်ရံ ဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်နိုင်ပုံ

အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ ငရဲပြည်သို့ ဒေသစာရီလှည့်သောကာလ စသည်၌ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် ကြုံတွေ့နိုင်ပါသည်။

- ၅။ မိခင်၏ဝမ်းကြာတိုက်၌ ကိန်းအောင်းနေရသော သန္ဓေသားအား အစာစားသောက်မှု မရှိဘဲ ခန္ဓာကိုယ်ကလာပ်စည်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပုံကို ဖြေဆို၍၊ တဏှာမဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းလင်းဖော်ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

သန္ဓေသား၌ ခန္ဓာကိုယ်ကလာပ်စည်းများ ဖြစ်ပေါ်ပုံ

မိခင်ဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းနေသော သန္ဓေသားသည် မိခင်စားမျိုလိုက်သော အစာ အာဟာရသည် ၂-သတ္တုဟ၊ ၃-သတ္တုဟမှစ၍ အစဉ်လျောက်သောအခါ အာဟာရဓုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်စည်းများ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤသို့ဖြင့် သန္ဓေသားသည် အစာစားသောက်မှု မရှိသော်လည်း ခန္ဓာကိုယ်ကလာပ်စည်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

တဏှာမဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်

တဏှာသည် ဝေဒနာလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသော်လည်း အနုသယနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ချေ။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ခေါ် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော၊ မကောင်းမှု ကို အပပြုပြီးသော အနုသယကင်းသည့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တဏှာသည် မဖြစ်တော့ပေ။

၆။ အမိဝမ်းတွင်းမှ အတူတကွ သက်ဆင်းလာကြသော အမွှာပူးကလေးနှစ်ယောက်တို့၏ ရာထူးဂုဏ်သိမ် စည်းစိမ်ဥစ္စာစသည်တို့ ကွဲပြားခြင်းအကြောင်းကို စိစစ်ပြပြီးလျှင်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်၌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘဝစက်တရားတို့ကို ဟောကြားသည်ကိုလည်း ခွဲခြားပြခဲ့ပါ။

ကွဲပြားခြင်းအကြောင်း (၁၉၈၃ နံပါတ် - ၄)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်၌

- ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ရှေ့ပိုင်းဘဝစက် (အဝိဇ္ဇာမူလကပုဗ္ဗန္တဘဝစက်)ကို ဟောကြားတော်မူပြီး၊
- တဏှာစရိုက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း နောက်ပိုင်းဘဝစက် (တဏှာမူလက အပရန္တဘဝစက်)ကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

၁၉၉၅

၁။ (က) အဘယ်တရားများကို ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န’ ခေါ်ဆိုသည်၊ (ခ) ကေစိ (အချို့) ဆရာတို့ အလို အဘယ်တရားကို ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်’ ခေါ်ဆိုသည်တို့ကို ဖြေဆိုပါ။

(က) ဧရာမရဏစသော အကျိုးတရားတို့ကို ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န’ ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

(ခ) **ကေစိဆရာတို့အလို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသည်**

၁။ တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော ပကတိ၊ ပုရိသ စသော အကြောင်းကို မငဲ့ဘဲ ‘အကြောင်းကို စွဲ၍ မှန်စွာဖြစ်ခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မည်၏’ဟု ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမျှကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုကြ၏။

၂။ အချို့သော ကေစိဆရာတို့ကမူ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ရန် အဝိဇ္ဇာစသည်တို့က ကျေးဇူးပြုပုံ အခြင်းအရာအထူးကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုကြ၏။

- ၂။ (က) မဂ္ဂပစ္စည်းမရနိုင်သောတရားတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ (ခ) အတ္ထိပစ္စည်းသည် မိမိကိုယ်တိုင်က အဘယ်အမျိုးအစားတရားဖြစ်ပြီး အဘယ်အမျိုးအစားပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား အဘယ်နည်း အဘယ်ပုံ ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။
- (က) **မဂ္ဂပစ္စည်း မရနိုင်သောတရား** - အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါးယှဉ်သော ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) **အတ္ထိပစ္စည်းသည်** မိမိကိုယ်တိုင်က ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားဖြစ်ပြီး ထိုကဲ့သို့ပင် ထင်ရှားရှိနေသော ဖြစ်ဆဲအကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ထောက်ပံ့တတ်သည်အဖြစ် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

- ၃။ (က) ရူပတဏှာအဆင့်မှ ဘဝတဏှာအဆင့်သို့ ရောက်လာပုံနှင့်၊
- (ခ) ကာမုပါဒါန်ကြောင့် ဗြဟ္မာဘဝသို့ မည်သို့မည်ပုံ ရောက်ရှိလာသည်တို့ကို ဖြေဆိုပါ။
- (က) (၁၉၈၈ နံပါတ်-၃ နှင့် ၁၉၉၁ နံပါတ်-၃)
- (ခ) **ကာမုပါဒါန်ကြောင့် ဗြဟ္မာဘဝသို့ ရောက်ရှိလာပုံ**
 တစ်ဦးသောပုထုဇဉ်သည် ရူပဘုံအရူပဘုံတို့၌ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့သည် ထိုလူ့ပြည်နတ်ပြည်တို့၌ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့ထက် အထူးသဖြင့် ပြည့်စုံကုန်၏ ဟူသော တရားစကားကို နာကြားရ၍လည်းကောင်း၊ ကြံဆ၍လည်းကောင်း ကာမုပါဒါန်အစွမ်းဖြင့် ရူပသမာပတ်၊ အရူပသမာပတ်တို့ကို ဖြစ်စေ၍ သမာပတ်၏အစွမ်းဖြင့် ရူပဘုံ အရူပဘုံတို့၌ ဖြစ်၏။
 ဤသို့ဖြင့် ကာမုပါဒါန်ကြောင့် ရူပ အရူပဗြဟ္မာဘဝသို့ ရောက်ရ၏။

၁၉၉၆

- ၁။ မရှိတရားတို့ကိုသာ သွားလာဝင်ထွက်ဆက်ဆံ၍ အရှိတရားတို့ကိုမူ သွေဖီရှောင်ရှား ကြဉ်ဖယ်သွားသော တရားတစ်မျိုး ရှိနေလေရာ (က) ထိုတရားတစ်မျိုးဟူသည်

အဘယ်နည်း၊ (ခ) မရှိတရားနှင့် အရှိတရားဟူသည်မှာလည်း အဘယ်ကို ဆိုလိုပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

(က) အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) မရှိတရားဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ယောက်ျားမိန်းမစသည် ပညတ်များ၊ အရှိတရားဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို ဆိုလိုပါသည်။

၂။ မသိမှုအဝိဇ္ဇာကြောင့် အပြုတရား (သင်္ခါရ)များ ဖြစ်ကြရာ၌ မဂ္ဂသစ္စာကို မသိမှုကြောင့် အပြုတရားတို့ အဘယ်သို့ အဘယ်ပုံဖြစ်ကြသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အချိန်ကာလ အခြားအကွယ်မရှိသောကြောင့် ‘သမနန္တရပစ္စည်းမည်၏’ဟူသော ဝါဒ၏ ယုတ္တိမရှိ ဝိရောဓိဖြစ်ပုံကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

မဂ္ဂသစ္စာကို မသိမှုကြောင့် အပြုတရား (သင်္ခါရ)တို့ ဖြစ်ပုံ

မသိမှုအဝိဇ္ဇာကို မပယ်ရသေးသောသူသည် (ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်းမှန်ဖြစ်သော) မဂ္ဂသစ္စာကို မသိမှုကြောင့် (ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်းမဟုတ်သော) ယဇ်ပူဇော်ခြင်း၊ အမရအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း စသည်တို့၌ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်းဟု အမှတ်ရှိလျက်၊ ၃-ပါးအပြားရှိသော သင်္ခါရတို့ကို အားထုတ်ပြုလုပ်ပါသည်။

အချိန်ကာလအခြားအကွယ် မရှိသောကြောင့် ‘သမနန္တရပစ္စည်းမည်၏’ဟူသော ဝါဒ၏ ယုတ္တိမရှိပုံ

‘နိရောဓသမာပတ်မှထသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သမာပတ်မဝင်စားမီ ဖြစ်ခဲ့သော နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်ဇောသည် အနာဂါမ်ဖိုလ်အား သမနန္တရပစ္စယ-သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏’ ဟု ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ယုတ္တိမရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ၌ အဘယ်ပုံအဘယ်နည်း ကျေးဇူးပြုသည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ယင်းဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း အမျိုးအစားများကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ

မှီရာဝတ္ထုရုပ်တူခြင်း စသော သမ္ပယောဂအင်္ဂါ ၄-ပါးဖြင့် ရောယှက်ယှဉ်တွဲခြင်း မရှိဘဲ ရုပ်တရားတို့သည် နာမ်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ နာမ်တရားတို့သည်လည်း ရုပ်တရားတို့အားလည်းကောင်း မယှဉ်သောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း အမျိုးအစားများမှာ

၁။ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် ၂။ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ် ၃။ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ၄။ စုတိပျက်ကြွေသေလွန်ခြင်းသဘောကို အမှန်မသိ ဉာဏ်မရှိသောသူသည် အဘယ်သို့ သော အလွဲအမှား စဉ်းစားတွေးကြံမှုများ ဖြစ်သွားနိုင်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ပဋိသန္ဓေ ရုပ်သည် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ရသည်ကို အဘယ်သို့သော အသင့်ယုတ္တိဖြင့် သိနိုင်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

စုတိသဘောကို အမှန်မသိလျှင်

စုတိပျက်ကြွေသေလွန်ခြင်း ဆိုသည်မှာ 'ခန္ဓာတို့၏ တစ်ခုသောဘဝ၌ အဆုံးစွန် ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်း'ဟူသော သဘောမှန်ကို မသိ ဉာဏ်မရှိသူသည် 'အတ္တသည် သေ၏၊ အတ္တသည် ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့သွား၏'ဟု အလွဲအမှား စဉ်းစားကြံဆမှုများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေရုပ်သည် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ရသည်ကို အသင့်ယုတ္တိဖြင့် သိနိုင်ပုံ

အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် သိနိုင်ပုံမှာ တစ်စုံတစ်ယောက်သည် စိတ်ကြည်လင်လျှင် ကြည်လင်ရွှင်လန်းသောရုပ်၊ စိတ်မကြည်လင်လျှင် မကြည်လင်မရွှင်လန်းသောရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို မျက်မှောက်မြင်တွေ့ရ၏။ လောက၌ မျက်မှောက်မြင်တွေ့ရသော သဘောဖြင့် မျက်မှောက်မမြင်ရသောသဘောကို နှိုင်းဆ၍ သိခြင်း-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထို့အတူ မျက်မှောက်မြင်ရသော စိတ္တဇရုပ်ဖြင့် မျက်မှောက်မမြင်ရသော

ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားလည်း ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်က ကျေးဇူးပြုသည်ဟူသော သဘောကို သိနိုင်ပါသည်။

- ၅။ အတိတ်အကြောင်းငါးပါးတို့တွင် ‘အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ’ နှစ်ပါးမျှကိုသာ တိုက်ရိုက်ဟောပြုထားပါလျက် ကျန်သောအကြောင်းသုံးပါးတို့ အဘယ်ကြောင့် ပါလာသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်

အတိတ်အကြောင်းငါးပါးတို့တွင် ကျန်သောအကြောင်းသုံးပါးတို့ ပါဝင်လာပုံ

အတိတ်အကြောင်းငါးပါးတို့တွင် ‘အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ’ အကြောင်းနှစ်ပါးတို့ကို ပါဠိတော်၌ သရုပ်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူ၏။ ထို့ပြင် ‘ဝိပဿနာပညာ မရှိမသိမလိမ္မာသော ပုထုဇဉ်သည် ဆာလောင်တောင့်တ၏။ ဆာလောင်တောင့်တသည်ဖြစ်၍ စွဲလမ်း၏။ စွဲလမ်းသော ထိုသူအား စွဲလမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကံဟူသော ဘဝသည်ဖြစ်၏’ ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။

ဤသို့အားဖြင့် အတိတ်အကြောင်းငါးပါးတွင် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ အကြောင်းသုံးပါးတို့ ပါဝင်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၇

- ၁။ ‘ဤမည်သော ရုပ်နာမ်ဒုက္ခအစုအပုံချည်းသာ ဖြစ်နေလေသည်ကား၊ ဤအဝိဇ္ဇာ အစရှိသော တရားခံအကြောင်းရင်းများကြောင့်ချည်း ပေတည်း’ ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဂုံးချုပ်စကား၌ ပြောင်းပြန်ရည်ညွှန်းချက် ဆိုလိုရင်းအနက်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ‘မသိတတ်သော အဝိဇ္ဇာ’ ဟု ဆိုနေပါလျက် ‘သိတတ်ပါသည်’ ဟု ပြောနေချေပါက ဘာကိုဘယ်လို သိပါသနည်း၊ ဖြေပြစမ်းပါ။

ပြောင်းပြန်ရည်ညွှန်းချက်မှာ

‘ဤမည်သော ရုပ်နာမ်ဒုက္ခအစုအပုံချည်းသာ’ ၏ ပြောင်းပြန်ရည်ညွှန်းချက်မှာ

- သတ္တဝါကောင်မဟုတ်၊ သုခ သုဘ အစုအဝေး ဖြစ်နေသည်မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

‘အဝိဇ္ဇာစသော တရားခံအကြောင်းရင်းများကြောင့်ချည်းပေတည်း’၏ ပြောင်းပြန် ရည်ညွှန်းချက်မှာ - ဣဿရခေါ် အစိုးရသခင် ဖန်ဆင်းရှင်က ဖန်ဆင်းလိုက်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

မသိတတ်သောအဝိဇ္ဇာ - ဒုက္ခသစ္စာစသော သစ္စာ ၄-ပါး၌ မသိတတ်ခြင်း (အပ္ပဋိပတ္တိအဝိဇ္ဇာ)ဖြစ်၍၊

သိတတ်ပါသည် - ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ အသုဘ စသည်ကို သုဘစသည်ဖြင့် ဖောက်ပြန်မှားယွင်းစွာ သိခြင်း (မိစ္ဆာပဋိပတ္တိအဝိဇ္ဇာ)ကို ဆိုလိုပါသည်။

၂။ နတ္ထိပစ္စည်းသည် မရှိခိုက်ကျေးဇူးပြုသည်ဖြစ်ရာ မရှိဘဲလျက် ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ ကျေးဇူးပြုသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌ ကာမာဝစရ ပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့် အဘယ်ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။

နတ္ထိပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံ

နတ္ထိပစ္စည်းသည် ကောင်းစွာအခြားမဲ့၌ ချုပ်လေပြီးသော စိတ်စေတသိက် နာမ် တရားတို့ ဖြစ်၏။ ထို ချုပ်ပြီးသော စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည် မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားတို့အား ဖြစ်ခွင့်ပေးသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ကာမာဝစရပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်များ

ကာမာဝစရပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါးလုံး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝိညာဏ် ၆-ပါးသည် ဝိပါက်ဝိညာဏ် (စိတ်)အားဖြင့် ၁၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ - (၁၉၈၅ နံပါတ်-၅)

- ၃။ (က) အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရသည် အဘယ်ဘဝ အဘယ်ယောနိ အဘယ်ဂတိတို့၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးသည်၊ (ခ) ‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ’ဟူသော ပါဠိ၌ အရူပဘုံသားများအတွက် သက်ဆိုင်ရာ လိုအပ်သမျှကိုသာ ဆွဲထုတ်နှုတ်ယူ ဖွင့်ဆိုလိုက်ပါက ဘယ်လို အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်ကို ဖော်ပြပါ။
- (က) အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရသည် အရူပဘဝ၊ သြပပါတိကယောနိ၊ ဒေဝဂတိ (ဗြဟ္မာ) တို့၌ အကျိုးပေးပါသည်။
- (ခ) ‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ’ဟူသော ပါဠိ၌ အရူပဘုံသားများအတွက် သက်ဆိုင်ရာ လိုအပ်သမျှကိုသာ ဆွဲထုတ်နှုတ်ယူ ဖွင့်ဆိုရလျှင် -
- အရူပဘုံသည် နာမ်ချည်းသက်သက်သာရှိသောဘုံ ဖြစ်သဖြင့် ‘နာမရူပ’အရ နာမ်တစ်မျိုးသာရ၏၊ ‘သဠာယတနံ’အရ ခြောက်ခုမြောက် အာယတနဖြစ်သော မနာယတန (ဆဋ္ဌာယတန)သာ ရ၏။
- ထို့ကြောင့် ‘နာမပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတနံ’ = စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာတို့သည် မနာယတနဖြစ်သော အရူပဝိပါက်စိတ်တို့အား ကျေးဇူးပြု၏ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ ပါသည်။

- ၄။ ‘ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’၌ ဝေဒနာသည် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် မည်မျှ၊ အကျယ်မည်မျှ၊ ဤနေရာနှင့် ဆီလျော်သည့် လိုအပ်သမျှကား မည်မျှရှိသည်တို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း အကျဉ်းချုပ် ဖြေပြပါ။
- ‘ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’၌ ဝေဒနာသည်
- အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်** စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ အစရှိသော ဒွါရအားဖြင့် ၆-ပါး သာလျှင် ဖြစ်သော ဝေဒနာ ၆-ပါး
- အကျယ်အားဖြင့်** စိတ် ၈၉-ပါးနှင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေဒနာ ၈၉-ပါး
- လိုအပ်သမျှကား** ဝိပါက်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော (လောကီဝိပါက်စိတ် ၃၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သော) ဝေဒနာ ၃၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၉၉၈

- ၁။ ‘မရသင့်သည်ကို ရ၍ ရသင့်သည်ကို မရ’ ဟူသော စကား၌ မရသင့်သောတရား ရသင့်သောတရား၊ ရသောတရား မရသောတရားတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ‘နှစ်မ္မာနှစ်စိတ် ကွဲအောင် ခွဲခြမ်းဖြိုတတ်သောတရား’ ဟု ဆိုရာ၌လည်း အဘယ်သည် နှစ်မ္မာနှစ်စိတ် ဖြစ်သည်၊ အဘယ်သည် ခွဲခြမ်းတူးဖြိုတတ်သောတရား ဖြစ်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

‘မရသင့်သည်ကို ရ၍ ရသင့်သည်ကို မရ’ ဟူသော စကား၌ -

မရသင့်သောတရား ဟူသည် ကာယဒုစရိုက်စသော တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။
 ရသင့်သောတရား ဟူသည် ကာယသုစရိုက်စသော တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။
 ထို မရသင့်သောတရားကို ရသောတရားမှာ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်၏။
 ရသင့်သောတရားကို မရသောတရားမှာလည်း အဝိဇ္ဇာပင် ဖြစ်၏။

‘နှစ်မ္မာနှစ်စိတ်ကွဲအောင် ခွဲခြမ်းတူးဖြိုတတ်သောတရား’ ဟု ဆိုရာ၌ -

နှစ်မ္မာနှစ်စိတ်ဖြစ်သော တရားမှာ ဥပါဒ် နှင့် ဌိ ဖြစ်ပြီး၊
 ခွဲခြမ်းတူးဖြိုတတ်သော တရားမှာ ဒုက္ခ ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ အဝိဇ္ဇာက ကန်းအောင်ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းကြောင့် အပြစ်ရသူမှာ အဘယ်သို့အဘယ်ပုံ ဖြစ်နေရှာသည်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာနှင့် အခြား သော ပြိတ္တာတို့၌ ရနိုင်သော ‘ယောနိ’ တို့ကို ဖော်ပြပါ။

အဝိဇ္ဇာက ဉာဏ်အမြင်ကန်းအောင် ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းကြောင့် အပြစ်ရသူမှာ -

စုတိ-ပဋိသန္ဓေ၌လည်းကောင်း၊ သံသရာဟူသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ မပြတ်ဖြစ်စဉ်၌လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ ဝိသေသလက္ခဏာ သာမည လက္ခဏာတို့၌လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိစ္စသမုပ္ပန်တရားတို့၌လည်းကောင်း၊ အမှန်ကို မသိမမြင်နိုင်ခြင်းကြောင့် မှားယွင်းစွာ ကြံစည်တွေးတောလျက် ပုညာဘိ- သင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရတို့ကို ပြုလုပ်အားထုတ်မိပါသည်။ ထိုသင်္ခါရ ၃-ပါးတို့ကို ပြုလုပ်အားထုတ်မိခြင်းကြောင့် ဝဋ် ၃-ပါးရှိသော ဘာစက် သည် မပြတ်ဖြစ်လျက် လည်ပေတော့သည်။

ဥပမာအားဖြင့် မျက်မမြင်ဒုက္ခိတသည် မြေပြင်၌ လှည့်လည်သွားလာလတ်သော် လမ်းကောင်းလမ်းမှန်သို့လည်းကောင်း၊ လမ်းမဟုတ်သော လမ်းမှား သို့လည်းကောင်း၊ ရံခါကုန်းမြင့် ရံခါကျင်းချိုင့် စသည်ဖြင့် ညီညွတ်ရာ မညီညွတ်ရာတို့သို့ ကပ်ရောက်သွားသကဲ့သို့၊ အဝိဇ္ဇာက ကန်းအောင် အပြုခံရသူသည်လည်း သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိဘုံများသို့ စုန်ဆန်ရောက်လျက် ဘဝစက်မပြတ် လည်ရပါသည်။

နိဇ္ဈာမတထိုကပြိတ္တာ ရနိုင်သောယောနိမှာ သြပပါတိကတစ်ပါးသာ ဖြစ်ပါသည်။
အခြားပြိတ္တာတို့ ရနိုင်သောယောနိမှာ ဇောဗုဒ္ဓေ၊ အဏ္ဏေ၊ သံသေဒေ၊ သြပ ပါတိက ယောနိ ၄-ပါးလုံး ဖြစ်ပါ သည်။

၃။ အသညသတ်ဘုံ၌ ဝိညာဏ်မရှိသောကြောင့် 'ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ' ဟူသော ပါဠိတော်အရ ဝိညာဏ်ကြောင့် ရုပ်တရားချည်းသာ ဖြစ်ရသည်ဟူသော စကားသည် အဘယ်နည်းဖြင့် သင့်လျော်ပါမည်နည်းဟူသော စောဒနာစကားကို ဖြေရှင်းပြပြီးလျှင်၊ ထိုဝိညာဏ်က ထိုရုပ်အား အဘယ်ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ဝိညာဏ်ကြောင့် ရုပ်တရားချည်းသာ ဖြစ်ရသည်ဟူသော စကားသည် မသင့်သည် မဟုတ် သင့်လျော်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရုပ်နာမ်၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည်

၁။ ဝိပါကဝိညာဏ်

၂။ ဝိပါကမဟုတ်သော (အဝိပါက) ဝိညာဏ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်သည် အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၏ (အခြားမဲ့ အတိတ်) ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ ပြုခဲ့သော နာမ်ပျောက်စေလိုမှုနှင့်ယှဉ်သော ရူပပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်ဖြစ်သည့် ကမ္မဝိညာဏ် (အဝိပါကဝိညာဏ်)ကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် 'ဝိညာဏပစ္စယာ ရူပံ'ဟူသော စကားသည် သင့်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအဝိပါကအဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်သည် အသညသတ်ကမ္မဇရပ်အား (သုတ္တန်ဒေသနာပရိယာယ်အားဖြင့်) ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိ တစ်ပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

- ၄။ လူနတ်ဘဝစည်းစိမ်ကို တောင့်တပြီး သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို အခြေခံကာ ကုသိုလ်ကံကို ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုလူနတ်ဘဝကို ရရှိရာ၌ ‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’ အရ အဘယ်တရားသည် အဘယ်ဘဝဖြစ်သည်ကို ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။

လူနတ်ဘဝစည်းစိမ်ကို တောင့်တပြီး သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို အခြေခံကာ ကုသိုလ်ကံကို ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုလူနတ်ဘဝကို ရရှိရာ၌ ‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’ အရ -

လူနတ်ဘဝကို ရောက်စေသော ကုသိုလ်ကံသည် ကမ္မဘဝ မည်ပါသည်။

ထိုကံကြောင့် ရအပ်သော ခန္ဓာတို့သည် ဥပပတ္တိဘဝ မည်ပါသည်။

(ကမ္မဘဝသည် လူနတ်ဟူသော ကာမဘဝသို့ ရောက်စေသောကံဖြစ်၍ ကာမကမ္မဘဝ၊ ထိုကံကြောင့် ရအပ်သော လူနတ် ကာမဘဝသည် ကာမဥပပတ္တိဘဝ မည်၏။)

- ၅။ မည်သည့်တရားကစ၍ ဖြစ်သည်ဟု အစပထမဖြစ်သော တရားမရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ဝန်း၌ အဝိဇ္ဇာကို အစထားဟောခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာကစ၍ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟူသော စောဒနာကို ဖြေရှင်းပြပြီးလျှင်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ဝန်း၌ အဝိဇ္ဇာကို အစထားဟောခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာကစ၍ ဖြစ်သည်ဟု မဆိုသင့်ပါ။

အဝိဇ္ဇာကို အစထားဟောခြင်းသည် ပြဋ္ဌာန်းသောတရားကို ဆိုခြင်းသာ ဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာသည် ဝဋ် ၃-ပါးတို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းသောတရားဖြစ်ပုံမှာ . . . အဝိဇ္ဇာကို ယူခြင်းကြောင့် ကြွင်းသောကိလေသဝဋ်သည်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝဋ် ဝိပါကဝဋ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မသိမလိမ္မာသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆင်းရဲအပေါင်းစုရာ သံသရာလှောင်အိမ်၌ နောင်ဖွဲ့ထားကုန်၏။ ဥပမာ - မြွေ၏ဦးခေါင်းကို ချုပ်ကိုင်သူအား ခေါင်းမှကြွင်းသော မြွေ၏ကိုယ်ထည်သည် ချုပ်ကိုင်သူ၏လက်မောင်းကို ရစ်ပတ်သကဲ့သို့တည်း။

အဝိဇ္ဇာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်သည်ရှိသော် ဝဋ် ၃-ပါးတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း သည်ဖြစ်၏။ ဥပမာ - မြွေ၏ဦးခေါင်းကို ဖြတ်သည်ရှိသော် ရစ်ပတ်ခြင်းခံရသော လက်မောင်း၏ လွတ်မြောက်ခြင်းကဲ့သို့တည်း။

ဤသို့လျှင် အဝိဇ္ဇာသည် ပြဋ္ဌာန်းသောတရားဖြစ်သောကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ဝန်း၌ အစထား၍ဟောခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဝိဇ္ဇာကစ၍ဖြစ်သောကြောင့် ဟောခြင်း မဟုတ်ပါ။

၁၉၉၉

- ၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော နာမည်သည် နဂိုမူလက အကျိုးတရား၏အမည်ဖြစ်ခဲ့ရာမှ အကြောင်းတရား၏အမည်အဖြစ် ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုရာ၌ ယင်းသို့ ခေါ်ဆိုရိုးထုံးစံရှိပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ နမူနာဥပမာတစ်ခုဖြင့် အသင့်ယုတ္တိဖော်ပြ ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ 'အဝိဇ္ဇာသည် တစ်ပါးတည်းသာရှိသည်၊ နှစ်ပါးရှိသည်၊ သုံးပါးရှိသည်'ဟု ငြင်းခုံနေချေသော် 'အားလုံး မှန်ပါသည်'ဟု ဝိနိစ္ဆယချနိုင်ရန် ကျမ်းဂန်အဆိုအမိန့်ကို ညွှန်ပြပါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော နာမည်သည် နဂိုမူလက အကျိုးတရား၏အမည် ဖြစ်ခဲ့ရာမှ အကြောင်းတရား၏အမည်အဖြစ် ပြောင်းလဲခေါ်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ နမူနာဥပမာတစ်ခုဖြင့် ဖြေဆိုရသော် -

လောက၌ သလိပ်၏အကြောင်းဖြစ်သော တင်လဲကို တင်လဲသည် သလိပ်ပင်ဟု အကျိုး၏အမည်ကို အကြောင်း၌ တင်စား၍ ပြောဆိုသကဲ့သို့၊

ထို့အတူ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသောအမည်ကို အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားများ၌ တင်စား၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

'အဝိဇ္ဇာသည် တစ်ပါးတည်းသာရှိသည်၊ နှစ်ပါးရှိသည်၊ သုံးပါးရှိသည်'ဟု ငြင်းခုံနေချေသော် 'အားလုံးမှန်ပါသည်'ဟု ဝိနိစ္ဆယချနိုင်ရန် ကျမ်းဂန်အဆိုအမိန့်ကို ညွှန်ပြရသော် -

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း၌ အဝိဇ္ဇာအား ဧကဝိစေသော အပြားအားဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်သော အဆုံးအဖြတ် ဖြစ်ပါသည်။

ဤကျမ်း၌ “အဝိဇ္ဇာသည် အညာဏ (မသိတတ်သည်၏အဖြစ်), အဒဿန (မမြင်တတ်သည်၏အဖြစ်), မောဟ (တွေဝေတတ်သည်၏အဖြစ်) အားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာရှိ၏။ အပ္ပဋိပတ္တိအဝိဇ္ဇာ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိအဝိဇ္ဇာအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ သသင်္ခါရ အသင်္ခါရအားဖြင့်လည်း ထိုအတူ ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာ ဟူသော ဝေဒနာ ၃-ပါးနှင့်ယှဉ်သောအားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိ၏” ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

၂။ ‘အဖေထက် သားတစ်လကြီး’ ဆိုသကဲ့သို့ နောက်မှမွေးသော အဖေနှင့်တူသော အဘယ်အကြောင်း ပစ္စည်းတရားတို့သည် ရှေးဦးအလျင် ကြိုတင်မွေးဖွားသော ကျေးဇူးခံ ကျေးဇူးစား သားနှင့်တူသော အဘယ်အကျိုးတရားများအား အဘယ်ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ဥပမာသွင်း၍ ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်က မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ၌ ကျေးဇူးအပြုခံတရားများကို ဖော်ပြပါ။

‘အဖေထက်သားတစ်လကြီး’ ဆိုသကဲ့သို့ - နောက်မှမွေးသော အဖေနှင့်တူသော စိတ်စေတသိက် နာမ်အကြောင်းအရာတို့သည် ရှေးဦးအလျင် ကြိုတင်မွေးဖွားသော သားနှင့်တူသော ရုပ်တရားတို့အား ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ဟူသည် - ပစ္စည်းတရားတို့မဖြစ်မီ ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ နောက်မှဖြစ်၍ ထောက်ပံ့ကူညီ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား ဖြစ်၏။

ဥပမာ - အာဟာရ၌ဖြစ်သော တောင့်တခြင်းစေတနာ (နာမ်တရား)က လင်းတငယ်၏ကိုယ် (ရုပ်တရား)အား ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ ရှေး၌ဖြစ်နှင့်သော ရုပ်တရားတို့အား နောက်မှဖြစ်သော နာမ်တရားတို့က ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်က မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုရုံ

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် တိဟိတ်စိတ် ၄၇-ပါး၊ ပညာကြည့်သော စေတသိက် ၃၇-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့ကို မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

- ၃။ ပဋိသန္ဓေနောက် ဘဝင်လေးကြိမ်အထိ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံပြုနိုင်သော ဘဝဟောင်းသစ် စိတ်အစဉ်တစ်ခုကို ထိုအာရုံထင်ရာစိတ်မှ စ၍ နာမည်များ ညွှန်ပြကာ အဘယ်အာရုံ ထင်လာသည်ကို ဝိသုဒ္ဓိကျမ်းစာ အရှိအတိုင်း ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာ၏ ယောနိကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ပဋိသန္ဓေနောက် ဘဝင်လေးကြိမ်အထိ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံပြုနိုင်သော ဘဝဟောင်းသစ် စိတ်အစဉ်တစ်ခုကို ဝိသုဒ္ဓိကျမ်းစာ အရှိအတိုင်းဖော်ပြရသော် -

မနောဒွါရ၌ ဂတိနိမိတ်ထင်သော ကာမ (သုဂတိ/ဒုဂ္ဂတိ) စုတိနောင် ကာမ (သုဂတိ/ဒုဂ္ဂတိ) ပဋိသန္ဓေစိတ်အစဉ် ဖြစ်ပါသည်။

အာရုံထင်ရာစိတ်မှစ၍ နာမည်များကို ညွှန်ပြရသော် - ဂတိနိမိတ်အာရုံ စထင်ရာ ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ ထိုဘဝင်နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်သည်ရှိသော် ထိုဂတိနိမိတ် အာရုံကို အာရုံပြု၍ အာဝဇ္ဇန်း ၁-ကြိမ်၊ သေခြင်းနီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားနည်း သည်ဖြစ်၍ မရဏာသန္နဇော ၅-ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂-ကြိမ်၊ ဤသို့လျှင် ဝီထိစိတ် ၃-မျိုး တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့နောင် ဘဝင်၏အာရုံကို အာရုံပြု၍ စုတိစိတ်တစ်ကြိမ်ဖြစ်၏။ ဤမျှသော စိတ်အစဉ်ဖြင့် ၁၁-ချက်သော စိတ္တက္ခဏတို့လွန်သော်၊ စိတ္တက္ခဏ ၅-ချက် အသက်ကြွင်းရှိသော ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁-ကြိမ်၊ ဘဝင် ၄-ကြိမ်တို့ ဖြစ်၏။ (ဤပဋိသန္ဓေသည် အတိတ်လျှင် အာရုံရှိသော စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ ပစ္စုပ္ပန်လျှင် အာရုံရှိသော ပဋိသန္ဓေဖြစ်၏။)

နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာတို့၏ ယောနိမှာ သြပပါတိကယောနိ ဖြစ်ပါသည်။

- ၄။ 'ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ' ဟူသော ပါဠိတော်အရ ရုပ်စုံလင်သော ဂဗ္ဘသေယျက (အမိဝမ်းအောင်း) သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေဇာတ၌ အဘယ်ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် အဘယ်နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်ခန္ဓာများ ဖြစ်ကြသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် စိတ္တဇရုပ်မဖြစ်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ဥပမာနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

ရပ်စုံလင်သောဂစ္ဆသေယျက (အမိဝမ်းအောင်း) သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေစသ၌ -

ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက်ဝိညာဏ်ဖြစ်ပြီး ထိုဝိညာဏ်ကြောင့် စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးနှင့် ကာယဒသကကလာပ်၊ ဘာဝဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ် ပေါင်း ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်ခန္ဓာ ၃-ခု တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် စိတ္တဇရုပ်မဖြစ်နိုင်ခြင်း - ဥပမာ - ကမ်းပါးပြတ်၌ ကျလုဆဲဆဲဖြစ်သော ယောက်ျားသည် အခြားကျလုဆဲဆဲလူ၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် မှီရာဝတ္ထုအားနည်းသောကြောင့် ရုပ်ကိုဖြစ်စေရန် မစွမ်းနိုင်ပါ။

၅။ အဘယ်ကို ဝိဘဝတဏှာ ခေါ်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’ နှင့် ‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ ဟူသော ပါဠိနှစ်ရပ်တို့တွင် အဘယ်ပါဠိ၌ အဘယ်ဘဝကို ဆိုလိုသည်လည်း ဖော်ပြပါ။

ဝိဘဝတဏှာဟူသည်

ရူပါရုံ စသည်တို့၌ ဆာလောင်တပ်မက်မှုတို့သည် ရူပတဏှာစသည် မည်၏၊ ထိုရူပတဏှာစသည်ပင်လျှင် ရူပါရုံစသည်ကို ‘ပြတ်၏၊ ပျက်စီး၏’ ဟု ယူလျက် ဖြစ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သောအခါ ဝိဘဝတဏှာ မည်ပါသည်။

‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’ ဟူသော ပါဠိ၌ ဘဝအရ ကမ္မဘဝနှင့် ဥပပတ္တိဘဝ ၂-ပါးကို ဆိုလိုပြီး ‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ ဟူသော ပါဠိ၌ ‘ဘဝ’အရ ကမ္မဘဝ တစ်ပါးကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။

၂၀၀၀

၁။ ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ’ ဟူသော စကား၌ (က) ပဋိစ္စ (ခ) သမုပ္ပါဒ (ဂ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ တို့ဖြင့် အဘယ်ကို ဖော်ပြသည်ကို အသီးသီးခွဲခြား ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ မသိခြင်းကို ‘အဝိဇ္ဇာ’ ဟုဆိုရာ၌ အဘယ်ကို မသိသည်ကို သုတ္တန်နည်းအတိုင်း ဖြေဆိုပါ။

- (က) အကြောင်းတို့၏ ညီညွတ်ခြင်းကို ပြသော ‘ပဋိစ္စ’ပုဒ်ဖြင့် - မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ် ၃-ပါး တရားတို့၏ အကြောင်းညီညွတ်ခြင်းနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော ကြောင့် သဿတဝါဒ၊ အဟေတုဝါဒ၊ ဝိသမဟေတုဝါဒ၊ ဝသဝတ္တိဝါဒ တို့ မရှိခြင်းကို ပြ၏။
- (ခ) သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုပြသော ‘သမုပ္ပါဒ’ပုဒ်ဖြင့် အကြောင်းတို့ ညီညွတ်ခြင်းရှိလျှင် အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် ဥစ္ဆေဒဝါဒ၊ နတ္ထိကဝါဒ၊ အကိရိယဝါဒများ မှားယွင်းခြင်းကို ပြ၏။
- (ဂ) ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ’ဟူသော နှစ်ပုဒ်လုံးဖြင့် - ထိုထိုအကြောင်းတို့ ညီညွတ်ခြင်းရှိလတ်သော် ကြောင်းကျိုးအစဉ်ကို မပြတ်စေမူ၍ ထိုထိုအကျိုးတရားတို့ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် -
- ၁။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်းအကျင့်ကို ပြ၏။
 - ၂။ ထိုခံစားမည့်သူပင် ပြုသည်၊ ထိုပြုသူပင် ခံစားသည် ဟူသော ဝါဒကို လည်းကောင်း၊ ပြုသူကတစ်ခြား ခံစားသူကတစ်ခြား ဟူသော အယူဝါဒကို လည်းကောင်း ပယ်၏။
 - ၃။ မိန်းမ ယောက်ျား စသော အရပ်သုံးစကား၌ မြဲမြံစွာ နှလုံးမသွင်းခြင်း၊
 - ၄။ လောကသုံး အမည်ပညတ်တို့ကို မပယ်ခြင်း ဟူသော သိသင့်သိထိုက်သော အကျင့်လမ်းကို ဖော်ပြ၏။

သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် မသိခြင်းအဝိစာ ဟူသည်မှာ - ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ ဟူသော သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းသောအားဖြင့် မသိခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။

- ၂။ အဓိပတိပစ္စည်းနှစ်မျိုးကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် အဘယ်တရားတို့အား ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

အဓိပတိပစ္စည်းနှစ်မျိုးမှာ -

- ၁။ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း နှင့်
- ၂။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောတရားတို့မှာ -

မိမိနှင့် ကလာပ်တူဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်များ (ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြည့်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် ၉-ပါး) ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ ‘သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်’ဟူသော ပါဠိတော်အရ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကြောင့် အဘယ်ဝိညာဏ် ဖြစ်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ‘ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်သည်’ ဟူသော ဒေသနာတော်၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် ပဋိသန္ဓေရုပ်ဖြစ်သည်ဟူသော စကားကို လက်ခံယုံကြည်နိုင်လောက်အောင် အသင့်ယုတ္တိဖော်ပြ ဖြေဆိုပါ။

အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်သောဝိညာဏ်များမှာ - အရူပဝိပါက်ဝိညာဏ် ၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကြောင့် ပဋိသန္ဓေရုပ်ဖြစ်သည် (၁၉၉၆ နံပါတ်-၄)

- ၄။ သဠာယတနကြောင့် ဖဿဖြစ်ရာ၌ အဘယ်ဖဿများ ပါဝင်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း အကျယ်တဝင့် ရေတွက်ပြပြီးလျှင်၊ သဠာယတနဟူသော ပေါင်းထပ်ထားသော စကားလွှာနှစ်ခုကို တစ်ခုစီဆွဲခွာ၍ မည်သည့်အလွှာသည် မည်သည့်ဘုံအတွက်ဟု ဝေဖန်ခွဲဝေပြပါ။

သဠာယတနကြောင့်ဖြစ်သော ဖဿများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း အကျယ်ရေတွက်ပြရသော် -

စက္ခုသမ္ပဿ၊ သောတသမ္ပဿ၊ ဃာနသမ္ပဿ၊ ဇိဝှာသမ္ပဿ၊ ကာယသမ္ပဿ တို့သည် ကုသလဝိပါက် ၅-ပါး၊ အကုသလဝိပါက် ၅-ပါးအားဖြင့် ၁၀-ပါးဖြစ်ကြ၏။ ကြွင်းသော မနောသမ္ပဿတို့သည် ၂၂-ပါးသော လောကီဝိပါက်ဝိညာဏ်တို့နှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ၂၂-ပါးဖြစ်ကြ၏။ ဤသို့အားဖြင့် လောကီဝိပါက်ဝိညာဏ်၌ ယှဉ်သော ဖဿပေါင်း ၃၂-ပါး ဖြစ်ကြသည်။

သဠာယတနဟူသော ပေါင်းထပ်ထားသော စကားလွှာနှစ်ခုကို တစ်ခုစီဆွဲခွာ၍ မည်သည့်အလွှာသည် မည်သည့်ဘုံအတွက်ဟု ခွဲပြရသော် -

သဗ္ဗာယတနဟူသည် ဆဗ္ဗာယတနကိုလည်းကောင်း၊ အာယတန ၆-ပါးကိုလည်းကောင်း ဆိုလို၏။ ထိုတွင် -

- ဆဗ္ဗာယတနသည် အရူပဘုံအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ (အရူပဘုံတွင် နာမ်ချည်း သက်သက်သာ ရှိသောကြောင့်)
- အာယတန ၆-ပါးသည် ပဉ္စဝေါကာရဘုံအတွက် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ကာမတဏှာနှင့် ဘဝတဏှာ ဖြစ်ပုံထူးခြားဟန်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာသည် သူကန်းနှင့်တူလျှင် အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရနှင့် သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် အဘယ်နှင့် တူပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

ကာမတဏှာနှင့် ဘဝတဏှာ ဖြစ်ပုံထူးခြားဟန်မှာ -

အာရုံ ၆-ပါး ကာမဂုဏ်တရားကို သာယာသည်၏အစွမ်းဖြင့် သာယာလျက် ဖြစ်သောအခါ ‘ကာမတဏှာ’ မည်၏။

ထိုကာမတဏှာသည်ပင်လျှင် အာရုံ ၆-ပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့ကို မဖောက်မပြန် ခိုင်ခံ့၏။ မပျက်မစီးမြဲ၏ဟု ယူသော သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ဖြစ်သောအခါ၌ ‘ဘဝတဏှာ’ မည်ပါသည်။

အဝိဇ္ဇာသည် သူကန်းနှင့်တူလျှင် -

အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရသည် သူကန်းခြေချော်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။

သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် သူကန်းခြေချော်၍ လဲကျခြင်းနှင့် တူပါသည်။

၂၀၀၁

၁။ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့က ကျေးဇူးပြုခြင်းသဘောကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု အချို့ဆရာတို့က ဆိုကြသည်ကို သင့်/မသင့် ယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရ ၆-မျိုးကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား တို့က ကျေးဇူးပြုခြင်းသဘောကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု အချို့ဆရာတို့က ဆိုကြသည်မှာ မသင့်ပါ။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော် မူရာ၌ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ အကြောင်းအဖြစ်ကိုသာ ဟောတော်မူ၏။ ကျေးဇူးပြုခြင်း သဘောကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဟောတော်မမူချေ။

ဟောပုံအကျယ်မှာ “အာနန္ဒာ၊ ထိုသို့ ဇာတိ မရှိလျှင် ဇရာမရဏ မရှိနိုင်၊ ဇာတိသည်သာ ဇရာ-မရဏ၏ အကြောင်းရင်း (ဟေတု)တည်း၊ အပ်နှင်းသော အကြောင်း (နိဒါန)တည်း၊ ဖြစ်ကြောင်း (သမုဒယ)တည်း၊ အထောက်အပံ့အကြောင်း (ပစ္စည်း)တည်း --- ။ ပ ။ အဝိဇ္ဇာ ဟူသော သဘောသည် သင်္ခါရ၏ အကြောင်းရင်း (ဟေတု)တည်း --- ။ ပ ။ (ပစ္စယ)တည်း” ဟူသော စကားဖြင့် မသိမူအဝိဇ္ဇာ စသည်တို့ကိုသာ အကြောင်းရင်း ဟေတုအဖြစ် ဟောတော်မူ၏။ အကြောင်းတရား (ဟေတု၊ နိဒါန၊ သမုဒယ၊ ပစ္စယ)တို့ကိုသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟု သိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အချို့ဆရာတို့ဆိုသော အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့က ကျေးဇူးပြုခြင်းသဘောကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုခြင်းမှာ မသင့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရ ၆-မျိုးမှာ - ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ၊ ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရတို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ။ အဘယ်ပုံအဘယ်နည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောတရားကို အညမညပစ္စည်း ခေါ်သည်ကို ဥပမာပြ၍ ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသုံးမျိုးကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

အညမညပစ္စည်းမည်ပုံ

အချင်းချင်းထောက်ပံ့လျက် ထောင်နေသော သစ်သား ၃-ချောင်းကဲ့သို့၊ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဖြစ်စေတတ် ထောက်ပံ့တတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု တတ်သောတရားသည် အညမညပစ္စည်း မည်၏။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း ၃-မျိုးမှာ - သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် အဝိဂတပစ္စည်းတို့သည် အနက်သဘော အတူတူချည်း ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား ဟောကြားတော်မူသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့၏ အာရုံသုံးမျိုးကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း ခြုံငုံမိအောင် အကျဉ်းချုပ် ဖြေဆိုပါ။

အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် အဝိဂတပစ္စည်းတို့သည် အနက်သဘော အတူတူချည်း ဖြစ်ပါလျက် နှစ်မျိုးနှစ်စား ဟောကြားတော်မူခြင်း

- (၁) ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်အောင် တန်ဆာဆင်တတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၂) ဆုံးမအပ်သော ဝေနေယျတို့၏ အလိုအစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့၏ အာရုံသုံးမျိုးကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း ခြုံငုံမိအောင် အကျဉ်းချုပ် ဖြေဆိုရသော် -

ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့၏ အာရုံသုံးမျိုးမှာ - အတိတ်အာရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၊ နဝတ္တပ္ပအာရုံတို့ ဖြစ်၏။

- ဝိညာဏဉာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် နေဝသညာနာသညာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့၏ အာရုံမှာ အတိတ်အာရုံ ဖြစ်ပါသည်။
- ကာမပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၁-ပါး၏ အာရုံမှာ အတိတ်အာရုံနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ဖြစ်ပါသည်။
- ရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓေစိတ် ၅-ပါး၊ အာကာသာနဉာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အာကိဉ္ဇာညာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ် ဟူသော ပဋိသန္ဓေစိတ် ၇-ပါးတို့၏ အာရုံမှာ နဝတ္တပ္ပအာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

- ၄။ ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်နှင့် နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာတို့ ရရှိသော ယောနိတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊
 ‘ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ’ ဟူသော ပါဠိတော်အရ ဝိညာဏ်ကြောင့် (က) နာမ်ချည်း
 လည်းဖြစ်၏၊ (ခ) ရုပ်ချည်းလည်းဖြစ်၏၊ (ဂ) နာမ်ရုပ် နှစ်မျိုးလုံးလည်း ဖြစ်၏၊
 အဘယ်ဘုံနှင့် အဘယ်ကာလတို့၌ ယင်းသို့ ဖြစ်ပါသနည်း၊ တစ်ခုစီ ခွဲဖြေပါ။

ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်တို့ ရနိုင်သော ယောနိမှာ ၄-ပါး (ဇောဗုဒ္ဓ၊ အဏ္ဏဗုဒ္ဓ၊ သံသေဒဗုဒ္ဓ၊ သြပပါတိက)
 နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာ ရနိုင်သော ယောနိမှာ ၁-ပါး (သြပပါတိက)

‘ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ’ အရ

(က) ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ချည်းဖြစ်ပုံ

၁။ အရူပ ၄-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ နှင့် ပဝတ္တိအခါ

၂။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀ ဖြစ်ဆဲကာလ

(ခ) ဝိညာဏ်ကြောင့် ရုပ်ချည်းဖြစ်ပုံ

၁။ အသညသတ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ နှင့် ပဝတ္တိအခါ

၂။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကမ္မဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်
 သည်သာ ဖြစ်ဆဲကာလ

(ဂ) ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ် ဖြစ်ပုံ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိအခါတို့တွင် သဟဇာတဝိညာဏ်၊
 ကမ္မဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်သော နာမ်ရုပ် ဖြစ်သောကာလ

- ၅။ ‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖသော’ ဟူသော ပါဠိတော်ဝယ် သဠာယတနပုဒ်၌ (က)
 ဈေယျကံထားသော ပါဠိအရ ဖြစ်သင့်သော အာယတန၊ (ခ) သက်ရှိသန္တာန်
 တစ်ခုကိုသာ ယူသော ဆရာတို့အလိုနှင့် (ဂ) သက်ရှိသက်မဲ့သန္တာန် နှစ်ခုလုံးကို
 ယူသော ဆရာတို့အလို ဖြစ်သင့်သော အာယတနဟူ၍ အုပ်စုသုံးစု ရအောင်
 ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

(က) ဈေယျကံထားသော ပါဠိအရ ဖြစ်သင့်သော အာယတနမှာ

သဠာယတန (မနာယတန) ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) သက်ရှိသန္တာန် တစ်ခုကိုသာယူသော ဆရာတို့အလိုအရ ဖြစ်သင့်သော အာယတနမှာ

မနာယတနနှင့်တကွ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) သက်ရှိသက်မဲ့သန္တာန် နှစ်ခုလုံးကိုယူသော ဆရာတို့အလိုအရ ဖြစ်သင့်သော အာယတနမှာ

အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးနှင့် ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၂

၁။ နွယ်ကိုအလယ်ပိုင်း၌ ခုတ်ဖြတ်ပြီး အလယ်ပိုင်းမှစ၍ အရင်းပိုင်းတိုင်အောင် ဆွဲယူ အသုံးပြုသူနှင့် အလားတူ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အလယ်ပိုင်းမှ အရင်းပိုင်းဆီသို့ ဦးတည်သော ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ် ၃-ခုမျှ ထုတ်ပြပြီးလျှင်၊ နတ်သမီး ကို လိုချင်၍ တောင်ထိပ်မှ ခုန်ချသူကဲ့သို့ ဒုက္ခကို ဒုက္ခမှန်းမသိမှု အဝိဇ္ဇာကြောင့် (က) နတ်သမီးနှင့် အလားတူ အဘယ်ဒုက္ခကို လိုချင်၍၊ (ခ) တောင်ထိပ်မှ ခုန်ချခြင်းနှင့် အလားတူ အဘယ်သင်္ခါရကို ပြုလုပ်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။

နွယ်ကို အလယ်ပိုင်း၌ ခုတ်ဖြတ်ပြီး အလယ်ပိုင်းမှစ၍ အရင်းပိုင်းတိုင်အောင် ဆွဲယူအသုံးပြုသူနှင့် အလားတူ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အလယ်ပိုင်းမှ အရင်းပိုင်းဆီသို့ ဦးတည်သော ကြောင်းကျိုးဖြစ်စဉ်တို့မှာ -

“လေးပါးသော အာဟာရတို့သည် တပ်မက်ခြင်း တဏှာလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ ထိုတဏှာသည်လည်း ဝေဒနာလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ ဝေဒနာသည် ဖဿလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။” ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

နတ်သမီးကို လိုချင်၍ တောင်ထိပ်ဖျားမှ ခုန်ချသူကဲ့သို့ ဒုက္ခကို ဒုက္ခဟု မသိမှု အဝိဇ္ဇာကြောင့် -

(က) နတ်သမီးနှင့် အလားတူသော ဒုက္ခဆိုသည်မှာ ကောင်းမှု၏အကျိုးဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း၊ အစရှိသော များစွာသော အပြစ်တို့ဖြင့် ရောပြွမ်းလျက်ရှိသော လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာစသော ဒုက္ခ

(ခ) **တောင်ထိပ်မှ ခုန်ချခြင်းနှင့်တူသော သင်္ခါရဟူသည်မှာ** ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ အပြားရှိသော ပုညာဘိသင်္ခါရ တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ ‘ဤဆိုခဲ့ပြီးသော အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် ဒုက္ခအစုအဝေးချည်း သက်သက်သာလျှင် ဖြစ်နေလေ၏’ ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဂုံး၌ ‘သာလျှင် သက်သက် သာလျှင်’ ဟူသော စကားသုံးခွန်းဖြင့် အဘယ်သို့သော အထင်မှားအမြင်မှား ဝါဒများ ကို ပယ်ရှားပါသနည်း၊ ထင်ရှားအောင် တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ခွဲခြားပြောဆိုပါ။

‘အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင်’ ဟူသောစကားဖြင့် မပြတ်သော ဝဋ် ၃-ပါးတို့၏ အကြောင်းညီညွတ်ခြင်းနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်ကို ပြသော ကြောင့် အကြောင်းမရှိဟူသော အဟောတုကဒိဋ္ဌိ၊ ဖန်ဆင်းရှင်၏ ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟူသော ဝိသမဟောတုကဒိဋ္ဌိ အယူမှားကို ပယ်ပါသည်။

‘ဒုက္ခအစုအဝေးချည်း သက်သက်’ ဟူသော စကားဖြင့် ရရှိအပ်သော ခန္ဓာတို့ကို ချမ်းသာသုခဖြစ်သည်၊ တင့်တယ်သည် ဟူသော အထင်မှားအယူမှားဖြစ်သော သုခဝိပ္ပလ္လာသ၊ သုဘဝိပ္ပလ္လာသ တို့ကို ပယ်ပါသည်။

‘အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် ဒုက္ခအစုအဝေးချည်း သက်သက် သာလျှင် ဖြစ်နေလေ၏’ ဟူသောစကားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တကောင်မဟုတ်ဟု ပြသောကြောင့် ပုဂ္ဂလဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်ပါသည်။

၃။ အဘယ်ဣန္ဒြေတို့သည် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မဖြစ်နိုင်၍၊ အဘယ်ဈာန်တို့သည် ဈာနပစ္စည်း မဖြစ်နိုင်သည်ကို ဖော်ပြပြီး၊ အဘယ်ကို ‘သံသရာ’ ဟု ခေါ်ပါသနည်း ပြောဆိုပါ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းမဖြစ်နိုင်သော ဣန္ဒြေတို့မှာ ဣတ္ထိန္ဒြေနှင့် ပုရိသိန္ဒြေတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဈာနပစ္စည်းမဖြစ်နိုင်သော တရားတို့မှာ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-ပါး၌ ယှဉ်သော ဝေဒနာနှင့် ဧကဂ္ဂတာတရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သံသရာဟူသည်မှာ (၁၉၈၃ န်ပါတ်-၂)

- ၄။ သင်္ခါရသုံးမျိုးတို့တွင် အဘယ်ကို ပုညဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ခေါ်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ‘သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ’ ဟူသော ပါဠိတော်၌ သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

ပုညဘိသင်္ခါရ ဟူသည်မှာ

ဒါန သီလ ဘာဝနာ(အပ္ပနာသို့မရောက်သော ဂေါတြဘူအဆုံးရှိသော ဘာဝနာ) တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ်စေတနာ ၈-ပါးနှင့် အပ္ပနာ သို့ရောက်သော ဘာဝနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာ ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်စေတနာ ၅-ပါး ပေါင်း ၁၃-ပါးသော စေတနာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ဟူသည်မှာ

အပ္ပနာသို့ရောက်သော ဘာဝနာအစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်သော အရူပါဝစရ ကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

‘သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ’ ဟူသော ပါဠိတော်၌ သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ် တို့မှာ -

- ၁။ ဝိပါကဝိညာဏ်ဖြစ်သော မနောဓာတ် မနောဝိညာဏ် ၂-ပါး
(အကုသလဝိပါကနှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက သမ္ပဋိတို့၌)
- ၂။ အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် မနောဝိညာဏ် ၃-ပါး
(အကုသလဝိပါကနှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂-ပါးနှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက သောမနဿသန္တီရဏ ၁-ပါး)
- ၃။ သဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် မနောဝိညာဏ် ၁၇-ပါး
(သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါကစိတ် ၈-ပါး + ရူပါဝစရဝိပါကစိတ် ၅-ပါး + အရူပါဝစရဝိပါကစိတ် ၄-ပါး)
- ပေါင်း ၂၂-ပါး
- သော မနောဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၅။ ‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ’ ဌိ ပါဝင်သော နာမ်ရုပ်တို့ကို ဖော်ပြပြီး၊ ‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော’ ဌိ ဖြစ်သင့်သော ဖဿတို့ကို အကျဉ်းတစ်နည်း အကျယ်တစ်ဖုံ နှစ်မျိုးစုံ ခွဲခြားပြပါ။

‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ’ ဌိ ပါဝင်သော နာမ်ရုပ်တို့ကို ဖော်ပြရသော် -

နာမ် အရ ဝေဒနာစသော စေတသိက်နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါး၊

ရုပ် အရ မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဘူတရုပ် ၄-ပါး၊ ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ၁-ပါးတို့ ဖြစ်၏။

‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော’ ဌိ ဖြစ်သင့်သောဖဿ

အကျဉ်းနည်းအားဖြင့် - အာယတန ၆-ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော စက္ခုသမ္ပဿ၊ သောတသမ္ပဿ၊ ဃာနသမ္ပဿ၊ ဇီဝှာသမ္ပဿ၊ ကာယသမ္ပဿ၊ မနောသမ္ပဿဟူ၍ ၆-ပါးသော ဖဿ၊

အကျယ်နည်းအားဖြင့် - လောကီဝိပါက်စိတ် ၃၂-ပါး၌ ယှဉ်သော ဖဿ ၃၂-ပါး ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့မှာ စက္ခုသမ္ပဿ စသော (အကုသလဝိပါက် ၅ + အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၅) ၁၀-ပါးသော ဖဿနှင့် မနောသမ္ပဿအရ ကြွင်းသော လောကီဝိပါက်စိတ် ၂၂-ပါး၌ ယှဉ်သော အလုံးစုံသော ၂၂-ပါးသော ဖဿတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’ ဌိ ဒုက္ခဝေဒနာခံစားနေရသူမှာ ယင်းဒုက္ခဝေဒနာကြောင့် အဘယ်နည်းဖြင့် တဏှာဟူသော လိုချင်တပ်မက်မှု ဖြစ်နိုင်သည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အဗျာပါရနည်း၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြပြီး ယင်းအဗျာပါရနည်းကို မှန်စွာ သိမြင်ပါက အဘယ်ဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’ ဌိ ဒုက္ခဝေဒနာခံစားနေရသူမှာ ယင်းဒုက္ခဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်ပုံ

ဒုက္ခဝေဒနာ ခံစားနေရသူသည် ထိုဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်လိုခြင်းသဘောဖြင့် သုခဝေဒနာကို တောင့်တသောအားဖြင့် တဏှာ ဟူသော လိုချင်တပ်မက်မှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အဗျာပါရနည်း (၁၉၉၂ နံပါတ်-၃)

အဗျာပါရနည်းကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်ပါက ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မရှိခြင်း (အတ္တမရှိ)ကို ယူခြင်းကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပါသည်။

၂၀၀၃

၁။ ဝဋ်ဒုက္ခဆိုင်ရာတရား (ဝဋ်ကထာ)ကို ဟောတော်မူရာ၌ မည်သည့်တရားများကို ဦးခေါင်းတပ်၍ ဟောတော်မူသည်ကို အကြောင်းယူတ္တိသွင်း၍ ရှင်းပြပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သည်ကို အဘယ်ကြောင့် သိနိုင်ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

ဝဋ်ဒုက္ခဆိုင်ရာတရားကို ဟောတော်မူရာ၌ အဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာ နှစ်ပါးကို ဦးခေါင်းတပ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။ (၁၉၈၆ နံပါတ်-၁)

အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သည်ကို သိနိုင်ပုံ

အဝိဇ္ဇာထင်ရှားရှိလျှင် သင်္ခါရတို့၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သိအပ်ပါသည်။

၂။ မည်သည့်တရားတို့အား မည်သို့မည်ပုံ ကျေးဇူးပြုသောတရားတို့ကို ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ခေါ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာ ဥပမာပြ၍ ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အကုသိုလ်တရားက ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံ သင်္ခါရတရားအား အဘယ်အခါ၌ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း (၁၉၈၈ နံပါတ်-၁)

အဝိဇ္ဇာသည် ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံသင်္ခါရအား အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ

အဝိဇ္ဇာတရားကို ခယ၊ဝယဟု သုံးသပ်သောကာလ၌ အဝိဇ္ဇာသည် ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံသင်္ခါရအား အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

- ၃။ သြပပါတိကယောနိတစ်မျိုးကိုသာ ရသော အပါယ်ဘုံသားများကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ကွယ်လွန်ခါနီး လူတစ်ယောက်အတွက် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့က ကမ္မနိမိတ်ဖြစ်သော ရူပါရုံနှင့် သဒ္ဓါရုံတို့ကို ဆောင်ယူပြပုံ နမူနာကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း ဖော်ပြပါ။

သြပပါတိကယောနိတစ်မျိုးကိုသာရသော အပါယ်ဘုံသားများ

၁။ ငရဲသား

၂။ အသူရကာယ်

၃။ နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာ တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ကွယ်လွန်ခါနီး လူတစ်ယောက်အတွက် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့က ရူပါရုံနှင့် သဒ္ဓါရုံတို့ကို ဆောင်ယူပြပုံ -

- (က) ‘သင်၏ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် အကျိုးငှာ ဤဘုရားအား ပူဇော်ခြင်းကို ပြုအပ်၏၊ သင့်စိတ်ကို ကြည်ညိုစေလော့’ ဟု ပြောပြီးလျှင် ပန်းဆိုင်၊ ပန်းပွား၊ ကုက္ကား၊ တံခွန် စသည်တို့ဖြင့် ရူပါရုံကို လည်းကောင်း၊
- (ခ) တရားဟောသောအသံ၊ တီးမှုတ်သံ စသည်တို့ဖြင့် သဒ္ဓါရုံကိုလည်းကောင်း ဆောင်ယူပြပါသည်။

- ၄။ ‘ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ’ ဟူသော ပါဠိတော်အရ အမိဝမ်းခေါင်း အောင်းအပ်သော နပုံးပဏ္ဍုက်တို့အတွက် ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်တို့ကို (ယူပြီးကို ထပ်ယူခြင်း၊ မယူခြင်း နည်းနှစ်မျိုးဖြင့်) ရေတွက်ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အသညသတ်ဘုံသားတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာသည် အဘယ်ဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသနည်း ဖော်ပြပါ။

အမိဝမ်းခေါင်း အောင်းအပ်သော နပုံးပဏ္ဍုက်တို့အတွက် ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်

၁။ ယူပြီးကို ထပ်ယူခြင်းနည်းအရ

နာမ်အရ စေတသိက်နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါး

ရုပ်အရ ကာယဒသက၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၊ ပေါင်း ကလာပ် ၂-စည်း ရုပ် ၂၀ ထို့ကြောင့် နာမ်ရုပ်အရ ၂၃-ပါးသောတရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ **ယူပြီးကို ထပ်မယူခြင်းနည်းအရ**

နာမ်အရ စေတသိက်နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါး

ရုပ်အရ ကာယဒသက၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၊ ပေါင်းကလာပ် ၂-စည်း ရုပ် ၂၀ မှ ၁၁-ပါး

ထို့ကြောင့် နာမ်ရုပ်အရ ၁၄-ပါးသော တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အသညသတ်ဘုံသားတို့၏ ရုပ်နွေသည့် အဝိပါကဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အသညသတ်ဘုံသို့ မရောက်မီ ကာမသုဂတိဘုံ၌ ပြုခဲ့သော နာမ်ပျောက်စေလိုမှု နှင့် ယှဉ်သော ရူပပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ်ဖြစ်သည့် အဝိပါကဝိညာဏ် (ကမ္မဝိညာဏ်) ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

- ၅။ ‘ဗဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’ဟူသော ပါဠိတော်၌ အဘယ်ဝေဒနာများသာ ပါဝင်နိုင်သည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်၌ အတိတ်အကြောင်းနှစ်ပါးကိုသာ တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူပါလျက် အဘယ်ကြောင့် အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး ဖြစ်ရသည် ကိုလည်း သဘာဝယုတ္တိ ပြည့်စုံအောင် ဖော်ပြဖြေဆိုပါ။

အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး (၁၉၉၆ နံပါတ်-၅)

‘ဗဿပစ္စယာဝေဒနာ’ ဟူသော ပါဠိတော်၌

ဝိပါကသမ္ပယုတ်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော ဝေဒနာ ၃၂-ပါးသာ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

၂၀၀၄

- ၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-ဟူသော ပါဠိဝေါဟာရ၌ သမုပ္ပါဒ်ဟူသော နောက်ပုဒ်ဖြင့် အဘယ်ကို ပြသည်ကို ကြောင်းကျိုးဆီလျော်အောင် ဖြေဆိုပြီးလျှင် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် တကွ ဘဝင်လေးကြိမ်တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြုသော စိတ်အစဉ် (ဝီထိ) ဖြစ်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း အာရုံထင်ပုံနှင့်တကွ ရေးပြပါ။

သမုပ္ပါဒ် ဟူသော နောက်ပုဒ်ဖြင့် ပြပုံ (၂၀၀၀ နံပါတ်-၁)

ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ ဘဝင်လေးကြိမ် (၁၉၉၉ နံပါတ်-၃)

၂။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ-ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ရူပဗြဟ္မာတို့၌ ပဋိသန္ဓေအခါ
ဝယ် ဝိညာဏ်ကြောင့် အဘယ်နာမ်ရုပ်များဖြစ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းစာအရှိအတိုင်း
အရေအတွက်သင်္ချာ ရနိုင်သမျှ အကျယ်ထုတ်ပြ ဖြေဆိုပါ။

**ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ-ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ရူပဗြဟ္မာတို့၌ ပဋိသန္ဓေအခါဝယ်
ဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်များမှာ -**

နာမ်အရ စေတသိက်နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါး

ရုပ်အရ စက္ခုဒသက၊ သောတဒသက၊ ဝတ္ထုဒသက၊ ဇီဝိတနဝကကလာပ်
ပေါင်းကလာပ် ၄-စည်း ရုပ် ၃၉-ပါး

ထို့ကြောင့် နာမ်ရုပ်အရ ၄၂-ပါးသောတရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ 'ဝိညာဏ်ကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါ နာမ်ရုပ်ဖြစ်သည်' ဟုဆိုရာ၌ ပကတိမျက်စိဖြင့်
မမြင်ရပါဘဲလျက် ယင်းသို့သော နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံကို အဘယ်နည်းအဘယ်ပုံ သိရသည်ကို
ဖြေဆိုပါ။

**'ဝိညာဏ်ကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါ နာမ်ရုပ်ဖြစ်သည်' ဟုဆိုရာ၌ ပကတိမျက်စိဖြင့်
မမြင်ရပါဘဲလျက် ယင်းသို့သော နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံကို သိရပုံ**

အကျဉ်းဖြေ - သုတ္တခေါ် ဘုရားစကားတော်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသင့်ယုတ္တိ
အားဖြင့်လည်းကောင်း သိရပါသည်။

သုတ္တခေါ်ဘုရားစကားတော်ဖြင့် သိနိုင်ပုံမှာ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ 'စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော
ဓမ္မာ-စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏'ဟူ၍ ဟောကြား
တော်မူ၏။ ဤသို့ အစရှိသော ဒေသနာနည်းများနှင့်အညီ ဝေဒနာက္ခန္ဓာစသော
စေတသိက်နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့ကို ဝိညာဏ်ဟူသော အကြောင်းတရားက ကျေးဇူးပြု
သည်၏အဖြစ်ကို သိနိုင်ပါသည်။

အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် သိနိုင်ပုံမှာ (၁၉၉၆ နံပါတ်-၄)

- ၄။ အရူပဘုံ၌ နာမ်သည် မနာယတနအား အလျော့တွက်အားဖြင့် အဘယ်ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ရူပတဏှာသည် အဘယ်ပုံ အဘယ်နည်းဖြင့် ဘဝတဏှာအဆင့်သို့ ရောက်သွားသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

အရူပဘုံ၌ နာမ်သည် မနာယတနအား အလျော့တွက်အားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများ

၁။ ပဋိသန္ဓေအခါ

ဝိပါက်နာမ်သည် မနာယတနအား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပါက၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ အားဖြင့် ၇-ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၂။ ပဝတ္တိအခါ

(၁) ဝိပါက်နာမ်သည် မနာယတနအား ၇-ပစ္စည်း (အထက်ပါပစ္စည်းအတိုင်း)

(၂) ဝိပါက်မဟုတ်သောနာမ်သည် မနာယတနအား ၆-ပစ္စည်း

(ဝိပါကကြဉ် ကြွင်း ၆-ပစ္စည်း)

ရူပတဏှာသည် ဘဝတဏှာအဆင့်သို့ ရောက်ပုံ (၁၉၉၁ နံပါတ်-၃)

- ၅။ ဒုက္ခဝေဒနာ နာကျင်စွာ ခံစားနေရသည်ဖြစ်ပါလျက် အခံခက်သော ထိုဒုက္ခဝေဒနာကြောင့် ခင်မင်တွယ်တာ တဏှာ အဘယ်သို့ ဖြစ်နိုင်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊

ဒုက္ခကြောင့် တဏှာဖြစ်နိုင်ပုံ (၂၀၀၂ နံပါတ်-၆)

- ၆။ တရားသဘောတို့ကို မသိမမြင်သော အဝိဇ္ဇာသည် အကန်းနှင့်တူသည်ဟု ဆိုလျှင် အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရနှင့် သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် အဘယ်အဘယ်နှင့် တူပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

အကန်းဥပမာ (၁၉၈၅ နံပါတ်-၄)

- ၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည် တစ်ခုတည်းသော အမှတ်အသားကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားမြတ်ကို စီးပွားရှာသကဲ့သို့ အရိုးစွဲအောင် ကြိုးကြိုးစားစား သင်ယူလေ့လာ မှတ်သားနေကြသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သင်တန်းသား/သင်တန်းသူတို့ ရရှိနိုင်မည့် အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အမှတ်အသားမှာ အိုခြင်းသေခြင်းစသော အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းအဖြစ် ဟူသောလက္ခဏာ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားမြတ်ကို စီးပွားရှာသကဲ့သို့ အရိုးစွဲအောင် ကြိုးကြိုးစားစား သင်ယူလေ့လာမှတ်သားနေကြသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သင်တန်းသား/သင်တန်းသူတို့ ရရှိနိုင်မည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

သင်ယူသည့်အချိန်မှစ၍ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း မဖြစ်ဘူးသေးသော အသိဉာဏ် အထူးကိုလည်းကောင်း၊ ကိလေသာကုန်ခြင်းအထူးကိုလည်းကောင်း ရပြီးလျှင် အဆုံးစွန်၌ သေမင်းမမြင်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။

- ၂။ ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်အကျိုးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား ဦးဆောင်သော ကုသိုလ်အကြောင်းတရားတို့၏ အထောက်အပံ့ကို ရရှိကာ ကျေးဇူးပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကောင်းကျိုးရလဒ် ပရမတ်တရားများကို ပဋ္ဌာန်းအမြင်ဖြင့် ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ သဟဇာတပစ္စည်းမည်ပုံကိုလည်း ဥပမာနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

သဒ္ဓါတရားဦးဆောင်သော ကုသိုလ်အကြောင်းတရားတို့၏ အထောက်အပံ့ကိုရရှိကာ ကျေးဇူးပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကောင်းကျိုးရလဒ် ပရမတ်တရားများကို ပဋ္ဌာန်းအမြင်ဖြင့် ဖော်ပြရသော် -

သဒ္ဓါတရားကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်၊ သီလပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်၊ ဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်၊ မဂ်စိတ် ၄-ပါး၊

ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၅-ပါး၊ ကုသိုလ်သမာပတ် ၈-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ သဒ္ဓါသည် ထိုကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အား ပကတူပနိဿယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

သဟဇာတပစ္စည်းမည်ပုံ

ဆီမီးသည် ဖြစ်ပေါ်ဆဲပင်လျှင် အလင်းရောင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေလျက် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဖြစ်ပေါ်ဆဲပင်လျှင် မိမိနှင့် အတူတကွ တစ်ပေါင်းတည်းပြိုင်တူ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားသည် သဟဇာတပစ္စည်း မည်ပါသည်။

၃။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၌ ‘အဝိဇ္ဇာ’ နှင့် ‘သင်္ခါရ’တို့၏ ထင်ရှားသော အမှတ်အသား လက္ခဏာနှင့် ဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းကိစ္စတို့ကို အသီးသီးဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ‘ဝိုးဖလံမျိုး မီးကိုတိုး ကိုယ်ကျိုးနည်းပေသည်’ ဟူသော ဥပမာနှင့် အလားတူစွာ မသိမှုအဝိဇ္ဇာ အကြောင်းတရားကြောင့် သင်္ခါရ အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကိုလည်း ရှင်းပြပါ။

အဝိဇ္ဇာ၏

- (၁) လက္ခဏာ = မသိခြင်း (ဝါ) သိသောဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် လက္ခဏာ
(၂) လုပ်ငန်းကိစ္စ = အလွန်တွေဝေခြင်းကိစ္စ

သင်္ခါရ၏

- (၁) လက္ခဏာ = ပြုပြင်ခြင်းလက္ခဏာ
(၂) လုပ်ငန်းကိစ္စ = အားထုတ်ခြင်းကိစ္စ

မသိမှုအဝိဇ္ဇာအကြောင်းတရားကြောင့် သင်္ခါရအကျိုးတရားများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ‘ဝိုးဖလံမျိုး မီးကိုတိုး ကိုယ်ကျိုးနည်းပေသည်’ ဟူသော ဥပမာနှင့် ရှင်းပြရသော်-

အဝိဇ္ဇာကို မပယ်ရသေးသောသူသည် ကောင်းမှုအကျိုး၏ စုတေခါနီးဟူသော အဆုံး၌ ပြင်းစွာပူပန်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဝိပရိကာမဒုက္ခကိုလည်းကောင်း၊ သာယာဖွယ်နည်းသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ မသိမမြင်သောကြောင့် ထိုကောင်းမှု အကျိုးတို့ကို သုခဟု မှတ်ထင်၏။ ထို့ကြောင့် သုခ ဟု သမုတ်အပ်သော ကောင်းမှု အကျိုးဟူသော ဒုက္ခကို ရရန်အတွက် ကာယ၊ ဝစီ၊ စိတ္တ အပြားရှိသော ပုညာဘိ

သင်္ခါရကို အားထုတ်ပြုလုပ်၏။ ဥပမာအားဖြင့် ပိုးဖလံမျိုး မီးကိုတိုး၍ ကိုယ်ကျိုးနည်းပုံ ကဲ့သို့တည်း။

- ၄။ မနုဿဘုံသား ဇစ္စန္ဒသတ္တဝါများ၏ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် (က) မည်သည့်သင်္ခါရ ကြောင့်ဖြစ်၍၊ (ခ) ပဝတ္တိအခါ၌ မည်သည့်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ကာ၊ (ဂ) မည်သည့်စွမ်းအင်သတ္တိများဖြင့် ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို ဖြေဆိုပါ။

မနုဿဘုံသား ဇစ္စန္ဒသတ္တဝါများ၏ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည်

- (က) ကာမာဝစရပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။
 (ခ) ပဝတ္တိအခါ၌ ဘဝင်ကိစ္စ၊ သန္တီရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက် ပါသည်။
 (ဂ) ပုညာဘိသင်္ခါရသည် ထိုပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်အား ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

- ၅။ ‘စုတိ’ နှင့် ‘ပဋိသန္ဓေ’ အမည်ရပုံကို အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ‘ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဝေဒနာအကျဉ်း၊ အကျယ် မည်မျှရှိသည်ကို ဝေဖန်ပြီး၊ ယင်းပါဠိတော်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အဘယ်ဝေဒနာတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောကြား တော်မူခဲ့ပါသနည်း။

စုတိမည်ပုံ

ထင်ရှားရှိသောဘဝမှ ရွေ့လျားပျက်စီးသွားခြင်းကြောင့် စုတိမည်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေမည်ပုံ

ဘဝတစ်ပါး-ဘဝသစ်၏ အစစအစပ်ဖြစ်သောကြောင့် (ဝါ) ဘဝတစ်ပါး ဂတိတစ်ပါး စသည်တို့ကို ဆက်စပ်တတ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ မည်ပါသည်။

‘ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’ဟူသော ပါဠိတော်၌

ဝေဒနာသည် အကျဉ်းအားဖြင့် ဖ-ပါး ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ၊ သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊ ဃာနသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊ ဇိဝှာသမ္ပဿဇာ

ဝေဒနာ၊ ကာယသမ္ပဿဇာဝေဒနာနှင့် မနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ ဟူသော ဒွါရအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အကျယ်အားဖြင့် စိတ် ၈၉-ပါးနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ ၈၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤပါဠိတော်၌ လောကီဝိပါက်စိတ် ၃၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော ဝေဒနာတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

၆။ သူကန်းခြေချော်၍ လဲကျသည့်အဖြစ်အပျက်ကို ပုံစံပြ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဘဝစက်သံသရာ ဖြစ်ပေါ်ပုံကို ဥပမာ-ဥပမေယျ အသီးအသီး ယှဉ်တွဲ၍ ဖြေဆိုပါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဘဝစက်သံသရာ ဖြစ်ပေါ်ပုံကို သူကန်းခြေချော်၍ လဲကျသည့် အဖြစ်အပျက်ကို ပုံစံပြ၍ ဖြေဆိုရသော် -

- (၁) အဝိဇ္ဇာသည် သဘောတရားတို့ကို မိမိ မိမိတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ၊ သာမည လက္ခဏာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သဘာဝဓမ္မကို မမြင်ခြင်းကြောင့် သူကန်းနှင့်တူ၏။
- (၂) အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သောသင်္ခါရတို့သည် သူကန်းခြေချော်ခြင်းနှင့်တူ၏။
- (၃) သင်္ခါရ ။ ဝိညာဏ်သည် ခြေချော်သောသူကန်း၏လဲကျခြင်း နှင့်တူ၏။
- (၄) ဝိညာဏ် ။ နာမ်ရုပ်သည် လဲကျသောသူကန်းအား အိုင်းအမာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့်တူ၏။
- (၅) နာမ်ရုပ် ။ သဠာယတနသည် အိုင်းအမာပေါက်ကွဲရန် ဖြစ်ပေါ်သော သွေးပုပ်-ပြည်အဖုအလုံးနှင့်တူ၏။
- (၆) သဠာယတန ။ ဖဿသည် အိုင်းအမာ၏အဖုအလုံးကို တိုက်ခိုက် မိခြင်းနှင့်တူ၏။
- (၇) ဖဿ ။ ဝေဒနာသည် တိုက်ခိုက်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲနှင့်တူ၏။
- (၈) ဝေဒနာ ။ တဏှာသည် ဆင်းရဲကိုပယ်ဖျောက်ရန် လိုလား တောင့်တခြင်းနှင့်တူ၏။

- (၉) တဏှာ ။ ဥပါဒါန်သည် ဆင်းရဲကို ကုစားလိုသဖြင့် မသင့်လျော်သောဆေးကို စွဲယူခြင်းနှင့်တူ၏။
- (၁၀) ဥပါဒါန် ။ ဘဝသည် စွဲယူအပ်ပြီးသော မသင့်လျော်သောဆေးကို လူးလိမ်းခြင်းနှင့်တူ၏။
- (၁၁) ဘဝ ။ ဇာတိသည် မသင့်လျော်သော ဆေးကို လူးလိမ်းခြင်းကြောင့် အိုင်းအမာ၏ ဖောက်ပြန်မှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့်တူ၏။
- (၁၂) ဇာတိ ။ ဇရာမရဏသည် အိုင်းအမာ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် အိုင်းအမာ၏ ပေါက်ကွဲခြင်းနှင့်တူ၏။

၂၀၀၆

- ၁။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ-ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ မသိမှုအဝိဇ္ဇာကို အကြောင်းကင်းသော အကြောင်းမူလတရားဟု မှတ်ယူသင့်မသင့်ကို အကြောင်းယုတ္တိသွင်း ရှင်းပြပြီးလျှင်၊ ဘဝ၏ အမှတ်လက္ခဏာ၊ လုပ်ငန်းကိစ္စ၊ နီးကပ်သောအကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ-ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ မသိမှုအဝိဇ္ဇာကို အကြောင်းကင်းသော အကြောင်းမူလတရားဟု မှတ်ယူသင့်/မသင့်ကို အကြောင်းယုတ္တိသွင်း ရှင်းပြရလျှင် -

မသိမှုအဝိဇ္ဇာကို အကြောင်းကင်းသော အကြောင်းမူလတရားဟု မမှတ်ယူသင့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ‘အာသဝဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာဖြစ်ပေါ်သည်’ ဟု အဝိဇ္ဇာ၏အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဘဝ၏ အမှတ်လက္ခဏာ	=	ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးအဖြစ်
ဘဝ၏ လုပ်ငန်းကိစ္စ	=	ဖြစ်စေခြင်း နှင့် ဖြစ်ခြင်း
ဘဝ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းတရား	=	ဥပါဒါန်

၂။ မသိမှုအဝိဇ္ဇာဖုံးကွယ်ခါ အကုသိုလ်ဟူသမျှကို ပြုလုပ်သူအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ရေတွက်ပြပြီးလျှင်၊ အောက်ဖော်ပြပါ (က) (ခ) အမှတ်တို့အရ တရားများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

(က) အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၏ အကြောင်းမူလတရား

(ခ) ရှာမှီးရခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ရခြင်း ဆင်းရဲတို့၏ အကြောင်းမူလတရား

မသိမှုအဝိဇ္ဇာဖုံးကွယ်ခါ အကုသိုလ်ဟူသမျှကို ပြုလုပ်သူအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိ ၁၇-ပါး ရှိပါသည်။

ရေတွက်ပြရသော် -

- (၁) အဝိဇ္ဇာကို အာရုံပြု၍ ရာဂစသည် ဖြစ်သောကာလ၌ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြင့်၊
- (၂) အလေးအမြတ်ပြု၍ သာယာသောကာလ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းနှင့် အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းဖြင့်၊
- (၃) အဝိဇ္ဇာဖြင့် ပြင်းစွာတွေဝေလျက် အပြစ်မမြင်သည်ဖြစ်၍ ပါဏာတိပါတ စသည်တို့ကို ပြုသောကာလ၌ ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့်၊
- (၄) ဒုတိယဇောစသည်တို့အား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ ပစ္စည်းဖြင့်၊
- (၅) အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အကုသိုလ်ကို ပြုသောသူအား ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(က) **အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၏ အကြောင်းမူလတရားမှာ** အယောနိသော မနသိကာရ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) **ရှာမှီးရခြင်းဆင်းရဲ၏ အကြောင်းမူလတရားမှာ** တဏှာ၊ စောင့်ရှောက်ရခြင်း ဆင်းရဲ၏ အကြောင်းမူလတရားမှာ ဥပါဒါန် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဆင်းရဲသူသည် အဘယ်ကို တောင့်တ၍၊ ချမ်းသာသူသည် အဘယ်ကို အလိုရှိပါသနည်း၊ ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသလာအတိုင်း ဖြေဆိုပြီး၊ မသိမှုအဝိဇ္ဇာဝဋ်မြစ် ပြတ်စဲသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးထူးကို ဥပမာပြ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ဆင်းရဲသူသည် ချမ်းသာကို တောင့်တ၏။ ချမ်းသာသောသူသည် တိုး၍ ချမ်းသာကို အလိုရှိပါသည်။

ဆင်းရဲခြင်း (ဒုက္ခဝေဒနာ)သည်လည်းကောင်း၊ ချမ်းသာခြင်း (သုခဝေဒနာ)သည်လည်းကောင်း၊ 'ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ'အရ တောင့်တမှု၊ လိုချင်မှု တဏှာကို ဖြစ်စေပါသည်။

မသိမှုအဝိဇ္ဇာဝဋ်ဖြင့် ပြတ်စဲသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးထူး

အဝိဇ္ဇာသည် ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ် ဟူသော ဝဋ်သုံးပါးတို့၌ ပြဋ္ဌာန်းသောတရားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာပြတ်စဲလျှင် ကြွင်းသော ကိလေသဝဋ်သည်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝဋ်နှင့် ဝိပါကဝဋ်တို့သည်လည်းကောင်း ပြတ်စဲတော့၏။ သံသရာမှ လွတ်မြောက်တော့၏။ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းတော့၏။

ဥပမာ - မြွေ၏ဦးခေါင်းပြတ်သော် ရစ်ပတ်ခြင်းခံရသော လက်မောင်း၏ လွတ်မြောက်ခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

၄။ သံသရာကျင်လည်ရာ ဝဋ်သုံးပါးအရ တရားများကို အသီးသီးယှဉ်တွဲဖော်ပြ၍၊ မျက်လှည့်ဆရာနှင့် ဝိညာဏ်တို့၏ တူညီပုံအခြင်းအရာကိုလည်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပြခဲ့ပါ။

သံသရာကျင်လည်ရာဝဋ်သုံးပါးအရ တရားများမှာ

ကိလေသဝဋ် = အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်
 ကမ္မဝဋ် = သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝ
 ဝိပါကဝဋ် = ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ
 (ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ)
 တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မျက်လှည့်ဆရာနှင့် ဝိညာဏ်တို့၏ တူညီပုံမှာ -

မျက်လှည့်ဆရာသည် ရွှေမဟုတ်သည်ကို ရွှေဟုလည်းကောင်း၊ ပတ္တမြားမဟုတ်သည်ကို ပတ္တမြားဟုလည်းကောင်း လှည့်စား၍ မျက်လှည့်အမှုကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၆၃

ထို့အတူ ဝိညာဏ်သည် ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်ဟူသော ပဋိသန္ဓေအာရုံကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေဓဏ၌ နတ် လူ ငှက် စသည်အားဖြင့် အမျိုးမျိုးသော နာမ်ရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်ပါသည်။

၂၀၀၇

- ၁။ မြင်နိုင်၊ ဟောခက်၊ လေးချက်တရားတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ မြင်မြင်သမျှ သင်္ခါရ-ဟု ဆိုကြရာဝယ် အဘိသင်္ခတသင်္ခါရ၏ သဘောသွားကို ရှင်းပြခဲ့ပါ။

မြင်နိုင်၊ ဟောခက်၊ လေးချက်တရား (၁၉၉၂ နံပါတ်-၁)

အဘိသင်္ခတသင်္ခါရ ဟူသည် ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ မှီရာ၊ တည်ရာ နိဿယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံအခြင်းအရာတို့ကို ဥပမာပြ၍ ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အဘယ်တရားတို့၏ ဘယ်ပုံ၊ ဘယ်နည်းဖြင့် ဖြစ်နေခြင်းကို ‘အစမထင် သံသရာ’ဟု ခေါ်ဆိုရသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

နိဿယပစ္စည်း

မြေကြီးစသည်သည် သစ်ပင်စသည်၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့၊ ပန်းချီကား အဝတ် စသည်သည် ပန်းချီဆေးစသည်၏ မှီရာဖြစ်သကဲ့သို့၊ နိဿယပစ္စည်းသည် ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့၏ တည်ရာအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မှီရာအခြင်းအရာအားဖြင့် လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။

သံသရာ (၁၉၈၃ နံပါတ်-၂)

- ၃။ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ”ဟူသော ပါဠိတော်အရ လောကုတ္တရာဝိညာဏ်တို့ကို ယှသင့်/မယှသင့်ကို အကြောင်းယုတ္တိသွင်းကာ ဆုံးဖြတ်ပြပြီးလျှင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ ဝိပါကံ ဝိညာဏ်သည် ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ဖြစ်နိုင်/မဖြစ်နိုင်ကိုလည်း ရှင်းလင်းဖော်ပြ၍ ဖြေဆိုဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

“သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ”အရ လောကုတ္တရာဝိညာဏ်တို့ကို မယူသင့်ပါ။ ဝဋ်ကို ပြဆိုရာစကား၌ မသင့်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ ဝိပါကံဝိညာဏ်သည် ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့မဖြစ်နိုင်ပါ။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ ဝိပါကံဝိညာဏ်သည် အဝိဇ္ဇာစသည်နှင့်တကွ သင်္ခါရ ဟူသော အကြောင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်းမဟုတ် (တစ်နည်း) ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိညာဏ်သည် ရှေးဘဝမှ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့လာခြင်းမဟုတ်။ ထိုရှေးဘဝမှ ကံသင်္ခါရ (တဏှာဖြင့်ညွတ်ခြင်း)၊ ကံစသောအာရုံ အစရှိသောအကြောင်းနှင့် ကင်း၍လည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်ပေ။

ဥပမာအားဖြင့် တောင်အနီး၌ ဟစ်အော်သောအသံက တောင်နံရံကို ထိခိုက်မိ သောအခါ တောင်မှ ပြန်ထွက်လာသောအသံသည် ပဲ့တင်သံဟုခေါ်၏။ ထိုပဲ့တင်သံ သည် မူလအသံရှိရာအရပ်မှ လာသည်မဟုတ်။ မူလအသံနှင့်ကင်း၍လည်း ဖြစ်သည် မဟုတ်သကဲ့သို့တည်း။

၄။ အကျိုးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ်သည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်- ဟူသော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ရသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံကိုလည်း ဥပမာပြ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့ကို ပြုအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကျိုး ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ခဏတ္တယသို့ ရောက်ရပါသည်။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံ (၁၉၉၉ နံပါတ်-၄)

၅။ စွဲလမ်းတပ်မက်ခြင်း ဥပါဒါန်လေးမျိုးတို့ ပယ်ပုံအစဉ်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ မသိမှု အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်ရသော သင်္ခါရတရားသည် အဘယ်ကြောင့် ချုပ်ပျောက်ရသည် ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ဥပါဒါန်လေးမျိုးပယ်စဉ်

ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်တို့ကို ရှေးဦးစွာ ပယ်အပ်၏။ အကြောင်းမှာ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်သတ်အပ်သောတရားများ ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ကာမုပါဒါန်ကို နောက်မှပယ်အပ်၏။ အကြောင်းမှာ အရဟတ္တမဂ်က ပယ်သတ် အပ်သောတရား ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သင်္ခါရတရား ချုပ်ပျောက်ရခြင်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝစက်၌ သင်္ခါရသည် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြဲသည်၏အဖြစ် (ခုဝအဖြစ်)မှ ဆိတ်သုဉ်း၏။ ထို့ကြောင့် ချုပ်ပျောက် ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ပဋိသန္ဓေ-ဟူသော ဝေါဟာရ၏သဘောကို ရှင်းပြ၍၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဥပါဒါန်- အမည်ရပ်တို့ကိုလည်း သိသာထင်ရှားအောင် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ပဋိသန္ဓေဟူသော ဝေါဟာရ၏သဘော

ပဋိသန္ဓေဟူသည် ဘဝဟောင်းအပြတ်တွင် ဘဝသစ်တစ်ခုကို ဆက်စပ်တတ် သောသဘော ဖြစ်ပါသည်။

အဝိဇ္ဇာမည်ပုံ = (၇-ချက် ရှိပါသည်။ မှတ်စုကြည့်ပါ။)

သင်္ခါရမည်ပုံ = ပြုပြင်အပ်သော အကျိုးတရားတို့ကို ပြုပြင်တတ်ကုန်သော ကြောင့် သင်္ခါရ မည်ပါသည်။

ဥပါဒါန်မည်ပုံ = စွဲလမ်းတတ်သောကြောင့် ဥပါဒါန် မည်ပါသည်။

(ဤအဖြေသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျဉ်းချုပ်မှ ဖြေထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

(အောက်ပါအဖြေသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျယ်အဖွင့်မှ ဖြေထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

အဝိဇ္ဇာမည်ပုံ = သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ဒုက္ခအစရှိသော လေးဌာနတို့၌ မသိခြင်း သည် အဝိဇ္ဇာ မည်၏။

= အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ပုဗ္ဗန္တ စသည်တို့နှင့်တကွ ရှစ်ဌာနတို့၌
မသိခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာ မည်၏။

သင်္ခါရမည်ပုံ = သင်္ခတအမည်ရသော ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ဝိပါက် ရုပ်-နာမ်အကျိုး
တရားစုကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုစီမံတတ်သောကြောင့် လောကီ
ကုသိုလ်စေတနာ၊ အကုသိုလ်စေတနာသည် သင်္ခါရ မည်၏။

ဥပါဒါန်မည်ပုံ = ပြင်းစွာ စွဲမြဲစွာ ယူတတ်သောသဘောတရားတို့သည် ဥပါဒါန်
မည်၏။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသပိုင်း

(၁၉၈၃, ၁၉၈၆, ၁၉၈၈, ၁၉၉၁, ၁၉၉၅, ၁၉၉၉, ၂၀၀၂, ၂၀၀၇ မမေးပါ)

၁၉၈၄

- ၁။ 'တရားရှာ-ကိုယ်မှာတွေ့'ဟူသော စကားအတိုင်း မိမိ၏ ဦးခေါင်းပေါ်၌ရှိသော ဆံပင် မှာ သမုဋ္ဌာန်လေးပါးအရ ရုပ်တရားပေါင်း ၄၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိကြောင်း သိသာ အောင် ရေးပြခဲ့ပါ။

ဆံပင်၌ သမုဋ္ဌာန်လေးပါးအရ ရုပ်တရားပေါင်း ၄၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ကမ္မသမုဋ္ဌာန်	-	ကာယဒသကကလာပ်	၁-စည်း	ရုပ်ပေါင်း	၁၀ ပါး
	-	ဘာဝဒသကကလာပ်	၁-စည်း	ရုပ်ပေါင်း	၁၀ ပါး
အာဟာရသမုဋ္ဌာန်	-	ဩဇ္ဈေမကကလာပ်	၁-စည်း	ရုပ်ပေါင်း	၈ ပါး
ဥတုသမုဋ္ဌာန်	-	သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်	၁-စည်း	ရုပ်ပေါင်း	၈ ပါး
စိတ္တသမုဋ္ဌာန်	-	သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်	၁-စည်း	ရုပ်ပေါင်း	၈ ပါး
			စုစုပေါင်း	ကလာပ်	၅-စည်း ရုပ်ပေါင်း ၄၄ ပါး

၁၉၈၅

- ၁။ ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ရှုသောယောဂီအား သိမ်မွေ့လှသဖြင့် နာမ်တရား မထင်ခဲ့သော် မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရမည်နည်း၊ ဥပမာဆောင်၍ ရှင်းလင်းအောင် ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ရှုသောယောဂီအား နာမ်တရားတို့သည် သိမ်မွေ့လှသဖြင့် ကောင်းစွာမထင်ခဲ့သော် -

ပျော့ညံ့လုံ့လ ဝန်ချခြင်းကို မပြုမူ၍ ရုပ်တရားကိုသာ အဖန်တလဲလဲ လက္ခဏာ စသောအားဖြင့် ကောင်းစွာသုံးသပ်၏၊ ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ပညာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်၏၊ ထိုအခါ ရုပ်တရားသည် ကောင်းစွာသုတ်သင်အပ်သည်ဖြစ်၍ အရှုပ်အထွေးမရှိ ကောင်းစွာစင်ကြယ်သည်ဖြစ်သော် ထိုရုပ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့သည် အလိုလိုပင် ထင်ပေါ်လာကုန်၏။

ဥပမာဆောင်၍ ပြရသော် -

မျက်စိမြင်သောယောက်ျားသည် မစင်ကြယ်သောမှန်၌ မျက်နှာရိပ်ကိုကြည့်လျှင် မျက်နှာရိပ်သည် မထင်ရှား၊ ထိုယောက်ျားသည် မျက်နှာရိပ်မထင်ရှားပါလားဟု မှန်ကို မစွန့်ပစ်ပေ၊ ထိုမှန်ကို အဖန်ဖန် ပွတ်တိုက်၍ မှန်စင်ကြယ်သောအခါ မျက်နှာရိပ်သည် အလိုလို ထင်ရှားပေါ်လာသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၇

၁။ သင်ယခုရရှိထားသော အတ္တဘောကို ရှေးဆရာတော်ကြီးများ ဝိပဿနာရှုပွားပုံနည်းဖြင့် သိသာရုံ ပွားများပြခဲ့ပါ။

ယခုရရှိထားသော အတ္တဘောကို ရှေးဆရာတော်ကြီးများ ဝိပဿနာရှုပွားပုံနည်းဖြင့် သိသာရုံ ပွားများပြရသော် -

- “နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ရုပ်သည်လည်းကောင်း ဤလောက၌ အမှန်အားဖြင့် ရှိ၏။ ဤနာမ်ရုပ်နှစ်ပါးထဲ၌ သတ္တဝါသည်လည်းကောင်း၊ လူသည်လည်းကောင်း မရှိ၊ သစ်သားနှင့်ကြိုးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စက်ရုပ်ကဲ့သို့ အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏။ ဆင်းရဲအစုအပုံမျှသာတည်း၊ အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် မြက်ပင်သစ်သားတို့နှင့်သာ တူပေ၏” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- “နာမ်နှင့်ရုပ်သည် စုံတွဲတည်း၊ ၎င်းနှစ်ပါးတို့သည် အချင်းချင်းကို မှီကုန်၏။ တစ်ပါးပျက်လတ်သော် အချင်းချင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သောကြောင့် နှစ်ပါးလုံး ပင် ပျက်၏” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- “မြင်တွေ့မှုဖဿလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော မြင်သိမှုဆိုင်ရာ နာမ်တရားတို့သည် မျက်စိမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်ကုန်၊ အဆင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်လည်း မဟုတ်ကုန်၊ မျက်စိနှင့်အဆင်း နှစ်ပါးတို့၏အကြားမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်လည်း မဟုတ်ကုန်၊ အညီအညွတ် ပေါင်းစု၍ ပြုအပ်သော မြင်သိမှုဆိုင်ရာ သင်္ခတတရားတို့သည် မျက်စိ၊ အဆင်း၊ အရောင်အလင်း၊ နှလုံးသွင်းမှု စသော အကြောင်းတရားကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဥပမာအားဖြင့် - တီးခေါက်အပ်သော စည်၏

အသံဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် တူပေ၏။ ထို့အတူ ကြားသိမှုဆိုင်ရာစသော နာမ်တရားတို့ သည်လည်း နည်းတူ ဖြစ်ပေါ်ကုန်ကြ၏” ဟူ၍လည်းကောင်း ပွားများကြပါသည်။

၁၉၈၉

၁။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားသဖြင့် ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ကြရာဝယ် အကယ်၍ ရုပ်တရား၌ ဉာဏ်အမြင် မကြည်လင်မီ နာမ်တရားကို ကူးပြောင်း၍ ရှုမှတ်ပွားများသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်နိုင်သောအပြစ်များကို ညွှန်ပြဖြေဆိုပါ။

ရုပ်ကိုသိမ်းဆည်းမှု၌ ဉာဏ်အမြင် မကြည်လင်မီ နာမ်တရားကို ကူး၍ ရှုမှတ်ပွားများခြင်း မပြုသင့်ပေ။ အကယ်၍ ရုပ်တရားတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထင်ရုံမျှဖြင့် ရုပ်ကိုစွန့်၍ နာမ်ကို သိမ်းဆည်းရန် အားထုတ်ပါက ကမ္မဋ္ဌာန်းမှ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားတတ်ပါသည်။

ဥပမာ - မညီညွတ်သောတောင်၌ ကျက်စားလျက်ရှိသော၊ မိမိကျက်စားရာ စားကျက် အကြောင်းကို ကောင်းကောင်းမသိသော နွားမိုက်မသည် ရှေ့ခြေနှစ်ချောင်း မမြဲမီ နောက်ခြေနှစ်ချောင်းကို မြှောက်မိသဖြင့် တောင်ပေါ်မှ တောင်အောက်သို့ ကျဆင်းသေရပြီးလျှင် မရောက်ဖူးသေးသော အရပ်သို့လည်း မရောက်ရ၊ မိမိနေရင်းဒေသသို့လည်း ပြန်မရောက်နိုင်ဘဲ ဆုံးရှုံးခြင်းသာ တွေ့ကြုံရသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလား၍ ဝိပဿနာအားထုတ်ရာဝယ် -

ရုပ်တရား၌ ဉာဏ်အမြင်မကြည်လင်မီ နာမ်တရားကိုကူး၍ ရှုမှတ်ပွားများပါက ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နှစ်မျိုးစလုံးမှ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခြင်း အပြစ်များ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၂။ မည်ကဲ့သို့ မြင်တတ်-သိတတ်သော ဉာဏ်သည် ‘ယထာဘူတဉာဏ်’ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ယင်းဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိပါက အဘယ်မိစ္ဆာဂါဟများ စင်ကြယ်ပါသနည်း၊ အများနားလည်အောင် ရှင်းပြပါ။

ယထာဘူတဉာဏ်

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ရှိလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူသော ဝေါဟာရ

ပညတ်သည် ဖြစ်၏။ ဟုတ်မှန်သော အနက်အားဖြင့်မူ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီသော တရားကို ရှုဆင်ခြင်လျှင် အသွိ-ငါဖြစ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟံ-ငါဟူ၍လည်းကောင်း စွဲလမ်းခြင်း၏ တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါမည်သည် မရှိတော့ချေ။ စင်စစ် ဟုတ်မှန်သော အနက်အားဖြင့်မူကား နာမ်နှင့်ရုပ်သာလျှင် ရှိ၏'ဟု မြင်၏။ သိ၏။ ဤကဲ့သို့ မြင်တတ်၊ သိတတ်သောဉာဏ်သည် ယထာဘူတဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းဉာဏ်ကို ရရှိပါက အသွိ-ငါဖြစ်သည်ဟူသော မာနစွဲ၊ အဟံ-ငါဟူသော တဏှာစွဲ၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဟူသော မိစ္ဆာဂါဟများ စင်ကြယ်ပါသည်။

၁၉၉၀

- ၁။ ဝိပဿနာတရား ပွားများသော ယောဂီသည် ရုပ်တရားကို သိမ်းဆည်းပြီး နာမ်တရားကို သိမ်းဆည်းမရ၍ လက်မှိုင်ချပြီး ငြီးငွေ့နေသော် မည်သို့ ပြုလုပ်ရမည်ကို ဥပမာပြု၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ညွှန်ကြားခဲ့ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၈၅ ခုနှစ်)

၁၉၉၂

- ၁။ အဘယ်ကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိခေါ်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ သမထယာဉ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိမ်းဆည်းရူပွားရန် မဖြစ်နိုင်၍ ချန်ထားရသော သမထယာဉ်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ - ဥပစာရဈာန်နှင့်တကွဖြစ်သော သမာပတ် ၈-ပါး၊ ၉-ပါး

သမထယာဉ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိမ်းဆည်းရူပွားရန် မဖြစ်နိုင်၍ ချန်ထားရသော သမထယာဉ် -

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဈာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့သောကြောင့် သိမ်းဆည်းရူပွားရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။

၁၉၉၃

- ၁။ ရေနောက်ကို ကြည်လင်စေလိုသောသူသည် ခပေါင်းရေကြည်စေကို ရေအိုးထဲ၌ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် ပွတ်တိုက်ရုံမျှဖြင့် ရေမကြည်သေးလျှင် ခပေါင်းရေကြည်စေကို

မစွန့်ပစ်လိုက်သေး၊ အထပ်ထပ်ပွတ်တိုက်နေ၏။ ထိုအခါ အနယ်ထိုင်၍ ရေကြည်လာ၏။ ထိုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ပုံစံမှီး၍ အားထုတ်သောယောဂီ၌ တရားအစဉ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို ရေးပြပါ။

ဓာတ် ၄-ပါးကို ပိုင်းခြားခြင်းအစရှိသော ရှုနည်းတို့ဖြင့် ရုပ်တရားကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် နာမ်ကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီသည် နာမ်သည်သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်၍ မထင်သည်ဖြစ်ပါက အားလျော့လုံ့လ ဝန်ချခြင်းကို မပြုမူ၍ ရုပ်ကိုသာ အဖန်တလဲလဲ သုံးသပ်အပ်၏။ လက္ခဏာစသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ ပညာဖြင့် ပိုင်းခြားယူအပ်၏။ အချင်းချင်း မရောယှက်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ (တစ်ကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ် ပွတ်တိုက်ရုံမျှဖြင့် ရေမကြည်သေးက ခပေါင်းရေကြည်စေကို မစွန့်ပစ်ဘဲ အထပ်ထပ်ပွတ်တိုက်ခြင်းနှင့် တူ၏)

ဤသို့သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ရုပ်တရားသည် မရောမယှက်ထင်ခြင်းကြောင့် အချင်းချင်း ရှုပ်ထွေးခြင်း ကင်း၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှ အလွန်စင်ကြယ်သည် ဖြစ်၏။ ရုပ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြားသိမ်းဆည်း၍ ယူတတ်သော ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သမ္မောဟ ကိလေသာတို့ ငြိမ်းသည်ဖြစ်၍ (ညွှန်၏အထက်၌ ရေသည် ကြည်လင်သကဲ့သို့) စိတ်သည် ကြည်လင်လာ၏။ ထိုအခါ ထိုရုပ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့သည် အလိုလိုပင် ထင်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ယောဂီ၌ တရားအစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

၁၉၉၄

- ၁။ နာမ်တရားနှင့် ရုပ်တရားတို့ အချင်းချင်းအမှီပြု ဖြစ်နေပုံကို လူနှင့်လှေတို့ကို ပမာထား၍ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသလာအတိုင်း ဖြေဆိုပါ။

ပင်လယ်ရေကြောင်းခရီး၌ လူတို့သည် လှေကိုအမှီပြု၍ သွားကုန်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် ရုပ်ကိုမှီ၍ နာမ်အပေါင်းသည် ဖြစ်၏။ လှေသည်လည်း လူတို့ကို အမှီပြု၍ သွားကုန်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် နာမ်တရားကို အမှီပြု၍ ရုပ်သည်ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင်

လူနှင့် လှေတို့သည် အချင်းချင်းကိုမှီ၍ သွားကုန်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင်လျှင် နာမ်နှင့် ရုပ်တို့သည် အချင်းချင်းကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ်နေကြ၏။

၁၉၉၆

၁။ 'စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ' ဟူသည် အဘယ်တရားဖြစ်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။ (၁၉၉၂ ခုနှစ်)

၂။ အဘယ်သို့မြင်လျှင် အရိုကို အရိုအတိုင်းမြင်သော 'ယထာဘူတဉာဏ်အမြင်' ဟု ဆိုနိုင်ပါသနည်း။ (၁၉၈၉ ခုနှစ်)

၁၉၉၇

၁။ အဘယ်ကို ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်မှု (ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ)ဟု ဆိုလိုသည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ လှေနှင့်ရုပ်၊ လူနှင့်နာမ်တို့ တူဟန်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်မှု(ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ)

အစမထင် သံသရာကာလပတ်လုံး ထုံအပ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး၌ 'အတ္တ'ဟူ၍ စွဲလမ်းယူမှားသော အမှတ်သညာကို ပယ်ခွာ၍၊ မတွေ့မဝေသိသော (အသမ္မောဟ) ဘုံအဆင့်၌တည်သော၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို မဖောက်မပြန်မှန်ကန်သောအားဖြင့် ကောင်းစွာ မြင်ခြင်းကို၊ အတ္တဟု စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိဟူသော အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်တတ်၊ စင်ကြယ်စေတတ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟု ဆိုလိုပါသည်။

လှေနှင့်ရုပ်၊ လူနှင့်နာမ်တို့ တူဟန် (၁၉၉၄ ခုနှစ်)

၁၉၉၈

၁။ သမထယာဉ်ဖြင့် ဝိပဿနာစခန်း တက်လှမ်းမည့် သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ် တရားတို့ကို လက္ခဏာ၊ ရသ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်သိမ်းယူသင့်သည်/မသင့်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

သမထယာဉ်ဖြင့် ဝိပဿနာစခန်း တက်လှမ်းမည့် သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်သည် လက္ခဏာ၊ ရသ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်သိမ်းယူသင့်သောတရားနှင့် မသင့်သောတရားမှာ -

သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်သည် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသော ရူပါဝစရဈာန် ၄-ပါး၊ အရူပါဝစရဈာန် ၃-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ဝင်စား၍၊ ထိုဈာန်မှထကာ ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော ဖဿစသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း လက္ခဏာ၊ ရသ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်သိမ်းယူသင့်ပါသည်။

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည်ကား အလွန်သိမ်မွေ့သောကြောင့် လက္ခဏာ၊ ရသ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်သိမ်းယူခြင်းငှာ မသင့်ပါ။

၂။ ‘သတ္တဝါကောင်ရှိ၏’ ဟု ယူဆသောသူသည် ‘ယင်းသတ္တဝါကောင် ပျက်စီးသွားပါသည်’ ဟု လက်ခံခြင်း၊ လက်မခံခြင်းကြောင့် အဘယ်အဘယ်သော ထောင်ချောက်အတွင်း သက်ဆင်းမိသည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည် အသက်ရှင်ကောင် မဟုတ်ခြင်းကြောင့် သွားမှုရပ်မှု ကြောင့်ကြပြခြင်း မရှိပါဘဲလျက် ဘာကြောင့် ကြောင့်ကြပြသကဲ့သို့ ထင်ရသည်ကို ဥပမာသွင်း၍ ရှင်းလင်းပြပါ။

‘အတ္တကောင်ရှိ၏’ဟု ယူသောသူသည်

‘ယင်းသတ္တဝါကောင် ပျက်စီးသွားပါသည်’ဟု လက်ခံခြင်းကြောင့် ‘ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ’ ဟူသော ပြတ်စဲအယူ၌ ကျရောက်၏။

‘ယင်းသတ္တဝါကောင် မပျက်စီး’ဟု လက်ခံပါက ‘သဿတဒိဋ္ဌိ’ ဟူသော တည်မြဲအယူ၌ ကျရောက်၏။

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည် အသက်ရှင်ကောင် မဟုတ်ခြင်းကြောင့် သွားမှု၊ ရပ်မှု ကြောင့်ကြပြခြင်း မရှိဘဲလျက် ကြောင့်ကြပြသကဲ့သို့ ထင်ရပုံ

သစ်သားစက်ယန္တရားရုပ်သည် အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏ (သုည)၊ အသက်မရှိ (နိဇ္ဇိဝ)၊ အားထုတ်မှုဗျာပါရမရှိ (နိရိဟက) ဖြစ်သော်လည်း သစ်သားနှင့်ကြိုးတို့ စပ်ယှက်ဆက်သွယ်သည် အစွမ်းဖြင့် သွား၏၊ ရပ်၏၊ အားထုတ်မှုဗျာပါရရှိသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။

ထို့အတူပင် နာမ်နှင့်ရုပ်နှစ်ပါးသည်လည်း အသက်ရှင်ကောင် မဟုတ်ခြင်းကြောင့် သွားမှု၊ ရပ်မှု၊ ကြောင့်ကြမှု မရှိသော်လည်း အချင်းချင်း စပ်ယှက်ဆက်သွယ်သည် အစွမ်းဖြင့် သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ကြောင့်ကြမှုပြုခြင်း ရှိသကဲ့သို့ ထင်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၀

- ၁။ မှန်ထဲမှ မျက်နှာရိပ်ကို ကြည့်သောသူသည် မှန်မကြည်လင်၍ မျက်နှာရိပ် မထင်ရှားသောကြောင့် မှန်ကို အသုံးမကျဟု ပစ်ပယ်မှုမပြုမူ၍ မှန်ကိုပင် ကြည်လင်အောင် အထပ်ထပ်ပွတ်တိုက်၏။ ထိုအခါ မှန်ကြည်လင်၍ မျက်နှာရိပ်လည်း အလိုအလျောက် ထင်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့သောဖြစ်အင်သည် နမူနာတင်၍ အသင်ဝိပဿနာယောဂီသည် အဘယ်သို့အဘယ်ပုံ အားထုတ်သင့်သည်ကို အတိချုပ်မျှ မှတ်တမ်းတစ်ခု ပြုစုရေးသားပါ။
(၁၉၈၅ ခုနှစ်)

- ၂။ ကျူစည်းနှစ်ခု ထိပ်တိုက်ပြု၍ ထောင်ထားပါက တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အချင်းချင်း ထောက်ကူပြုလျက် ရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ ကျူစည်းတစ်ခု လဲကျသွားလျှင်လည်း အခြားတစ်ခု လဲကျသွားမည် ဧကန်ဖြစ်၏။ အဘယ်သဘောတရားများသည် ဤနည်းဤပုံ ဖြစ်နေကြသည်ကို ဖြစ်ပုံဖြစ်ဟန်နှင့်တကွ ဖော်ပြပြီး -----

ကျူစည်းနှစ်ခု ထိပ်တိုက်ပြု၍ ထောင်ထားပါက တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အချင်းချင်း ထောက်ကူပြုလျက် ရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ ကျူစည်းတစ်ခု လဲကျသွားလျှင်လည်း အခြားတစ်ခု လဲကျသွားမည် ဧကန်ဖြစ်၏။ ဤနည်းဤပုံ ဖြစ်လျက်ရှိသော သဘာဝတရားများမှာ - ရုပ်တရားနှင့် နာမ်တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်ပုံဖြစ်ဟန်မှာ -

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့သည် အချင်းချင်းကိုမှီ၍ ဖြစ်နေကြ၏။ တစ်ခုသည်တစ်ခု၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်၏။ သေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် တစ်ခုပျက်သော် အခြားတစ်ခုသည်လည်း ပျက်လေတော့သည်။

၂၀၀၁

- ၁။ အိမ်အတွင်းသို့ မြွေဝင်သွားသဖြင့် မြွေ၏နောက်သို့ လိုက်၍ကြည့်သောအခါ မြွေအောင်းရာတွင်းကို တွေ့ရသကဲ့သို့ ဝိပဿနာယောဂီသူတော်စင်၏ လုပ်ငန်းသည်လည်း ထိုဖြစ်ရပ်နှင့် တူနေသည်ဖြစ်ရာ အဘယ်သို့ တူသည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ခြေထောက်မရှိသူ လူငဆွံ့နှင့် မျက်မမြင်ငကန်းတို့ နှစ်ယောက်ပေါင်းကာ လိုရာအရပ်သို့ သွားစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ အဘယ်သဘာဝဓမ္မတို့သည် ထိုနှစ်ယောက်နှင့် အဘယ်သို့ တူသည်ကို ပြောဆိုပါ။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံစေလိုသော သမထယာနိကယောဂီသည်

နာမ်တရားတို့ကို လက္ခဏာ ရသစသည်ဖြင့် သိမ်းဆည်းပြီး၊ ထိုတရားအလုံးစုံကို နာမ်ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သား၏။ ထို့နောက် ထိုနာမ်သည် အဘယ်ကို မှီ၍ ဖြစ်သနည်းဟု ရှာသော် နာမ်၏မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုခေါ် နှလုံးရပ်ကို တွေ့မြင်၏။ ထို့နောက် ဟဒယဝတ္ထုရပ်၏မှီရာ ဘူတရပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဘူတရပ်တို့ကို မှီသော ဟဒယဝတ္ထုမှ ကြွင်းသော ဥပါဒါရပ်တို့ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏။

ဤသို့ သမထယာနိကဝိပဿနာယောဂီ၏ နာမ်တရားကို စရှုပြီး ထိုနာမ်၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရပ်နှင့် တကွသော ဘူတရပ်၊ ဥပါဒါရပ်တရားများကို ရှုဆင်ခြင်ခြင်းသည် မြွေ၏နောက်သို့လိုက်၍ မြွေအောင်းရာတွင်းကို တွေ့ခြင်းနှင့် တူပါသည်။

ခြေထောက်မရှိသူ ငဆွံ့နှင့် မျက်မမြင်ငကန်းတို့နှစ်ယောက်ပေါင်းကာ လိုရာအရပ်သို့ သွားစွမ်းနိုင်ခြင်းသည် ရုပ်တရားနှင့် နာမ်တရားတို့ နှစ်ပါးပေါင်းကာ အလိုရှိအပ်သော ကိစ္စပြီးစေပုံနှင့် တူပါသည်။

ရုပ်တရားသည် မျက်မမြင်ငကန်းနှင့်တူ၍ နာမ်တရားသည် ခြေထောက်မရှိသူ လူငဆွံ့နှင့်တူ၏။ ရုပ်တရားနှင့် နာမ်တရား အသီးသီးတို့သည် မိမိတစ်ဦးချင်း အစွမ်းသတ္တိဖြင့် သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ မြင်ခြင်းစသော ကြိယာတို့ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ သို့သော် ရုပ်တရား နာမ်တရား နှစ်ပါးတို့သည် အချင်းချင်းကို မှီ၍ လိုရာကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည်မှာလည်း မဖြစ်မဟုတ် ဖြစ်သည်သာ ဖြစ်၏။

၇၆

ဓမ္မဗျူဟာ

ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့သည် မိမိကိုယ်တိုင် အားနည်းကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိမှ တစ်ပါးသော အကြောင်းတို့၏ အလိုသို့ အစဉ်လိုက်လျက်သာ ဖြစ်ပေါ်ရကုန်၏။ အချင်းချင်းလည်း တစ်ပါးကိုတစ်ပါး မှီ၍သာ လိုရာကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်၏။

၂၀၀၃

- ၁။ နာမရူပပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ရင့်သန်ရန် ဆံပင်ကို ပိုင်းခြားရှုမှတ်ရာ၌ ထင်ရှားလာသော ရုပ်တို့ကို ရေတွက်ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ယင်းသို့ ပိုင်းခြားရှုမှတ်ပါက နာမ်သည် သုံးမျိုး သုံးစား အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်လာရာ၌ အဘယ်သုံးမျိုး ဖြစ်ပါသနည်း ဖော်ပြပါ။

ဆံပင်ကို ပိုင်းခြားရှုမှတ်ရာ၌ ထင်ရှားလာသောရုပ် (၁၉၈၄ ခုနှစ်)

နာမ်တရား ထင်ရှားပုံ အခြင်းအရာ ၃-ပါး

- ၁။ အာရုံသို့ ရှေးဦးစွာကျရောက်တတ်သော ဖဿ၏အစွမ်းဖြင့် ထင်လာခြင်း
 ၂။ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားတတ်သော ဝေဒနာ၏အစွမ်းဖြင့် ထင်လာခြင်း
 ၃။ အာရုံကိုသိသော ဝိညာဏ်၏အစွမ်းဖြင့် ထင်လာခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၄

- ၁။ ဤခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုမှတ်သုံးသပ်ရန် မဖြစ်နိုင်သောရုပ်တို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ သတ္တဝါ ကောင် ရှိပါသည်ဟု ယူဆသောသူတို့သည် ယင်းသတ္တဝါကောင် ခိုင်မြဲနေပါသည်ဟု ဝန်ခံလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ မခိုင်မြဲပါဟု ငြင်းပယ်လျှင်သော်လည်းကောင်း ထွေးမရ မျိုးမရ အဘယ်သို့သော နှိပ်ကွပ်ဖွယ် အပြစ်ရသည်ကို ဖြေဆိုပါ။

ဤခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုမှတ်သုံးသပ်ရန် မဖြစ်နိုင်သောရုပ်များ

ကာယဝိညာတ် ဝစီဝိညာတ် အာကာသဓာတ် ရူပဿလဟုတာ ရူပဿမုဒုတာ ရူပဿကမ္မညတာ ဥပစယ သန္တတိ ဇေတက အနိစ္စတာ ဟူသော ၁၀-ပါးသောရုပ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တဝါကောင်ရှိပါသည်ဟု ယူဆသောသူတို့သည် -

ယင်းသတ္တဝါကောင် နိုင်မြဲနေပါသည်ဟု ဝန်ခံလျှင် - ထွေးမရ မျိုမရ တွန့်ဆုတ်နေသော တည်မြဲအယူ သဿတဒိဋ္ဌိဟူသော နှိပ်ကွပ်ဖွယ်အပြစ် ရပါသည်။

ယင်းသတ္တဝါကောင် မနိုင်မြဲပါဟု ငြင်းပယ်လျှင် - ထွေးမရ မျိုမရ ကျော်လွန်၍ သွားသော ပြတ်စဲအယူ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသော နှိပ်ကွပ်ဖွယ်အပြစ် ရပါသည်။

၂၀၀၅

၁။ ကမ္မပေါစကဓေါ် ဝမ်းမီးနှင့် ထွက်သက်၊ ဝင်သက်တို့တွင် ရုပ်ပေါင်းမည်မျှစီ ရှိသည်ကို အသီးအသီး ရေတွက်ပြပြီးလျှင်၊ ရုပ်ကို သိမ်းဆည်းပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား နာမ်တရားများလည်း ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာရာ အဘယ်မည်သော နာမ်တရားများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာသည်ကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ကမ္မပေါစကဓေါ် ဝမ်းမီး၌

ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ၊ ဇီဝိတရုပ်အား ဖြင့် ရုပ်ပေါင်း ၉-ပါး ရှိပါသည်။

ထွက်သက်၊ ဝင်သက်၌

ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ၊ သဒ္ဓရုပ်အားဖြင့် ရုပ်ပေါင်း ၉-ပါး ရှိပါသည်။

ရုပ်ကိုသိမ်းဆည်းပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာသော နာမ်တရားများ

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-ပါး၊ မနောဓာတ် ၃-ပါး၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၆၈-ပါး ဟူသော လောကီစိတ် ၈၁-ပါးနှင့် သာမညအားဖြင့် ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဇီဝိတ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ မနသိကာရဟူသော စေတသိက် ၇-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၆

၁။ အသိဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိမ်းဆည်းအပ်ပြီးသော ရုပ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဒွါရ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မထင်နိုင်သော နာမ်တရားတို့ကို အကြောင်းသွင်းဖော်ပြပြီး ---

အသိဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိမ်းဆည်းအပ်ပြီးသော ရုပ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဒွါရ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မထင်နိုင်သော နာမ်တရားမှာ -

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ - မရဘူးသေးသော တရားဖြစ်၍ သိမ်းဆည်းခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကခါပိတရကထိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသပိုင်း

(၁၉၈၅, ၁၉၈၆, ၁၉၈၇, ၁၉၉၈, ၂၀၀၆ မမေးပါ)

၁၉၈၃

- ၁။ ‘ဇာတိပိဒုက္ခ’ဟူသော တရားဦးလက်ဆောင်အရ အမိဝမ်းခေါင်းအောင်းနေသော သူငယ်၏ ဇာတိပိဒုက္ခ ခံစားနေရပုံကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြပါ။

အမိဝမ်းခေါင်းအောင်းနေသော သူငယ်၏ ဇာတိပိဒုက္ခ ခံစားနေရပုံ

ဤကိုယ်သည် ဖြစ်ပေါ်သည်ရှိသော် ဥပ္ပလက္ခာ၊ ပဒုမ္မာက္ခာ၊ ပုဏ္ဏရိက်က္ခာ စသည်တို့၏ အတွင်း၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ပုလဲသွယ်၊ ပတ္တမြားရတနာကြား၌ ဖြစ်ကြသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား အစာသစ်၊ အစာဟောင်းအိမ်တို့အကြား၌ အမိဝမ်းရေလွှာကို နောက်မှီပြု၍ ကျောဆစ်ရိုးကို ရှေ့မျက်နှာစာပြု၍ အူမအူသိမ်တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သည်ဖြစ်၍ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မကောင်းသောအနံ့ဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံရှာဘွယ်ရှိသည်ဖြစ်၏။ မကောင်းသောအနံ့ဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံရှာဘွယ်ရှိသော အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော သားအိမ်အရပ်၌ ငါးပုပ်၊ မုယောမုန့်ပုပ်၊ ညွှံနှင့်တကွလုပ်ဆေးရေး၊ ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေး စသည်တို့ သွန်ရာ၊ ယိုစီးရာ ညွှံစီးပုပ်ရှိသော တန်စီးအိုင်အရပ် စသည်တို့၌ဖြစ်သော ပိုးလောက်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်ရပါသည်။

၁၉၈၄

- ၁။ အဆိုတော်တစ်ဦး၏ ငြိမ့်ငြောင်းသာယာ စွဲမက်ဖွယ်ကောင်းလှစွာသော ဓမ္မတေးသံများကို နှစ်သက်စွာ နားသောတဆင်သူအား ကုသိုလ်ဇောစိတ် ဖြစ်၊ မဖြစ် စိစစ်ဆုံးဖြတ်ပါ။

ကုသိုလ်ဇောစိတ်ဖြစ်၊မဖြစ် စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်

ကုသိုလ်ဇောစိတ်၊ အကုသိုလ်ဇောစိတ် ဖြစ်ခြင်းသဘောတို့မှာ ခံယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံအပေါ်၌ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သာယာစွဲမက်ဖွယ်ကောင်းသော ဓမ္မတေးသံကို နှစ်သက်စွာ နားသောတဆင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဓမ္မ၏ သဘောတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်၍ ယောနိသောမနသိကာရဖြင့် နှလုံးသွင်းမှန်ပါက ကုသိုလ်ဇောစိတ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် သာယာစွဲမက်ဖွယ်ကောင်းသော တေးသံကိုသာ အာရုံပြုယစ်မှူးပြီး နှစ်သက်သဘောကျလျှင် လောဘ(ရာဂ)သဘောများ သက်ဝင်၍ နှလုံးသွင်း မမှန်ခြင်း ကြောင့် အကုသိုလ်ဇောစိတ်များ ဖြစ်နေပါမည်။

- ၂။ လူသားတိုင်း ပုလဲသွယ်ပတ္တမြားရတနာကြား၌ ဖြစ်ရသည်မဟုတ်၊ အမိဝမ်းခေါင်း၌ ကိန်းအောင်းရသူများသာ ဖြစ်ကြရာ၊ အမိဝမ်းခေါင်း၌ ကိန်းအောင်းတည်နေပုံကို သရုပ်ပေါ်အောင် ဖော်ဆောင်ပါ။ (၁၉၈၃ ခုနှစ်)

၁၉၈၈

- ၁။ ‘ဒီဘဝဒီကိုယ်စံ၊ ထိုဘဝထိုကိုယ်ခံ’ဟူသော အဆိုပြုချက်ကို လက်ခံသင့်/မသင့် ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

လက်မခံသင့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် -

နာမ်ရုပ်၏အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် အခွန်သုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်၍၊ စင်ကြယ်သောဉာဏ်ဖြစ်သည့် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီအား အလုံးစုံသောဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊ သတ္တဝါသတို့၌ ‘အကြောင်း၊ အကျိုး’ ဆက်စပ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေသော နာမ်၊ ရုပ်မျှသာလျှင် ထင်တော့၏။ အကြောင်းမှလွဲ၍ ပြုတတ်သူ (ကာရကပုဂ္ဂိုလ်)ကို မမြင်၊ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်ခြင်းထက် ခံစားတတ်သူ (ဝေဒကပုဂ္ဂိုလ်)ကိုလည်း မမြင်တော့ပေ။

အကြောင်းတရားကိုပင် ပြုသူ (ကာရကပုဂ္ဂိုလ်) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အကျိုး ဝိပါက်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကိုပင် ခံစားတတ်သူ(ဝေဒကပုဂ္ဂိုလ်) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အမည်ပညတ်ဝေါဟာရ အနေဖြင့်သာ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုနေခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို ယောဂီ ၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏။ အမှန်စင်စစ် အမှုကံကို ပြုသူမရှိ၊ အကျိုးဝိပါက်ကို ခံစားသူ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၈၁

ဟူ၍မရှိပေ။ အကြောင်းကြောင့် အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပေါ်နေသော နာမ်နှင့်ရုပ် သာ ရှိသဖြင့် ‘ဒိဘဝဒိကိုယ်စံ၊ ထိုဘဝထိုကိုယ်စံ’ဟူသော အဆိုပြုချက်ကို လက်မခံသင့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၉

- ၁။ ရူပကာယနှင့် နာမကာယ၏ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်အရာဝယ် အကြောင်းငါးပါးမှ ဟေတု အကြောင်းလေးပါး၊ ပစ္စယအကြောင်းတစ်ပါးတို့ကို ထုတ်ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ရူပကာယ၏ အကြောင်းငါးပါးမှာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရ တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံသည် ဟေတု အကြောင်းလေးပါး၊ အာဟာရသည် ပစ္စယအကြောင်းတစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၉၉၀

- ၁။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်အရာဝယ် ရူပကာယ၏ ဥပနိဿယအကြောင်း၊ နေကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းများကို ဥပမာနှင့်တကွ စပ်ဟပ်ပြခဲ့ပါ။

ရူပကာယ၏ ဥပနိဿယအကြောင်း = အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်

ရူပကာယ၏ နေကအကြောင်း = ကံ

ရူပကာယ၏ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း = အာဟာရ

ဥပမာတူပုံမှာ

- အမိသည် သူငယ်၏မှီရာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် အကြောင်း ၃-ပါးသည် ရူပကာယ၏မှီရာ ဥပနိဿယအကြောင်း ဖြစ်၏။
- အဘသည် သားကိုဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ ကံသည် ရူပကာယကို ဖြစ်စေသော နေကအကြောင်းဖြစ်၏။
- နို့ထိန်းသည် သူငယ်ကို ကောင်းစွာဆောင်သကဲ့သို့၊ အာဟာရသည် ရူပကာယကို ကောင်းစွာဆောင်သော ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဖြစ်၏။

၁၉၉၁

- ၁။ ဇောစေတနာ ၇-ချက်ရှိသော ဝီထိ၌ မည်သည့်ဇောစေတနာကို မည်သည့်ကံဟု ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်သည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ဂရုကံအမည်ရသော ကုသိုလ်-အကုသိုလ်ကံ တို့ကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ဇောစေတနာ ၇-ချက်ရှိသော ဝီထိ၌

- ပထမဇောနှင့်ယှဉ်သော စေတနာသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ မည်၏၊
- သတ္တမဇောနှင့် ယှဉ်သော စေတနာသည် ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ မည်၏၊
- အလယ်ဇော ၅-ချက်နှင့် ယှဉ်သော စေတနာသည် အပရာပရိယဝေဒနီယကံ မည်၏။

ဂရုကံမည်သော ကုသိုလ်ကံမှာ = မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ

ဂရုကံမည်သော အကုသိုလ်ကံမှာ = (၁) ပဉ္စာနန္တရိယကံငါးပါး

(အလွန်အပြစ်ကြီးသော အကုသိုလ်) (၂) နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

၁၉၉၂

- ၁။ နာမ်ရုပ်တရားများသည် (က) အကြောင်းမဲ့အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်၊
(ခ) အစိုးရသခင် တန်ခိုးရှင် ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည် ဟူသော အယူအဆများ အမှားသက်သက်သာ ဖြစ်သည်ကို အကြောင်းယုတ္တိပြ၍ ဖြေဆိုပါ။

နာမ်ရုပ်တရားများသည်

- (က) ‘အကြောင်းမဲ့အလိုအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာသည်’ဟူသော အယူအဆသည် သက်သက်သာဖြစ်ပုံ

နာမ်ရုပ်သည် အကြောင်းမရှိသည်မဟုတ်၊ ဧကန်ပင်အကြောင်းရှိရမည်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အကြောင်းမရှိလျှင် အလုံးစုံသော ဌာနတို့၌လည်းကောင်း၊ အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းကောင်း၊ တစ်မျိုး ဟည်းဟူသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ရာသောကြောင့်တည်း။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၈၃

(ခ) **‘အစိုးရသခင်တန်ခိုးရှင် ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်’ ဟူသော အယူအဆသည်လည်း အမှားသက်သက်သာ ဖြစ်ပုံ**

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နာမ်ရုပ်ထက် အပိုအလွန်ဖြစ်သော ဣဿရဇေါ ထာဝရဘုရားစသည်တို့ မရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ အစိုးရသခင် ဖန်ဆင်းရှင် ဆိုသည်မှာလည်း နာမ်ရုပ်မျှသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဖန်ဆင်းရှင်ကြောင့် ဖြစ်သည်ဆိုပါက ထိုဖန်ဆင်းရှင်ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်း မရှိသည်အဖြစ်သို့ ရောက်ရာ၏။

အကြောင်းမဲ့ဖြစ်သည်ဟု ယူပါက အဟေတုကဒိဋ္ဌိသို့ သက်ဝင်၍၊ အစိုးရ သခင်ဖန်ဆင်းရှင်ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါက ဝိသမဟေတုကဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သော ကြောင့် ထိုအယူအဆ နှစ်ပါးလုံးသည် အမှားသက်သက်သာ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၃

၁။ (က) တွေးတောယုံမှားကျော်လွှားသန့်စင်ဉာဏ်အမြင် (ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ)ဟူသည် အဘယ်သို့သော ဉာဏ်အမြင်ဖြစ်သည်။ (ခ) သတ်ဖြတ်သောကံ (ဥပဃာတကကံ) သည် အဘယ်ကို သတ်ဖြတ်၍ အဘယ်လုပ်ငန်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သည်တို့ကို ဖြေဆိုပါ။

(က) **ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ** - သိမြင်အပ်ပြီးသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် သုံးပါးသော အဓွန့်ကာလတို့၌ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်၍ တည်သောဉာဏ်ကို ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဟု ခေါ်ပါသည်။

(ခ) **သတ်ဖြတ်သောကံ (ဥပဃာတကကံ)**သည် မိမိသည် ကုသိုလ်သော်လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်၍၊ မိမိမှတစ်ပါး အားနည်းသောကံကို သတ်ဖြတ်၍၊ ထိုကံ၏ အကျိုးဝိပါက်ကို တားမြစ်ကာ မိမိ၏ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်၏။

၁၉၉၄

- ၁။ မည်သည့်ဉာဏ်အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို သာသနာတော်၌ စူဠသောတာပန်ဟု သတ်မှတ်သည်ကိုလည်း တိကျစွာ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

စူဠသောတာပန်

ခန္ဓာ ၅-ပါး၌ နာမ်ရုပ်မျှသာ ဟု သိသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို ရရှိပြီး၊ ထိုနာမ်ရုပ်တို့၏အကြောင်းကို သိမ်းဆည်း၍ ယုံမှားခြင်းမှ လွန်မြောက်သော **ကင်္ခါဝိတရဏဉာဏ် အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်မျိုး**သည် သာသနာတော်၌ ရအပ်ပြီးသောသက်သာရာ၊ ရအပ်ပြီးသောထောက်တည်ရာရှိလျက်၊ သတိမဆုတ်ယုတ်လျှင် မြဲသောသုဂတိရှိသောကြောင့် စူဠသောတာပန် ဟု သတ်မှတ်ပါသည်။

၁၉၉၅

- ၁။ မစင်ညွန့်ပုပ်စသည်တို့၌ ဝိုးလောက်များ ပေါက်ပွားဖြစ်ပေါ်နေသကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ် အညစ်အကြေးများ စုဝေးနေသော သားအိမ်အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ဤကိုယ်ကောင်ကြီး၏ မူရင်းအကြောင်း၊ အထောက်အပံ့အကြောင်း စသည်တို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာ ဥပမာဖြည့်စွက် ခွဲခြားဖော်ပြပါ။ (၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်)

- ၂။ ရုပ်နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိခြင်း၏ အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းသိမြင်သောဉာဏ်ကို ‘ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်’ဟု ခေါ်ဆိုရာ၌ ထိုအကြောင်းတရားကို အဘယ်သို့ သိမ်းဆည်းသိမြင်ပါသနည်း။

ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်၌ အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းသိမြင်ပုံ

အဝိဇ္ဇာသည် အကြောင်းတည်း၊ သင်္ခါရတို့သည် အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော အကျိုးတည်း၊ ဤအဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရဟူသော နှစ်ပါးသောတရားတို့သည်လည်း အကြောင်းကြောင်းဖြစ်သော အကျိုးတို့သာတည်းဟု သိမ်းဆည်းသိမြင်ပါသည်။

၁၉၉၆

- ၁။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးဖြစ်နေခြင်းသည် အကြောင်းမဲ့လည်း မဟုတ်နိုင်၊ အစိုးရသခင် ထာဝရဘုရားရှင်ကြောင့်လည်းမဟုတ်နိုင်၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဘာကြောင့် ယင်းသို့ မဟုတ်နိုင်ရသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၂ ခုနှစ်)

၁၉၉၇

- ၁။ မီးရထားသံလမ်းပေါ်၌ ပက်လက်သိပ်ထားသောသူငယ်ကို တွေ့မြင်ရသော ကရုဏာရှင်သည် ‘အလို ဘယ်သူရဲ့ကလေးပါလိမ့်’ဟု ကလေးပိုင်ရှင် မိဘတို့ကို စူးစမ်းရှာဖွေသကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်တို့ကို တွေ့မြင်ရသော ယောဂီသည် အဘယ်ကို စူးစမ်းရှာဖွေပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

ရုပ်နာမ်တို့ကို တွေ့မြင်ရသော ယောဂီသည် ရုပ်နာမ်တို့၏ ဟေတုအကြောင်းနှင့် ပစ္စယအကြောင်းတို့ကို စူးစမ်းရှာဖွေပါသည်။

ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ ဤသို့ဆင်ခြင်၏ - နာမ်ရုပ်သည် အကြောင်းမရှိသည် မဟုတ်၊ ဧကန် အကြောင်းရှိရမည်၊ အကယ်၍ အကြောင်းမရှိခဲ့သော် အလုံးစုံသော ဌာနတို့၌လည်းကောင်း၊ အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းကောင်း၊ တစ်မျိုးတည်းတူသည်အဖြစ်သို့ ရောက်ရာ၏၊ နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းမှာလည်း အစိုးရသခင် ဣဿရစသောအကြောင်းတို့ မဟုတ်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နာမ်ရုပ်ထက် အပိုအလွန်ဖြစ်သော ဣဿရစသည်တို့ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

ဤသို့ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် နာမ်ရုပ်တို့၏အကြောင်းကို စူးစမ်းရှာဖွေပါသည်။

ရူပကာယ၏အကြောင်းတရားငါးပါးကို သိမ်းဆည်းပုံ

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ ဤ ၄-ပါးတို့သည် ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဟေတုဇနကအကြောင်း မည်၏၊ အာဟာရသည် ထောက်ပံ့တတ်သောကြောင့် ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်း မည်၏။

ဤတွင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်သည် ရူပကာယ၏မှီရာ ဥပနိဿယ အကြောင်း (အမိနှင့်တူ၏)၊ ကံသည် ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကအကြောင်း (အာနှင့် တူ၏)၊ အာဟာရသည် ထောက်ပံ့တတ်သော ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း (နို့ထိန်းနှင့်တူ၏) ဟု ဆင်ခြင်၏။

နာမကာယ၏အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းပုံ

စက္ခုပသာဒနှင့် ရူပါရုံတို့ကို စွဲမှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ်သည်ဖြစ်၏။ ဤသို့ စသော နည်းဖြင့် စက္ခုပသာဒ၊ ရူပါရုံစသော အကြောင်းတို့ကို သိမ်းဆည်း၏။

၁၉၉၉

- ၁။ မစင်ဘင်ပုပ်အတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သော ပိုးလောက်ကဲ့သို့ မိခင်၏ စက်ဆုပ်ဖွယ် သားအိမ်အတွင်း ကျဉ်းကျပ်စွာ ဖြစ်ပေါ်တည်နေသော သန္ဓေသားရုပ်ကိုယ်လေး ဖြစ်လာရေးအတွက် အဘယ်သည် အရင်းခံအကြောင်းဟိတ်၊ အဘယ်သည် အကူအညီ အကြောင်းပစ္စည်း ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ထိုဟိတ်နှင့် ပစ္စည်းတို့သည် အဘယ်သို့ တာဝန်ကိုယ်စီ ဆောင်ရွက်နေသည်ကိုလည်း ဥပမာကိုယ်စီပြ၍ ဖြေဆိုပါ။
(၁၉၈၉၊ ၁၉၉၀၊ ၁၉၉၅၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်)

၂၀၀၀

- ၁။ အဘယ်မျှလောက် ဉာဏ်ပညာရင့်ကျက်လာလျှင် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ (ယုံမှားမှု အားလုံး လွန်မြောက်သန့်စင်သည်) မည်ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ (ယုံမှားမှုအားလုံးမှ လွန်မြောက်သန့်စင်သည်မည်သော) ဉာဏ်ပညာသည် -

လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ဟူ၍မရှိ နာမ်နှင့်ရပ်မျှသာ ရှိ၏ဟု သိသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်(ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ)သို့ ရောက်ပြီး၊

ထိုသို့အပ်ပြီးသော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၌ အကြောင်းနှင့်တကွ သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ကံနှင့်ကံ၏အကျိုးသာ ရှိ၏ဟု သိသော အကြောင်းအကျိုးအားဖြင့် မပြတ်ဖြစ်နေသော နာမ်ရုပ်မျှသာဟု ကောင်းစွာမြင်သော (ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်)ဖြင့် အလုံးစုံသော အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့၌ စုတိပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့အား ထင်ရှားသိ၏။ ထိုသို့ သိခြင်းဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူတို့မှ စင်ကြယ်၏။

ဤသို့သော ဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်သော ယောဂီအားသာလျှင် အခွန်သုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်းကင်းသဖြင့် ယုံမှားခြင်းကိုလွန်မြောက်သော ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်သည် မည်ပါသည်။

- ၂။ ဇော (၇)ချက်စောသော ဝီထိ၌ အဘယ်ဇောစေတနာကို အဘယ်ကံဟု သတ်မှတ်သည်ကို ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၁ ခုနှစ်)

၂၀၀၁

- ၁။ ဥပဃာတကခေါ် သတ်ဖြတ်တတ်သောကံသည် အဘယ်ကို သတ်ဖြတ်၍ အဘယ်ကို တားမြစ်ပြီး အဘယ်ကိစ္စကို ပြုလုပ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။ (၁၉၉၃ ခုနှစ်)

၂၀၀၂

- ၁။ နာမ်ရုပ်သည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အလိုလို ဘွားကနဲ ပေါ်လာသည်ဟု ယူဆပြောဆိုပါက အဘယ်သို့ အပြစ်တင်စရာဖြစ်နိုင်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အဘယ်ကို ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိခေါ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ် ထိမိအောင် ဖော်ပြပါ။

နာမ်ရုပ်သည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အလိုလို ဘွားကနဲ ပေါ်လာသည်ဟု ယူဆပြောဆိုပါက -

နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားတို့သည် အလုံးစုံသော ဌာနတို့၌လည်းကောင်း၊ အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းကောင်း တစ်မျိုးတည်း တူသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဟူသော အပြစ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ - သိမြင်အပ်ပြီးသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် သုံးပါးသောအဓွန့်ကာလတို့၌ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်၍ တည်သောဉာဏ်ကို ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဟု ခေါ်ပါသည်။

၂၀၀၃

၁။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်းတရားကို ဆင်ခြင်ရာ၌ စိမ်းစောညှိဟောက်သော အနံ့အသက်များဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ဝမ်းခေါင်း အောင်းနေသော ရုပ်ခန္ဓာကလေး၏ အမိ၊ အဖ၊ အထိန်းတို့နှင့် အသီးသီးတူညီသော အကြောင်းတရားတို့ကို ခွဲခြားဖော်ပြပါ။ (၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်)

၂။ ဉာတပရိညာသည် အဘယ်လက္ခဏာများကို မှတ်သားသည်ကို မှတ်သားပုံ နမူနာနှင့် တကွ တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။

ဉာတပရိညာဟူသည် ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ အသီးအသီးသော သဘာဝလက္ခဏာကို မှတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍သိသော ဉာဏ်ပညာကို ခေါ်ပါသည်။

မှတ်သားပုံနမူနာပြရသော် -

ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော တရားသည် ရုပ်တည်း၊ ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိသောတရားသည် ဝေဒနာတည်း စသည်ဖြင့် မှတ်သားရပါသည်။

၃။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအခိုက်၌ သစ္စာလေးပါးတို့အနက် အဘယ်သစ္စာကို သီးသန့်ရှုမှတ်ပြီး ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၈၉

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအစိုက်၌ နာမ်ရုပ်တို့၏အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းပြီး ဖြစ်သဖြင့် သမုဒယသစ္စာကို လောကီဉာဏ်ဖြင့် သီးသန့်ရှုမှတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၄

- ၁။ နှိပ်စက်တတ်သောကံကို ဥပပိဋ္ဌကကံ-ဟုဆိုရာ၌ အဘယ်သို့အဘယ်ပုံ နှိပ်စက်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ နာမ်ရုပ်တရားများဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတရားတို့ကို ပိုင်နိုင်စွာသိသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် အားကောင်းလာလျှင် အဘယ်တရားဆိုးများ ပျောက်ကွယ်သွားသည်ကို ဖော်ပြပါ။

ဥပပိဋ္ဌကကံသည်

တစ်ပါးသောကံက အကျိုးပေးထားသော ပဋိသန္ဓေ၌၊ တစ်ပါးသောကံက ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော အကျိုးဝိပါက်၌ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ချမ်းသာဆင်းရဲကို နှိပ်စက်တတ်၏။ အခွန်ရှည်စွာ ကာလပတ်လုံး မပြတ်ဖြစ်ရန် အခွင့်မပေး၊ ဤသို့နည်းဖြင့် ဥပပိဋ္ဌကကံ သည် နှိပ်စက်ပါသည်။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် အားကောင်းလာလျှင်

ယုံမှားခြင်း ၁၆-ပါးကို သာ၍ ကောင်းစွာပယ်၏။ ဘုရား၌ ယုံမှားခြင်းစသော ယုံမှားခြင်း ၈-ပါးကိုလည်း ပယ်၏။ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်း ဝေးကွာကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားဆိုးများ ပျောက်ကွယ်သွားပါသည်။

၂၀၀၅

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာ ရုပ်၊ နာမ်ဖြစ်ပေါ်ရာ အကြောင်းသိမ်းဆည်းပုံ ဒုတိယနည်းအရ- ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းတရားများကို အမည်မျှ ခွဲခြားဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အဘယ်မည်၊ အဘယ်မည်သော အကြောင်းကြောင့် အဘယ်မည်၊ အဘယ်မည်သော နာမ်တရားများ ဖြစ်ရသည်ကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပေါ်ရာ အကြောင်းသိမ်းဆည်းပုံ ဒုတိယနည်းအရ

ရုပ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းတရားများမှာ -

ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဖြစ်ပါသည်။

နာမ်တရားများဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းတရားများမှာ -

ဒွါရ ၆-ပါးနှင့် အာရုံ ၆-ပါးဟူသော ဆက်ဆံသောအကြောင်းနှင့် နှလုံးသွင်းမှု စသော မဆက်ဆံသောအကြောင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

နာမ်တရားများဖြစ်ပေါ်ပုံ

ဆက်ဆံသော သာဓာရဏအကြောင်းများဖြစ်သော စက္ခုဒွါရစသော ဒွါရ ၆-ပါးနှင့် ရူပါရုံစသော အာရုံ ၆-ပါးတို့ကြောင့် အလုံးစုံသော နာမ်တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ နာမ်ဟူသမျှသည် ဒွါရနှင့်အာရုံတို့ကြောင့် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

မဆက်ဆံသော သာဓာရဏအကြောင်းများကြောင့် နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်ပုံမှာ

- (၁) ယောနိသောမနသိကာရ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏တရားကိုကြားနာခြင်း စသော အကြောင်းများကြောင့် ကုသိုလ်နာမ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။
- (၂) အယောနိသောမနသိကာရ၊ သူယုတ်တို့၏ တရားကိုကြားနာခြင်း စသော အကြောင်းများကြောင့် အကုသိုလ်နာမ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။
- (၃) ကံအစရှိသော အကြောင်းကြောင့် ဝိပါက်နာမ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။
- (၄) ဘဝင်အစရှိသော အကြောင်းကြောင့် ကြိယာနာမ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။

၂၀၀၆

၁။ ဖြစ်တတ်၊ ပျက်တတ်သော လောကကြီး၏ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပုံသဘာဝကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် လာအတိုင်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

အကြောင်းကံကြောင့် အကျိုးဝိပါက်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ အကျိုးဝိပါက်တို့သည် အကြောင်းကံလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်၏။ အကြောင်းကံကြောင့် တစ်ဖန် ဘဝသစ်ဖြစ်၏။

ဤနည်းဖြင့် ‘လောကကြီး’ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်ရပ်တို့သည် (၁) နာမ်လောက၊ ရုပ်လောကတို့သည် အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေကြပါသည်။

မဂ္ဂါမဂ္ဂညဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသပိုင်း

(၁၉၈၈, ၁၉၉၁ ခုနှစ် မမေးပါ)

၁၉၈၃

၁။ ‘ထမင်းအသက် ၇-ရက်၊ ရေအသက် တစ်မနက်’ ဟူသောစကားအရ အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းနေဆဲဖြစ်သော သန္ဓေသားသည် မည်ကဲ့သို့ အစာအာဟာရကို ရရှိ၍ အသက်မသေ တည်ရှိနေနိုင်ပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

နှစ်သတ္တာဟ၊ သုံးသတ္တာဟ အခါမှစ၍ အမိသည် စားမြုံ့အပ်သောအစာသည် ဝမ်းတွင်းရှိ သူငယ်၏တစ်ကိုယ်လုံးကို ပျံ့စေလျက် ရုပ်ကိုဖြစ်စေ၏။

ဖြစ်စေပုံမှာ -

အမိစားအပ်သော အာဟာရ(ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ)သည် သန္ဓေသား၏ ကမ္မဇရုပ်၌ ရှိအပ်သော အဇ္ဈတ္တအာဟာရနှင့်ပေါင်း၍ ဌီသိုရောက်သော် အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုအာဟာရလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တို့၏ ဌီဇဏသိုရောက်သောသြဇာသည် တစ်ပါးသော သြဇဗျာဓိကရုပ်ကို ဖြစ်စေပြန်၏။ ဤသို့ ဆယ်ကြိမ်၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ကြိမ် တိုင်အောင် ဖြစ်၏။

ဤသို့ အမိစားအပ်သော အာဟာရဟူသော အထောက်အပံ့ကိုရသည်ဖြစ်၍ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော အာဟာရပစ္စယအာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်များ ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းနေဆဲဖြစ်သော သန္ဓေသားသည် အစာအာဟာရကို ရရှိ၍ အသက်မသေ တည်ရှိနေနိုင်ပါသည်။

၂။ ဘဝပန်းတိုင်တည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်အောင် အားထုတ်လျက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ လမ်းမှန်လမ်းမှား ခရီးစဉ်နှစ်ပါးကို ခွဲခြားရေးသား၍၊ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသက်ပမာဏကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

(က) ငယ်မူမပျောက်သူ (မန္တဒဿက) (ခ) ငယ်မူပြန်သူ (မောမူဟဒဿက)

လမ်းမှန်လမ်းမှား ခရီးစဉ်နှစ်ပါး

ဝိပဿနာကို မပြတ်အားထုတ်သော အာရဒ္ဓဝိပဿနာယောဂီအား သြဘာသစသော ဥပက္ကိလေသတရား ၁၀-ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ‘ငါ့အား ဤသို့သဘောရှိသော အရောင်အလင်းသည် ရှေးကာလ၌ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဖူးသေး၊ ဧကန်မချွတ် မဂ်သို့ ရောက်ပြီ၊ ဖိုလ်သို့ရောက်ပြီ’ ဟူ၍ မဂ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို ဖိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း ယူ၏။ ဤသို့ယူသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာလမ်းသည် လမ်းမှားဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ မယူမူ၍ ‘ဤဆယ်ပါးသည် တဏှာဖြစ်ကြောင်း၊ မာနဖြစ်ကြောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်၍ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း ဘေးရန်သာဖြစ်၏။ လမ်းမှန်မဟုတ်၊ လမ်းမှားသာတည်း။ ထိုမှလွတ်သော ရှုမြဲရှုလျက် လမ်းမှန်သွားသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်သာ လမ်းမှန်တည်း’ဟု မှတ်သားဆုံးဖြတ်လျှင် ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာလမ်းသည် လမ်းမှန်ဖြစ်ပါသည်။

သက်တမ်း (၁၀၀) ရှိပါက (၁၀)ပိုင်း ပိုင်းခြားသော်

- (က) ငယ်မူမပျောက်သူ (မန္တဒသက)သည် ပထမ ၁၀-နှစ်၏အတွင်း အသက်အရွယ် ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) ငယ်မူပြန်သူ (မောမူဟဒသက)သည် အသက် ၈၀-နှစ်မှ ၉၀-နှစ်အတွင်း ဆယ်နှစ်အပိုင်းအခြား ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၄

- ၁။ ရုပ်နာမ်ဝတ္ထု တစ်ခုခုအပေါ်၌ ဖြစ်မှု-ပျက်မှုကိုသာ ရှုမှတ်ပွားများသောဉာဏ် ကျက်စားနေသော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်ရှင်အနေဖြင့် အဘယ်မည်သောတရားတို့ကို ဖောက်ထွင်း၍ အဘယ်မည်သောတရားတို့ကို မှတ်သားသိနိုင်ကြောင်း သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြပါ။

ရုပ်နာမ်ဝတ္ထု တစ်ခုခုအပေါ်၌ ဖြစ်မှု-ပျက်မှုကိုသာ ရှုမှတ်ပွားများသောဉာဏ် ကျက်စားနေသော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်ရှင်သည် ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား...

တို့၌ သန္တတိ၊ သမူဟ၊ ကိစ္စ၊ အာရုံအားဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း တစ်ခုတည်းဟု ထင်မှတ်ခဲ့သော ‘ဃာနသညာ’၊ မြဲသည်ဟု ထင်မှတ်ခဲ့သော ‘နိစ္စသညာ’ ‘ဝုဝသညာ’ စသည့်တရားတို့ကို ဖောက်ထွင်း၍

ဤနာမ်ရုပ်တရားတို့သည်

- (၁) ရှေးကမဖြစ်ဖူးသေးဘဲ ဤနည်းဖြစ်ပေါ်၏။
- (၂) ဖြစ်ပေါ်ပြီးလာလည်း ဤနည်းချုပ်ပျက်ကုန်၏။
- (၃) သင်္ခါရတရားတို့သည် အမြဲတမ်း အသစ်တို့သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။
- (၄) နေထွက်သောအခါ နှင်းပေါက်၊ ရေပွက်၊ ရေ၌ ဒုတ်နှင့်ရေးသော အရေး အကြောင်း၊ လျှပ်ပျက်ခြင်း စသည်တို့ကဲ့သို့ လျင်မြန်တိုတောင်းသောကာလမျှသာ တည်၏။
- (၅) မျက်လှည့်၊ တံလျှပ်၊ အိပ်မက်၊ ရေမြုပ်စိုင့်၊ ငှက်ပျောတုံးကဲ့သို့ အနှစ်မရှိ၊ အနှစ်ကင်းကုန်၏ ဟူ၍ သိမြင်၏။

ထို့ကြောင့် ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်ရှင်သည် ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ မမြဲခြင်း ‘အနိစ္စသဘော’၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်သော ‘ဒုက္ခသဘော’၊ မိမိအလို အတိုင်းမဖြစ်၊ အလိုမလိုက်၊ အစိုးမရသော ‘အနတ္တသဘော’ သဘောတရားတို့ကို မှတ်သားနိုင်ပါသည်။

‘တီးအပ်သောစောင်းမှ အသံကဲ့သို့’ စောင်း၊ စောင်းကိုကျက်သောသားရေ၊ စောင်းသမား၏ လျှောက်ပတ်သောလုံ့လကြောင့် စောင်းသံဖြစ်ပေါ်၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင် လည်း အရှည်မတည်၊ ပျက်၏ဟု သိခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်တရားတို့သည်လည်း မှီရာအကြောင်းရရှိ၍ သူ့အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင်လည်း ခဏချင်းပင် တည်နေရာ၌သာ လုံးလုံးပျောက်သွား၏ဟု ကောင်းစွာသိမြင်ပါသည်။

၂။ အမိဝမ်းဗိုက်ဝမ်းကြာတိုက်၌ နှစ်ခြိုက်ပျော်ပါး သန္ဓေသားသည် လူမိဘနှစ်ပါး၏ ကလလရေကြည် မျိုးစေ့မပါဘဲ ဖြစ်လာနိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိ ရုပ်ကိုသုံးသပ်သော ယောဂီ ၏ ကြည်လင်သောအမြင်အရ ရှင်းပြပါ။

အမိဝမ်းဗိုက်ဝမ်းကြာတိုက်၌ နှစ်ခြိုက်ပျော်ပါး သန္ဓေသားသည် လူမိဘနှစ်ပါး၏ ကလလရေကြည် မျိုးစေ့မပါဘဲ ဖြစ်လာနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

၁၉၈၅

၁။ လူတို့အား လျောင်း-ထိုင်-ရပ်-သွား လေးပါးလူရိယာ ဖြစ်လာအောင် မည်သည့် တရားများက ပြုလုပ်ပေးကြပါသနည်း၊ ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်အမြင်ဖြင့် ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

လူတို့အား လျောင်း-ထိုင်-ရပ်-သွား လေးပါးလူရိယာဖြစ်အောင် ၅၈-ပါးသော စိတ်တို့က ပြုလုပ်ပေးကြပါသည်၊ ပြုလုပ်ပုံမှာ -

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁-ပါး၊ ကာမဇော ၂၉-ပါး၊ အဘိညာဉ်ဒွေး ပေါင်း ၃၂-ပါးသောစိတ်တို့သည် ရုပ်၊ လူရိယာပုထ်၊ ဝိညာတ်တို့ကို ဖြစ်စေပြီး၊ အပ္ပနာဇော ၂၆-ပါးသည် ရုပ်၊ လူရိယာပုထ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား လေးပါးသော လူရိယာပုထ်ဖြစ်လာအောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်သော တရားများမှာ ထို ၅၈-ပါးသောစိတ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ ဝိပဿနာရှုပွားကြရာဝယ် ဒိဋ္ဌိ-မာန-တဏှာ ကွာသော ရှုပွားနည်း၊ မကွာသော ရှုပွားနည်းများကို အရိယဝံသကထာ၌ ညွှန်ပြချက်အတိုင်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဒိဋ္ဌိ-မာန-တဏှာ ကွာသော ရှုပွားနည်း၊ မကွာသော ရှုပွားနည်းများကို အရိယဝံသကထာ၌ ညွှန်ပြချက်အတိုင်း ဖော်ပြရသော် -

‘ငါသည် ဝိပဿနာရှု၏၊ ငါ၏ဝိပဿနာတည်း’ ဟုယူသောယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခြင်းမည်သည် မဖြစ်၊ စင်စစ်သော်ကား ‘သင်္ခါရတို့သည်သာလျှင် သင်္ခါရတို့ကို ရှုကုန်၏၊ သုံးသပ်၏၊ ဆုံးဖြတ်ကုန်၏၊ ပိုင်းခြားကုန်၏’ ဟုယူသောယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခွာခြင်းမည်သည် ဖြစ်၏။

‘ငါ ကောင်းစွာဝိပဿနာရှု၏၊ နှစ်လိုဖွယ်ရှု၏’ ဟုယူသော ယောဂီအား မာနကို ပယ်ခွာခြင်းမည်သည် မဖြစ်၊ စင်စစ်သော်ကား ‘သင်္ခါရတို့သည်သာလျှင် သင်္ခါရတို့ကို ရှုကုန်၏၊ သုံးသပ်၏၊ ဆုံးဖြတ်ကုန်၏၊ ပိုင်းခြားကုန်၏’ ဟုယူသောယောဂီအား မာနကိုပယ်ခွာခြင်းမည်သည် ဖြစ်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၉၅

‘ငါသည် ဝိပဿနာရှုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏’ဟု ဤသို့ဝိပဿနာရှုခြင်းကို သာယာသောယောဂီအား တဏှာကိုပယ်ခွာခြင်းမည်သည် မဖြစ်၊ စင်စစ်သော်ကား ‘သင်္ခါရတို့သည်သာလျှင် သင်္ခါရဟိုက်ကို ရှုကုန်၏၊ သုံးသပ်၏၊ ဆုံးဖြတ်ကုန်၏၊ ပိုင်းခြားကုန်၏’ ဟုယူသောယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခွာခြင်းမည်သည် ဖြစ်၏။

၁၉၈၆

၁။ လူများ၏ အလှဆုံး၊ အားအရှိဆုံး၊ ဉာဏ်အထက်ဆုံး အရွယ်များကို ပိုင်းခြားပြပြီးလျှင်၊ ၎င်းအရွယ်များ၌ လက္ခဏာတင် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပုံကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

အနှစ် ၁၀၀ ရှိသော သက်တမ်းကို ဆယ်ပိုင်း ပိုင်းပါက

- **အလှဆုံးအရွယ်**သည် အသက် ၂၀-နှစ်မှ ၃၀-နှစ်အတွင်း (၁၀-နှစ်ကာလ) ဖြစ်ပါသည်။ ‘ဝဏ္ဏဒသက’ အရွယ်ဟု ခေါ်ပါသည်။
- **အားအရှိဆုံးအရွယ်**သည် အသက် ၃၀-နှစ်မှ ၄၀-နှစ်အတွင်း (၁၀-နှစ်ကာလ) ဖြစ်ပါသည်။ ‘ဗလဒသက’ အရွယ်ဟု ခေါ်ပါသည်။
- **ဉာဏ်အထက်ဆုံးအရွယ်**သည် အသက် ၄၀-နှစ်မှ ၅၀-နှစ်အတွင်း (၁၀-နှစ်ကာလ) ဖြစ်ပါသည်။ ‘ပညာဒသက’ အရွယ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

လက္ခဏာတင်၍ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပုံမှာ -

ဝဏ္ဏဒသကအရွယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည် ဗလဒသကအရွယ်သို့မရောက်၊ ထိုဝဏ္ဏဒသကအရွယ်၌သာ ချုပ်ပျောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်သည် မမြဲ၊ သုခမဟုတ်၊ ဒုက္ခအစစ်သာတည်း၊ အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တအစစ်သာတည်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဗလဒသကအရွယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည်လည်း ပညာဒသကအရွယ်သို့မရောက်၊ ထိုဗလဒသကအရွယ်၌သာ ချုပ်ပျောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်သည် မမြဲ၊ သုခမဟုတ်၊ ဒုက္ခ၊ အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တသာတည်းဟု လက္ခဏာရေးသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါသည်။

ပညာဒသကအရွယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည် ဟာနိဒသကအရွယ်သို့မရောက်၊ ပညာဒသကအရွယ်၌သာ ချုပ်ပျောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်သည် မမြဲ၊ သုခမဟုတ်၊

ဒုက္ခ၊ အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တသာတည်းဟု လက္ခဏာရေးသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ် ပါသည်။

၁၉၈၇

၁။ ရှေ့သို့သွားခြင်းကို ပြုလုပ်၍ စက်ရုပ်သဖွယ် လှုပ်ရှားနေသောသင့်အား အဘယ် ဓာတ်တွေ ဦးဆောင်မှုဖြင့် လှုပ်ရှားနေပါသတည်း၊ အလွန်-အယုတ်ဖြစ်သော ဓာတ် တို့ကို အခိုက်အတန့် အားလျော်စွာ ခွဲခြားပြခဲ့ပါ။

ရှေ့သို့သွားခြင်းကိုပြုရာ၌ တေဇောဓာတ်နှင့်တကွဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်၏ လွန်ကဲ သောသတ္တိဖြင့် ဦးဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင် -

- ခြေကိုကြွဆဲ (ဥဒ္ဓရဏ)၊ ဆောင်ဆဲ (အတိဟရဏ)၊ ထိုမှဤမှ ရှောင်ဖယ်ဆဲ (ဝီတိဟရဏ) အခိုက်အတန့်တို့၌ တေဇောဓာတ်နှင့် ဝါယောဓာတ်တို့ အလွန်ဖြစ်၍၊ ပထဝီဓာတ်နှင့် အာပေါဓာတ်တို့ အယုတ်ဖြစ်ပါသည်။
- ခြေကိုလွှတ်ဆဲ (ဝေါဿဇ္ဇန)၊ မြေပြင်၌ ခြေကိုချထားဆဲ (သန္နိက္ခေပန)၊ ခြေကို ဖိနင်းဆဲ (သန္နိဂုမ္ဘန) အခိုက်အတန့်တို့၌ ပထဝီဓာတ်နှင့် အာပေါဓာတ်တို့ အလွန်ဖြစ်၍၊ တေဇောဓာတ်နှင့် ဝါယောဓာတ်တို့ အယုတ်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဝိပဿနာတရားပွားများအားထုတ်ကြရာဝယ် ဉာဏ်အမြင် နာမ်အစဉ် ကြည်လင်၍ ကိုယ်မှအရောင်အလင်းပေါ်ထွက်မှု၊ နှစ်သက်မှုစသည်များသည် ‘သုက္က ဖြူစင်မှုသာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ၎င်းတို့ကို ဥပက္ကိလေသ ဟု ဆိုရပါသနည်း၊ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

ဝိပဿနာတရားပွားများအားထုတ်ကြရာဝယ် ကိုယ်မှအရောင်အလင်းပေါ်ထွက်မှု စသည်တို့သည် ဥပက္ကိလေသ မည်ရပုံ

ဝိပဿနာပွားများအားထုတ်သော ယောဂီသန္တာန်ဝယ် ကိုယ်မှအရောင်အလင်း ပေါ်ထွက်မှု၊ နှစ်သက်မှု စသည်များဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ယောဂီသည် ‘ငါ့အား ရှေး၌ ဤသို့သဘောရှိသောတရားသည် မဖြစ်စဖူး၊ မချွတ်ဧကန် မဂ်ဖိုလ်ရောက်သည်ဖြစ်၏’

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၉၇

ဟု မဂ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်ဟုလည်းကောင်း၊ ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို ဖိုလ်ဟုလည်းကောင်း ယူမှတ်မိ၏။ ထိုတရားတို့၌ သာယာလျက်နေ၏။ ထိုအခါ မူလဝိပဿနာခရီးလမ်းမှန် မှ ဖဲကြဉ်၍ လမ်းမှားသို့ ရောက်သွားတော့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအရောင်အလင်းစသည် တို့ကို ဝိပဿနာကိုညစ်ညူးစေတတ်သောတရား ဥပက္ကိလေသဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။
(၁၉၉၇, ၂၀၀၁ - လည်း ကြည့်ပါ)

၁၉၈၉

- ၁။ ဝိပဿနာအရာဝယ် တွင်ကျယ်စွာ သုံးနှုန်းလေ့ရှိသော လောကီပရိညာသုံးပါး၏ သဘောကို နားလည်သလောက် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

လောကီပရိညာ ၃-ပါး

၁။ ဉာတပရိညာ

‘ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသောတရားသည် ရုပ်တည်း၊ ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိသောတရားသည် ဝေဒနာတည်း’ဟု ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ အသီးသီးသော သဘာဝလက္ခဏာကို ပိုင်းခြား၍သိသောဉာဏ် သည် ဉာတပရိညာ မည်၏။

ဤကာလ၌ သဘာဝလက္ခဏာကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းသာလျှင် အကြီးအမှူး ဖြစ်၏။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တိုင်အောင်သည် ဉာတပရိညာ ၏ဖြစ်ရာဘုံ ဖြစ်၏။ (ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနှင့် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ ၂-ပါး ဖြစ်၏)

၂။ တိရဏပရိညာ

‘ရုပ်သည်မမြဲ၊ ဝေဒနာသည်မမြဲ’ ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ သာမညလက္ခဏာကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဝိပဿနာပညာသည် တိရဏပရိညာ မည်၏။

ဤကာလ၌ သာမညလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသာလျှင် အကြီးအမှူး ဖြစ်၏။

ကလာပသမ္ပသနဉာဏ်နှင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင်သည် တီရဏပရိညာ၏ဖြစ်ရာဘုံ ဖြစ်၏။ (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)

၃။ ပဟာနပရိညာ

ရုပ်နာမ်တို့၌ နိစ္စသညာစသည်ကို ပယ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော လက္ခဏာကို အာရုံပြုသော ဝိပဿနာပညာသည် ပဟာနပရိညာ မည်၏။

ဤကာလ၌ ၇-ပါးသော အနုပဿနာသည် အကြီးအမှူးဖြစ်၏။

ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အထက်ဉာဏ်အားလုံးသည် ပဟာနပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဘုံ ဖြစ်၏။ (ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)

(လောကီပရိညာဖြစ်ခြင်းကြောင့် မဂ် = ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ ပဟာနကိစ္စ မပါ)

၂။ (က) အကြောင်းနှင့်အကျိုးစပ်သဖြင့် သန္တာန်အစဉ်အဆက်မပြတ် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်အောင် ရှုသောယောဂီ၊ (ခ) အသစ်-အသစ်သော သင်္ခါရတို့၏ ဥပါဒ်ဇကကို သိမြင်အောင် ရှုသောယောဂီတို့သည် အဘယ်ဒိဋ္ဌိများကို စွန့်ပစ်ပယ်ခွာပါသနည်း၊ အသီးသီးဖြေဆိုပါ။

(က) သန္တာန်အစဉ်အဆက်မပြတ် ထိုးထွင်းသိမြင်အောင် ရှုသောယောဂီသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို စွန့်ပစ်ပယ်ခွာ၏။

(ခ) သင်္ခါရတို့၏ ဥပါဒ်ဇကကို သိမြင်အောင် ရှုသောယောဂီသည် သဿတဒိဋ္ဌိကို စွန့်ပစ်ပယ်ခွာ၏။

၁၉၉၀

၁။ တရားအားထုတ်နေသောယောဂီ၏ အမှတ်ဖြင့် ရှေ့သို့တက်ခြင်း၊ နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်ရာဝယ် ဝိပဿနာရှုပွားပုံကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ရှေ့သို့တက်ခြင်းကာလ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းကာလသို့ မရောက်မူ၍၊ ထိုရှေ့သို့တက်ခြင်းကာလ၌သာလျှင် ချုပ်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၉၉

နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းကာလ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် တည့်တည့်ကြည့်ခြင်းကာလသို့ မရောက်မူ၍၊ ထိုနောက်သို့ဆုတ်ခြင်းကာလ၌သာလျှင် ချုပ်၏။

တည့်တည့်ကြည့်ခြင်းကာလ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် တစောင်းကြည့်ခြင်းကာလသို့ မရောက်မူ၍၊ ထိုတည့်တည့်ကြည့်ခြင်းကာလ၌သာလျှင် ချုပ်၏။

စောင်းငဲ့၍ကြည့်ခြင်းကာလ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် ကွေးခြင်းကာလသို့ မရောက် မူ၍၊ ထိုစောင်းငဲ့ကြည့်ခြင်းကာလ၌သာလျှင် ချုပ်၏။

ကွေးခြင်းကာလ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် ဆန့်ခြင်းကာလသို့ မရောက်မူ၍၊ ထိုကွေးခြင်းကာလ၌သာလျှင် ချုပ်၏။

ဆန့်ခြင်းကာလ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် အခြားကာလသို့ မရောက်မူ၍၊ မိမိဖြစ်ရာ ကာလ၌သာလျှင် ချုပ်၏။

ထို့ကြောင့် ရှေ့သို့တက်ခြင်း စသည်၌ဖြစ်သောရုပ်သည် မမြဲ(အနိစ္စ)، ဆင်းရဲ အစစ်သာတည်း(ဒုက္ခ)، အလိုအတိုင်းမလိုက် အစိုးမရ(အနတ္တ)အစစ်သာတည်းဟု လက္ခဏာ ၃-ပါးတင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားရပါသည်။

၂။ ဝိပဿနပုတ္တိလေသ ၁၀-ပါးတွင် 'ဩဘာသ'ဟူသည် အဘယ်၌ကျရောက်သော အရောင်အလင်းပါနည်း၊ ယင်းအရောင်အလင်းသည် အဘယ်သမုဋ္ဌာန်များ ဖြစ်ပါ သနည်း၊ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

'ဩဘာသ'ဟူသော အရောင်အလင်းသည် ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော မိမိသန္တာန် ၌ ကျရောက်သော အရောင်အလင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းအရောင်အလင်းသည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန်နှင့် ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၂

၁။ လဆန်းရက်၊ လဆုတ်ရက် နှစ်မျိုးပိုင်း၍ လက္ခဏာတင်ဆင်ခြင်ပုံကို ပြဆိုပြီးလျှင်၊ မိုးတိမ်ထူထပ်သော လက္ခဏာဥပုသ်နေ့ညသန်းခေါင်ဝယ် နံရံနှစ်ထပ်ကာကျောင်း

အတွင်း၌ ဝိပဿနာအရောင်အဝါနှင့်စပ်၍ ရဟန်းနှစ်ပါး အဘယ်သို့ ပြောဆိုနေကြသည်ကို ဖြေဆိုပါ။

လဆန်းရက်၊ လဆုတ်ရက် နှစ်မျိုးပိုင်း၍ လက္ခဏာတင်ဆင်ခြင်ပုံ

လဆန်းရက်ဖြစ်သောရပ်သည် လဆုတ်သို့ မရောက်မူ၍ ထိုလဆန်း၌သာ ချုပ်၏။ လဆုတ်ရက်၌ဖြစ်သောရပ်သည်လည်း လဆန်းရက်သို့ မရောက်မူ၍ လဆုတ်ရက်၌သာ ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် လဆန်း၊ လဆုတ်ရက်တို့၌ဖြစ်သောရပ်တို့သည် မမြဲ(အနိစ္စ)၊ ဒုက္ခအစစ်သာတည်း၊ အနတ္တအစစ်သာတည်း၊ ဤသို့ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကိုတင်၍ ဆင်ခြင်၏။

မိုးတိမ်ထူထပ်သော လက္ခဏာဥပသုဒ္ဓါသန်းခေါင်ဝယ် နံရံနှစ်ထပ်ကာကျောင်း အတွင်း၌ ဝိပဿနာအရောင်အဝါနှင့်စပ်၍ ရဟန်းနှစ်ပါး ပြောဆိုပုံ

မထေရ်တစ်ပါးက ‘အရှင်ဘုရား ယခုအခါ အကျွန်ုပ်မှာ စေတီရင်ပြင် မြတ်သော နေရာ၌ ငါးပါးသောအဆင်းရှိသော ပန်းတို့သည် ထင်ပေါ်နေပါကုန်၏’ ဟု လျှောက်၏။ မထေရ်တစ်ပါးက ‘ငါ့ရှင်၊ အံ့ဖွယ်မဟုတ်သည်ကို ပြောဆို၏။ ငါ့မှာမူ ယခုအခါ မဟာသမုဒ္ဒရာထဲက တစ်ယူဇနာခန့်ကျယ်သောအရပ်ရှိ ငါးနှင့်လိပ်တို့သည် ထင်ပေါ်နေကုန်၏’ ဟုဆို၏။

ဤသို့အားဖြင့် ဝိပဿနာအရောင်အဝါနှင့်စပ်၍ ရဟန်းနှစ်ပါးတို့ ပြောဆိုကြပါသည်။

၂။ အဘယ်ကို မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဉာဏ်အမြင် ခေါ်ပါသနည်း။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဉာဏ်အမြင်

‘ရူမြဲရူလျက် လမ်းမှန်သွားသော ရှုမှတ်မှုဝိပဿနာပညာသည်သာ လမ်းမှန်၊ အရောင်အလင်းစသည်သည်ကား လမ်းမှား’ ဟု ဤသို့ လမ်းမှန်နှင့်လမ်းမှားကို ပိုင်းခြားသိမြင် စင်ကြယ်သောဉာဏ်သည် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဉာဏ်အမြင် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၀၁

၁၉၉၃

၁။ (က) သိသင့်သည်ကို ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာ သိသောဉာဏ်(ဉာတပရိညာ)၊ (ခ) နှစ်စမ်းသုံးသပ် ပိုင်းဖြတ်ဆင်ခြင် ဉာဏ်အမြင်(တိရဏပရိညာ) တို့၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းကို ဖော်ပြပါ။

(က) သိသင့်သည်ကို ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာ သိသောဉာဏ်(ဉာတပရိညာ)သည် ‘ရုပ်သည် ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ ဝေဒနာသည် ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိ၏’ ဤသို့ စသည်ဖြင့် တေဘူမကတရားတို့၏ အသီးအသီး မိမိတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာကို ထိုးထွင်းသိခြင်း ဂုဏ်အရည်အချင်း ရှိပါသည်။

(ခ) နှစ်စမ်းသုံးသပ် ပိုင်းဖြတ်ဆင်ခြင် ဉာဏ်အမြင် (တိရဏပရိညာ)သည် ‘ရုပ်သည် မမြဲ၊ ဝေဒနာသည် မမြဲ’ ဤသို့စသည်ဖြင့် တေဘူမကတရားတို့၏ အနိစ္စ စသော သာမညလက္ခဏာကို ထိုးထွင်းသိခြင်း ဂုဏ်အရည်အချင်း ရှိပါသည်။

၁၉၉၄

၁။ မည်သို့သောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာ အရောင်အလင်းထွက်ခြင်း(ဩဘာသ) စသော ဝိပဿနာ အန္တရာယ်များ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

ဝိပဿနာအန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်

နည်းလမ်းမှန်စွာကျင့်၍၊ မပြတ်မစဲအားထုတ်နေသော၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်သည့်တိုင်အောင် အားထုတ်စပြုပြီးသော ဝိပဿနာရှုသူ (အာရဒ္ဓဝိပဿကယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်)

၁၉၉၅

၁။ (က) သွားဆဲကာလဝယ် ဝိပဿနာရှုရာ၌ ခြေတစ်လှမ်းကို အပိုင်း ၆-ပိုင်း စိတ်ဖြာ ပိုင်းခြားပြီးလျှင်၊

(ခ) ပထမပိုင်း၌ လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်ရှုမှတ်ပုံကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

(က) ခြေတစ်လှမ်းကို ၆-ပိုင်း ပိုင်းလျှင် -

- ၁။ ခြေကို မြေမှ ကြွချိခြင်း (ဥဒ္ဓါရဏ)
- ၂။ ခြေကို ရှေ့သို့ဆောင်ခြင်း (အတိဟရဏ)
- ၃။ ခြေကို ရှောင်ဖယ်ခြင်း (ထိုမှဤမှ ရွေ့လျားစေခြင်း) (ဝီတိဟရဏ)
- ၄။ အရှိန်လွှတ်ခြင်း (အောက်သို့ချခြင်း) (ဝေါဿဇ္ဇန)
- ၅။ မြေ၌ ချထားခြင်း (သန္နိက္ခေပန)
- ၆။ မြေ၌ ခြေကိုဖိနင်းခြင်း (သန္နိဂုမ္ဘန) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ပထမပိုင်း၌ လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်စူးစိတ်ပုံ

ခြေကို မြေမှကြွဆဲ၌ဖြစ်သော ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုဓာတ်တို့ကို ဖို၍ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ခြေကို ရှေ့သို့ဆောင်ဆဲကာလ သို့ မရောက်မူ၍ ထိုကြွဆဲ၌ပင်လျှင် ချုပ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မမြဲကုန်၊ ဆင်းရဲ ကုန်၏၊ အတ္တမဟုတ်ကုန်ဟု ဆင်ခြင်၏၊ ဤသို့ တစ်ပါးသောအဖို့အပိုင်း၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရတရားတို့သည် တစ်ပါးသောအဖို့အပိုင်းသို့ မရောက်မူ၍၊ မူလအဖို့အပိုင်း၌ပင်လျှင် တစ်ပိုင်းစီ တစ်ပိုင်းစီ ဖြစ်ကုန်၍ 'လောလောပူသော အိုးကင်း၌ ထည့်လိုက်သော နှမ်းတို့သည် တဖျတ်ဖျတ်မြည်ကုန်လျက် ပေါက်ကွဲ ကုန်သကဲ့သို့' ပျက်စီးသွားကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မမြဲကုန်၊ ဆင်းရဲကုန်၏၊ အတ္တ မဟုတ်ကုန်ဟု ဆင်ခြင်၏။

၂။ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း အရောင်အလင်း၌ စွဲလမ်းဖမ်းယူမှု သုံးမျိုးဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြပြီးလျှင် -----

ဒိဋ္ဌိအားဖြင့်စွဲလမ်းပုံ (ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟဖြစ်ပုံ)

'ငါ၏ အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပြီ' ဟု ယူမှတ်မှားသောယောဂီအား ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းတတ်သော ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟတရားသည် ဖြစ်၏။

မာနအားဖြင့် စွဲလမ်းပုံ (မာနဂ္ဂါဟဖြစ်ပုံ)

'စင်စစ် နှစ်သက်ဖွယ် နှလုံးကိုပွားစေတတ်သော အရောင်အလင်းသည်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၀၃

ဖြစ်လတ်ပြီ' ဟု ယူမှတ်မှားသောယောဂီအား မာနဖြင့်စွဲလမ်းတတ်သော မာနဂ္ဂါဟ တရားသည် ဖြစ်၏။

တဏှာအားဖြင့် စွဲလမ်းပုံ (တဏှာဂ္ဂါဟဖြစ်ပုံ)

အရောင်အလင်းကို သာယာစုံမက်မြတ်နိုးသော တဏှာအစွမ်းဖြင့် စွဲလမ်းသော ယောဂီအား တဏှာဖြင့်စွဲလမ်းတတ်သော တဏှာဂ္ဂါဟတရားသည် ဖြစ်၏။

၁၉၉၆

- ၁။ ခန္ဓာငါးပါးရှိသူကို သူစိမ်းပြင်ပ(ပရ)ဟု ဘာကြောင့်သုံးသပ်သင့်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အသက် ၁၀၀ ရှိသူ၏ ပညာပေါကြွယ် နှစ်တစ်ဆယ်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ခန္ဓာငါးပါးကို သူစိမ်းပြင်ပ(ပရ)ဟု သုံးသပ်သင့်ပုံ

အလိုသို့ မလိုက်တတ်သည်အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မအိုစေလင့်၊ မနာစေလင့်၊ မသေစေလင့် ဤသို့စသည်ဖြင့် စီရင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ခန္ဓာငါးပါးကို သူစိမ်းပြင်ပ(ပရ)နှင့် တူသောအားဖြင့် သုံးသပ်သင့်ပါသည်။

အသက် ၁၀၀ ရှိသောသူ၏ ပညာပေါကြွယ် နှစ်တစ်ဆယ်မှာ အသက် ၄၀-နှစ်မှ ၅၀-နှစ်အတွင်း ၁၀-နှစ်ကာလ (ပညာဒသကအရွယ်) ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ (က) ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရားတို့၌ ပါဝင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှု (အဓိမောက္ခ)ဟူသည် အဘယ်တရားတို့ကို ဆိုလိုသည်၊ (ခ) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို ရပြီးပါက မည်သည့်သစ္စာကို မည်သို့သောနည်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ပြီး ဖြစ်ပါသနည်း။

(က) **(အဓိမောက္ခ)ဟူသည်** အလွန်သန့်ရှင်းကြည်လင်သော သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပါသည်။

ကိလေသာချောက်ခြားခြင်းကင်းသဖြင့်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ယောဂီ၏ စိတ် စေတသိက်တို့ကို အလွန်အကဲ ကြည်လင်စေတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အားကြီးသော သဒ္ဓါတရားဖြစ်၏။

- (ခ) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို ရအပ်သည်ရှိသော် နာမ်ရုပ်ကို မှတ်သားသဖြင့် (နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရရှိသဖြင့်) ဒုက္ခသစ္စာကို လောကီဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီး ဖြစ်၏။

၁၉၉၇

- ၁။ အဘယ်ကို 'မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ' ဟု ခေါ်ပါသနည်း၊ ၎င်းဝိသုဒ္ဓိကို ပြည့်စုံစေလိုသူသည် အဘယ်ကစ၍ အားထုတ်ရပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (၁၉၈၃, ၁၉၉၂ ခုနှစ်)

၎င်းဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံစေလိုသူသည် ရုပ်နာမ်တို့တွင် ထင်ရှားရာ ခန္ဓာတစ်ပါးပါးကို အပေါင်းပြု၍ သုံးသပ်ခြင်း = ကလာပသမ္မသနဉာဏ်ကစ၍ အားထုတ်ရပါမည်။

- ၂။ ဝိပဿနာယောဂီ၏ အရောင်အဝါ(ဩဘာသ)စသည်တို့သည် ဝိပဿနာ၏ အညစ်အကြေး(ဥပက္ကိလေသ) မဟုတ်ကြ၊ သို့ပါလျက် ဘာကြောင့် သူတို့ကို 'ဥပက္ကိလေသ'ဟု ခေါ်ဆိုရပါသနည်း၊ အမှန်တကယ် ဥပက္ကိလေသအစစ်ကား ဧကန်ရှိ၏၊ ၎င်းကား အဘယ်နည်း။

ဩဘာသစသော ရှေ့ကိုးပါးသည် ဥပက္ကိလေသဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ တဏှာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဥပက္ကိလေသဟု ခေါ်ဆိုရခြင်း ဖြစ်၏၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သောကြောင့် ခေါ်ဆိုရခြင်း မဟုတ်ပါ။

(၁၉၈၇, ၂၀၀၁ လည်း ကြည့်)

အမှန်တကယ် ဥပက္ကိလေသအစစ်ကား နိကန္တိ-တဏှာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း နိကန္တိသည် ဥပက္ကိလေသလည်း ဖြစ်၏၊ ဒိဋ္ဌိစသော ဥပက္ကိလေသတို့၏ဖြစ်ရာ ဝတ္ထုဌာနလည်း ဖြစ်၏။

၁၉၉၈

- ၁။ ဘာကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ကိုးကွယ်အားထားရာမဟုတ်(အသရဏ)ဟု ရှုမှတ်သုံးသပ်သင့်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အရွယ်ကြီးရင့်၍ ရုပ်တရားချုပ်ပျောက်ခြင်း

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၀၅

(ဝယောဝုဗုတ္တကံမ)သဘော ပေါ်လွင်အောင် လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ဆင်ခြင်နည်းကို အကျဉ်းချုပ်မျှ ပေါ်လွင်အောင် ဖြေပြပါ။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ကိုးကွယ်အားထားရာမဟုတ်(အသရဏ)ဟု သုံးသပ်သင့်ပုံ

ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိစသော ဆင်းရဲအပေါင်းမှ ကြောက်သည်ဖြစ်၍ မှီခိုလာသူ တို့အား ဘေးကိုပယ်ဖျောက်တတ်သည်အဖြစ် မရှိခြင်း၊ ဆင်းရဲကို ပျောက်စေခြင်း ဟူသောကိစ္စကို မပြုတတ်ခြင်းကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးသည် ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်(အသရဏ) အားဖြင့် သုံးသပ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အရွယ်ကြီးရင့်၍ ရုပ်တရားချုပ်ပျောက်ခြင်း (ဝယောဝုဗုတ္တကံမ)သဘော ပေါ်လွင်အောင် လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်ပုံမှာ -

အနှစ် ၁၀၀ သက်တမ်းရှိသည်ဖြစ်က ပထမအရွယ်၌ ၃၃-နှစ်၊ ဒုတိယအရွယ် ၃၄-နှစ်၊ တတိယအရွယ်၌ ၃၃-နှစ်ဟူ၍ သုံးပိုင်းပိုင်းပြီးလျှင် -

ပထမအရွယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည် ဒုတိယအရွယ်သို့ မရောက်မူ၍၊ ပထမ အရွယ်၌ပင် ချုပ်ပျောက်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်တို့သည် မမြဲ၊ ထို မမြဲသော ရုပ်သည် ဆင်းရဲ၏၊ ထိုဆင်းရဲသောရုပ်သည် အတ္တမဟုတ် (အနတ္တ)ဟု ဆင်ခြင်၏။

ထို့အတူ ဒုတိယအရွယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည်လည်း တတိယအရွယ်သို့မရောက်၊ ထိုဒုတိယအရွယ်၌သာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုရုပ်တို့သည်လည်း မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၏၊ အတ္တ မဟုတ် (အနတ္တ)တည်းဟူ၍ ဆင်ခြင်၏။

တတိယအရွယ်(ပစ္ဆိမအရွယ်)၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည်လည်း သေသည်၏နောက်၌ သွားရန် စွမ်းနိုင်သောရုပ်မည်သည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်တို့သည် မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၏၊ အတ္တမဟုတ်ဟူ၍ လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်၏။

၁၉၉၉

၁။ ဉာတပရိညာနှင့် တိရဏပရိညာတို့ အဘယ်အဘယ် လက္ခဏာများကို ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ရှုကြသည်ကို ဖြေဆိုပြီး -----

ဉာဏပရိညာသည် ‘ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသောတရားသည် ရုပ်တည်း၊ ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိသောတရားသည် ဝေဒနာတည်း’ စသည်ဖြင့် ထိုထိုရုပ်နာမ်တရား တို့၏ အသီးသီးသော သဘာဝလက္ခဏာကို ရှုပါသည်။

တိရုဏပရိညာသည် ‘ရုပ်သည် မမြဲ၊ ဝေဒနာသည် မမြဲ’ စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ် တို့၏ သာမညလက္ခဏာကို ရှုပါသည်။

၂၀၀၀

၁။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဝိပဿနာညစ်နွမ်းကြောင်းတရား ဖြစ်တတ်သည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၄ ခုနှစ်)

၂၀၀၁

၁။ ကံအကြောင်းခံသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သောတရား (ကမ္မပစ္စယစိတ္တသမုဋ္ဌာနတရား) ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း ဖြေဆိုပါ။

ကံအကြောင်းခံသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သောတရား (ကမ္မပစ္စယစိတ္တသမုဋ္ဌာနတရား) ဟူသည်မှာ -

ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဝိပါကစိတ်တို့ကြောင့် ဖြစ်စေအပ်သော ရုပ်တရားများကို ခေါ်ပါသည်။

၎င်းတို့မှာ (ရုပ်ကို မဖြစ်စေတတ်သော ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀၊ အရူပဝိပါကစိတ် ၄-ပါးကြည့်သော) အဟိတဝိပါကစိတ် ၅-ပါး + မဟာဝိပါကစိတ် ၈-ပါး + ရူပ ဝိပါကစိတ် ၅-ပါး၊ ပေါင်း ၁၈-ပါးသော ဝိပါကစိတ်များက ဖြစ်စေအပ်သော စိတ္တဇရုပ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ ဝိပဿနာ၏ အညစ်အကြေး (၁၀)ပါးတွင် ပါဝင်သော ဥပေက္ခာနှစ်မျိုးကို ဖော်ပြပြီး လျှင်၊ ထိုဥပေက္ခာသည် သူကိုယ်တိုင် အညစ်အကြေးမဟုတ်ပါဘဲလျက် အဘယ်ကြောင့်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၀၇

အညစ်အကြေးဟု အခေါ်ခံရသည်ကို ဖြေဆိုပြီး၊ ဝိပဿနာအလင်း (ဩဘာသ)၌ ဒိဋ္ဌိ မာန တဏှာ အစွဲသုံးမျိုးဖြစ်ပုံကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ဝိပဿနာ၏အညစ်အကြေး (၁၀)ပါးတွင် ပါဝင်သော ဥပေက္ခာနှစ်မျိုးမှာ -

- ၁။ **ဝိပဿနပေက္ခာ** သင်္ခါရတို့၌ အလယ်အလတ်သဘောဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တတာ နှင့်
- ၂။ **အာဝဇ္ဇနပေက္ခာ** မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတနာတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ထိုဥပေက္ခာတို့သည် သူကိုယ်တိုင် အညစ်အကြေးမဟုတ်ပါဘဲလျက် အဘယ်ကြောင့် အညစ်အကြေးဟု အခေါ်ခံရသနည်းဆိုသော် -

ထိုဥပေက္ခာတရား ဖြစ်ပေါ်သော ယောဂီသည် သင်္ခါရတရားတို့၌ လျစ်လျူရှု သည်ဖြစ်၍ လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းရှိသောသဘော ဖြစ်လတ်သော် ဤသို့သဘော ရှိသော ဉာဏ်သည် ငါ့အား မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဘူးသေး၊ မချွတ်ဧကန် ငါသည် မဂ်သို့ ရောက်ပြီ၊ ဖိုလ်သို့ရောက်ပြီဟု မဂ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်ဟုလည်းကောင်း၊ ဖိုလ်မဟုတ် သည်ကို ဖိုလ်ဟုလည်းကောင်း ယူ၏။ ထိုသို့ မဂ်မဟုတ် ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်ဖိုလ် ဟု ယူလျှင် ထိုယောဂီ၏ ဝိပဿနာလမ်းသည် ရှုမြဲတိုင်းမှ လွဲဖယ်၍ မူလကမ္မဋ္ဌာန်း ကို လွှတ်ပြီးလျှင် ထိုဥပေက္ခာတရား၌ သာယာလျက် တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဥပက္ကိလေသတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဥပေက္ခာသည် ကိုယ်တိုင် အညစ်အကြေး မဟုတ်ပါဘဲလျက် ဥပက္ကိလေသာ၏ အာရုံဝတ္ထုဖြစ်သဖြင့် ဥပက္ကိလေသ ဟု အခေါ်ခံရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (၁၉၈၇၊ ၁၉၉၇ ကြည့်ရန်)

ဝိပဿနာအလင်းဩဘာသ၌ ဒိဋ္ဌိ မာန တဏှာ အစွဲသုံးမျိုး ဖြစ်ပုံ

- ‘ငါ့အား အရောင်အလင်းဖြစ်ပေါ်သည်’ဟု ယူက ဒိဋ္ဌိစွဲ (ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟ) ဖြစ်၏။
 - ‘နှစ်သက်ဖွယ် အရောင်အလင်း ဖြစ်လာလေပြီတကား’ဟု ယူလျှင် မာနစွဲ (မာနဂ္ဂါဟ) ဖြစ်၏။
 - ထိုအရောင်အလင်း၌ သာယာသူအား တဏှာစွဲ (တဏှာဂ္ဂါဟ) ဖြစ်၏။
- (၁၉၉၅ ကြည့်ရန်)

၂၀၀၂

- ၁။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းကို တက်လှမ်းဆိုက်ရောက် ပြီးမြောက်စေလိုသူသည် အဘယ်က စ၍ အားထုတ်ရသည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ဉာတပရိညာ၏ ဖြစ်ရာနယ်ပယ် ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းကို တက်လှမ်းဆိုက်ရောက် ပြီးမြောက်စေလိုသူ၏ အားထုတ်နည်း (၁၉၉၇)

ဉာတပရိညာ၏ ဖြစ်ရာနယ်ပယ်မှာ ရုပ်နာမ်တို့ကို ပိုင်းခြားသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် (ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ)မှ စ၍ ရုပ်နာမ်တို့၏အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် (ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ) တိုင်အောင် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၃

၂၀၀၃ မေးခွန်းကို နှာ-၈၈ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေပိုင်း - ၂၀၀၃ နံပါတ်-၂ တွင် ကြည့်ရန်။

၂၀၀၄

- ၁။ စိတ္တသမုဋ္ဌာန (စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော) တရားဟူသည် အဘယ်တရားများဖြစ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းစာ မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း ရေတွက်ပြပြီးလျှင်၊ ယင်းကျမ်း၌ ဖြေဆိုသည့် အတိုင်းပင် ဓမ္မတာရုပ်တစ်ခု၌ လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပုံကို ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယအထိ နမူနာ (၃)ခုမျှ ထုတ်ပြပါ။

စိတ္တသမုဋ္ဌာန(စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော)တရား

နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးနှင့် သဒ္ဓနဝက အသံလျှင် ၉-ခုမြောက်ရှိသော ရုပ်အပေါင်း၊ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ အာကာသဓာတ်၊ ရူပဿလဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ ဟူသော ၁၇-ပါးသော ရုပ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၀၉

ဓမ္မတာရုပ်၌ လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပုံ

ဓမ္မတာရုပ်တစ်ခုဖြစ်သော သောကညွန့်၌ သုံးသပ်ပုံ - သောကညွန့်သည် အစပထမ၌ အနိနုရောင်အဆင်းရှိ၏။ ထို့နောင် ၂-ရက် ၃-ရက် လွန်သောအခါ တခဲနက်နီသောအဆင်းရှိ၏။ တစ်ဖန် ၂-ရက် ၃-ရက် လွန်သောအခါ အနီရောင် ပြော၏။

ထို သောကညွန့်သည် အနိနုရောင်အဆင်းရှိသောကာလ၌ဖြစ်သော ရုပ်သည် တခဲနက်နီသော အဆင်းရှိသောကာလသို့ မရောက်မူ၍ ချုပ်၏။ အနီပြောအဆင်းရှိ သောကာလ၌ဖြစ်သော ရုပ်သည် အခြားသောကာလသို့ မရောက်မူ၍ ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသောကညွန့်ရုပ်သည် မမြဲ ဆင်းရဲ အတ္တ မဟုတ်ဟု လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါသည်။

၂၀၀၅

၁။ ပရိညာသုံးပါး၏ ဖြစ်ရာဘုံ၊ ဖြစ်ရာနယ်ပယ်များကို အသီးအသီး ပိုင်းခြားပြပြီးလျှင်၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တာနုပဿနာတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားရှုမှတ်သည်ရှိသော် နယဝိပဿနာ၌ နည်းပေါင်းမည်မျှရသည်ကို သင်္ချာမျှ ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

ပရိညာသုံးပါး၏ ဖြစ်ရာဘုံများ

- (၁) ဉာတပရိညာ၏ဖြစ်ရာဘုံ = နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် မှ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ထိ
- (၂) တိရဏပရိညာ၏ဖြစ်ရာဘုံ = ကလာပသမ္မသနဉာဏ် မှ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထိ
- (၃) ပဟာနပရိညာ၏ဖြစ်ရာဘုံ = ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အထက်ဉာဏ်ထိ

နယဝိပဿနာနည်းများ

အနိစ္စာနုပဿနာ၌ နည်းပေါင်း ၅၀

ဒုက္ခာနုပဿနာ၌ နည်းပေါင်း ၁၂၅

အနတ္တာနုပဿနာ၌ နည်းပေါင်း ၂၅

ပေါင်း ၂၀၀ ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ပရ-အားဖြင့် ရှုမြင်သုံးသပ်ပြပြီး၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဒယဝယကို အဖန်ဖန်ရှုမြင်ရာ၌ အဘယ်သည် ‘ဥဒယ’၊ အဘယ်သည် ‘ဝယ’ မည်ပါသနည်း။

ခန္ဓာငါးပါးကို ပရအားဖြင့် သုံးသပ်ပုံ

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အလိုအတိုင်း မဖြစ်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မစီမံမခန့်ခွဲနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပရ (သူစိမ်းပြင်ပနှင့်တူသည်)ဟု သုံးသပ်၏။

- ပစ္စုပ္ပန် နာမ်ရုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း နိဗ္ဗတိလက္ခဏာဟူသော ဖြစ်ခြင်းဇာတိ၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဥပ္ပတ္တိ၊ အသစ်ဖြစ်မှုအခြင်းအရာ အဘိနဝါကာရသည် ‘ဥဒယ’ မည်ပါသည်။
- ပစ္စုပ္ပန်နာမ်ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာဟူသော ကုန်ခြင်းဓယ၊ ပျက်ခြင်းဘင်္ဂသည် ‘ဝယ’ မည်ပါသည်။

- ၂။ ဝိပဿနာရှုသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ညစ်ညူးကြောင်း၊ ဩဘာသဖြစ်လတ်သော် ဝိပဿနာလမ်းစဉ် လွဲမှားသွားပုံကို ရှင်းပြပြီး၊ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်အမှန်ဖြစ်ရန် ယင်းဩဘာသကို ရှုမြင်ရမည့် နည်းလမ်းကို ထင်ရှားအောင် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ဝိပဿနာရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ညစ်ညူးကြောင်း၊ ဩဘာသဖြစ်လတ်သော် ဝိပဿနာလမ်းစဉ် လွဲမှားသွားပုံ

ယောဂီသည် ငါ့အား ရှေးကာလက ဤသို့သော အရောင်အလင်းသည် မဖြစ်ဘူးသေး၊ မချွတ်ဧကန်ပင် ‘ငါသည် မဂ်သို့ရောက်ပြီ၊ ဖိုလ်သို့ရောက်ပြီ’ဟု ထိုအရောင်အလင်း ဩဘာသ၌ သာယာလျက်နေ၏။ မဂ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်ဟု လည်းကောင်း၊ ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို ဖိုလ်ဟုလည်းကောင်း မှတ်ယူပြီး၊ မိမိ၏ မူလ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်လျက် ဝိပဿနာလမ်း လွဲမှားသွားပါသည်။

ဝိပဿနာလမ်းစဉ်အမှန်ဖြစ်ရန်မှာ -

ဤအရောင်အလင်းသည် ငါ၏ဥစ္စာမဟုတ် (နေတံမမ)၊ ဤအရောင်အလင်း

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၁၁

သည် ငါမဟုတ် (နေသော ဟမသ္မိ)၊ ဤအရောင်အလင်းသည် ငါ၏ အတ္တမဟုတ် (နေသော မေ အတ္တာ)ဟူ၍ ရှုမြင်ဆင်ခြင်ရပါမည်။

၃။ အမြင်မှားမှုဒိဋ္ဌိကွာရန် သိမ်းဆည်းရမည့်တရားကို ရှင်းလင်းဖော်ပြပြီး၊ ----

အမြင်မှားမှုဒိဋ္ဌိကွာရန် သိမ်းဆည်းရမည့်တရားမှာ - သင်္ခါရတရား ဖြစ်ပါသည်။ သိမ်းဆည်းပုံမှာ - ‘ငါ ဝိပဿနာရှု၏၊ ငါ၏ ဝိပဿနာရှုမှု’ ဟု စွဲယူလျှင် ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာခြင်းမည်သည် မဖြစ်သေး၊ ‘သင်္ခါရတရားတို့သည်သာလျှင် သင်္ခါရတရားတို့ကို ရှုကုန်၏၊ သုံးသပ်ကုန်၏၊ ပိုင်းခြားကုန်၏’ ဟု ရှုမှတ်မှသာ ယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခွာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၇

၁။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့ကို ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်ရာ အဖြစ်အားဖြင့် ရှုမြင်သုံးသပ်နေသော ယောဂီသူတော်စင်အား ပယ်စွန့်နိုင်သောအရာတို့ကို အသီးသီး ခွဲခြားပြောဆိုခဲ့ပါ။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့ကို ဒုက္ခဟု ရှုမြင်သုံးသပ်လျှင် ချမ်းသာဟုထင်မှတ်သော သုခသညာကို ပယ်စွန့်နိုင်၏၊ အနတ္တဟု ရှုမြင်သုံးသပ်လျှင် အတ္တဟု ထင်မှတ်သော အတ္တသညာကို ပယ်စွန့်နိုင်၏၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်ရာဟု ရှုမြင်သုံးသပ်လျှင် နှစ်သက်ပျော်မွေ့ခြင်းကို ပယ်စွန့်နိုင်၏။

၂။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို တုန်လှုပ်ခြင်း = စလအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနှစ်မရှိခြင်း = အသာရကအားဖြင့်လည်းကောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှုမြင်သုံးသပ်ပြခဲ့ပါ။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို တုန်လှုပ်ခြင်း စလအားဖြင့် သုံးသပ်ပုံ - နာခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လာဘ်ရခြင်း၊ လာဘ်မရခြင်း အစရှိသော လောကဓံတရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း စလအားဖြင့် သုံးသပ်ပါသည်။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို အနှစ်မရှိခြင်း အသာရကအားဖြင့် သုံးသပ်ပုံ - အားနည်းသည်
၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကာကဲ့သို့ လွယ်ကူစွာ ချိုးဖျက်နိုင်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနှစ်မရှိ အသာရကအားဖြင့် သုံးသပ်ပါသည်။

၃။ ဝိပဿနာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ပဿဒ္ဓိသည် အဘယ်ကြောင့် ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူး
ကြောင်း ဖြစ်ရသည်ကို ရှင်းပြ၍ -----

ပဿဒ္ဓိသည် ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်ပုံ
(၁၉၈၇၊ ၁၉၉၇၊ ၂၀၀၁ မိုး၍ ဖြေရန်)

ပဋိပဒါဉာဏသေနာနိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသပိုင်း

၁၉၈၃

၁။ လူတိုင်းလူတိုင်း သေမင်းကို ကြောက်ကြရာ သေမင်းမမြင်အောင် နေထိုင်နည်းကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ အလိုတော်ကျ ဖော်ပြပါ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအလိုတော်ကျ သေမင်းမမြင်အောင် နေထိုင် နည်းကို ဘင်္ဂဉာဏ်အဖွင့်နှင့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အဖွင့်ဝယ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်၌ ဟောတော်မူပုံ

ရုပ်နာမ်တို့၏ သာမညလက္ခဏာကို အဖန်တလဲလဲ ရှုမြင်သုံးသပ်သော ယောဂီ သည်၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ပဝတ္တ၊ နိမိတ်တို့ကိုစွန့်၍ ချုပ်ခြင်းဘင်္ဂါသာလျှင် ရှုမြင်လာသောအခါ ဘင်္ဂဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်၏။ ထိုအဆင့်သို့ရောက်သော ယောဂီကို ရည်၍ မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူပုံမှာ -

‘ရေပွက်ကို ရှုမြင်သကဲ့သို့၊ တံလျှပ်ကို ရှုမြင်သကဲ့သို့၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော လောကကို ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ အပျက်ကိုသာ ရှုမြင်သောသူကို သေမင်းမမြင်နိုင် တော့ပေ’ ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဘင်္ဂဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီသည် အခြားကိစ္စများကို ဂရုမစိုက် နိုင်တော့ဘဲ၊ သင်္ခါရတို့၏ အပျက်ကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ မပြတ်မစဲ သုံးသပ်ပါက သေမင်းမမြင်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်မည်ဖြစ်၍ မြတ်ဗုဒ္ဓအလိုကျ သေမင်းမမြင်အောင် နေထိုင်နည်း ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၌ ဟောတော်မူပုံ

ယောဂီသည် ပဋိသင်္ခါအခိုက်၌ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့သည် အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း ကုန်၏ဟု သိမ်းဆည်းခဲ့ပြီး၊ တစ်ဖန် အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းခြင်းသို့ အဆင့်ဆင့် သိမ်းဆည်း ပြန်၏။ ဤအဆင့်ကား သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သို့ ရောက်ပြီဖြစ်၏။

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဝယ် မောဃရာဇေသေအား မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူပုံမှာ-
 ‘မောဃရာဇေသေ၊ သင်သည် နေညဉ့်မပြတ် အခါခပ်သိမ်း သတိပဋ္ဌာန် ၄-
 ပါးကို မပြတ်ပွားလျက် ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော လောကကို အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းသော
 အားဖြင့် ရှုလော့၊ ဤသို့ရှုလျှင် အတ္တသို့ အစဉ်လိုက်သော အမြင်မှား သက္ကာယ
 ဒိဋ္ဌိကို ပယ်နုတ်၍ သေခြင်းကို ကျော်လွန်နိုင်၏၊ သေမင်းသည် မတွေ့မြင်တော့ပြီ’
 ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပဋိသင်္ခါအခိုက်ကပင် သင်္ခါရတို့ကို အတ္တမှဆိတ်သုဉ်း၏ဟု ရှုခဲ့သော
 ယောဂီသည် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာရန် နေညဉ့်မပြတ် အခါခပ်သိမ်း
 သတိနှင့်ပြည့်စုံလျက် ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသောလောကကို အတ္တမှဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်
 ရှုလျှင်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နုတ်နိုင်သည်ဖြစ်၍ မြတ်ဗုဒ္ဓအလိုကျ သေမင်းမမြင်နိုင်
 အောင် နေထိုင်နည်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၄

- ၁။ ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်များသည် ကြောက်မက်ဖွယ်သတ္တဝါများပါတကား
 ဟု သိသောအသိမျိုးသည် ဘယဉာဏ်ဖြစ်ပါသလော၊ ရှင်းပြ၍၊ ဘယဉာဏ်ဖြစ်အောင်
 ဆင်ခြင်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်များသည် ကြောက်မက်ဖွယ်သတ္တဝါများ
 ပါတကားဟု သိသောအသိမျိုးသည် ဘယဉာဏ် မဟုတ်ပါ။ ထိုအသိမျိုးမှာ သာမန်
 လူပိန်းများပင် သိနိုင်သောအသိမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ‘ဘယဉာဏ်’ ဟူသည်မှာ -- ခဏမစဲ
 ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော မိမိ၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်ကို ဝိပဿနာ-
 ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်သော ယောဂီ၏ ‘ရုပ်နာမ်ခန္ဓာရခြင်းသည် ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေး’
 ဟူ၍ ထင်မြင်ဆင်ခြင်သောဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

‘ဘယဉာဏ်’ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဆင်ခြင်ပုံ

မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သင့်သော သားသုံးယောက်၏မိခင်သည် သူသတ်ကုန်း၌
 သားကြီး၏ဦးခေါင်း ဖြတ်ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သားလတ်၏ဦးခေါင်းကို

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၁၅

ဖြတ်ဆဲဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မြင်၍ သားငယ်သည်လည်း ထိုသားကြီးသားလတ်တို့ အတူသာလျှင် ဖြစ်လတ္တံ့ဟု သားငယ်၌ တပ်မက်တွယ်တာခြင်း (အာလယ)ကို စွန့်သကဲ့သို့ -

ဝိပဿနာရှုသောယောဂီသည်လည်း အတိတ်သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်းကို ရှုဆင်ခြင်၏။ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်းကို ရှုဆင်ခြင်၏။ ထိုအခါ ‘အနာဂတ်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော သင်္ခါရတို့သည်လည်း ဤအတူပင် ချုပ်ကုန်လတ္တံ့’ ဟု အနာဂတ်သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်းသဘောကို ရှုဆင်ခြင်လျှင် သင်္ခါရတို့ကို ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးဟုထင်သော ဘယဉာဏ် (ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်) ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

၁၉၈၅

၁။ သင်္ခါရတရားတို့ကို ကြောက်ဖွယ်ထင်အောင်ရှုသော ယောဂီအား ဘယဉာဏ်ထင်လာသော် ကြောက်လန့်မှု ဖြစ်/မဖြစ် စိစစ်ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

သင်္ခါရတရားတို့ကို ကြောက်ဖွယ်ထင်အောင်ရှုသော ယောဂီအား ဘယဉာဏ်ထင်လာသော် ကြောက်လန့်မှု ဖြစ်/မဖြစ် စိစစ်ဝေဖန်ရသော် -

ကြောက်လန့်မှု မဖြစ်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဉာဏ်သည် ကြောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

‘ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်’ ဆိုသည်မှာ အတိတ်သင်္ခါရတို့သည် ချုပ်လေပြီ၊ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့သည်လည်း ချုပ်ဆဲဖြစ်၏။ ထို့အတူ အနာဂတ်သင်္ခါရတို့သည်လည်း ချုပ်ကုန်လတ္တံ့ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းမျှ ဖြစ်၏။

ဥပမာအားဖြင့် မျက်စိအမြင်ရှိသောယောက်ျားသည် မြို့တံခါးအနီး မီးကျိုးတွင်းသုံးခုကို ကြည့်ရှုသော် ကိုယ်တိုင်ကား မကြောက်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား ဤမီးကျိုးတွင်း၌ ကျတိုင်း၊ ကျတိုင်းသော သူခပ်သိမ်းသည် ကြီးစွာသောဆင်းရဲကို ခံစားရလတ္တံ့ဟု သက်သက်စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းမျှ ဖြစ်၏။

မီးကျီးတွင်းသုံးခုနှင့်တူသော ဘဝသုံးပါးတို့၌ တည်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်လျက် ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးရှိသည်အားဖြင့် ထင်ပေါ်ခြင်း သာ ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ သင်္ခါရတရားတို့ကို ယာနတ္တယအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သောယောဂီအား အဘယ် အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဘယ်မည်သော ဝိမောက္ခကို ရသည်ကိုလည်းကောင်း အသီးသီး ဖြေဆိုပါ။

သင်္ခါရတို့ကို

- အနိစ္စအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သော ယောဂီအား ‘ခယ’ ကုန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်၍ ‘အနိမိတ္တဝိမောက္ခ’ ကို ရပါသည်။
- ဒုက္ခအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သော ယောဂီအား ‘ဘယ’ ကြောက်ဖွယ်ဘေး အခြင်းအရာ အားဖြင့် ထင်၍ ‘အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ’ ကို ရပါသည်။
- အနတ္တအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သော ယောဂီအား ‘သုည’ ဆိတ်သုဉ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ထင်၍ ‘သုညတဝိမောက္ခ’ ကို ရပါသည်။

၁၉၈၆

- ၁။ သဒ္ဓါနုသာရီ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တ၊ ကာယသက္ခိယပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထူးခြားမှုကို စိစစ်ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့အား အနိစ္စအားဖြင့် နှလုံးသွင်းများသည်ဖြစ်၍ လွန်ကဲသော အဓိမောက္ခ(သဒ္ဓါ)တရား အဖြစ်များကာ လွန်ကဲသောသဒ္ဓါန္တေကို ရ၏။ ထိုယောဂီသည် သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌ သဒ္ဓါသို့အစဉ်လိုက်သော ‘သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်’ မည်ပါသည်။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်

ထိုယောဂီသည် ကြွင်းသော သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ခုနစ်ဌာနတို့၌ ‘သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်’ မည်ပါသည်။

ကာယသက္ခိယပုဂ္ဂိုလ်

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့အား ဒုက္ခအားဖြင့် နှလုံးသွင်းများသည်ဖြစ်၍ ပဿဒ္ဓိ အဖြစ်များကာ လွန်ကဲသောသမာဓိန္ဒြေကို ရ၏။ ထိုယောဂီသည် အလုံးစုံသော မဂ်ဖိုလ် ရှစ်ဌာနတို့၌ နာမကာယဖြင့် မျက်မှောက်ပြုသော ‘ကာယသက္ခိယပုဂ္ဂိုလ်’ မည်ပါသည်။

- ၂။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို ရေပွက်ပမာထင်လာအောင် ရှုပွားသောယောဂီအား ဘင်္ဂါနု- ပဿနာထင်လာသော် ရနိုင်သောအကျိုးများကို သင်သိသမျှ ဖော်ပြပါ။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို ရေပွက်ပမာထင်လာအောင် ရှုပွားသောယောဂီအား ဘင်္ဂါနု- ပဿနာထင်လာသော် ရနိုင်သောအကျိုးများမှာ -

- ၁။ ဘဝဒိဋ္ဌိခေါ် သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာနိုင်ခြင်း၊
- ၂။ အသက်ကို ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှုကို စွန့်နိုင်ခြင်း၊
- ၃။ နေ့ရောညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်း ဘာဝနာ၌ လွန်စွာအားထုတ်နိုင်ခြင်း၊
- ၄။ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း၊
- ၅။ ကိစ္စကြီးငယ်တို့၌ ကြောင့်ကြဗျာပါရကို ပယ်နိုင်ခြင်း၊
- ၆။ ကြောက်ရွံ့မှုကင်းခြင်း (ဘေးကင်းခြင်း)၊
- ၇။ သည်းခံနိုင်ခြင်းနှင့် သူတော်ကောင်းတရားတို့၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊
- ၈။ ဆိတ်ငြိမ်သောတောကျောင်း၊ ဘာဝနာအမှုတို့၌ မပျော်မွေ့ခြင်း၊ ကာမဂုဏ် တို့၌ ပျော်မွေ့ခြင်းတို့ကို နှိမ်နင်းပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၇

- ၁။ ခန္ဓာငါးပါးကို သုံးသပ်သောယောဂီအား ဝိပဿနာဉာဏ် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို လင်းနို့ညပမာဖြင့် ထင်ဟပ်ပြခဲ့ပါ။

ခန္ဓာငါးပါးကို သုံးသပ်သောယောဂီအား ဝိပဿနာဉာဏ် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို လင်းနို့ညပမာဖြင့် ထင်ဟပ်ပြရသော် -

လင်းနို့သည် ခက်မငါးဖြာရှိသော သစ်မည်စည်ပင်၌ အပွင့်ကိုလည်းကောင်း၊ အသီးကိုလည်းကောင်း ရလတ္တံ့ဟု တစ်ခက်သောအကိုင်၌ နား၏။ ထိုအကိုင်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အသီးအပွင့်ကို မရနိုင်သည်ကိုမြင်၍ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမအခက်တို့၌ စုံစမ်း၏။ ဤတွင်လည်း တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရနိုင်သည်ကိုမြင်၍ ထိုသစ်ပင်၌တပ်ခြင်း အာလယကိုစွန့်၍၊ ဖြောင့်မတ်စွာထောင်သောအကိုင်သို့ တက်၍၊ သစ်ပင်ခွကြားမှ အထက်သို့မျှော်၍၊ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်၍၊ အသီးရှိသော အခြား သစ်ပင်၌ ဝင်နား၏။

- ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လင်းနို့နှင့် တူပါသည်။
- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးသည် ခက်မငါးဖြာရှိသော သစ်မည်စည်ပင်နှင့် တူပါသည်။
- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၌ ယောဂီ၏ နှလုံးသွင်းရှုမှတ်ခြင်းသည် သစ်ပင်၌ လင်းနို့ဝင်နားခြင်း နှင့် တူပါသည်။
- ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ရူပက္ခန္ဓာကို သုံးသပ်၍ ထို ရူပက္ခန္ဓာ၌ ယူလောက်သော နိစ္စသာရ၊ သုခသာရ စသောအနှစ်ကို မမြင်ခြင်းသည် လင်းနို့၏ ပထမအကိုင်၌ တစ်စုံတစ်ခုမျှ ယူလောက်စရာ မမြင်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- ကြွင်းသောခန္ဓာတို့၌ သုံးသပ်ခြင်းသည် လင်းနို့၏ ကြွင်းသောအကိုင်တို့၌ စုံစမ်းခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- ခန္ဓာငါးပါး၏ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်ကိုမြင်၍ ငြီးငွေ့ကာ သင်္ခါရတို့ကို စွန့်လွှတ်လိုသော မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ဟူသော ဉာဏ် ၃-ပါးတို့ဖြစ်ခြင်းသည် လင်းနို့၏ သစ်ပင်၌တပ်ခြင်း အာလယကို စွန့်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည် ဖြောင့်မတ်သောအကိုင်ဖြင့် အထက်သို့ တက်ခြင်း နှင့် တူပါသည်။
- ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည် အထက်သို့ မျှော်ကြည့်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည် ကောင်းကင်ပျံတက်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည် အခြားသစ်ပင်၌ နားခြင်းနှင့် တူပါသည်။

၁၉၈၈

၁။ အမှန်တကယ် တရားအားထုတ်သူ သူတော်ကောင်း၏စိတ်သည် တေဘူမကသင်္ခါရမှ လွတ်မြောက်လိုပုံကိုပြရာ ဥပမာရှစ်ချက်တွင် အစလေးချက်သာ အစဉ်ကျကျရေးပြပါ။

ဥပမာ အစလေးချက်

၁။ ကွန်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သော ငါး

၂။ မြွေခံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သော ဖား

၃။ ချိုင့်လှောင်အပ်သော တောကြက်

၄။ မြဲစွာဖွဲ့သော ကျော့ကွင်းနိုင်ငံသို့ လိုက်ရသော သမင်တို့သည် ကွန်စသော အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်လိုကုန်သကဲ့သို့၊ တရားအားထုတ်သူ သူတော်ကောင်း ၏ စိတ်သည်လည်း တေဘူမကသင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသည်ဟု ဥပမာ ပြပါသည်။

၂။ ဓမ္မာနုသာရီ၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ၊ ပညာဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သဘာဝကို ထင်ရှားစွာ ပြခဲ့ပါ။

ဓမ္မာနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်

သင်္ခါရတို့အား အနတ္တအခြင်းအရာအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍၊ ဉာဏ်ပညာ အဖြစ် များလျက် လွန်ကဲသောပညိန္ဒြေကို ရ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌ ပညာသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ ပညာဖြင့်သစ္စာကိုသိခြင်းအားလျော်စွာ သွားတတ်သော ဓမ္မာနုသာရီပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်

အနတ္တအားဖြင့် ရှုသဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ် ကိုပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် ၆-ဌာနတို့၌ (နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သည်၏အဆုံး အခြားမဲ့၌ရောက်သော) ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်

အနတ္တအားဖြင့် ရှုသဖြင့် ပညိန္ဒြေအားကြီးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တဖိုလ် ခဏ၌ ပညာဖြင့်လွတ်မြောက်သောကြောင့် ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

၁၉၈၉

၁။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ သိထိုက်သော (၁)အနိစ္စ (၂)အနိစ္စလက္ခဏာ (၃)ဒုက္ခ (၄)ဒုက္ခလက္ခဏာ (၅)အနတ္တ (၆)အနတ္တလက္ခဏာများကို အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြခဲ့ပါ။

(၁) ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ခြင်း၊ပျက်ခြင်းနှင့် ဖြစ်ခြင်း၊ပျက်ခြင်းမှ တစ်ပါးသော ရင့်ရော်ခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် **အနိစ္စ** မည်ပါသည်။

(၂) ဖြစ်ခြင်း၊ပျက်ခြင်းနှင့် ထို ဖြစ်ခြင်း၊ပျက်ခြင်းမှ တစ်ပါးသော ရင့်ရော်ခြင်းသဘောသည် **အနိစ္စလက္ခဏာ** မည်ပါသည်။

(၃) ‘မမြဲသောတရားသည် ဆင်းရဲ’ ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသောကြောင့် အနိစ္စမည်သော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည်ပင် **ဒုက္ခ** မည်ပါသည်။

(၄) အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ချက်တို့ဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်သော အခြင်းအရာသည် **ဒုက္ခလက္ခဏာ** မည်ပါသည်။

(၅) ‘ဆင်းရဲသောတရားသည် အတ္တမဟုတ်’ ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသောကြောင့် ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည်ပင် **အနတ္တ** မည်ပါသည်။

(၆) အလိုအတိုင်းမဖြစ်သော အခြင်းအရာသည် **အနတ္တလက္ခဏာ** မည်ပါသည်။

၂။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အလိုမလိုက်၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ် ဟု ရှုသောယောဂီအား အဘယ်တရားတို့ကို စွန့်ပယ်ခွာပါသနည်း၊ အသီးသီးဖြေဆိုပါ။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို

- မမြဲ(အနိစ္စ)ဟု ရှုသောယောဂီအား နိစ္စသည်ကို ပယ်ပါသည်။
- ဆင်းရဲ(ဒုက္ခ)ဟု ရှုသောယောဂီအား သုခသည်ကို ပယ်ပါသည်။
- အလိုမလိုက်(အနတ္တ)ဟု ရှုသောယောဂီအား အတ္တသည်ကို ပယ်ပါသည်။
- ငြီးငွေ့ဖွယ်(နိဗ္ဗိဒါ)ဟု ရှုသောယောဂီအား နှစ်သက်ခြင်း(သပ္ပိတိကတဏှာ)ကို ပယ်ပါသည်။
- စက်ဆုပ်ဖွယ်(ဝိရာဂ)ဟု ရှုသောယောဂီအား တပ်မက်ခြင်း(ရာဂ)ကို ပယ်ပါသည်။

၁၉၉၀

၁။ ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ်တက်၍ အနုလောမဉာဏ်သို့ရောက်လတ်သော် အလျော်ဖြစ်ပုံကို တရားစောင့်သောမင်းဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြဆိုပါ။

အနုလောမဉာဏ်သည် ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်ကုန်သော ဥဒယဗ္ဗယအစရှိကုန်သော ဝိပဿနာဉာဏ် ၈-ပါးတို့၏ မဖောက်မပြန် မှန်သောကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်အားလည်း လျော်၏(ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့အား အာရုံပြုပုံချင်းတူ၏)။ အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဇာတိ ၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့၏ မဖောက်မပြန် မှန်သောကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်အားလည်း လျော်၏(သစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော သံကိလေသကိုခွာခြင်း ဟူသော အကျင့်ချင်းတူ၏)။

ဥပမာအားဖြင့် တရားစောင့်သောမင်းသည် တရားဆုံးဖြတ်ရာအရပ်၌နေလျက် တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်သော အမတ်ကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကိုကြား၍၊ အဂတိလိုက်ခြင်း ကိစ္စနဲ့၍၊ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၍ 'ဤအတိုင်းသာ အဆုံးအဖြတ်တည်စေ' ဟု သဘောတူ ခြင်းသည် တရားမှန်ကိုဆုံးဖြတ်သော အမတ်ကြီးရှစ်ယောက်၏ အဆုံးအဖြတ်အားလည်း လျော်၏။ ရှေးမင်းတို့ ပညတ်အပ်သောအကျင့်အားလည်း လျော်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဥပမာ၌

တရားစောင့်သောမင်း	=	အနုလောမဉာဏ်
အမတ်ကြီးရှစ်ယောက်	=	ဥဒယဗ္ဗယအစရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ် ရှစ်ပါး
ရှေးမင်းတို့ပညတ်အပ်သော		
မင်းကျင့်တရား	=	ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးနှင့် တူကြပါသည်။

၁၉၉၁

၁။ အဘယ်ကိုနှလုံးသွင်း၍ အဘယ်အဆီးအတားကို ပယ်ရှားလိုက်ပါက အဘယ်လက္ခဏာ ထင်ပေါ်လာသည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အနတ္တအမည်ရသောတရားကိုလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အတိုင်း ညွှန်ပြပါ။

- (၁) ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို နှလုံးသွင်း၍ သန္တတိပညတ်ကို ပယ်ရှားလိုက်ပါက အနိစ္စလက္ခဏာ ထင်ပေါ်လာ၏။
- (၂) မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းကို နှလုံးသွင်း၍ ဣရိယာပုထ်ကို ပယ်ရှားလိုက်ပါက ဒုက္ခလက္ခဏာ ထင်ပေါ်လာ၏။
- (၃) အထူးထူးသောဓာတ်တို့ကို အသီးသီးခွဲခြား၍ အစိုင်အခဲ ဃနပညတ်ကို ပယ်ရှားလိုက်ပါက အနတ္တလက္ခဏာ ထင်ပေါ်လာ၏။

အနတ္တအမည်ရသောတရားမှာ - ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏ အလိုကိုမလိုက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသောသူ၏ အလိုကိုမလိုက်တတ်၍ အတ္တမဟုတ် အနတ္တဟု မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည် အနတ္တ မည်ပါသည်။

- ၂။ ဘယဉာဏ်သည် မကြောက်ဟု ဆိုရာ၌ မည်သို့မည်ပုံ မကြောက်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း ဥပမာပြ၍ ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။ (၁၉၈၅ ခုနှစ်)

- ၃။ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အဘယ်သို့ရှုပါက အဘယ်ပဋိသန္ခိဉာဏ်ဖြစ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဆိုအမိန့်အတိုင်း ဖြေဆိုပါ။

ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို

- အနိစ္စဟု ရှုပါက - သင်္ခါရနိမိတ်(နိမိတ္တ)ကို တစ်ဖန်သိသော ပဋိသန္ခိဉာဏ် ဖြစ်၏။
- ဒုက္ခဟု ရှုပါက - မပြတ်ဖြစ်သောအယဉ်(ပဝတ္တ)ကို တစ်ဖန်သိသော ပဋိသန္ခိဉာဏ် ဖြစ်၏။
- အနတ္တဟု ရှုပါက - သင်္ခါရနိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဝတ္တကိုလည်းကောင်း တစ်ဖန်သိသော ပဋိသန္ခိဉာဏ် ဖြစ်၏။

- ၄။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာဥပမာဖြင့် ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ‘ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ’ အမည်ရသော နှစ်မျိုးစုံလွတ်မြောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ

အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသောယောဂီသည် ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဖြင့် သင်္ခါရတို့သည် အတ္တမှဆိတ်သုဉ်း၏ဟု သိမ်းဆည်းခဲ့ပြီး တစ်ဖန် ၂-ဖို့၊ ၄-ဖို့၊ ၆-ဖို့မှ ၄၂-ဖို့သော အခြင်းအရာ၏အစွမ်းဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို အတ္တမှဆိတ်သုဉ်းခြင်းကို အဆင့်ဆင့် သိမ်းဆည်းပါသည်။ ထိုအခါ ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော လောကကို ငါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍လည်းကောင်း၊ မှတ်ယူဖွယ်မမြင်သောကြောင့် သင်္ခါရတို့၏ပျက်စီးခြင်းကို မှီ၍ဖြစ်သော ကြောက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုမှီ၍ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း ပယ်စွန့်၍ အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုလျက် အလယ်အလတ်သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်လေတော့၏။

ဥပမာအားဖြင့် ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် မိမိအလွန်ချစ်မြတ်နိုးသောမယားကို တစ်ပါးသောယောက်ျားနှင့် တူယှဉ်တွဲနေသည်ကိုမြင်လျှင် အမျက်ထွက် နှလုံးမသာ ဖြစ်ရာ၏။ ထိုမိန်းမ၏အပြစ်ကို မြင်သောကြောင့်၊ ထိုမိန်းမကို ကွာရှင်းစွန့်လွှတ်လိုက်သည့်အခါမှစ၍ အခြားသောယောက်ျားများနှင့် အတူတကွမြင်ရသော်လည်း အမျက်ထွက် နှလုံးမသာ မဖြစ်တော့ပေ။ လျစ်လျူရှုလျက် အလယ်အလတ်သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

ဤသို့သိမြင်သော ယောဂီ၏စိတ်သည် အလုံးစုံသော ဘဝ ၃-ပါး၊ ယောနိ ၄-ပါး၊ ဂတိ ၅-ပါး၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါး၊ သတ္တာဝါသ ၉-ပါးတို့၌ တွန့်၏၊ ရှုံး၏၊ ပြန်နစ်၏၊ ပြန်၍မသွား၊ လျစ်လျူရှုခြင်း၊ စက်ဆုပ်ခြင်း၌ ကောင်းစွာတည်၏၊ ကြာဖက်ပေါ်ရှိ ရေပေါက်ဥပမာ၊ မီး၌ထည့်လိုက်သော အကြောတုံးဥပမာကဲ့သို့တည်း။

ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ

သင်္ခါရတို့အား ဒုက္ခအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်၍ သမာဓိန္ဒြေလွန်ကဲအဖြစ်များသည်ဖြစ်၍ အရူပဈာန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးသောအဖို့ဖြင့် လွတ်မြောက်သောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါသည်။

- ၅။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည် အဘယ်နည်းအဘယ်ပုံအားဖြင့် ဒုက္ခပဋိပဒါ(ခက်ခဲသော အကျင့်) ဖြစ်နိုင်သည်၊ ဒန္တာဘိညာ(နှေးကွေးသောအသိဉာဏ်) ဖြစ်နိုင်သည်တို့ကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

ဒုက္ခပဋိပဒါ (ခက်ခဲသောအကျင့်)

ကိလေသာကို ရှေးဦးစွာ ပယ်ခွာသည်ရှိသော် ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ လုံ့လနှင့်တကွ ဖြစ်လျက်၊ အားထုတ်မှုနှင့်တကွဖြစ်လျက်၊ ပယ်ခွာရလျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါ(ခက်ခဲသော အကျင့်) မည်၏။

ဒန္တာဘိညာ (နှေးကွေးသောအကျင့်)

ကိလေသာကို ပယ်ခွာပြီးလျှင် (ဝိပဿနာဟူသော ပရိဝါသရှိသော) မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ဖြည်းဖြည်းပြုလျှင် ဒန္တာဘိညာ(နှေးကွေးသောအသိဉာဏ်) မည်၏။

၁၉၉၂

- ၁။ အဘယ်ကိုနှလုံးသွင်းလျှင် အဘယ်အရာသည် ကြောက်ဖွယ်ဘေးအနေအားဖြင့် ထင်ပေါ်လာပါသနည်း၊ ထင်ရှားအောင် ဖြေဆိုပါ။

မမြဲ(အနိစ္စ)ဟု နှလုံးသွင်းသောသူအား သင်္ခါရနိမိတ်သည် ကြောက်ဖွယ်ဘေး အနေအားဖြင့် ထင်၏။ (သင်္ခါရတို့၏ သေခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကိုသာ မြင်သောကြောင့်)

ဆင်းရဲ(ဒုက္ခ)ဟု နှလုံးသွင်းသောသူအား မပြတ်ဖြစ်သောအယဉ်(ပဝတ္တ)သည် ကြောက်ဖွယ်ဘေးအနေအားဖြင့် ထင်၏။ (ချမ်းသာဟု သမုတ်အပ်သော ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ၌သော်လည်း မပြတ်နှိပ်စက်သည်၏အဖြစ်ကိုသာလျှင် မြင်သောကြောင့်)

အတ္တမဟုတ်(အနတ္တ)ဟု နှလုံးသွင်းသောသူအား သင်္ခါရနိမိတ်သည် လည်းကောင်း၊ မပြတ်ဖြစ်သောအယဉ်(ပဝတ္တ)သည်လည်းကောင်း ကြောက်ဖွယ် ဘေးအနေအားဖြင့် ထင်၏။ (ဤနှစ်ပါးလုံးကို ရွာပျက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တံလျှပ်၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်၊ ကျတ်သူရဲတို့၏ မြို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အနှစ်ကင်း၏ဟု၊ အချည်းနှီးဟု၊ အတ္တမှဆိတ်သုဉ်းသည်ဟု၊ ပိုင်ရှင်မရှိဟု၊ ရှေ့ဆောင်အကြီးအကဲမရှိဟု မြင်၏)

- ၂။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ စသော အတွင်းအာယတနခြောက်ပါးကို လူနေဆိတ်သုဉ်းသော ရွာပျက်ကြီးကဲ့သို့ ထင်ပေါ်လာအောင် ရှုမြင်နိုင်သော ဝိပဿနာယောဂီသည် အဘယ် ဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်နေပါသနည်း။

အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ် အဆင့်သို့ ရောက်နေပါသည်။

အတွင်းအာယတန ၆-ပါး ဟူသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို ဝိပဿနာရှုသော ယောဂီသည် အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ အကျိုးမဲ့မှ စောင့်ရှောက်တတ်သောသဘော၊ ပုန်းအောင်းရာသဘော၊ ကိုးကွယ်ရာသဘောတို့ မထင်တော့ပေ။ ထိုအခါ သင်္ခါရတို့ကို တောင့်တခြင်း၊ ငါဟု မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ခြင်းလည်း မရှိတော့ပေ။ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ ဒုက္ခသဘောသာရှိပုံ၊ သာယာဖွယ်ကင်းပုံတို့ကို မြင်၍ လူနေဆိတ်သုဉ်းသော ရွာပျက်ကြီးကဲ့သို့ ထင်လာပြီး အပြစ်အစုသဖွယ်သာ ထင်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ယောဂီ၏ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်လေ တော့သည်။

- ၃။ ဘီလူးမနှင့်ပေါင်းသင်းနေထိုင်စဉ် သုသာန်၌ လူသားစားနေသည်ကို မြင်ရသဖြင့် ဘီလူးမမှန်းသိ၍ အကြောက်ကြီးကြောက်ကာ လွတ်ရာကျွတ်ရာထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေသောယောက်ျား၏ ဖြစ်ရပ်နှင့်ခိုင်းနှိုင်းလျက် တရားဓမ္မဖြစ်ပုံအစဉ်ကို ဖော်ပြပါ။

ဘီလူးမနှင့်ပေါင်းသင်းနေထိုင်စဉ် သုသာန်၌ လူသားစားနေသည်ကို မြင်ရသဖြင့် ဘီလူးမမှန်းသိ၍ အကြောက်ကြီးကြောက်ကာ လွတ်ရာကျွတ်ရာထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေသောယောက်ျား၏ ဖြစ်ရပ်နှင့်ခိုင်းနှိုင်းလျက် တရားဓမ္မဖြစ်ပုံအစဉ်ကို ဖော်ပြရသော်-

- ဘီလူးမနှင့်ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းသည် = ခန္ဓာ ၅-ပါး၌ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- ဘီလူးမဟုသိခြင်းသည် = ခန္ဓာတို့၏ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကိုမြင်၍ အနိစ္စစသည်သိခြင်းနှင့်တူပါသည်။
- ကြောက်သောကာလသည် = ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။

- ပြေးလိုသည်အဖြစ်သည် = မုဗ္ဗိတုကမ္ပတာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း နှင့် တူပါသည်။
- သုသာန်အရပ်ကို စွန့်ခွဲခြင်းသည် = ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- လျင်စွာထွက်ပြေးခြင်းသည် = မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- ဘေးကင်းရာ၌ တည်ခြင်းသည် = ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့် တူပါသည်။

၁၉၉၃

- ၁။ သမုဒ္ဒရာခရီးသည်တို့က လွှတ်လိုက်သော ကမ်းထောက်လှမ်းရေးကျီးငှက်သည် ကမ်းကို မြင်ရလျှင် ကမ်းဆီသို့သာ ဦးတည်ပျံသွားလေ၏။ ကမ်းကိုမမြင်ရလျှင်ကား နဂိုမူလ သင်္ဘောဆီသို့သာ ပျံလာ၏။ ဤဖြစ်ရပ်အတိုင်း မည်သည့်ဉာဏ်အဆင့်၌ ဖြစ်နိုင်သည် ကို ဖြစ်ပုံအစီအစဉ်နှင့်တကွ ရေးပြပါ။

ဖြစ်နိုင်သောဉာဏ်အဆင့် = သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်

ဖြစ်ပုံအစီအစဉ်မှာ -

အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှု၍ ဖြစ်နေသော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည် ပူပန်ခပ်သိမ်းငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် ရှိမိလျှင်၊ ထို နိဗ္ဗာန်၌ ပြေးဝင်၏။ ကမ်းထောက်လှမ်းရေး ကျီးငှက်သည် ကမ်းကိုမြင်ရလျှင် ကမ်းဆီသို့သာ ဦးတည်ပျံသွားသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဉာဏ်သည် အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မရှုမိလျှင်၊ သင်္ခါရတရားသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ အာရုံပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်နေ၏။ ကျီးငှက်သည် ကမ်းကို မမြင်ရလျှင် နဂိုမူလသင်္ဘော ဆီသို့သာ ပျံလာသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၄

- ၁။ အပျက်မြင်ဝါဒဖြင့် လောကကိုကြည့်ရှုနေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရရှိသော အာနိသင်တို့ကို လည်း ဥပမာများနှင့်တကွ စုံလင်အောင်တင်ပြခဲ့ပါ။

အပျက်မြင်ဝါဒဖြင့် လောကကိုကြည့်ရှုနေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် (ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ် သို့ ရောက်သောယောဂီ) ရရှိသော အာနိသင်ရှစ်ပါးမှာ - (၁၉၈၆ နံပါတ်-၂)

ဘင်္ဂဉာဏ်၏ မြတ်သောဂုဏ်ကျေးဇူး ၈-ပါးကိုမြင်၍ ကိုယ်၌ဝတ်ထားသော အဝတ်ကိုဖြစ်စေ၊ ဦးခေါင်းကိုဖြစ်စေ မီးလောင်လျှင် အခြားကိစ္စများကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ထိုမီးကိုသာလျှင် အလျင်အမြန် ငြိမ်းသတ်ရသကဲ့သို့ ဘင်္ဂဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ယောဂီ သည် သင်္ခါရတို့၏ ဘင်(အပျက်)ကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ မပြတ်သုံးသပ်၏။

၂။ ဘုရားရှင်၏ မဟာသာဝကကြီးများဖြစ်သော ရှင်သာရိပုတြာနှင့် ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် တို့၏ မဂ်လေးပါး သိမြင်မှု ထူးခြားချက်ကို ပြည့်စုံအောင်ဖြေဆိုပါ။

ရှင်သာရိပုတြာသည် မဂ်လေးပါးလုံး၌ ချမ်းသာလွယ်ကူသောအကျင့် (သုခ ပဋိပဒါ)နှင့် လျင်မြန်သော အဘိညာဉ်(ခိပ္ပါဘိညာ)ချည်းသာ ဖြစ်ကုန်၏။

ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် ပထမမဂ်၌ သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာဖြစ်၍၊ အထက်မဂ် ၃-ပါး၌ ဒုက္ခပဋိပဒါခိပ္ပါဘိညာ(ဆင်းရဲငြိုငြင်သော အကျင့်၊ လျင်မြန်သောအဘိညာဉ်)ဖြစ်၏။ (စည်-မူ) ဤသို့လျှင် မဂ်လေးပါးသိမြင်မှု ထူးပါသည်။

၁၉၉၅

၁။ မြူးအတွင်းမှ ငါးကိုဖမ်းယူသူသည် ငါးဟုထင်မှတ်ကာ မြွေကိုသာဆုပ်ကိုင်ထားလျက် နှစ်သက်အားရ သဘောကျပြီးမှ၊ လည်ရေးသုံးဆင့်ကိုမြင်သောအခါ မြွေမှန်းသိကာ အလွန်ကြောက်ရွံ့လာ၏။ မြွေ၏ ကြမ်းတမ်းဆိုးဝါး ပြစ်ချက်များကို မြင်ရသဖြင့် ဆုပ်ကိုင်ထားရသည်ကို ငြီးငွေ့စိတ်ပျက်၍၊ ရုတ်တရက် လွှတ်ပစ်ချင်သော်လည်း မလွှတ်ရဲသေးသဖြင့် လွှတ်ရန်နည်းလမ်းကို ရှာကြံ၏။ ဤဖြစ်ရပ်များနှင့်တူသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များကို စပ်ဟပ်ဖော်ပြပါ။

- ငါးဟူ၍နှစ်သက်ခြင်း = အတ္တဘောကိုရ၍ နှစ်သက်ခြင်း
- လည်ရေးသုံးခုကို မြင်ခြင်း = ဃာနပညတ်ကို ဖောက်ခွဲ၍ တောဘူမက သင်္ခါရတို့၌ လက္ခဏာရေး ၃-ပါး မြင်ခြင်း

- ကြောက်သောကာလ = ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
- မြွေကြောင့်ဖြစ်လတ္တံ့သောအပြစ်ကိုရှုခြင်း = အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
- ဆုပ်ကိုင်ထားရသည်ကိုငြီးငွေ့စိတ်ပျက်ခြင်း = နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
- မြွေကိုလွှတ်လိုသောအဖြစ် = မုဉ္ဇိတုကမျာတာဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
- လွတ်ရန်နည်းလမ်းရှာခြင်း = ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း

ဤသို့ ငါးကိုဖမ်းယူသူ၏ မြွေကိုဖမ်းမိ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောဖြစ်ရပ်များနှင့် ဝိပဿနာယောဂီ၏ ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များ အသီးသီး တူကြပါသည်။

၂။ လျော်သောဉာဏ်ကို ‘အနုလောမဉာဏ်’ဟု ခေါ်ရာ၌ အဘယ်အားလျော်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်)

၁၉၉၆

၁။ သုသာန်၌ ဦးခေါင်းဖြတ်သတ်ရန် ပြစ်ဒဏ်ချခံရသော သားသုံးယောက်မိခင်သည် သားကြီးဦးခေါင်းဖြတ်ပြီးနောက်၊ သားလတ်အဖြတ်ခံရသည်ကို မြင်သောအခါ သားငယ်အဖြတ်ခံရတော့မည်ကို ဧကန်သိနေသဖြင့် အဖြတ်မခံရရေးအတွက် မျှော်လင့်ချက်ကို စွန့်ပစ်လိုက်လေတော့၏။ ထိုဖြစ်ရပ်သည် ဝိပဿနာယောဂီ၏ သင်္ခါရရှုပုံနှင့် တူညီလျက်ရှိရာ မည်သို့မည်ပုံ တူညီသည်ကို တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။

သားကြီးဦးခေါင်းဖြတ်ပြီးသည်ကို မြင်ခြင်းသည်

ယောဂီ၏ အတိတ်သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်းကို ရှုခြင်းနှင့် တူပါသည်။

သားလတ်၏ဖြတ်ခံဦးခေါင်းကို မြင်ခြင်းသည်

ယောဂီ၏ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်းကို ရှုခြင်းနှင့် တူပါသည်။

သားငယ်၏ဦးခေါင်းကိုလည်း ဖြတ်လတ္တံ့ဟု မျှော်လင့်ချက်ကို စွန့်ခြင်းသည်

ယောဂီ၏ ‘အနာဂတ်၌ဖြစ်လတ္တံ့သော သင်္ခါရတို့သည်လည်း အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် သင်္ခါရတို့ကဲ့သို့ ပင် ချုပ်ကုန်လတ္တံ့’ဟု အနာဂတ်သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်လတ္တံ့သောသဘောကို ရှုခြင်းနှင့် တူပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၂၉

ဤသို့ရှုသော ယောဂီအား သင်္ခါရတို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ်အားဖြင့်ထင်သော ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပါသည်။

၂။ ‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ’ ဟူသောစကား၌ အဘယ်ကို ‘ဝုဋ္ဌာန’ ခေါ်သည်၊ ‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ’ ခေါ်သည် တို့ကို အကြောင်းယုတ္တိနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ’ ဟူသောစကား၌

ဝုဋ္ဌာန ဟူသည် အရိယာမဂ်ကို ခေါ်ပါသည်။

အရိယာမဂ်သည် ဗဟိဒ္ဓနိမိတ်မှလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တပဝတ္တမှလည်းကောင်း ထမြောက်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌာန မည်ပါသည်။ (ဗဟိဒ္ဓနိမိတ်ခေါ် နှလုံးသွင်းအပ်ရှုအပ် သည် ပြင်ပအာရုံဝတ္ထုမှလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တပဝတ္တခေါ် ကိလေသာအယဉ်၊ ခန္ဓာ အယဉ်မှလည်းကောင်း ထတတ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌာန မည်ပါသည်)

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဟူသည် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရပြီးသော ယောဂီ၏ဝိပဿနာကို ခေါ်ပါသည်။

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကိုရပြီးသော ယောဂီ၏ဝိပဿနာသည် ခေါင်ထိပ်သို့ ရောက်ပြီးဖြစ်၍ ဝုဋ္ဌာန မည်သော မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌာန-ဂါမိနီ မည်ပါသည်။

၁၉၉၇

၁။ (က) ဒုက္ခဟု ရှုသောယောဂီအား အဘယ်အရာသည် ကြောက်ဖွယ်ဘေးအနေဖြင့် ထင်ပေါ်လာသည်၊

(ခ) ယင်းသို့ထင်ပေါ်လာသောဉာဏ်ကို (ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်) ကြိမ်ဖန်များစွာ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါက ဘဝသုံးဖြာ ဘယ်အရာနှင့် ပမာတူစွာ ထင်ပေါ်လာသည် ကို ဖြေဆိုပါ။

(က) ဒုက္ခ ဟု ရှုသောယောဂီအား မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအယဉ်ပဝတ္တသည် ကြောက်ဖွယ်ဘေးအနေဖြင့် ထင်ပေါ်လာပါသည်။

(ခ) ယင်းသို့ ထင်ပေါ်လာသော ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ကို ကြိမ်ပန်များစွာ ဖြစ်ပေါ်စေပါက ဘဝသုံးဖြာကို အလျှက်င်း၍ မီးကျိုးတုံ့ဖြင့်ပြည့်နေသော မီးကျိုးတွင်းကဲ့သို့ ပမာတူစွာ ထင်ပေါ်လာပါသည်။

၂။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အဘယ်ကြောင့် ‘အနိမိတ္တ’ ဟူသော နာမည်အစစ်ကို မရနိုင်သည်၊ သူ၏ နာမည်အစစ်ကား အဘယ်အမည်များဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

ဝိပဿနာဉာဏ်၏အာရုံသည် သင်္ခါရနိမိတ်များဖြစ်ကြ၍၊ သင်္ခါရနိမိတ်ကို မစွန့်ခြင်းကြောင့် ‘အနိမိတ္တ’ ဟူသော နာမည်အစစ်ကို မရနိုင်ပါ။ သူ၏ နာမည်အစစ်တို့ကား သုညတနှင့် အပ္ပဏီဟိတတို့သာ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၈

၁။ ‘သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်’ ဟူသည် အဘယ်ကို ဆိုလိုသည်၊ အဘယ်ဝိသုဒ္ဓိစခန်း၌ ရောက်နေသည်၊ ထိုဉာဏ်ကို ပြည့်စုံစေလိုပါက အဘယ်ကစ၍ အားထုတ်ရသည်ကို ဖြေပါ။

- သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်ဟူသည် ၉-ခုမြောက် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်သော အနုလောမဉာဏ်ကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုဉာဏ်သည် ရှေ့ဖြစ်သော ဥဒယဗ္ဗယအစရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ် ၈-ပါးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ အထက်ဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌ ၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ မဖောက်မပြန် မှန်သောကိစ္စရှိသည်ဖြစ်၍ လျော်သောကြောင့် သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်မည်ပါသည်။
- ဤဉာဏ်သည် ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ ရောက်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။
- ဤဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံစေလိုပါက ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အစပြု၍ အားထုတ်ရပါမည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၃၁

- ၂။ 'ကြောက်ဖွယ်ဘေး'ဟု ထင်မြင်သောဉာဏ် (ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်) တစ်ခုတည်းသည် ပင် နာမည်သုံးမျိုးတို့ကို ရသည်ဟု ဆိုရာ၌ နာမည်သုံးမျိုးဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဘာကြောင့် ယင်းနာမည်သုံးမျိုး ရပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

သယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်၏ နာမည်သုံးမျိုးနှင့် ယင်းနာမည် ၃-မျိုးကို ရခြင်းမှာ -

- ၁။ အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့ကို ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးအနေဖြင့် မြင်ခြင်းကြောင့် ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်
- ၂။ ထိုသင်္ခါရတရားတို့၌ပင်လျှင် အပြစ်ကို ထင်ပေါ်စေသောကြောင့် အာဒိနဝါနပဿနာဉာဏ်
- ၃။ ထိုသင်္ခါရတို့၌ပင်လျှင် ငြီးငွေ့လျက်ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗိဒါနပဿနာဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ မိမိကိုယ်တွင်း အဇ္ဈတ္တကို ရှု၍ အပြင်အပဗဟိဒ္ဓမှထသည်ဟူသော စကား၏ဆိုလိုရင်းကို ရှင်းပြပါ။

မိမိကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တကိုရှု၍ အပြင်အပဗဟိဒ္ဓမှထသည်ဟူသော စကား၏ဆိုလိုရင်းမှာ

ယောဂီသည် အစပထမဦးစွာ မိမိကိုယ်တွင်း အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားတို့၌ နှလုံးသွင်းရှု၏။ သို့သော် အဇ္ဈတ္တတရားသက်သက်ရှုရုံဖြင့် မဂ်ဟူသော ထခြင်း မဖြစ်နိုင်၊ ဗဟိဒ္ဓတရားတို့ကိုလည်း ရှုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓတရားတို့ကိုလည်း ရှု၏။ ထိုသို့ ရံခါအဇ္ဈတ္တ ရံခါဗဟိဒ္ဓ သုံးသပ်၍ ဗဟိဒ္ဓတရားကို သုံးသပ်ခိုက်၌ အရိယာမဂ်နှင့်တကွ ဆက်စပ်သွားပါက အဇ္ဈတ္တကိုရှု၍ ဗဟိဒ္ဓမှထသည် မည်ပါသည်။

၁၉၉၉

- ၁။ ဒုက္ခလက္ခဏာကို မမြင်ရအောင် အဘယ်တရားက ဖုံးအုပ်ထား၍ မြင်ရအောင် အဘယ်ကို နှလုံးသွင်းရှုမှတ်ရမည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ဒုက္ခလက္ခဏာကို မမြင်ရအောင် ဖုံးအုပ်ထားသောအရာမှာ ဣရိယာပုထ် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာကို မြင်စေရန် ဣရိယာပုထ်က ဖုံးလွှမ်းခြင်းကို ဖယ်၍ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းသဘောကို နှလုံးသွင်းရှုရပါမည်။

- ၂။ အဘယ်ကို အနတ္တ၊ အဘယ်ကို အနတ္တလက္ခဏာ ခေါ်သည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အဘယ်ပုံအဘယ်နည်း ရှေးဦးစွာ နှလုံးသွင်း ဝိပဿနာရှု၍ အရိယာမဂ်သို့ အဘယ်ပုံ ကူးပြောင်း(ဆက်စပ်)သွားပါက ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ တစ်ပြိုင်နက်ထသည် မည်ပါသနည်း၊ ရှင်းပြပါ။

အနတ္တ၊ အနတ္တလက္ခဏာ (၁၉၈၉ ခုနှစ်)

ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ တစ်ပြိုင်နက်ထသည် ဆိုသည်မှာ -

ယောဂီသည် ‘အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြင်တရားသည် ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိ၏၊ ထိုတရားအလုံးစုံသည် ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိ၏’ ဟု ရှေးဦးစွာ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားများ၌ နှလုံးသွင်း၏။ ထို့အတူ အရိယာမဂ်သို့ ကူးပြောင်းဆက်စပ်သွားပါက ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ တစ်ပြိုင်နက်ထသည် မည်ပါသည်။

- ၃။ ဘီလူးမနှင့် ပေါင်းသင်းနေသော ယောက်ျားသည် ညအခါ လင်ယောက်ျားအိပ်ပြီ အထင်ဖြင့် သုသာန်သို့ ထွက်ခွာသွားသော ဘီလူးမနောက်သို့ လိုက်ကြည့်လေရာ လူသားစားနေသည်ကို မြင်ရ၍ ဘီလူးမမှန်းသိသဖြင့် မိမိပင်လျှင် အစားခံရမည့်အရေး တွေးကြောက်ကာ လျင်မြန်စွာ ပြေး၍ ဘေးကင်းရာ၌ နေလေ၏။ ဤဝတ္ထု၌ (၁) ဘီလူးမနှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း၊ (၂) ဘီလူးမမှန်းသိခြင်း၊ (၃) ကြောက်ခြင်း၊ (၄) ထွက်ပြေးလိုခြင်း၊ (၅) သုသာန်မှ စွန့်ခွာခြင်းတို့သည် ဝိပဿနာယောဂီ၏ အဘယ်ဖြစ်ပုံနှင့် တူညီပါသနည်း။

ဘီလူးမနှင့်ပေါင်းသင်းနေသော ယောက်ျားဝတ္ထု၌

- ၁။ ဘီလူးမနှင့်ပေါင်းသင်းခြင်းသည် = ဝိပဿနာရှုသောယောဂီ၏ စစ္စာဦး ခန္ဓာ တို့၌ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု ယူခြင်းနှင့် တူပါသည်။
- ၂။ ဘီလူးမမှန်းသိခြင်းသည် = ခန္ဓာတို့၌ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကိုမြင်၍ အနိစ္စ စသည်အဖြစ်ကို သိခြင်းနှင့် တူပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၃၃

- ၃။ ကြောက်ခြင်းသည် = ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
 ၄။ ထွက်ပြေးလိုခြင်းသည် = မုဉ္ဇိတကမျတာဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
 ၅။ သုသာန်မှ စွန့်ခွာခြင်းသည် = ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း တို့နှင့် တူပါသည်။

၄။ အရူပဈာန်ကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာရှု၍ ရရှိသော အရိယာမဂ်၌ ဈာန်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်တို့ ဘယ်နှစ်ပါးစီ ပါဝင်သည်ကို ဖြေဆိုပြီး -----

အရူပဈာန်ကို အခြေပြု၍ ဝိပဿနာရှု၍ ရရှိသော အရိယာမဂ်၌

ဥပေက္ခာနှင့် ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ဈာန် ၂-ပါး
 ပီတိသမ္မောဇ္ဈင် ကြဉ်သော ဗောဇ္ဈင် ၆-ပါး
 သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် ကြဉ်သော မဂ္ဂင် ၇-ပါး တို့ပါဝင်ပါသည်။

၂၀၀၀

၁။ အဘယ်ကို ‘ဒုက္ခ’၊ ‘ဒုက္ခလက္ခဏာ’ ခေါ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်း ဖြေဆိုပြီး၊ ‘ဘယ-တုပဋ္ဌာနဉာဏ်’ သည် အမှန်တကယ်ကြောက်သည်ဟု မဆိုလိုပါက အဘယ်သို့ ဆိုလိုပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

‘ဒုက္ခ’၊ ‘ဒုက္ခလက္ခဏာ’ (၁၉၈၉ ခုနှစ်)

‘ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်’ (၁၉၈၅, ၁၉၉၁ ခုနှစ်)

၂၀၀၁

၁။ အဘယ်ပုံအဘယ်နည်း နှလုံးသွင်းရှုပွားလျှင် အဘယ်တရား အဖြစ်များ၍ အဘယ် ဝိမောက္ခကို ရသည်ကို သုံးမျိုးစုံအောင် ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ’ ဟူသောပါဠိ၌ အဘယ်ကို ‘ဝုဋ္ဌာန’ ခေါ်သည်၊ အဘယ်ကို ‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ’ ခေါ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

အနိစ္စဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားသော် ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်မှု အဓိမောက္ခ (သဒ္ဓါ)အဖြစ်များ၍ သဒ္ဓါန္တေအားကြီးသည်ဖြစ်၍ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ ရပါသည်။

ဒုက္ခဟု နှလုံးသွင်းစူးပွားသော် ငြိမ်းအေးခြင်းပဿဒို့ အဖြစ်များ၍ သမာဓိန္ဒြေအားကြီး
သည်ဖြစ်၍ အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခကို ရပါသည်။

အနတ္တဟု စူးပွားသော် ဉာဏ်ပညာအဖြစ်များ၍ ပညိန္ဒြေအားကြီးသည်ဖြစ်၍
သုညတဝိမောက္ခကို ရပါသည်။

‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ’ (၁၉၉၆ ခုနှစ်)

- ၂။ လျော်သောဉာဏ်ကို အနုလောမ(သစ္စာနုလောမိက)ဉာဏ်ဟုဆိုရာ၌ အဘယ်အား
လျော်သည်ကို ဖြေဆိုပြီး ----- (၁၉၉၀, ၁၉၉၅, ၁၉၉၈ ခုနှစ်)

၂၀၀၂

- ၁။ အဘယ်ကို ဒုက္ခခေါ်သည်၊ ဒုက္ခလက္ခဏာခေါ်သည်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ သတ္တဝါတို့မှာ
အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ မထင်နိုင် မမြင်နိုင်သည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ဒုက္ခ, ဒုက္ခလက္ခဏာ (၁၉၈၉ ခုနှစ်)

သတ္တဝါတို့မှာ ဒုက္ခလက္ခဏာ မထင်နိုင် မမြင်နိုင်ရခြင်းမှာ

ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းအားဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဣရိယာပုထ်တို့က ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဖုံးလွှမ်းထားခြင်းကြောင့်
လည်းကောင်း သတ္တဝါတို့သည် ဒုက္ခလက္ခဏာကို မထင်နိုင် မမြင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ ရေထဲ၌ မြွေလည်ပင်းကို ဆုပ်ကိုင်မိပြီး ငါးကြီးဟု အားတက်ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ
စွာဖြင့် မြှောက်ကြည့်လိုက်သော တံငါသည်သည် မြွေလည်ပင်းမှ အရစ်သုံးခုကို
မြင်လိုက်ကာမှ မြွေမှန်းသိရ ကြောက်ရွံ့လှသဖြင့် အလျင်အမြန် လွှတ်ပစ်ချင်လျက်
မလွှတ်ရဲသေး၍ အန္တရာယ်ကင်း လွှတ်ပစ်ခြင်းနည်းလမ်းကို ရှာကြံကာ မြွေ၏ရစ်ပတ်ခွေ
ကို လက်မှဖြေချပြီး အထက်မြှောက်၍ နှစ်ပတ်သုံးပတ် ဝှေ့ရမ်းကာ မကိုက်နိုင်အောင်
ပြုပြီးမှ ဝေးရာသို့ လွှတ်ပစ်လိုက်၏။ ဤဖြစ်ရပ်၌ (က) မြွေကို ငါးထင်၍ ဝမ်းသာခြင်း၊

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၃၅

(ခ) လည်ပင်းအရစ်သုံးခုကို မြင်ခြင်း၊ (ဂ) ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ (ဃ) လွှတ်ပစ်ချင်ခြင်း၊
 (င) လွှတ်ပစ်ရန်နည်းလမ်းရှာကြံခြင်း၊ (စ) မကိုက်နိုင်အောင် ပြုပြီးမှ လွှတ်ပစ်ခြင်းကို
 ဝိပဿနာယောဂီ၏ အဘယ်ဖြစ်ရပ်နှင့် တူပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

(က) မြွေကိုငါးထင်၍ ဝမ်းသာခြင်း = ခန္ဓာငါးပါး၌ နှစ်သက်နေခြင်း

(ခ) လည်ပင်းအရစ်သုံးခုကို မြင်ခြင်း = ခန္ဓာငါးပါး၌ ဃနပညတ်ကို ခွဲခြမ်း၍
 သင်္ခါရတို့၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ
 လက္ခဏာ ၃-ပါး ရှုမြင်ခြင်း

(ဂ) ကြောက်ရွံ့ခြင်း = ဘေးအနေအားဖြင့် ထင်သော ဘယဉာဏ်
 ဖြစ်ခြင်း
 (ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်)

(ဃ) လွှတ်ပစ်ချင်ခြင်း = ယောဂီ၏ သင်္ခါရတို့ကို လွှတ်လိုလျက်
 ဖြစ်သော မုဉ္ဇိတုကမျတာဉာဏ်

(င) လွှတ်ပစ်ရန်နည်းလမ်းရှာကြံခြင်း = ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရတို့၌ လက္ခဏာ
 ၃-ပါးကို တစ်ဖန်ပြန်ရှုခြင်း

(စ) မကိုက်နိုင်အောင်ပြုပြီးမှ လွှတ်ပစ်ခြင်း = သင်္ခါရတရားတို့ကို နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊
 အတ္တ အခြင်းအရာများ တစ်ဖန် မထင်
 ပေါ်နိုင်အောင်ပြုလျက် သင်္ခါရပေက္ခာ
 ဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်
 တို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

၂၀၀၃

၁။ အဘယ်လက္ခဏာကိုရှု၍ အဘယ်တရား အဖြစ်များပါက သုညတဝိမောက္ခကို
 ရသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

သင်္ခါရတရားတို့၏ အနတ္တလက္ခဏာကို ရှုလျှင် ဉာဏ်ပညာအဖြစ်များ၍
 ပညိန္ဒြေလွန်ကဲပြီးလျှင် သုညတဝိမောက္ခကို ရပါသည်။

- ၂။ ဒုက္ခပဋိပဒါဒန္တာဘိညာဟု ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာဓမ္မ ဖြစ်ပုံဖြစ်ဟန် အခြေအနေကို ဖော်ပြပြီးလျှင်။ --- (၁၉၉၁ ခုနှစ်)

၂၀၀၄

- ၁။ ရေထဲ၌လက်ဖြင့်နှိုက်၍ ငါးဖမ်းသူသည် (က) မြွေကြီးလည်ပင်းဆုပ်ကိုင်မိ၍ ရုတ်တရက် ငါးအထင်ဖြင့် ဝမ်းသာမိသော်လည်း (ခ) လည်ပင်းအရစ်သုံးခုမြင်လျှင် (ဂ) မြွေမှန်းသိ၍ ကြောက်လှသဖြင့် (ဃ) လွတ်ပစ်ချင်သောကြောင့် လွတ်ရန် အကြံထုတ်ပြီး (စ) မြွေကို နှစ်ပတ်သုံးပတ် ဝှေ့ရမ်းလျက် အားကုန်ခမ်းစေကာ မကိုက်နိုင်အောင်ပြုပြီးမှ လွတ်ပစ်လိုက်၏။ ဤဖြစ်ရပ်နှင့် အလားတူသော ဝိပဿနာယောဂီ၏ဖြစ်စဉ် (က)(ခ)စသည် (၆)ချက်စုံအောင် ထုတ်ပြပါ။ (၂၀၀၂ ခုနှစ်)

၂၀၀၅

- ၁။ ‘အနိစ္စ’သဘောဟူသည် အဘယ်ကို ခေါ်ပါသနည်း ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အလုံးစုံသော ရုပ်၊နာမ်တရားတို့၏ ဓဏတိုင်း ဓဏတိုင်း ပျက်စီးခြင်းအနိစ္စသဘောကို အဆက်မပြတ် ရှုမှတ်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုအချိန်၌ အဘယ်မည်သောဉာဏ်သည် ထင်ရှား ဖြစ်နေသည်ကို ဖော်ပြ၍၊ ယင်းဉာဏ်ကြောင့် ခွန်အားအဖြစ် ဆက်လက်ရရှိနိုင်မည့် အကျိုးအာနိသင်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

‘အနိစ္စ’သဘောဟူသည်

ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းနှင့် ထိုမှတစ်ပါး ရင့်ရော်ခြင်းသဘောသည် အနိစ္စသဘော ဖြစ်ပါသည်။ အနိစ္စအရ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရပါသည်။

အလုံးစုံသော ရုပ်၊နာမ်တရားတို့၏ ဓဏတိုင်း ဓဏတိုင်း ပျက်စီးခြင်းအနိစ္စသဘောကို အဆက်မပြတ် ရှုမှတ်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဘင်္ဂါနုပဿနာမည်သော ဝိပဿနာ ဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။

ဘင်္ဂါဉာဏ်ကြောင့် ရရှိနိုင်မည့်အကျိုးအာနိသင် (၁၉၉၄ ခုနှစ်)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၃၇

၂၀၀၆

၁။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိရာဂါနုပဿနာဖြင့် ရာဂကိုပယ်စွန့်ပုံ၊ နိရောဓာနုပဿနာဖြင့် သမုဒယကို ပယ်စွန့်ပုံတို့ကို ရှင်းပြခဲ့ပါ။

ဝိရာဂါနုပဿနာဖြင့် ရာဂကိုပယ်စွန့်ပုံ

အလွန်မနှစ်သက်အပ်သောတရားတို့၌ တပ်မက်မှု မဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဘင်္ဂါနုပဿနာသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့် လက္ခဏာရေး ၃-ပါးတင်၍ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရား အပေါင်း၌ စက်ဆုပ်ရွံရှာသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အဖန်တလဲလဲ ရှုဆင်ခြင်လျှင်၊ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၌ တပ်မက်မှုရာဂသည် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ၊ ဤသည်မှာ ဝိရာဂါနုပဿနာ ဖြင့် ရာဂကိုပယ်စွန့်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

နိရောဓာနုပဿနာဖြင့် သမုဒယကို ပယ်စွန့်ပုံ

ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောယောဂီသည် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ဖြစ်ခြင်း သမုဒယ၌ မရှုမူ၍၊ ချုပ်ခြင်း မဖြစ်စေခြင်း နိရောဓအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လျှင်၊ သမုဒယ ကို တဒင်္ဂပဟာန် အစွမ်းအားဖြင့် ပယ်စွန့်၏၊ ဤသည်မှာ နိရောဓါနုပဿနာဖြင့် သမုဒယကို ပယ်စွန့်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ----- အဓိပညာဝိပဿနာ ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ ဖော်ပြပါ။

အဓိပညာဝိပဿနာ

- အာရုံ၏အပျက်ကို ဆင်ခြင်၏၊
- ထိုဆင်ခြင်သောစိတ်၏အပျက်ကိုလည်း တစ်ဖန်ရှု၏၊
- အတ္တမှဆိတ်သောအားဖြင့်လည်း ထင်၏၊

ထိုအင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောပညာသည် လွန်ကဲသောဝိပဿနာပညာ ဖြစ်သောကြောင့် အဓိပညာဝိပဿနာ မည်ပါသည်။

၁၃၈

ဓမ္မဗျူဟာ

၂၀၀၇

၁။ --- သေမင်း မမြင်ရလေအောင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ရူပားနည်းကို ဥပမာပြ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

သေမင်းမမြင်အောင် ရူပားနည်း (၁၉၈၃ ခုနှစ် မှီး၍ ဖြေပါ)

၂။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား အဖြစ်များသော တရားတို့နှင့် ရရှိအပ်သော ဝိမောက္ခတို့ကို အသီးအသီး ယှဉ်တွဲဖော်ပြခဲ့ပါ။

(၂၀၀၁ နံပါတ်-၁)

ဉာဏသေနနိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသပိုင်း

(၁၉၈၅, ၁၉၈၆, ၁၉၈၉, ၁၉၉၀, ၁၉၉၁, ၁၉၉၅, ၁၉၉၆, ၁၉၉၇,
၂၀၀၂, ၂၀၀၅, ၂၀၀၇ မမေးပါ)

၁၉၈၃

- ၁။ ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ကိုးစား သဒ္ဓါတရားကို အရှိထား၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော
အကျိုးများကို ရေးသားပါ။

**ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ကိုးစား သဒ္ဓါတရားကို အရှိထား၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော
အကျိုးများမှာ -**

သဒ္ဓါတရားကို အရှိထား၍ အနိစ္စအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသောယောဂီသည်
အဓိမောက္ခအဖြစ်များလျက် လွန်ကဲသော သဒ္ဓိန္ဒြေရခြင်းကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ
၌ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသို့ အစဉ်လိုက်သော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားဖြင့် သစ္စာကို သိခြင်း
အားလျော်စွာ သွားတတ်သောကြောင့် ‘သဒ္ဓါနုဿာရီ’ မည်သော မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။

ထိုသို့ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါက အောက်ပါအကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည် -

- ၁။ တစ်သံသရာလုံး၌ မခွဲဖျက်ဘူးသော လောဘတုံး စသည်ကို ဖောက်ထွင်းခွဲဖျက်ခြင်း၊
၂။ အစမထင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော သမုဒ္ဒရာရေကို ခန်းခြောက်စေခြင်း၊
၃။ အလုံးစုံသော အပါယ်တံခါးပိတ်ခြင်း၊
၄။ သဒ္ဓါ၊ သီလ စသော အရိယာဥစ္စာတို့ကို ရခြင်း၊
၅။ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မိစ္ဆာမဂ်ခေါ်သော လမ်းမှားကို ပယ်ခြင်း၊
၆။ အလုံးစုံသော ဘေးရန်တို့ကို ငြိမ်းစေခြင်း၊ (ပါဏာတိပါတစသော ၅-ပါးသော
ရန်နှင့် ၂၅-ပါးသော ဘေးကြီး)
၇။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေရင်နှစ် သားတော်စစ်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၊
၈။ အရာမကများလှကုန်သော ရတနာသုံးပါးဂုဏ်၌ မတုန်ခလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်
ခြင်းစသော များစွာသော အကျိုးအာနိသင်တို့ကို ရနိုင်ပါသည်။

- ၂။ လူတိုင်းကြုံတွေ့နေရသော လောကဓမ္မတာ ရှစ်ဖြာသောတရားတို့ကို ဖော်ပြ၍၊
ထိုတရားများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကုသိုလ်တရားများကို ခွဲခြားရေးသားပါ။

လူတိုင်းကြုံတွေ့နေရသော လောကဓမ္မတာ ရှစ်ဖြာသောတရားတို့မှာ -

၁။ လာဘ်ရခြင်း	၂။ လာဘ်မရခြင်း
၃။ အခြွေအရံများခြင်း	၄။ အခြွေအရံမဲ့ခြင်း
၅။ ချမ်းသာခြင်း	၆။ ဆင်းရဲခြင်း
၇။ ချီးမွမ်းခြင်း	၈။ ကဲ့ရဲ့ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုတရားများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကုသိုလ်တရားများမှာ -

ကောင်းသောလောကဓံဖြစ်သော လာဘ်ရခြင်း၊ အခြွေအရံများခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းတို့ကြောင့် ‘လောဘ’ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပြီး၊ အဆိုးလောကဓံများ ဖြစ်သော လာဘ်မရခြင်း၊ အခြွေအရံမဲ့ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ‘ဒေါသ’ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။

၁၉၈၄

- ၁။ နိဗ္ဗာန်ပန်းတိုင်သို့ မျက်နှာမူနေကြသူ သူတော်စင်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သမ္မပ္ပဓာန်နှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသော အချက်အလက်များ ပါဝင်စေလျက် မှတ်ချက်ကောင်းတစ်ခု ရေးပေးပါ။

သမ္မပ္ပဓာန်

အားထုတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပဓာန၊ တင့်တယ်သော၊ ကောင်းသော အားထုတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ‘သမ္မပ္ပဓာန်’ မည်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ‘သမ္မပ္ပဓာန်’ မည်ပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ကိလေသာဟူသော အရပ်ဆိုးမှမှ ကင်း၍ တင့်တယ်သည်ဖြစ်၍ ‘သမ္မာ’ မည်၏။ ထိုတင့်တယ်သောတရားသည် စီးပွားချမ်းသာကို ဖြစ်စေတတ်၊ ချီးမွမ်းအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ‘ပဓာန’ လည်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် ‘သမ္မပ္ပဓာန်’ မည်ပါသည်။

သမ္မပ္ပဓာန်အရ ကုသိုလ်စိတ်၌ယှဉ်သော ဝီရိယကို ရ၏။ သမ္မပ္ပဓာန်သည် ကိစ္စ၏အစွမ်းအားဖြင့် ၄-ပါးအပြားရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊
- ၂။ မဖြစ်သေးသောအကုသိုလ်ကို မဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ၊
- ၃။ မဖြစ်သေးသောကုသိုလ်တို့ကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ၊
- ၄။ ဖြစ်ပြီးသောကုသိုလ်တို့၏ တည်ခြင်းကိစ္စ တို့ကို ပြီးစေခြင်း ‘လုံ့လဝီရိယ’ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၇

- ၁။ လူသားများ တီထွင်ကြသော အမျိုးမျိုးသောလက်နက်များတွင် တစ်ချက်ပစ်က နှစ်ဆင့် သုံးဆင့် ထိမှန်နိုင်သော လက်နက်များရှိသလို သာသနာတော်၌ တစ်ချက်ပစ်က လေးချက်မှန်နိုင်သောတရားများ ရှိပါသလော၊ ရှိပါက လေးချက်မှန်ပုံကို သိသာရုံ ရှင်းပြခဲ့ပါ။

သာသနာတော်၌ တစ်ချက်ပစ်က လေးချက်မှန်နိုင်သော တရားများ ရှိပါသည်၊ ၎င်းတရားများမှာ မဂ်ဉာဏ်လေးပါး ဖြစ်ပါသည်။

ထိုလေးပါးသော မဂ်ဉာဏ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသောဉာဏ်သည် တစ်ခုတည်းသော ခဏ(စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်)၌ -

- ၁။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း (ပရိညာကိစ္စ)
- ၂။ သမုဒယသစ္စာကိုပယ်ခြင်း (ပဟာနကိစ္စ)
- ၃။ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း (သစ္စိကရဏကိစ္စ)
- ၄။ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေခြင်း (ဘာဝနာကိစ္စ)

ဟူသော လေးပါးသောကိစ္စတို့ကို ပြုပါသည်။

- ၂။ လောကလူသားတို့အသိသည် အမှားသိ၊ အမှန်သိ နှစ်မျိုးရှိသည့်အနက် မည်သို့သိပုံကို အမှန်သိဟု ဆိုရမည်နည်း၊ ၎င်းအမှန်သိကို ရရှိပါက မည်သို့သော အသိမှားများ ကင်းပျောက်ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

လောကလူသားတို့၏အသိသည် အမှားသိ၊ အမှန်သိ နှစ်မျိုးရှိသည့်အနက် အမှန်သိ ဟူသည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သိပုံမှာ -

- ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ ထိုးထွင်းသိခြင်း (ပရိညာဘိသမယအသိ)
- သမုဒယသစ္စာကို ပယ်လျက် ထိုးထွင်းသိခြင်း (ပဟာနာဘိသမယအသိ)
- မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေလျက် ထိုးထွင်းသိခြင်း (ဘာဝနာဘိသမယအသိ)
- နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြု၍ ထိုးထွင်းသိခြင်း (သန္တိကိရိယာဘိသမယအသိ) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၎င်းအမှန်သိကို ရရှိပါက သစ္စာ ၄-ပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသော ပြင်းစွာတွေဝေမှု သမ္မောဟတရားများ ကင်းပျောက်သွားပါသည်။

၁၉၈၈

၁။ အနုလုံဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့၏ ထူးခြားဟန်ကို ဖော်ပြပါ။

အနုလုံဉာဏ်သည် သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော ကိလေသာအမှိုက်မှောင်ကို သာ ပယ်ပျောက်နိုင်စွမ်းရှိ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပေ။

ဥပမာ - လေသုံးမျိုးတို့သည် လကို ဖုံးလွှမ်းထားသော တိမ်တိုက်တို့ကိုသာ တိုက်လွှင့်နိုင်၏။ လကိုကား မမြင်နိုင်သကဲ့သို့တည်း။

ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းငှာသာ စွမ်းနိုင်၏။ သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော ကိလေသာအမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပေ။

ဥပမာ - မျက်စိအမြင်ကောင်းသူသည် လကို မြင်နိုင်စွမ်းသာရှိပြီး တိမ်တိုက်တို့ကို တိုက်လွှင့်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့တည်း။

၁၉၉၂

၁။ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် ဝဋ်ဒုက္ခအလျဉ်မှ မထနိုင်၊ သင်္ခါရနိမိတ်မှကား ထနိုင်၏။ အဘယ်ကြောင့် ယင်းသို့ မပြတ်မသားဖြစ်နေပါသနည်း၊ တစ်ဖန် အဘယ်ဉာဏ်များ ကား ပြတ်သားစွာ ထနိုင်ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။

ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် သင်္ခါရနိမိတ်မှ ထသည်မည်၏။ သို့သော် သမုဒယတဏှာကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်ဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် မပြတ်ဖြစ်နေသော ခန္ဓာအယဉ်ပဝတ္တ ခေါ် ဝဋ်ဒုက္ခအလျဉ်မှ မထနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မဂ်ဉာဏ်လေးပါးသည်ကား ထိုနှစ်မျိုးစလုံးမှ ပြတ်သားစွာ ထနိုင်ပါသည်။ မဂ်ဉာဏ်တို့ သည် နိမိတ်ကင်းသော နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် သင်္ခါရနိမိတ်မှ ထသည် မည်၏။ သမုဒယတဏှာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်းကြောင့် မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအယဉ်ပဝတ္တ ခေါ် ဝဋ်ဒုက္ခအလျဉ်မှလည်း ထသည် မည်ပါသည်။

၁၉၉၃

၁။ ပဟာနပရိညာ၏ ကျက်စားရာနယ်ပယ်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ မည်သို့မည်ပုံရှုခြင်းဖြင့် သမုဒယသစ္စာ ထင်ရှားလာသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ပဟာနပရိညာ၏ ကျက်စားရာနယ်ပယ်မှာ ဘင်္ဂါနပဿနာဉာဏ်မှစ၍ မဂ်ဉာဏ် တိုင်အောင် ဖြစ်ပါသည်။

သမုဒယသစ္စာထင်ရှားလာအောင် ရှုပုံ

၁။ ဆင်းရဲခြင်းသဘော(ဒုက္ခသစ္စာ)ကို မြင်သဖြင့် သမုဒယသစ္စာ၏ ဆင်းရဲ၏ အကြောင်း(နိဒါန)သဘောသည် ထင်ရှားလာ၏။

ဥပမာ - မသင့်သောအစာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သောအနာကို မြင်လျှင် ထိုမသင့်သော အစာသည် အနာရောဂါ၏ အကြောင်းအဖြစ် ထင်ရှား သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

၂။ ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့်ယှဉ်ခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်(နိရောဓသစ္စာ)ကို မြင်သဖြင့် သမုဒယသစ္စာ ၏ ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့်ယှဉ်ခြင်း(သံယောဂ)သဘောသည် ထင်ရှားလာ၏။

၃။ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို မြင်သဖြင့် သမုဒယသစ္စာ၏ သံသရာ နှောင်အိမ်၌သွင်း၍ နှိပ်စက်တတ်သော မဂ်ဖိုလ်ကိုတားမြစ်တတ်သော (ပလိဗောဓ) သဘောသည် ထင်ရှားလာပါသည်။

၁၉၉၄

- ၁။ အသုံးတွင်ကျယ်လှသည့် 'ဗိုလ်' ဟူသောစကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာ အတိုင်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဗိုလ်၏အဓိပ္ပါယ်

မယုံကြည်ခြင်း(အဿဒ္ဓိယ)၊ ပျင်းရိခြင်း(ကောသဇ္ဇ)၊ သတိမေ့လျော့ခြင်း (ပမာဒ)၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း(ဝိက္ခေပ)၊ ပြင်းစွာတွေဝေခြင်း(သမ္မောဟ) ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့က မလွှမ်းမိုးနိုင်သောကြောင့် မတုန်လှုပ်ခြင်း အနက်သဘော အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ခြင်း(သဒ္ဓါ)၊ သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း(ဝီရိယ)၊ အာရုံ၌ ကပ်၍တည်ခြင်း(သတိ)၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း(သမာဓိ)၊ အပြားအားဖြင့် သိခြင်း(ပညာ) ဟူသော သမ္မယုတ်တရားတို့၌ မြဲမြံခိုင်ခံ့သည့် အနက် သဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း 'ဗိုလ်' မည်ပါသည်။

၁၉၉၅

- ၁။ လေထုသည် ကောင်းကင်လကို ဖုံးအုပ်ထားသော တိမ်တိုက်များကို မှုတ်လွင့်တိုက်ထုတ် ရုံသာ စွမ်းနိုင်၏။ လကိုကား မမြင်စွမ်းနိုင်၊ ထိုအချိန်၌ လကိုမော်ကြည့်သူသည်ကား လကိုသာမြင်၍ တိမ်တိုက်များကို မမှုတ်လွင့်နိုင်၊ မဂ္ဂဝီထိအတွင်းရှိ ရှေ့ပိုင်းဉာဏ်နှစ်မျိုး သည်လည်း ထိုနည်းမခြား အလားတူပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သို့မခြား အလားတူသည်ကို ဖော်ပြပါ။

မဂ္ဂဝီထိအတွင်းရှိ ရှေ့ပိုင်းဉာဏ်နှစ်မျိုးဟူသည် အနုလောမဉာဏ်နှင့် ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာဏ်နှစ်မျိုးသည် ဥပမာ အလားတူပုံမှာ -

- လေထုသည် ကောင်းကင်လကို ဖုံးအုပ်ထားသော တိမ်တိုက်များကို မှုတ်လွင့် တိုက်ထုတ်ရုံသာ စွမ်းနိုင်၏။ လကိုကား မမြင်စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ . . . အနုလောမဉာဏ် သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းထားသော ကိလေသာအမှောင်ကိုသာ ပယ်ဖျောက် ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုကား အာရုံမပြုနိုင်ပေ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၄၅

- ထိုအချိန်၌ လကို မော်ကြည့်သူကား လကိုသာ မြင်နိုင်၍ တိမ်တိုက်များကို မမူတ်လွှင့်နိုင်သကဲ့သို့... ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းငှာသာ စွမ်းနိုင်၍ သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းထားသော ကိလေသာအမှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပေ။

၁၉၉၉

၁။ ---- (ခ) သစ္စာအနက် (၁၆)ချက်တွင် ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်များကို ဖော်ပြပါ။

ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်များမှာ -

- ၁။ နိပ်စက်ခြင်း (ပိဋန)
- ၂။ ပေါင်းစု၍ ပြုအပ်ခြင်း (သင်္ခတ)
- ၃။ ပူလောင်ခြင်း (သန္တာပ)
- ၄။ ဖောက်ပြန်စေခြင်း (ဝိပရိဏာမ) တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂၀၀၀

၁။ လေးသမားတစ်ယောက်သည် ရှစ်ဥသဘ ဝေးကွာသောအရပ်၌ ပျဉ်ချပ်တစ်ရာကို ထောင်ထားခိုင်းပြီး မိမိ၏မျက်နှာကို အဝတ်ဖြင့် ပိတ်စည်းကာ ချာချာလည်နေသော စက်ခုံဝိုင်း၌ ရပ်နေစဉ် ပျဉ်ချပ်များနှင့် တည့်တည့်အရောက်တွင် ထိုလေးသမားကို အခြားလူတစ်ယောက်က ပျဉ်ချပ်များကို တုတ်ဖြင့်ခေါက်လျက် အသံပေးလိုက်၏။ လေးသမားကလည်း တုတ်ခေါက်သံပေးရာသို့ ခြားကိုပစ်လွှတ်၍ ပျဉ်ချပ်များကို ဖောက်ထွင်းသွားစေ၏။ ဤသို့သောဖြစ်ရပ်နှင့် ဓမ္မသဘာဝတို့ တူညီလျက်ရှိရာ အဘယ်ဖြစ်ရပ်နှင့် အဘယ်ဓမ္မသဘာဝတူသည်ကို အသီးသီးခွဲခြား ဖော်ပြပါ။

လေးသမားဖြစ်ရပ်နှင့် ဓမ္မသဘာဝတို့ တူညီပုံမှာ -

- အခြားလူတစ်ယောက်က ပျဉ်ချပ်များကို တုတ်ဖြင့်ခေါက်လျက် အသံပေးခြင်းသည် ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့် တူပါသည်။
- လေးသမားသည် မဂ်ဉာဏ်နှင့် တူပါသည်။

၁၄၆

ဓမ္မဗျူဟာ

- လေးသမားက တုတ်ခေါက်သံပေးရာသို့ မြားကို ပစ်လွှတ်၍ ပျဉ်ချပ်များကို ဖောက်ထွင်းသွားခြင်းသည် မဂ်ဉာဏ်သည် ဂေါတြဘူဉာဏ်ကပေးသော အမှတ် သညာကို မလွှတ်ဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက်၊ လောဘတုံး ဒေါသတုံး မောဟတုံး စသည်တို့ကို ဖောက်ထွင်းခြင်းနှင့် တူပါသည်။

၂၀၀၁

- ၁။ မဂ်ဉာဏ်သည် ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာကို ပယ်သည်ဟုဆိုလျှင် အဘယ်သို့ အပြစ်တင် ဖွယ်ရှိသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

မဂ်ဉာဏ်သည် ဖြစ်ဆဲ ပြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာကို ပယ်သည်ဟုဆိုလျှင် -

- တပ်မက်လျက် တပ်မက်မှုရာဂကို ပယ်ရာရောက်၏။
- အမျက်ထွက်လျက် အမျက်ထွက်မှုဒေါသကို ပယ်ရာရောက်၏။
- တွေဝေလျက် တွေဝေမှုမောဟကို ပယ်ရာရောက်၏။
- မာန်ဆောင်လျက် မာန်မာနကို ပယ်ရာရောက်၏။
- မှားယွင်းစွာသုံးသပ်လျက် အမြင်မှားမှုဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရာရောက်၏။
- ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ရောက်လျက် ပျံ့လွင့်ခြင်းဥဒ္ဒစ္စကို ပယ်ရာရောက်၏။
- မဆုံးဖြတ် မဝေခွဲနိုင်ခြင်းသို့ရောက်လျက် ယုံမှားမှုဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်ရာရောက်၏။

ဤသို့ဖြင့် ဖြစ်နိုင်စွမ်းသော ကိလေသာအားအစွမ်းသို့ ရောက်လျက် ဖြစ်ထိုက်သော အနုသယကို ပယ်ရာရောက်၏။ မည်းညစ်သောအကုသိုလ်တရား (ကိလေသာ) နှင့် ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရား (မဂ်)တို့သည် ထမ်းပိုး၌ တူညီအစုံ ဖွဲ့ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ မဂ်ကို ဖွားစေခြင်းသည် ညစ်ညူးကြောင်း ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောယှဉ်တွဲ သည်အဖြစ်သို့ ရောက်နေ၏။ ဤသို့လျှင် အပြစ်တင်ဖွယ်များ ရှိနေပါသည်။

၂၀၀၃

- ၁။ မဂ္ဂသစ္စာကိုသိမြင်ပါက ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက် ၄-ပါးထဲက အဘယ်အနက်သဘော ထင်ရှားလာသနည်း။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း)

၁၄၇

ကိလေသာအပူကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော၊ အလွန်အေးမြသော မဂ္ဂသစ္စာကို သိမြင်ပါက ဒုက္ခသစ္စာ၏ ပူလောင်ခြင်းသဘောသည် ထင်ရှားလာပါသည်။

ဝတ္ထုသာဓက - အရှင်နန္ဒအား နတ်သမီးကိုမြင်သဖြင့် သုန္ဒရီနန္ဒာ၏အဆင်း မလှသည်၏အဖြစ်သည် ထင်ရှားပေါ်သကဲ့သို့တည်း။

၂၀၀၄

- ၁။ ကောင်းကင်၌လကို ဖုံးအုပ်နေသော တိမ်တိုက်ကို လေသည် တိုက်ထုတ်မှုလွှင့်ရုံသာ စွမ်းနိုင်၍ လကိုကား မမြင်နိုင်၊ နက္ခတ်ကိုကြည့်သော ပညာရှင်သည်လည်း လကိုသာ မြင်နိုင်၏။ လေကို လွင့်ပါးမသွားစေနိုင်၊ ဤဖြစ်ရပ်နှင့် အလားတူ သဘာဝဓမ္မ၏ ဖြစ်စဉ်ကို ရေးပြပါ။ (၁၉၉၈ ခုနှစ်)

၂၀၀၆

- ၁။ လောက၌ အကျုံးဝင်သောတရားကို ဖော်ပြပါ။

လောက၌အကျုံးဝင်သောတရားမှာ - လာဘ်ရခြင်း၊ လာဘ်မရခြင်း၊ အခြွေအရံများခြင်း၊ အခြွေအရံကင်းမဲ့ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း ဟူသော လောကဓံတရားများ ဖြစ်ပါသည်။
(မှတ်ချက်။ ။ မေးခွန်း မပေါ်လွင်)

ပညာဘာဝနာနိသံသ နိဒ္ဒေသပိုင်း

(၁၉၈၃, ၁၉၈၅, ၁၉၈၆, ၁၉၈၉, ၁၉၉၀, ၁၉၉၂, ၁၉၉၃, ၁၉၉၅,
၁၉၉၆, ၁၉၉၈, ၂၀၀၅, ၂၀၀၇ မမေးပါ)

၁၉၈၄

- ၁။ ရိုးရာအသိနှင့်မတူ တစ်မူကွဲပြားထူးခြားသော ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးသရုပ်ကို အကျယ်မဟုတ် အကျဉ်းချုပ်မျှသာ ထုတ်ပြပါ။

ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးသရုပ်မှာ -

- ၁။ (က) လောကီဖြစ်သော ဝိပဿနာပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စသော ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပယ်ခြင်း၊

(ခ) လောကုတ္တရာပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်မှာ သံယောဇဉ်စသော ကိလေသာတို့ကို မဂ်ခဏ၌ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပယ်ခြင်း၊

- ၂။ အရိယာဖိုလ်ချမ်းသာ၏အရသာကို ခံစားရခြင်း၊

- ၃။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်ခြင်း၊

- ၄။ အဝေးမှဆောင်ယူခဲ့၍ ပူဇော်ထိုက်သော အာဟုနေယျပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် စသည်တို့ ပြီးစီးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၇

- ၁။ လူ့အပေါင်းတို့ ခံစားရသမျှသောအရသာတို့တွင် အကောင်းဆုံးအရသာကို ဖော်ပြ၍ ထိုအရသာကို ခံစားနိုင်ရန် မည်သို့သော အတတ်ပညာကို ဆည်းပူးအားထုတ်ရပါမည် နည်း။

လူ့အပေါင်းတို့ ခံစားရသမျှသော အရသာတို့တွင် အကောင်းဆုံးအရသာမှာ -

အရိယာဖိုလ်ချမ်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအရသာကို ခံစားနိုင်ရန် ဝိပဿနာပညာ(ပညာဘာဝနာ)ကို ဆည်းပူး အားထုတ်ရပါမည်။

၁၉၈၈

- ၁။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖော်ပြ၍၊ ယင်းသို့ ဝင်စားရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ -

ပဉ္စဝေါကာရာတုံ၌ဖြစ်သော သမာပတ် ၈-ပါး၊ ၉-ပါးကိုရသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် နှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ

နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ -

သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းသဘော၌ ငြီးငွေ့သည်ဖြစ်၍ မျက်မှောက်ဘဝ ၌ပင်လျှင် စိတ်မရှိသည်ဖြစ်၍၊ ချုပ်ခြင်းဟူသော အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်လျက် ချမ်းသာစွာနေအံ့ဟု ရည်ရွယ်၍ ဝင်စားခြင်း ဖြစ်၏။

၁၉၉၁

- ၁။ အထက်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် အောက်ဖလသမာပတ်ကို မဝင်စားနိုင် သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်အချိန်၌ ကိလေသာခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

အထက်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အောက်ဖလသမာပတ်ကို မဝင်စားနိုင်ခြင်း

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါး၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဖြင့် အောက်အောက်သော ဖလသမာပတ် တို့ ငြိမ်းပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

[လောကီသမာပတ် (ဈာန်)တို့အရာ၌ ပုထုဇဉ်သည် အထက်သမာပတ်ကို ရသောအခါ၌လည်း ပုထုဇဉ်သာဖြစ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအဖြစ်သို့ မရောက်ပေ။

လောကုတ္တရာသမာပတ်၌ကား ပုထုဇဉ်ဘဝမှ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုရလျှင် ပုထုဇဉ် မဟုတ်တော့ပေ၊ သောတာပန်မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအဖြစ်သို့ ရောက်၏။

ထို့အတူ အထက်အထက်သော သကဒါဂါမိဖိုလ် စသည်တို့ကို ရလျှင်လည်း သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအဖြစ်သို့ ရောက်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ဖိုလ်များသည် မိမိတို့နှင့် မသက်ဆိုင်တော့သောကြောင့် အထက်အထက် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသည် အောက်အောက်ဖြစ်သော ဖလသမာပတ်များ ကို မဝင်စားနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ |

အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီအနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိလေသာခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းချိန်မှာ -

အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီအနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော သုဒ္ဓါဝါသ ဘုံ၌ဖြစ်ပြီးလျှင် အသက်တမ်း၏ အလယ်သို့ မရောက်မီ ကိလေသာခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်း ပါသည်။

၁၉၉၄

- ၁။ ရိုးရာအသိနှင့်မတူ တစ်မူကွဲပြားထူးခြားသော ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးသရုပ်ကို အကျယ်မဟုတ် အကျဉ်းချုပ်မျှသာ ထုတ်ပြပါ။ (၁၉၈၄ ခုနှစ်)

၁၉၉၅

- ၁။ နိရောဓသမာပတ်ဟူသည် လောကီလော၊ လောကုတ္တရာလော အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။

နိရောဓသမာပတ်ကို လောကီဟူ၍လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာဟူ၍ လည်းကောင်း မဆိုသင့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဝင်စားအပ်သော သမာပန္နတရားသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြီးစီးသော နိပ္ပန္နတရား ဟုသာ ဆိုသင့်ပါသည်။ လောကီတရား လောကုတ္တရာတရားဟူ၍ မဆိုသင့်ပါ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် တတိယဆင့် (ပညာဘာဝနာနိသံသနိဒ္ဓေသပိုင်း)

၁၅၁

၂၀၀၆

၁။ ----- ဈာန်မရသော ပုထုဇဉ်အား ဖလသမာပတ်ဝင်စားနိုင်/မဝင်စားနိုင်ကို အကြောင်းသွင်း၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

ဈာန်မရသော ပုထုဇဉ်အား ဖလသမာပတ် မဝင်စားနိုင်ပါ။

အကြောင်းမှာ ဈာန်ရသည်ဖြစ်စေ မရသည်ဖြစ်စေ အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့အား ဖလသမာပတ်ဝင်စားရန် မိမိကိုယ်ပိုင် ဖိုလ်တရားကို မရသေးသောကြောင့် မဝင်စားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် - တတိယဆင့်

မေးခွန်းဟောင်းနှင့် အဖြေများ (နောက်ဆက်တွဲ)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (တတိယဆင့်)
မေးခွန်းဟောင်းနှင့် အဖြေများ (နောက်ဆက်တွဲ)

၂၀၀၈-ခုနှစ်

- ၁။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်း မရှိခြင်း၌ အဝိဇ္ဇာအမည်ရပုံကို ဖော်ပြ၍၊ တန်ခိုးရှင်၏ ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် သတ္တဝါအားလုံးဖြစ်ပေါ်ရသည်ဟု ယူဆလျှင် သင့်-မသင့် စိစစ်ပြခဲ့ပါ။

ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်း မရှိခြင်း၌ အဝိဇ္ဇာအမည် ရပုံ

ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော မိန်းမ၊ ယောက်ျား အစရှိသော ပညတ်တို့၌ သွားတတ် ဖြစ်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာ စသည်တို့၌ မသွားတတ် မဖြစ်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ မည်၏။

တန်ခိုးရှင်၏ဖန်ဆင်းမှု (၁၉၈၃)

- ၂။ ဟိတ်တရားတို့၏ ဟေတုပစ္စည်းအမည် ရပုံ နှင့် အဟိတ်တရားတို့၏ ဟေတုပစ္စည်း အမည် မရပုံတို့ကို အသီးသီး ဥပမာပြလျက် ခွဲခြားဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ဟိတ်တရားတို့၏ ဟေတုပစ္စည်းအမည် ရပုံနှင့် အဟိတ်တရားတို့၏ ဟေတုပစ္စည်းအမည် မရပုံ

အကြောင်းရင်းမြစ်မ မူလဟူသောသဘောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား သည် ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။ စည်ပင်ပြန့်ပွားသောရေသောက်မြစ်သည် သစ်ပင်အား စည်ပင်ပြန့်ပွား မြဲမြံခိုင်ခံ့လျက် ကောင်းစွာတည်တံ့အောင် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ဟိတ် တရားတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား မြဲမြံခိုင်ခံ့လျက် ကောင်းစွာတည်တံ့ရန် ကျေးဇူးပြုကြသောကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းအမည် ရပါသည်။

ဟေတုပစ္စည်းကို မရသော အဟိတ်တရားတို့သည်ကား နှမ်းစေ့ခန့်မှော် စသည်
ကဲ့သို့ ကောင်းစွာမတည်တုံကြကုန်၊ ထို့ကြောင့် အဟိတ်တရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း
အမည် မရကြပါ။

၃။ သဟိတ်ကာမာဝစရပဋိသန္ဓေရှစ်ခုတို့ဖြင့် ဖြစ်နိုင်သော နေရာဘုံ အခြင်းအရာတို့ကို
ဖော်ပြ၍၊ အကျိုးခံစားတတ်သူ မရှိခဲ့လျှင် အဘယ်သူအား ထိုအကျိုးတရား ဖြစ်အံ့
နည်းဟု စောဒနာခဲ့သော် စာဖြေသူ လေ့လာမှတ်သားထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဒေသနာ
တော်အရ ဥပမာပြ ဖြေရှင်းပြခဲ့ပါ။

သဟိတ်ကာမာဝစရပဋိသန္ဓေရှစ်ခုတို့ဖြင့်

ဖြစ်နိုင်သော နေရာဘုံမှာ ကာမာဝစရနတ်ပြည် ၆-ထပ်နှင့် လူ့ပြည်

ဖြစ်နိုင်သော အခြင်းအရာမှာ ထိုကာမာဝစရနတ်ပြည် ၆-ထပ်၌လည်းကောင်း၊ လူတို့၌
လည်းကောင်း ဘုန်းကံရှိသောသူတို့၏ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်၏။

**အကျိုးခံစားတတ်သူ မရှိခဲ့လျှင် အဘယ်သူအား ထိုအကျိုးတရား ဖြစ်အံ့နည်း ဟူသော
စောဒနာအား ဖြေကြားချက်**

“ခံစားမည့်သူမရှိလျှင် ထိုအကျိုးသည် အဘယ်သူ၏အကျိုး ဖြစ်အံ့နည်း” -
ဟူသောစောဒနာ၌ အကျိုး၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြင့်ပင်လျှင် သုံးဆောင်သည်ဟု သမုတ်ခြင်း
သည် ပြီး၏။ သစ်ပင်၏အသီး ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြင့် သီးသည်ဟု သမုတ်ခြင်း ပြီးသကဲ့သို့
ပင်တည်း။

ရှင်းပြရသော် - သစ်ပင်ဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သော ရုပ်သဘောတရားတို့၏
တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သော အသီး၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို သစ်ပင်သီးသည်ဟု ခေါ်ဆို
သကဲ့သို့ - ထို့အတူ နတ်လူ ဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ၄-ပါး တို့၏
တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သော သုံးဆောင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲဟူသော
အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုပင်လျှင် လူ (သို့မဟုတ်) နတ်သည် သုံးဆောင်၏
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ချမ်းသာ၏ ဆင်းရဲ၏ ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်
၏။ ဤအရာ၌ ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျိုးတရားဖြစ်ခြင်းမှတစ်ပါး အခြားသော သုံးဆောင်

ခံစားတတ်သူ မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ခံစားတတ်သောပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါကို ရှာဖွေနေခြင်းသည် အကျိုးမရှိ ဟူသာ မှတ်သားရပါမည်။

- ၄။ ပုညာဘိသင်္ခါရသည် ရူပဝိပါကဝိညာဏ်တို့အား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ဘုံ၊ ကာလ၊ သတ္တိ တို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အသညသတ်ဘုံသားတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာသည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ် ပေါ်ရသည်ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ပုညာဘိသင်္ခါရသည် ရူပဝိပါကဝိညာဏ်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံမှာ -

- ဘုံအားဖြင့် - ရူပ ၁၆-ဘုံ
ကာလအားဖြင့် - ပဋိသန္ဓေကာလနှင့် ပဝတ္တိကာလ
သတ္တိအားဖြင့် - နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း။

အသညသတ်ဘုံသားတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာ (၂၀၀၃ - ၄)

- ၅။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ဝေဒနာကြောင့် တဏှာမဖြစ်ရခြင်းကို ရှင်းလင်းဖြေပြီးလျှင်၊ “ဝဋ်မှာ အမြဲ”ဟူသောဆိုရိုးစကားအရ ဝဋ်သုံးပါးဘဝစက်လည်ပုံကိုလည်း ဥပမာပြုဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ဝေဒနာကြောင့် တဏှာမဖြစ်ရခြင်း

ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် အနုသယဓာတ်အဖြစ် ကိန်းဝပ်နေသော တဏှာရှိသူသန္တာန်၌သာ ဝေဒနာကြောင့် ပရိယုဋ္ဌာနတဏှာ (စိတ်အစဉ်ဝယ် ဥပါဒ်ဦးဘင် အနေအားဖြင့် ထကြွ ဖြစ်ပေါ်လာသောတဏှာ) ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ခေါ် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်မှန်သမျှကို အပပြုပြီးသော၊ တဏှာကို အကြွင်း မဲ့ပယ်သတ်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ဝေဒနာကြောင့် တဏှာမဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ဝဋ်သုံးပါးဘဝစက်လည်ပုံ

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒ်ခါန်သည် ကိလေသဝဋ် မည်၏။ သင်္ခါရနှင့် ကမ္မဘဝသည် ကမ္မဝဋ် မည်၏။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့သည် ဝိပါကဝဋ် မည်၏။

ဤ ၃-ပါးသောဝဋ်တို့ဖြင့် ဘဝစက်သည် ကိလေသဝဋ် မပြတ်စဲသေးသမျှကာလ ပတ်လုံး ရပ်တန့်ခြင်း မရှိဘဲ ရဟတ်စက်ခြည်ပမာ အဖန်တလဲလဲလည်တတ်သော ကြောင့် တစ်လည်တည်းလည်လျက် ရှိနေ၏။

၆။ တဏှာ၏ နက်နဲသောသဘောတရားများကို ဥပမာဖြင့် ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး တို့၏ အချင်းချင်း အမှီပြုနေပုံကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

တဏှာ၏ နက်နဲသောသဘောတရားများ

တဏှာ၏ နှစ်သက်ပျော်မွေ့ခြင်းသဘော၊ မျှိုသိမ်းခြင်းသဘော၊ စီးသွားခြင်း သဘော၊ နွယ်နှင့်တူသောသဘော၊ မြစ်နှင့်တူသောသဘော၊ ဆာလောင်ခြင်းသဘော၊ သမုဒ္ဒယာကဲ့သို့ ပြည့်စေနိုင်ခဲသောသဘောသည် နက်နဲ၏။

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့၏ အချင်းချင်း အမှီပြုနေပုံ

နာမ်ရုပ် ၂-ပါးတို့တွင် နာမ်သည် တန်ခိုးအစွမ်းသတ္တိ မရှိ၊ ရုပ်သည်လည်း အစွမ်း သတ္တိ မရှိ၊ စင်စစ်သော်ကား နာမ်နှင့် ရုပ်သည် အပြန်အလှန် အချင်းချင်းမှီ၍ ဖြစ် နေ၏။ နာမ်က အလိုရှိတိုင်း ရုပ်က လှုပ်ရှားပြုလုပ်ရ၏။ ဥပမာ -

သူကန်းနှင့်သူဆွံ့တို့သည် လိုရာခရီးသို့သွားသော် ထိုသူနှစ်ယောက်တို့တွင် သူ ကန်းသည်လည်း တန်ခိုးအစွမ်းသတ္တိ မရှိ၊ ခွန်အားမရှိ၊ မိမိ၏တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် မိမိ၏ ခွန်အားဖြင့် မသွားနိုင်၊ သူဆွံ့သည်လည်း တန်ခိုးအစွမ်းသတ္တိ မရှိ၊ ခွန်အား မရှိ၊ မိမိ ၏တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် မိမိ၏ခွန်အားဖြင့် မသွားနိုင်၊ သူဆွံ့သည် သူကန်း၏ပုခုံးထက်မှ ထိုင်၍ ညွှန်ကြား၍ ထိုသူကန်းနှင့် သူဆွံ့တို့မှ အချင်းချင်းကို အမှီပြု၍ ခရီးသွားခြင်း သည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ နာမ်နှင့် ရုပ်တို့သည် အချင်းချင်းကိုမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ မပြတ်ဖြစ်နေခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိသည်သာလျှင်တည်း။

၇။ တစ်စုံတစ်ခု ခန္ဓာဟူသောတရားသည် အတိတ်ဘဝမှ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ အနာဂတ်ဘဝသို့လည်းကောင်း လိုက်/မလိုက်ကို ဆီမီးလျှံဥပမာဆောင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြ၍၊ အတိတ်ကာလရုပ်တရားတို့ကို အနိစ္စသဘောအားဖြင့် သုံးသပ်ပြ ခဲ့ပါ။

တစ်စုံတစ်ခုခန္ဓာ ဟူသောတရားသည် အတိတ်ဘဝမှ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ အနာဂတ်ဘဝသို့လည်းကောင်း လိုက်-မလိုက်ကို ဆီမီးလျှံဥပမာဆောင်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်

တစ်ခုသောဆီမီးစာမှ မီးလျှံသည် တစ်ပါးသောဆီမီးစာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားသည် မဟုတ်၊ သို့သော် ထိုမူလမီးစာမှ မီးလျှံဟူသော အကြောင်းကြောင့် တစ်ပါးသော ဆီမီးစာ၌ ဆီမီးလျှံသည် မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့ -

ဤဥပမာနှင့်တူစွာပင် အတိတ်ဘဝမှ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ အနာဂတ်ဘဝသို့လည်းကောင်း တစ်စုံတစ်ခုသောတရားမျှ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့သည် မဟုတ်၊ သို့သော် အတိတ်ဘဝမှ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ ဖြစ်ကုန်သာ လျှင်တည်း၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ဟူသော အကြောင်းကြောင့် နောင်ဘဝ၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့သည် မဖြစ်မည်လည်း မဟုတ်၊ ဖြစ်ကုန် မည်သာလျှင်တည်း ဟူ၍ သိအပ်ပါသည်။

အတိတ်ကာလရုပ်တရားတို့ကို အနိစ္စသဘောအားဖြင့် သုံးသပ်ပုံ

အတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် အတိတ်ဘဝ၌သာလျှင် ကုန်ဆုံးသွားခဲ့၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ မရောက်လာချေ၊ ဤသို့ ကုန်ဆုံးသွားသော အနက်သဘောကြောင့် မမြဲဟု သုံးသပ်ဆင်ခြင်၏။

၈။ ရုပ်တရားတို့ကို ဥတုသုံးပါးတို့၌ လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့ဖြင့် တင်ပြ၍၊ ဝိပဿနာ၏ အညစ်အကြေး ဥပေက္ခာအရကို ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါ။

ရုပ်တရားတို့ကို ဥတုသုံးပါးတို့၌ လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့ဖြင့် သုံးသပ်ပုံ၊

တစ်နှစ်လျှင် ဝဿာနဥတု(မိုး)၊ ဟေမန္တဥတု(ဆောင်း)၊ ဂိမ္မဥတု(နွေ) ဟု ဥတုသုံးမျိုး ရှိရာ တစ်ဥတုလျှင် ၄-လစီဖြင့် ၃-ပုံ၊ နှစ် ၁၀၀-လျှင် အပုံ ၃၀၀-ပိုင်းခြား၍ ရှုမှတ်ရ၏။

ရှုပုံမှာ- မိုး ၄-လ၌ဖြစ်သောရုပ်သည် ဆောင်း ၄-လသို့ မရောက်၊ မိုး ၄-လမှာပင် ချုပ်ပျောက်သွား၏။ ထို့ကြောင့် မိုး ၄-လမှာဖြစ်သောရုပ်သည် မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တ

၁၅၈

ဓမ္မဗျူဟာ

မဟုတ်ဟု လက္ခဏာသုံးပါးကို တင်၏ ။ ပ ။ ထို့ကြောင့် နွေ ၄-လမှာ ဖြစ်သောရုပ်
သည် မမြ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်ဟု လက္ခဏာသုံးပါးကို တင်၏။

ဝိပဿနာ၏အညစ်အကြေး ဥပေက္ခာအရ - ဝိပဿနပေက္ခာနှင့် အာဝဇ္ဇနပေက္ခာ ရ၏။

၉။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို စွဲလမ်းမှတ်ထင်ပုံကို ဥပမာဆောင်ဖော်ပြ၍၊ ရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာနှင့် ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ မင်္ဂလေးပါးသိမြင်ပုံ ထူးခြားမှုကို မတ်ချက် ပြုခဲ့ပါ။

**ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို စွဲလမ်းမှတ်ထင်ပုံ ဥပမာ (၁၉၉၅ - ၁)
မင်္ဂလေးပါးသိမြင်ပုံ ထူးခြားမှု (၁၉၉၄ - ၁)**

၁၀။ ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို မင်္ဂ၏အာဝဇ္ဇန်း ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပုံကို ဥပမာပြ ဖြေဆို၍၊ မြတ်
ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်မြတ်ကြီး၌ ဝိပဿနာပွားများရှုမှတ်ခြင်း၏ အကျိုးထူးတရား
များကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြခဲ့ပါ။

**ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို မင်္ဂ၏အာဝဇ္ဇန်း ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပုံ (၂၀၀၀ - ၁)
ဝိပဿနာပွားများရှုမှတ်ခြင်း၏ အကျိုးထူးတရားများ (၁၉၈၄ - ၁)**

၂၀၀၉-ခုနှစ်

၁။ သုဂတိဘဝ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားစေတတ်သော အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံတို့၏ ထူး
သောအကြောင်းတရားများကို ခွဲခြားဖော်ပြ၍၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်၊ ရုပ် မည်ပုံအထူးကို ဖြေ
ဆိုခဲ့ပါ။

**သုဂတိဘဝသို့ လားစေတတ်သော ကုသိုလ်ကံ၏ ထူးသောအကြောင်းတရားမှာ -
တဏှာ ဖြစ်ပါသည်။**

**ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့လားစေတတ်သော အကုသိုလ်ကံ၏ ထူးသောအကြောင်းတရားမှာ -
အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပါသည်။**

- ဝိညာဏ် မည်ပုံ = အာရုံကို သိတတ်သောကြောင့် ဝိညာဏ် မည်ပါသည်။
 နာမ် = အာရုံဆီသို့ ညွတ်တတ်သောကြောင့် နာမ် မည်ပါသည်။
 ရုပ် = ဖောက်ပြန်တတ်သောကြောင့် ရုပ် မည်ပါသည်။

၂။ အကြားအမြင် ပညာနည်းပါး ပုထုဇဉ်အား ကိုယ်တွေ့ဒုက္ခဝေဒနာ နှိပ်စက်အပ်သော် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အကျိုးဆက်များကို ဖော်ပြ၍၊ ဝိဂတပစ္စည်းမည်ပုံကို ရေးသားခဲ့ပါ။

အကြားအမြင် ပညာနည်းပါး ပုထုဇဉ်အား ကိုယ်တွေ့ဒုက္ခဝေဒနာ နှိပ်စက်အပ်သော် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အကျိုးဆက်များမှာ -

စိုးရိမ်ခြင်း၊ ပူပန်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ရင်ကိုထုလျက် မြည်တမ်းခြင်း၊ ပြင်းစွာ တွေ့ဝေခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိဂတပစ္စည်းမည်ပုံ

မိမိ၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်နာမ်တရားတို့အား ဖြစ်ခွင့် ပေးသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော ကောင်းစွာရှေးအခြားမဲ့၌ ကင်းချုပ်လေ ကုန်ပြီးသော စိတ်စေတသိက်နာမ်တရားတို့သည် ဝိဂတပစ္စည်း မည်၏။

၃။ ကလျာဏမိတ္တ လမ်းပြခရီးညွှန်ကင်းသော မောဟများသူ လူမိုက်သည် သံသရာဝယ် ကောင်းမှုမကောင်းမှုပြုပုံတို့ကို ဥပမာပြဖြေဆို၍၊ အရူပဘုံ၌ နာမ်သည် ဆဋ္ဌာယတန အား ကျေးဇူးပြုနိုင်/မပြုနိုင်ကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

ကလျာဏမိတ္တ လမ်းပြခရီးညွှန်ကင်းသော မောဟများသူ လူမိုက်သည် သံသရာဝယ် ကောင်းမှုမကောင်းမှု ပြုပုံ

ရှေ့သွားခရီးလမ်းညွှန်ကင်းသော ဝမ်းတွင်းကန်း မျက်မမြင်ဒုက္ခိတသည် မြေပြင်၌ လှည့်လည်သွားလာလျှင် လမ်းမှန်သို့လည်းကောင်း၊ လမ်းမှားသို့လည်းကောင်း၊ ကုန်းမြင့်သို့လည်းကောင်း၊ တွင်းချိုင့်သို့လည်းကောင်း၊ ညီညွတ်ရာသို့လည်းကောင်း၊ မညီညွတ်ရာသို့လည်းကောင်း ကပ်ရောက်သွားသကဲ့သို့ -

ထို့အတူပင် ကလျာဏမိတ္တ လမ်းပြခရီးညွှန်ကင်းသော မောဟများသူလူမိုက်သည် သံသရာ၌ ကျင်လည်လတ်သော် တစ်ရံတစ်ခါ ကောင်းမှု(ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ)ကိုလည်း ပြု၏၊ တစ်ရံတစ်ခါ မကောင်းမှု(အပုညာဘိသင်္ခါရ)ကိုလည်း ပြု၏။

အရူပဘုံ၌ နာမ်သည် ဆဋ္ဌာယတနအား ကျေးဇူးပြုနိုင်/မပြုနိုင်ကို ဆုံးဖြတ်ချက်

အရူပဘုံ၌ နာမ်သာလျှင် ရှိ၏။ ဆဋ္ဌာယတနဟူသည် အာယတန ၆-ပါး ဖြစ်၏။ ထိုတွင် ၆-ခုမြောက်အာယတနသည် မနာယတနဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အရူပဘုံ၌ နာမ်သည် ၆-ခုမြောက် မနာယတနအားသာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏။ အခြားအာယတနအား ကျေးဇူးမပြုပါ။ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌လည်း ‘နာမပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတနံ = နာမ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဆဋ္ဌာယတနဖြစ်သည်’ ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

၄။ ရူပတဏှာသည်ပင် ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ သုံးမျိုးအမည်ရပုံကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံရေးပြ၍၊ ကာမုပါဒါန်၌ ကာမ၊ ဥပါဒါန် မည်ပုံတို့ကို ခွဲခြားဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ရူပတဏှာသည်ပင် ကာမတဏှာ စသော သုံးမျိုးအမည်ရပုံ (၁၉၉၁ - ၃)

ကာမုပါဒါန်၌ ကာမ၊ ဥပါဒါန် မည်ပုံ

နှစ်သက်လိုချင်တတ်သောကြောင့် ကာမမည်၏။ ထိုကာမသည် မြဲမြံစွာစွဲလမ်းတတ်သောကြောင့် ဥပါဒါန်မည်၏။ ထို ၂-ပါးသောအကြောင်းကြောင့် ကာမုပါဒါန် မည်၏။

၅။ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ အကြောင်းငါးပါးတွင် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကို ယူသဖြင့် အဝိဇ္ဇာကိုလည်း ယူရပုံကို အကြောင်းသွင်း ရှင်းပြ၍၊ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်တို့၏ တည်ရာတူ ဥပမာကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအကြောင်းငါးပါးတွင် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကို ယူသဖြင့် အဝိဇ္ဇာကိုလည်း ယူရပုံ

ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါး ဟူသည် တဏှာ အစရှိသော တရား ၅-ပါးတို့ ဖြစ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာပါဠိ၌ တဏှာ ဥပါဒါန် ဘဝ တို့သည်သာလျှင် လာ၏။ သို့သော် တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကို ယူခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့နှင့်ယှဉ်သော အဝိဇ္ဇာကိုယူပြီး ဖြစ်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (တတိယဆင့်) မေးခွန်းဟောင်းနှင့် အဖြေများ

၁၆၁

ထို့ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအကြောင်းငါးပါးတွင် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကို ယူသဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ကိုလည်း ယူရပါသည်။

သင်္ခါရ ဝိညာဉ်တို့၏ တည်ရာတူဥပမာမှာ သူကန်းဥပမာ ဖြစ်ပါသည်။

- အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည် သူကန်းခြေချော်ခြင်းနှင့် တူ၏။
- သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည် ခြေချော်သောသူကန်း၏ လဲကျခြင်းနှင့် တူ၏။

၆။ ဧကတ္တနည်းကို အမှန်အသင့်အားဖြင့် ရှုသူအား ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စွန့်ပုံကို အကြောင်းပြ ရေး သား၍၊ သတ္တဝါ ဟု ဝေါဟာရဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ဧကတ္တနည်းကို အမှန်အသင့်အားဖြင့် ရှုသူအား ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စွန့်ပုံ

ဧကတ္တနည်းကို မှန်စွာမြင်လျှင် အကြောင်းနှင့်အကျိုး ဆက်စပ်ခြင်းအားဖြင့် ရုပ် နာမ်အစဉ်သန္တာန်၏ မပြတ်စဲခြင်းကို သိမြင်ခြင်းကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်၏။

သတ္တဝါဟု ဝေါဟာရဖြစ်ပုံ

ဝဇီရာထေရီမ ဟောပုံ - “ဝင်ရိုး၊ ရထားဘီး၊ ရထားအိမ် စသော အစိတ်အပိုင်း အပေါင်းရှိသောကြောင့် ရထားဟူသော အမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်း ရှိ လျှင် - သတ္တဝါဟူသော အမည်ပညတ်သည် ဖြစ်၏။”

၇။ ကံသည် ရူပကာယကို ဖြစ်စေတတ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ဖြေဆို၍၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းတရားများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ကံသည် ရူပကာယကို ဖြစ်စေတတ်ပုံ (၁၉၉၀ - ၁)

အကုသိုလ်ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းတရားများ (၂၀၀၅)

၈။ ယောဂီများ ဆင်ခြင်သုံးသပ်အားထုတ်အပ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို စုံစုံလင်လင် ဖော်ပြ၍၊ ရုပ်တရား၏ ကာရကအဖြစ် မရှိနိုင်ပုံကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ယောဂီများ ဆင်ခြင်သုံးသပ်အားထုတ်အပ်သော ရုပ်နာမ်တရားများမှာ-

- ၁။ အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်စသော ၁၁-မျိုးသောအခြင်းအရာဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါး၊
- ၂။ ဒွါရ အာရုံတို့နှင့်တကွ ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်သော ပရမတ္ထဓမ္မများ၊
- ၃။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ၁၄။ ဓာတ် ၆-ပါး၊
- ၄။ ဒွါရ ၆-ပါး၊ ၁၅။ ကသိုဏ်း(ဈာန်) ၁၀-ပါး၊
- ၅။ အာရုံ ၆-ပါး၊ ၁၆။ ၃၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသ၊
- ၆။ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၊ ၁၇။ အာယတန ၁၂-ပါး၊
- ၇။ ဖဿ ၆-ပါး၊ ၁၈။ ဓာတ် ၁၈-ပါး၊
- ၈။ ဝေဒနာ ၆-ပါး၊ ၁၉။ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး၊
- ၉။ သညာ ၆-ပါး၊ ၂၀။ ဓာတ် ၃-ပါး၊
- ၁၀။ စေတနာ ၆-ပါး၊ ၂၁။ ဘဝ ၉-ပါး၊
- ၁၁။ တဏှာ ၆-ပါး၊ ၂၂။ (ရူပါဝစရ)ဈာန် ၄-ပါး၊
- ၁၂။ ဝိတက် ၆-ပါး၊ ၂၃။ အပ္ပမညာ ၄-ပါး၊
- ၁၃။ ဝိစာရ ၆-ပါး၊ ၂၄။ အရူပသမာပတ် ၄-ပါး၊
- ၂၅။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့ ဖြစ်၏။

ရုပ်တရား၏ ကာရကအဖြစ် မရှိနိုင်ပုံ

အတိတ်စသော အလုံးစုံသောရုပ်သည် အနှစ်သာရ မရှိသော အနက်သဘောကြောင့် အနတ္တ - အတ္တမဟုတ်ပေ။ ‘အနှစ်သာရမရှိသော အနက်သဘောကြောင့်’ ဟူသည်- အတ္တဟူသည် ‘သာမီ’ ခန္ဓာအိမ်၏ ပိုင်ရှင်တည်း၊ ‘နိဝါသီ’ ခန္ဓာအိမ်က ပျက်စီးသွားသော်လည်း သူက ပျက်စီးခြင်းမရှိဘဲ ခန္ဓာအိမ်တစ်ခုခုထဲ၌ အမြဲတည်နေသူတည်း၊ ‘ကာရက’ သွားခြင်းမြင်ခြင်းစသော အလုံးစုံသောအမှုအရာကို ပြုတတ်သောသူတည်း၊ ‘ဝေဒက’ အကောင်းအဆိုးကို ခံစားတတ်သူတည်း၊ ‘သယံဝသီ’ မိမိ၏အလိုအတိုင်း ပြီးစေနိုင်သူတည်း’- ဟူ၍ ဤသို့ တိတ္ထိတို့ ကြံဆထားသော အတ္တကောင်ဟူသော အနှစ်သာရ မရှိခြင်းကြောင့် ဟု ဆိုလို၏။

အကြင်တရားသည် မမြဲ ဆင်းရဲ၏။ ထို မမြဲ ဆင်းရဲသောတရားသည် မိမိ၏ မမြဲခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဖြစ်အပျက်က နှိပ်စက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း တားမြစ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ ထိုတရားမှာ ပြုတတ်သူစသည်၏ အဖြစ်သည် အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ရဟန်းတို့၊ ဤရုပ်သည် အစိုးရသောအတ္တကောင် ဟုတ်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤရုပ်သည် နှိပ်စက်ခြင်းငှာ မဖြစ်တန်လေရာ”ဟု ဤသို့ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။

၉။ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်သော အ-သရဏအားဖြင့် သုံးသပ်ပြ၍၊ ရုပ်တရားတို့ကို ရှေ့သို့တက်ခြင်းအားဖြင့် လက္ခဏာရေးတင်ငြခဲ့ပါ။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်သော အ-သရဏအားဖြင့် သုံးသပ်ပုံ

ဗိုဗိုလာသောသူတို့အား ဘေးကိုပယ်ဖျောက်တတ်သည်၏အဖြစ် မရှိသောကြောင့် ကိုးကွယ်ရာမဟုတ် (အ-သရဏတော)ဟု သုံးသပ်ရပါမည်။

ရုပ်တရားတို့ကို ရှေ့သို့တက်ခြင်းအားဖြင့် လက္ခဏာရေးသုံးသပ်ပုံ

ရှေ့သို့တက်ခြင်း၌ ဖြစ်သောရုပ်သည် နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းသို့ မရောက်၊ ရှေ့သို့တက်ခြင်းမှာပင် ချုပ်ပျောက်သွား၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့သို့တက်ခြင်း၌ ဖြစ်သောရုပ်သည် မမြဲ ဆင်းရဲ အတ္တမဟုတ်ဟု လက္ခဏာသုံးပါးကို တင်၏။

၁၀။ ဒုက္ခ ဟု မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား နိမိတ္တ+ပဝတ္တ နှစ်ပါးစုံကို ကြောက်မက်ဖွယ်အဖြစ် ထင်လာအောင် နှလုံးသွင်းပုံကို ရေးပြခဲ့ပါ။

ဒုက္ခဟု မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ (၁၉၈၉ - ၁)

နိမိတ္တ + ပဝတ္တ နှစ်ပါးစုံကို ကြောက်မက်ဖွယ်အဖြစ် ထင်လာအောင် နှလုံးသွင်းပုံ

သင်္ခါရတို့ကို အတ္တမဟုတ်(အနတ္တ)ဟု နှလုံးသွင်းလျှင် နိမိတ္တနှင့် ပဝတ္တ ၂-ပါးလုံးသည် ဘေးအနေဖြင့် ထင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဤ၂-ပါးလုံးကို လူသူကင်းဆိတ်သော ရွာပျက်၊ တံလျှပ်၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်၊ ကျတ်သရဲတို့၏မြို့ စသည်တို့ကဲ့သို့ အနှစ်

၁၆၄

ဓမ္မဗျူဟာ

ကင်းသည်။ အချည်းနှီး၊ အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းသည်။ ပိုင်ရှင်မရှိ၊ ရှေ့ဆောင်အကြီးအကဲ မရှိ ဟု မြင်သောကြောင့်တည်း။

၂၀၁၀-စုနှစ်

၁။ လောက၌ အလွန်မြင်နိုင်ခဲ့သောတရားတို့ကို ထုတ်ပြ၍၊ မသိမှုကို အဝိဇ္ဇာ-ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်ကို မသိသည်ကို အဝိဇ္ဇာဟု ခေါ်ပါသနည်း? သုတ္တန်နည်းအတိုင်း ဖြေဆိုပါ။
(၁၉၉၁ - ၁) (၁၉၉၃ - ၁)

၂။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်မှုကို အဘယ်နည်းဖြင့် သိရသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့၏ အာရုံသုံးမျိုးကို အဋ္ဌကထာလာအတိုင်း ခြုံငုံမိအောင် အကျဉ်းချုပ် ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၂ - ၂) (၂၀၀၁ - ၃)

၃။ အသညသတ်ဘုံ၌ ဝိညာဏ်မရှိသောကြောင့် ‘ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ’ ဟူသော ပါဠိတော်အရ ဝိညာဏ်ကြောင့် ရုပ်တရားချည်းသာ ဖြစ်ရ၏ - ဟူသော စကားသည် အဘယ်နည်းဖြင့် သင့်လျော်ပါမည်နည်းဟူသော စောဒနာစကားကို ဖြေရှင်းပြပြီးလျှင်၊ ထိုဝိညာဏ်က ထိုရုပ်အား အဘယ်ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။
(၁၉၉၁ - ၁) (၁၉၉၃ - ၁)

၄။ ‘ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ’ ဟူသော ပါဠိတော်၌ အဘယ်ဝေဒနာများသာ ပါဝင်နိုင်သည် ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝေဒနာတော်၌ အတိတ်အကြောင်းနှစ်ပါးကိုသာ တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူပါလျက် အဘယ်ကြောင့် အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါး ဖြစ်ရသည် ကိုလည်း သဘာဝယုတ္တိပြည့်စုံအောင် ဖော်ပြဖြေဆိုပါ။ (၂၀၀၃ - ၅)

၅။ ကာမတဏှာနှင့် ဘဝတဏှာ ဖြစ်ပုံထူးခြားဟန်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာသည် သူကန်းနှင့်တူလျှင် အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရနှင့် သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်တို့သည် အဘယ်နှင့် တူပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။ (၂၀၀၀ - ၅)

၆။ အဗျာပါရနည်း၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြပြီး ယင်းအဗျာပါရနည်းကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်ပါက အဘယ်ဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်ပါသနည်း ဖြေဆိုပါ။ (၂၀၀၂ - ၆)

၇။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်းတရားတို့ကို ဆင်ခြင်ရာ၌ စိမ်းစော်ညှီဟောက်သောအနံ့သက်များဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဝမ်းခေါင်း အောင်းနေရသော ရုပ်ခန္ဓာလေး၏ အမိ + အဖ + အထိန်း တို့နှင့် အသီးအသီး တူညီသော အကြောင်းတရားတို့ကို ခွဲခြားဖော်ပြပါ။ (၁၉၉၀ - ၁)

၈။ ဇော(၇)ချက် စောသောဝီထိ၌ အဘယ်ဇောစေတနာကို အဘယ်ကံဟု သတ်မှတ်သည်ကို ခွဲခြားဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရား ဖြစ်တတ်သည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၁ - ၁) (၁၉၉၄)

၉။ အဘယ်ကို ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာဟု ခေါ်ဆိုသည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းလာအတိုင်း ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ သတ္တဝါတို့မှာ အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ မထင်နိုင် မမြင်နိုင်သည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (၂၀၀၂)

၁၀။ အရူပဈာန်ကို အခြေခံပြု ဝိပဿနာရှု၍ရရှိသော အရိယာမဂ်၌ ဈာန်င်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်တို့ ဘယ်နှစ်ပါးစီ ပါဝင်သည်ကို ဖြေဆိုပြီး၊ သစ္စာအနက် (၁၆) ချက်တွင် ဒုက္ခ-သစ္စာ၏အနက်များကို ဖော်ပြပါ။ (၁၉၉၉ - ၄) (၁၉၉၉)

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြောင်းအရင်း “ဟေတု” ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သောတရား၊ ဟောတော်မူအပ်သောတရားတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နာမ်တရား၏ လက္ခဏာ၊ ကိစ္စတို့ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

“ဟေတု” ဟူ၍ -

ဟောတော်မူအပ်သောတရား = ဇာတိ၊ ဘဝ၊ ဥပါဒါန်၊ တဏှာ၊ ဝေဒနာ၊ ဖဿ၊ သဠာယတန၊ နာမရူပ၊ ဝိညာဏ်၊ သင်္ခါရ အဝိဇ္ဇာတို့ကိုသာ အကြောင်းအရင်း (ဟေတု) ဟု ဟောပါသည်။

ဟောတော်မူအပ်သောတရား = ထိုအဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ(ဝိကာရ)ကို ဟေတုဟု ဟောတော်မူပါ။

နာမ်တရား၏ လက္ခဏာ - အာရုံဆီသို့ ညွတ်ခြင်း။

ကိစ္စ - အညီအညွတ်အပြားအားဖြင့် ယှဉ်ခြင်း။

- ၂။ အညမညပစ္စည်း၏ သဘောသဘာဝကို ရေးသား၍၊ မပြတ်ဖန်ခါ သံသရာဟူသည် အဘယ်ကို ဆိုလိုသည်ကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၂၀၀၁-၂)(၁၉၈၃-၂)

- ၃။ ဒိဋ္ဌိ + ဥပါဒါန် + အတ္ထပဋိသန္တိဒါမည်ပုံတို့ကို အသီးသီး ဖြေဆိုပြခဲ့ပါ။

ဒိဋ္ဌိ မည်ပုံ = မှားယွင်းစွာ မြင်တတ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိ မည်ပါသည်။

ဥပါဒါန် မည်ပုံ = မြဲမြံစွာ စွဲလမ်းတတ်သောကြောင့် ဥပါဒါန် မည်ပါသည်။

အတ္ထပဋိသန္တိဒါမည်ပုံ = အကြောင်း၏ အကျိုး၌ ဖြစ်သောဉာဏ်သည် အတ္ထပဋိသန္တိဒါ မည်ပါသည်။

- ၄။ နာမ်နှင့် ရုပ်နှစ်ပါးတို့ အချင်းချင်းအမှီပြုနေပုံကို လှေနှင့် လူသား ဥပမာထား၍ ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ဥပယာတကကံသည် မိမိကျိုးဝိပါက်၏ အခွင့်ပြုအကျိုးပေးပုံကိုလည်း ရှင်းပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၄) (၁၉၉၃)

- ၅။ ဗလဒသကအရွယ်အပိုင်းအခြားကို ပိုင်းခြားဖော်ပြ၍၊ ဗလဒသကအရွယ်ကို လက္ခဏာတင်ပြခဲ့ပါ။

ဗလဒသကအရွယ်အပိုင်းအခြား = အသက် ၃၀-နှင့် ၄၀ အတွင်း

ဗလဒသကအရွယ်ကို လက္ခဏာတင်ပြရသော်

ဗလဒသကအရွယ်၌ မပြတ်ဖြစ်သောရုပ်သည် ပညာဒသကအရွယ်သို့ မရောက်ဘဲ ထိုဗလဒသကအရွယ်၌သာလျှင် ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဗလဒသကအရွယ်၌ ဖြစ်သောရုပ်သည် မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၏၊ အတ္တမဟုတ်ဟု လက္ခဏာသုံးပါးကို တင်ရပါသည်။

- ၆။ ဝိပဿနာအရောင်အလင်း၌ တုန်လှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ အာရုံကိုဆင်ခြင်၍ ဘင်ကိုအဖန်တလဲလဲရှုခြင်း၌ ပညာနှင့် ဉာဏ်တို့၏သဘောသွားကိုလည်း ခွဲခြားဖြေဆိုပြခဲ့ပါ။

ဝိပဿနာအရောင်အလင်း၌ တုန်လှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းအရင်း

ဝိပဿနာအရောင်အလင်း ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ယောဂီသည် မကျွမ်းကျင်မလိမ္မာသောကြောင့် “ငါ့အား ဤမှ ရှေး၌ ဤသို့သောအရောင်အလင်းသည် မဖြစ်ဖူးသေး၊ မချွတ်ဧကန်ပင် ငါသည် မဂ်သို့ ရောက်ပြီ၊ ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီ”ဟု မဂ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်၊ ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို ဖိုလ်ဟု ယူ၏။ ထိုအရောင်အလင်းကို ဤအရာသည် ငါ၏ ဥစ္စာတည်း(ဧတံ မမေ၊ ဤအရာသည် ငါဖြစ်သည် (ဧသောဟ မသိမ္ပိ၊ ဤ အရာသည် ငါ၏ အတ္တတည်း (ဧသော မေ အတ္တာ)ဟု မှတ်ထင်လျက် ပျံ့လွင့်ခြင်း (ဓမ္မဒ္ဓစ္စ) ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအခါ ယောဂီ၏ဝိပဿနာလမ်းသည် လွဲချော်သွားတော့၏။ ယောဂီသည် မိမိ၏ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကိုစွန့်ကာ အရောင်အလင်း၌ သာယာနေတော့၏။ ဤသို့လျှင် တုန်လှုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘင်ကို အဖန်တလဲလဲရှုခြင်း၌ ပညာနှင့် ဉာဏ်တို့၏ သဘောသွား

ဘင်ကို အဖန်တလဲလဲရှုခြင်း၌ သိတတ်သော အနက်ကြောင့် ဉာဏ် မည်ပါသည်။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သောအနက်ကြောင့် ပညာ မည်ပါသည်။

၇။ သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဥပ္ပါဒ်-ဟူသည် အဘယ်ဖြစ်သည်ကို ဖြေဆို၍၊ သိခါပတ္တဖြစ်ရပ်ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဥပ္ပါဒ်-ဟူသည် ရှေးကဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဤဘဝ၌ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သိခါပတ္တ ဖြစ်ရပ်

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ရပြီးသော ယောဂီ၏ဝိပဿနာသည် ခေါင်ထိပ်သို့ ရောက်လျက် အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်၏။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်နှင့် ဂေါတြဘူဉာဏ်ဟူသော ဉာဏ် ၃-ပါးတို့သည် ခေါင်ထိပ်ဟူသော မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သောကြောင့် သိခါပတ္တ ဖြစ်ရပါသည်။

၈။ အဂတိမည်သော ပြုမူပုံအခြင်းအရာတို့ကို ကျနစွာ စိစစ်ပြ၍၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားသုံးပါးတို့၏အညစ်အကြေး ‘မလ’ ဖြစ်ရပုံကို ဥပမာယှဉ်၍ တင်ပြခဲ့ပါ။

အဂတိမည်သော ပြုမူပုံအခြင်းအရာ

ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း၊ မသိနားမလည်ခြင်း၊ ကြောက်ခြင်းတို့ကြောင့် မပြုသင့်သောအမှုကို ပြုခြင်း၊ ပြုသင့်သောအမှုကို မပြုခြင်းတို့သည် အဂတိ မည်သော ပြုမူပုံအခြင်းအရာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအခြင်းအရာတို့သည် အရိယာတို့အား မရောက်အပ်၊ မရောက်ထိုက်သောကြောင့် အဂတိ မည်ပါသည်။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားသုံးပါးတို့၏ အညစ်အကြေး ‘မလ’ ဖြစ်ပုံ

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားသုံးပါးတို့သည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မစင်ကြယ်၊ တစ်ပါးသောတရားတို့အားလည်း မစင်ကြယ်အောင် ပြုတတ်သောကြောင့် အညစ်အကြေး ‘မလ’ ဖြစ်ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆီစွန်းသောညွန့်ကဲ့သို့တည်း။

- ၉။ အရိယာတွင် အရှင်မြတ်တို့ အဘယ်အကျိုးငှာ သမာပတ်ဝင်စားရသည်ကို မှတ်ချက်ချ၍၊ အလုံးစုံသောနိမိတ်-အရ နိမိတ်များ စုံလင်အောင် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

အရိယာအရှင်မြတ်တို့ သမာပတ်ဝင်စားရခြင်း

အရိယာအရှင်မြတ်တို့သည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေခြင်းအကျိုးငှာ သမာပတ်ဝင်စားရပါသည်။

ဥပမာ - မင်းသည် မင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားသကဲ့သို့၊ နတ်သည် နတ်၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားသကဲ့သို့ ထို့အတူ အရိယာအရှင်မြတ်တို့သည် အရိယာတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော လောကုတ္တရာချမ်းသာကို ခံစားကုန်အံ့ဟု နှလုံးသွင်း၍ ကာလအပိုင်း အခြားပြုကာ ဖလသမာပတ်ဝင်စားကြပါသည်။

အလုံးစုံသောနိမိတ်-အရ နိမိတ်များ စုံလင်အောင် ထုတ်ပြရသော်-

အလုံးစုံသောနိမိတ်-အရ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရအာရုံများဖြစ်သော ရုပ်နိမိတ်၊ ဝေဒနာနိမိတ်၊ သညာနိမိတ်၊ သင်္ခါရနိမိတ်၊ ဝိညာဏ်နိမိတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ၁၀။ ဝသီဘော်ငါးပါးစွမ်းအားများကို ထုတ်ဆောင်ပြ၍၊ နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားနိုင်သော ဘုံကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေဆိုပြခဲ့ပါ။

ဝသီဘော်ငါးပါး

(က) အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်

ဈာန်ကို အလိုရှိရာအရပ်၌ အလိုရှိသလောက်ကာလပတ်လုံး နှလုံးသွင်း၏။ နှလုံးသွင်းခြင်း၌ နှေးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်းမှု၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းသည် အာဝဇ္ဇနဝသီဘော် မည်ပါသည်။

(ခ) သမာပဇ္ဇနဝသီဘော်

ဈာန်ကို အလိုရှိရာအရပ်၌ အလိုရှိသလောက်ကာလပတ်လုံး ဝင်စား၏။ ဝင်စားခြင်း၌ နှေးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဤသို့ ဝင်စားမှု၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းသည် သမာပဇ္ဇနဝသီဘော် မည်ပါသည်။

(ဂ) အဓိဋ္ဌာနဝသီဘော်

ဈာန်ကို အလိုရှိရာအရပ်၌ အလိုရှိသလောက်ကာလပတ်လုံး တည်တံ့စေရန် အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်၏။ ထိုဆောက်တည်သည့်အတိုင်း တည်တံ့ခြင်း၌ နှေးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဤသို့ ဖြစ်သည်ကို အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်ခြင်း၌ လေ့လာနိုင်ခြင်း = အဓိဋ္ဌာနဝသီဘော် မည်ပါသည်။

(ဃ) ဝုဋ္ဌာနဝသီဘော်

ဈာန်ကို အလိုရှိရာအရပ်၌ အလိုရှိသလောက်ကာလပတ်လုံး ဝင်စား၍ ၎င်းမှ ထ၏။ ထခြင်း၌ နှေးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဤသို့ ဈာန်မှ ထမှု၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းသည် ဝုဋ္ဌာနဝသီဘော် မည်ပါသည်။

(င) ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီဘော်

ဈာန်ကို အလိုရှိရာအရပ်၌ အလိုရှိသလောက်ကာလပတ်လုံး ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ခြင်း၌ နှေးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဤသို့ ဆင်ခြင်မှု၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီဘော် မည်ပါသည်။

- (၁) အာဝဇ္ဇနဝသီဘော် = ဈာန်ကို နှလုံးသွင်းမှု၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းခြင်း
 (၂) သမ္မာပဇ္ဇနဝသီဘော် = ဈာန်ကို ဝင်စားခြင်း၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းခြင်း
 (၃) အဓိဋ္ဌာနဝသီဘော် = ဈာန်ကို အလိုရှိသလောက် ကာလပတ်လုံး တည်တံ့စေရန် အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်ခြင်း၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းခြင်း
 (၄) ဝုဋ္ဌာနဝသီဘော် = ဈာန်ဝင်စား၍ အလိုရှိသောအခါ၌ ဈာန်မှထမှု၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းခြင်း
 (၅) ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီဘော် = ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ လေ့လာနိုင်ခြင်းခြင်း)

နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားနိုင်သောဘုံနှင့် အကြောင်း

အပါယ်လေးဘုံ - အရိယာပုဂ္ဂိုလ် မရှိခြင်းကြောင့်။

အသညသတ်ဘုံ - ။

အရူပဘုံ - သမာနဝါဒ = ပထမဈာန်စသည်တို့ ဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့်။
 ကေစိဝါဒ = ဝတ္ထုရုပ် မရှိခြင်းကြောင့်။

၂၀၁၂

- ၁။ ရှည်လျားလှသည့် ဘဝသံသရာခရီးလမ်းကို လျှောက်လှမ်းသွားလာနေကြသည့် ဘဝခရီးသွား သတ္တဝါများအား ခေါင်းဆောင်၍ ခေါ်ဆောင်သွားသည့် တရားနှစ်ပါးကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ယင်းတရားနှစ်ပါးတို့၏ ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်အရာ၌ တည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၈၆)
-
- ၂။ ဆင်းရဲဒုက္ခကို အလွန်ပြင်းထန်စွာ ခံစားနေရသည်ဖြစ်ပါလျက် ထိုဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်နိုင်ပါသလော? အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းလင်းပြပြီးလျှင်၊ အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံကို ကြည့်ရှုသည့်အခါကာလ၌ အဘယ်သို့ကြည့်ရှုလတ်သော် ကာမတဏှာဖြစ်၍ အဘယ်သို့ကြည့်ရှုလတ်သော် ဘဝတဏှာ ဖြစ်ပါသနည်း? ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၉၁)
-
- ၃။ လူသားများသိထားကြသည့် အရာဌာနများတွင် အခက်ခဲဆုံး အနက်နဲဆုံး အရာဌာနလေးမျိုးကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ဖြေဆိုပြပြီးလျှင်၊ အမြွှာပူမွေးဖွားလာကြသော ကလေးသူငယ်နှစ်ယောက်တို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆင်းရဲမှု ချမ်းသာမှုစသည် ကွဲပြားခြားနားခြင်း၏အကြောင်းကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၈၇) (၁၉၈၈)
-
- ၄။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏ အဓိပ္ပါယ်သဘောသဘာဝကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ရှုဆင်ခြင်သော ယောဂီသူတော်စင်အား နာမ်တရားတို့က သိမ်မွေ့လှသဖြင့် ကောင်းစွာမထင်ခဲ့သော် မည်ကဲ့သို့ပြုလုပ်ရမည်ကိုလည်းဖော်ပြခဲ့ပါ။(၁၉၉၇)(၁၉၈၅)
-
- ၅။ အဘယ်သို့သော ဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို အဘယ်ကြောင့် ‘စူဠသောတာပန်’ ဟု ခေါ်ဆိုရသည်ကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၄)
-
- ၆။ ဥပယာတကကံ၏ သတ်ဖြတ်အပ်သောကံ၊ တားမြစ်အပ်သောအကျိုး၊ ပြုလုပ်အပ်သော အလုပ်ကိစ္စတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၃) (၂၀၀၁) (၂၀၁၁)

၇။ လူ့ဘဝအသက်တမ်းကို ဒသက(၁၀)မျိုးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ဖော်ပြထားရာ၌ ယင်းဒသက(၁၀) မျိုးကို ပြည့်စုံအောင် ထုတ်ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နောက်ဆုံးဒသကအရွယ်ကို လက္ခဏာတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၈၆)

၈။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်နှင့် အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်တို့၏ သောတာပတ္တိမဂ်စသော မဂ်လေးပါးတို့ကို သိမြင်ကြရာဝယ် တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး မတူ ထူးခြားကွဲပြားဟန်ကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၄) (၂၀၀၈)

၉။ ကိလေသာကင်းပြတ် ရဟန္တာအရှင်သူမြတ်တို့ အောက်အောက်ဖြစ်သောဖိုလ်တို့ကို ဝင်စား/မဝင်စား အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့ပါ။ (၁၉၉၁)

၁၀။ သေသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ အဘယ်သို့လျှင် မတူ ထူးခြားကွဲပြားပါသနည်း? ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာသည့်အတိုင်း ဖွဲ့ကန်စွာ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

သေသောပုဂ္ဂိုလ် နှင့် နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ မတူ ထူးခြားကွဲပြားပုံ

(၁) ထွက်သက်ဝင်သက်ဟူသော ကာယသင်္ခါရ	ချုပ်၏	ထိုနည်းတူ
(၂) ဝိတက် ဝိစာရဟူသော ဝစီသင်္ခါရ	ချုပ်၏	ထိုနည်းတူ
(၃) သညာဝေဒနာဟူသော စိတ္တသင်္ခါရ	ချုပ်၏	ထိုနည်းတူ
(၄) ဇီဝိတိန္ဒြေခေါ် အသက်	ကုန်သွား၏	မကုန်ပေ။
(၅) ဥဿာခေါ် ကိုယ်ငွေ့အပူရှိန်	ငြိမ်းအေး၏	မငြိမ်းအေး။
(၆) စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့	အကြွင်းမဲ့ ပျက်စီး၏	မပျက်စီး။

၂၀၁၃

၁။ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်၏-ဟု ဆိုကြရာ၌ ယင်းအဝိဇ္ဇာမှာကား အကြောင်း မရှိ၊ အကြောင်းကင်းသောတရားဟု မှတ်ယူ သင့်မသင့် အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် ရှင်းလင်းပြပြီး လျှင်၊ အကုသိုလ်တရားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမူလတရားကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၂၀၀၆-၁) (၂၀၀၆-၂က)

၂။ “ဥပါဒါန်ကြောင့် ဥပဒ်ဖြစ်၏”ဟု ပြောဆိုတတ်ကြရာ ဥပါဒါန်အစွဲကြောင့် ဘဝနှစ်မျိုး နှစ်စား ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာအတိုင်း စုံလင်စွာ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၈၉-၁)

၃။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းမဖြစ်နိုင်သော ဣန္ဒြေများကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နိဿယပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား တည်ရာမှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကိုလည်း ဥပမာပြ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၂၀၀၂-၃)

နိဿယပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား တည်ရာမှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ
မြေကြီးစသည်သည် သစ်ပင်စသည်၏တည်ရာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ပန်းချီကားအဝတ် စသည်သည် ပန်းချီဆေးစသည်၏မှီရာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ နိဿယပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား တည်ရာမှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၄။ ယောနိ (၄) မျိုးတို့တွင် ဩပပါတိကယောနိတစ်မျိုးသာ ရနိုင်သော အပါယ်ဘုံသား သတ္တဝါများကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ “သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ပါရလို၏”ဟု ဆုတောင်းကြရာ၌ ဝဋ်သုံးပါးကို အရကောက်တရားများနှင့် အသီးသီး ယှဉ်တွဲ၍ ထုတ်ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၄-၄ ကို မှီး၍ ဖြေပါ) (၂၀၀၈-၅)

၅။ ဝိပဿနာစခန်းသို့ တက်လွှမ်းလိုသော သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်သည် လက္ခဏာ ရသ-စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်သိမ်းယူသင့်သောတရား၊ မရှုမှတ်မသိမ်းယူသင့်သောတရားတို့ကို အသီးသီး ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။ (မေးဖြေ နှာ-၇၂၊ ၁၉၉၈-၁)

၆။ အဆိုတော်တစ်ဦး၏သာယာနာပျော်ဖွယ်ကောင်းသောဓမ္မတေးသီချင်းများကို နှစ်သက်သဘောကျစွာ နားထောင်နေသောသူအား ကုသိုလ်ဇောစိတ် ဖြစ်မဖြစ် စိစစ်ဝေဖန်ပြခဲ့ပါ။ (မေးဖြေ နှာ-၉၀၊ ၂၀၀၅ ကို မိုး၍ ဖြေပါ)

၇။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအခိုက်အတန့်၌ အဘယ်သစ္စာကို သီးသန့်ရှုမှတ်ပွားများပြီး ဖြစ်နေသည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ယောဂီတို့ ဝိပဿနာရှုပွားကြရာ၌ ကိုယ်မှ အရောင်အလင်း ထွက်ပေါ်လာမှုစသည်ကို အဘယ်ကြောင့် ဥပက္ကိလေသ-ဟု ဆိုရသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (မေးဖြေ နှာ-၈၈၊ ၂၀၀၃-၃) (မေးဖြေ နှာ-၉၆၊ ၁၉၈၇-၂ နှင့် မေးဖြေ နှာ-၁၀၄ ၁၉၉၇-၂ တို့ကို မိုး၍ ဖြေပါ)

၈။ ဉာတပရိညာ၊ တိရဏပရိညာတို့၏သဘောသဘာဝကို ရှင်းလင်းပြပြီးလျှင်၊ အဘယ်ကို မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-ဟု ခေါ်ဆိုသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (မေးဖြေ နှာ-၉၇ ၁၉၈၉-၁) (မေးဖြေ နှာ-၁၀၀၊ ၁၉၉၂-၂)

၉။ အပျက်ကိုရှုသော ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်သို့ ရောက်ရှိနေသော ယောဂီသူတော်စင်တို့ ရရှိနိုင်သောအကျိုးအာနိသင်တို့ကို ပြည့်စုံစွာ တင်ပြခဲ့ပါ။ (မေးဖြေ နှာ-၁၁၇ ၁၉၈၆-၂)

၁၀။ အနုလောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့၏အထူးကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားမီ ရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်ရမည့် ပုဗ္ဗကိစ္စ (၄) မျိုးကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (မေးဖြေ နှာ-၁၄၂၊ ၁၉၈၈)

နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားမီ ပြုရမည့် ပုဗ္ဗကိစ္စ ၄-မျိုး

- (၁) အသီးအခြားဖြစ်၍ ကိုယ်နှင့် မစပ်ဆက်သည်တို့ကို မပျက်စေရန် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၊
- (၂) သံယာဇာင်္ဂလင်ခြင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (၃) မြတ်စွာဘုရားခေါ်တော်မူအံ့သည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (၄) အသက်ကာလအပိုင်းအခြားကို ဆင်ခြင်ခြင်း။

၂၀၁၄

၁။ သင်္ခါရနယ်တွင် သက်ဆင်းနေထိုင်ကြရသော စာဖြေသူတို့သည် သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်-၌ အဘယ်သင်္ခါရကြောင့် အဘယ်ဝိညာဏ် ဖြစ်ပါသနည်း? အသီးအသီး ပြည့်စုံစွာ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်-၌ သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်တို့မှာ -

၁။ ကာမာဝစရပုညာဘိ- ကုသလဝိပါက် ပဉ္စဝိညာဏ် ၅-ပါး
သင်္ခါရကြောင့် ကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိမျှိုင်း ခေါ် မနောဓာတ် ၁-ပါး
ကုသလဝိပါက် သန္တိရဏခေါ်မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါး
သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး အားဖြင့်
ပေါင်း ၁၆-ပါး။

၂။ ရူပါဝစရပုညာဘိ- ရူပါဝစရဝိပါက်စိတ် ၅-ပါး
သင်္ခါရကြောင့်

၃။ အပုညာဘိ- အကုသလဝိပါက် ပဉ္စဝိညာဏ် ၅-ပါး
သင်္ခါရကြောင့် အကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိမျှိုင်း ခေါ် မနောဓာတ် ၁-ပါး
ကုသလဝိပါက် သန္တိရဏခေါ်
မနောဝိညာဏဓာတ် ၁-ပါး အားဖြင့် ပေါင်း ၇-ပါး။

၄။ အာနေဉ္ဇာဘိ- အရူပဝိပါက်ဝိညာဏ် ၄-ပါး ဟူ၍
သင်္ခါရကြောင့်

အသီးအသီး ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ နတ္ထိ၊ အတ္ထိပစ္စည်းတို့ကိုပင် ဝိဂတ၊ အဝိဂတပစ္စည်းဟူ၍ တစ်စုံထပ်၍ ဟောတော်မူ ရခြင်း၏အကြောင်းကို ဥပမာသွင်း၍ ရှင်းလင်းစွာ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

နတ္ထိ အတ္ထိပစ္စည်းတို့ကို ပင်လျှင် ဝိဂတ အဝိဂတပစ္စည်း ဟူ၍ ထပ်ဟောရခြင်း

ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စေနိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏အစွမ်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝိဂတပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယော ဟု ဟောသောအခြင်းအရာအားဖြင့်

ဆုံးမသွန်သင်ထိုက်သော ဝေနေယျတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤ ဝိဂတပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်း တစ်စုံတစ်ရာသောဒုက္ခကို ထပ်၍ ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ - (ဟိတ်ရှိသောတရား + ဟိတ်မရှိသောတရား ဟူသော) အဟောတုကဒုက္ခ ကို ဟောပြီးဖြစ်ပါလျက် (ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သောတရား + ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သောတရားဟူသော) ဟောတုဝိပ္ပယုတ္တဒုက္ခကို ဟောသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၌ ဝိညာဏ် မရှိခြင်းကြောင့် “ဝိညာဏ်ကြောင့် ရုပ်ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုခြင်းမှာ သင့်/မသင့် အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၉၈-၃)

အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၌ ဝိညာဏ်မရှိသော်လည်း “ဝိညာဏ်ကြောင့် ရုပ်ဖြစ်သည်” ဟူသော စကားသည် သင့်လျော်ပါသည်။

အကြောင်းမှာ - ဆိုသော် ရုပ်နာမ်၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည်

၁။ ဝိပါက်ဝိညာဏ်

၂။ ဝိပါက်မဟုတ်သော (အဝိပါက) ဝိညာဏ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၏ရုပ်သည် ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်သည်။ ထိုကမ္မဇရုပ်သည် (အခြားမဲ့ အတိတ်) ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ ပြုခဲ့သော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် (ရူပပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ်) တစ်နည်း - အဝိပါကဝိညာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သင့် လျော်ပါသည်။

၄။ နည်းမျိုးစုံဖြင့် ဘဝစက်ဝန်းကို သိအပ်၏-ဟု ဆိုရာ၌ နည်းလေးပါးတို့တွင် ပဌမနည်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ယင်းပဌမနည်းကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်လျှင် ပယ်နိုင်သောဒိဋ္ဌိ ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၂၀၀၉-၆)

နည်းလေးပါးတို့တွင် ပဌမနည်းသည် ဧကတ္တနည်း ဖြစ်ပါသည်။

“အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကြသည်။ သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်” ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်မျိုးစေ့မှ အညွန့်အညှောက် စသည်ဖြင့် အပင်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်အစဉ်သန္တာန်၏မပြတ်စဲခြင်းကို သိ သောနည်းသည် ဧကတ္တနည်း မည်ပါသည်။

ယင်းပဌမနည်းကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်လျှင် ပယ်နိုင်သောဒိဋ္ဌိမှာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါသည်။

- ၅။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံလိုသော ယောဂီသံတော်စင်တို့ နာမ်ရုပ်၏အကြောင်း ရှာပုံကို ဥပမာနှစ်မျိုးဖြင့် မှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုပြပါ။

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံလိုသော ယောဂီသံတော်စင်တို့ နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်း ရှာပုံ -
ဥပမာအားဖြင့် -

- (၁) တတ်ကျွမ်းလိမ္မာသောဆေးဆရာသည် ရောဂါကို မြင်ပြီးလျှင် ထိုရောဂါဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်ကို ရှာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 (၂) သနားတတ်သောယောက်ျားသည် ပက်လက်အိပ်ကာမျှဖြစ်သောကလေးငယ်ကို လမ်းမ၌ မြင်လျှင် ထိုကလေး၏မိဘတို့ကို ဆင်ခြင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 နာမ်ရုပ်တို့၏မူလအကြောင်း၊ အထောက်အပံ့အကြောင်းတို့ကား အဘယ်သည် တို့နည်းဟု ဆင်ခြင်ရပါသည်။

- ၆။ “ထမင်းအသက် ၇-ရက်” ဟု ပြောဆိုကြရာ နတ်တို့ တစ်နေ့စားထားသော နတ်ဩဇာသည် အဘယ်မျှ အထောက်အပံ့ရသည်ကို ဖြေဆိုပြပြီးလျှင်၊ တေဇောဓာတ်ဟူသော ဥတုသည် မည်သည့်ရုပ်တရားတို့အား မည်သည့်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

နတ်တို့ တစ်နေ့စားထားသောနတ်ဩဇာသည် တစ်လနှစ်လမျှ အထောက်အပံ့ရပါသည်။

တေဇောဓာတ်ဟူသော ဥတုသည် ရုပ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ

တေဇောဓာတ်ဟူသော ဥတုသည် ဥတုဇရုပ်တို့အား ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကြွင်းသော ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်တို့အား နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဟူသောထောက်ပံ့တတ်သည့် ဥပတ္တမ္ပကသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၇၈

ဓမ္မဗျူဟာ

၇။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးတင်၍ ရှုမြင်သုံးသပ်သော ယောဂီသူတော်စင်တို့ နာမ်တရားကို ရှုမြင်သုံးသပ်ပုံနည်း ၇-မျိုးတို့ကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ယှဉ်တွဲဖော်ပြခဲ့ပါ။

နာမ်သုံးသပ်ပုံ ၇-မျိုးမှာ-

- ၁။ ကလာပနည်း = အပေါင်းလိုက်သုံးသပ်သောနည်း။
- ၂။ ယမကနည်း = ရုပ်နာမ်အစုံအားဖြင့် သုံးသပ်သောနည်း။
- ၃။ ခဏိကနည်း = ခဏမျှတည်သောအားဖြင့် သုံးသပ်သောနည်း။
- ၄။ ပဋိပါဋိနည်း = အစဉ်အတန်းအားဖြင့် သုံးသပ်သောနည်း။
- ၅။ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပါဒ်နည်း = ဒိဋ္ဌိကို ခွဲသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောနည်း။
- ၆။ မာနသမုတ္တိနည်း = မာနကို ခွဲသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောနည်း။
- ၇။ နိကန္တိပရိယာဒါနည်း = တဏှာကုန်အောင် မဖြစ်အောင် သုံးသပ်သောနည်း။

၈။ ခြင်္သေ့ကြီး ကျားကြီးတို့ကို မြင်၍ ကြောက်စရာတိရစ္ဆာန်ကြီးများပါတကား-ဟု သိသော အသိမျိုးသည် ဘယဉာဏ် ဟုတ်မဟုတ် အဖြေထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဘယဉာဏ် ဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်ပုံကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၈၄)

ခြင်္သေ့ကြီး ကျားကြီးတို့ကို မြင်၍ ကြောက်စရာတိရစ္ဆာန်ကြီးများပါတကားဟု သိသော အသိမျိုးသည် ဘယဉာဏ် မဟုတ်ပါ။

ဘယဉာဏ် ဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်ပုံမှာ

“အတိတ်သင်္ခါရတို့သည် ချုပ်ကုန်ပြီ၊ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့သည် ချုပ်ဆဲ၊ အနာဂတ်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း ဤအတူပင် ချုပ်ကုန်လတ္တံ့” ဟု ရှုဆင်ခြင်သော ယောဂီအား အရှိန်အဟုန်ကြီးစွာ ပျက်ချုပ်နေကြသောသင်္ခါရတို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးအဖြစ် ထင်လာသောကြောင့် ဘယဉာဏ်(ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်) ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

- ၉။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မဝင်စားနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များကို ခွဲခြား
ဖြေဆိုပြီးလျှင် နိရောဓသမာပတ်သည် လောကီတရားလော? လောကုတ္တရာတရား
လော? အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းလင်းစွာ ဖြေဆိုပြခဲ့ပါ။ (၁၉၈၈) (၁၉၉၇)

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များ

ပဉ္စဝေါကာရဘုံသား သမာပတ်ရှစ်ပါးရသော အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ

အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် နှင့် သုက္ခဝိပဿကဖြစ်သော
အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

နိရောဓသမာပတ်သည် လောကီတရားဟူ၍လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာတရား
ဟူ၍ လည်းကောင်း မဆိုသင့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်
ထင်ရှား မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

- ၁၀။ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရနိုင်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ရနိုင်သော ဂုဏ်ထူး
ဝိသေသတို့ အရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကထာ-လာသည့်အတိုင်း မှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ရနိုင်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသတို့မှာ

၁။ အာသဝေါကုန်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်ခြင်း၊

၂။ အဆုံးစွန်သောခန္ဓာကိုယ်ကို ဆောင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်း၊

၃။ ကိလေသာဝန်၊ ကံ ဟူသော အဘိသင်္ခါရဝန်၊ ရုပ်နာမ်ဟူသည့် ခန္ဓာဝန်တည်း
ဟူသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ချထားပြီးသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်း၊

၄။ မိမိအကျိုးဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်း၊

၅။ ဘဝသံယောဇဉ် ကုန်ခမ်းပြီးသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်း၊

၆။ မှန်ကန်စွာသိ၍ လွတ်မြောက်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်း၊

၇။ နတ်နှင့်တကွ တစ်လောကလုံး၏မြတ်သောအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်
မြတ်ကြီး ဖြစ်ခြင်း။

၂၀၁၅

၁။ 'သိခက် ဟောခက် လေးချက်ညွှန်ကြား မြတ်တရား'ဟူသော အဆိုအမိန့်အရ အသိ
ခက်သောတရားလေးပါးကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ-၌ အဝိဇ္ဇာကြောင့်
ဖြစ်ရသော သင်္ခါရ ၆-မျိုးကိုလည်း ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၂-၁) (၂၀၀၁-၁)

၂။ ဩပပါတိကယောနိတစ်မျိုးကိုသာ ရသော အပါယ်ဘုံသားများကို ဖော်ပြ၍ ကွယ်လွန်
ခါနီး လူတစ်ယောက်အတွက် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့က ကမ္မနိမိတ်ဖြစ်သော ရူပါရုံနှင့်
သဒ္ဓါရုံတို့ကို ဆောင်ယူပြပုံနမူနာကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာအတိုင်း ဖော်ပြပါ။ (၂၀၀၃-၃)

၃။ ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်နှင့် နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာတို့ ရရှိသော ယောနိတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊
'ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ'ဟူသော ပါဠိတော်အရ ဝိညာဏ်ကြောင့် (က) နာမ်ချည်း
လည်း ဖြစ်၏၊ (ခ) ရုပ်ချည်းလည်း ဖြစ်၏၊ (ဂ) နာမ်ရုပ်နှစ်မျိုးလုံးလည်း ဖြစ်၏၊
အဘယ်ဘုံနှင့် အဘယ်ကာလတို့၌ ယင်းသို့ ဖြစ်ပါသနည်း၊ တစ်ခုစီ ခွဲဖြေပါ။
(၂၀၀၁-၄)

၄။ ရူပါရုံကို မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုရာ၌ မည်သို့မည်ပုံကြည့်ပါက ကာမတဏှာဖြစ်သည်၊
မည်သို့မည်ပုံကြည့်ပါက ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာဖြစ်သည်ကို ထင်ရှားအောင် ဖော်
ပြခဲ့ပါ။ (၁၉၉၁-၃)

၅။ မစင်အညစ်အကြေးစသည်တို့၌ ပိုးလောက်များ ပေါက်ဖွားဖြစ်ပေါ်နေသကဲ့သို့ စက်ဆုပ်
ဖွယ်အညစ်အကြေးများ စုဝေးနေသော ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီး၏မူလအကြောင်း၊ အထောက်
အကူအကြောင်းတို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာ ဥပမာဖြင့် ခွဲခြားဖြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၉၉၅-၁)

- ၆။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို အမှီပြု၍ အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးတို့၌ ယုံမှားမှု ၁၆-မျိုးဖြစ်တတ်ကြရာ အတိတ်, အနာဂတ်ကာလ၌ မည်သို့သောယုံမှားမှုမျိုးဖြစ်တတ်သည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာအတိုင်း ဖော်ပြပါ။

အတိတ်ကာလ၌ ယုံမှားမှု ဖြစ်ပုံ ၅-ပါး

- (၁) ငါသည် လွန်လေပြီးသောအတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်ခဲ့လေသလော၊
- (၂) ငါသည် လွန်လေပြီးသောအတိတ်ကာလ၌ မဖြစ်ခဲ့လေသလော၊
- (၃) ငါသည် လွန်လေပြီးသောအတိတ်ကာလ၌ အဘယ်သို့သောအမျိုးအစား ဖြစ်ခဲ့လေသနည်း၊
- (၄) ငါသည် လွန်လေပြီးသောအတိတ်ကာလ၌ အဘယ်သို့သောအခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခဲ့လေသနည်း၊
- (၅) ငါသည် လွန်လေပြီးသောအတိတ်ကာလ၌ အဘယ်သို့သော အမျိုးအစားဖြစ်ပြီးလျှင် အဘယ်သို့သောအမျိုးအစား ဆက်လက်၍ ဖြစ်ခဲ့လေသနည်း၊

အနာဂတ်ကာလ၌ ယုံမှားမှု ဖြစ်ပုံ ၅-ပါး

- (၁) ငါသည် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့လော၊
- (၂) ငါသည် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ မဖြစ်လတ္တံ့လော၊
- (၃) ငါသည် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ အဘယ်သို့သောအမျိုးအစား ဖြစ်လတ္တံ့နည်း၊
- (၄) ငါသည် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ အဘယ်သို့သောအခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်လတ္တံ့နည်း၊
- (၅) ငါသည် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ အဘယ်သို့သော အမျိုးအစားဖြစ်ပြီးလျှင် အဘယ်သို့သော အမျိုးအစား ဆက်လက်၍ ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။

-
- ၇။ သွားဆဲကာလဝယ် ဝိပဿနာရှုရာ၌ ခြေတစ်လှမ်းကို အပိုင်း ၆-ပိုင်းခွဲကာ ပိုင်းခြားပြပြီးလျှင်၊ ပထမပိုင်း၌ လက္ခဏာသုံးပါးတင်၍ ဆင်ခြင်ရှုမှတ်ပုံကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

(၁၉၉၅)

- ၈။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ စသော အတွင်းအာယတန ၆-ပါးကို လူနေဆိတ်သုဉ်းသော ရွာပျက်ကြီးကဲ့သို့ ထင်ပေါ်လာအောင် ရှုမြင်နိုင်သော ဝိပဿနာယောဂီသည် အဘယ်ဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်နေပါသနည်း။ (၁၉၉၂-၂)

- ၉။ ‘သံယောဇဉ်လွန်းတင်သည့်ကြိုး’ဟု ဆိုရိုးပြုကြရာ၌ သံယောဇဉ်-ဟူသည် အဘယ်သို့သောတရားမျိုးဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြ၍၊ ‘မနာလိုခြင်း ဝန်တိုကင်း လက်ငင်းချမ်းသာမည်’ဟူသော အဆုံးအမအတိုင်း ဝန်တိုခြင်းကင်းအောင် ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန်အတွက် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လာသော ဝန်တိုခြင်းတရားများကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါ။

သံယောဇဉ်-ဟူသည်

ဘဝသစ်ခန္ဓာတို့နှင့် ဘဝဟောင်းခန္ဓာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးနှင့် ကံကိုလည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲနှင့် သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း ယှဉ်စေတတ်သောကြောင့် ရူပရာဂစသော ၁၀-ပါးသောတရားတို့ကို သံယောဇဉ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုသံယောဇဉ်တို့ ရှိသမျှကာလပတ်လုံး ခန္ဓာအကျိုး ဆင်းရဲဒုက္ခတို့၏ပြတ်စဲခြင်း မည်သည် မရှိပေ။ ထို ၁၀-ပါးတို့တွင် ရူပရာဂ အရူပရာဂ မာန ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာ ဤ ၅-ပါးတို့သည် အထက်ဗြဟ္မာလောက၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောခန္ဓာတို့နှင့် ဖြစ်ပြီးသောခန္ဓာတို့ကို ယှဉ်စေတတ်သောကြောင့် ဥဒ္ဓဘာဂိယသံယောဇဉ် မည်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာမရာဂ ပဋိယ ဟူသော ဤ ၅-ပါးတို့သည် အောက်ကာမလောက၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောခန္ဓာတို့နှင့် ဖြစ်ပြီးသောခန္ဓာတို့ကို ယှဉ်စေတတ်သောကြောင့် အဓောဘာဂိယသံယောဇဉ် မည်၏။

ဝန်တိုခြင်းတရားများ

အာဝါသမစ္ဆရိယ၊ ကုလမစ္ဆရိယ၊ လာဘမစ္ဆရိယ၊ ဓမ္မမစ္ဆရိယ၊ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ ဟူသော နေရာကျောင်း စသည်တို့၌ သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကို သည်း မခံနိုင်ခြင်းသဘောသည် ဝန်တိုခြင်းတရား မစ္ဆရိယ ၅-ပါး မည်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (တတိယဆင့်) မေးခွန်းဟောင်းနှင့် အဖြေများ

၁၈၃

၁၀။ အဘယ်သို့သောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို (က) သတ္တက္ခတ္ထုပရမသောတာပန် (ခ) ဧကဗီဇိသောတာပန်ဟု ခေါ်ဆိုရသည်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ပေါ်လွင်အောင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပါ။

(က) သတ္တက္ခတ္ထုပရမသောတာပန်

ပထမမဂ်ပညာကို နှံ့သောဝိပဿနာဖြင့် ပွားစေ၍ လာခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နှံ့သောဣန္ဒြေရှိသော်လည်း ၇-ကြိမ် အတိုင်းအရှည်သာလျှင် ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော သတ္တက္ခတ္ထုပရမသောတာပန် မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သုဂတိဘဝတို့၌ ၇-ကြိမ် ကျင်လည်၍ ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြု၏။ (လူနတ်ဟူသော ကာမသုဂတိ၌ ၇-ဘဝလုံး သောတာပန်အဖြစ် ကျင်လည်၍ ၇-ခုမြောက်ဘဝ၌ အထက်မဂ်၊ ဖိုလ် ၃-ဆင့်ကို အစဉ်အတိုင်းတက်၍ ရဟန္တာဖြစ်၏။)

(ခ) ဧကဗီဇိသောတာပန်

ပထမမဂ်ပညာကို ထက်သောဝိပဿနာဖြင့် ပွားစေ၍ လာခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထက်သောဣန္ဒြေရှိသည် ဖြစ်၍ ဘဝမျိုးစေ့တစ်ခုသာ ရှိသော ဧကဗီဇိသောတာပန် မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ခုသော လူ၊ နတ်ကိုသာလျှင် ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထိုဘဝ၌ ပင် ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြု၏။ (ရဟန္တာဖြစ်၏။)

၂၀၁၆

၁။ ‘ငါ့မှာ အာရုံကင်းပြီ၊ ဘာအာရုံမှမရှိတော့ဘူး’ဟု ပြောဆိုခြင်းသည် အဘိဓမ္မာသဘောအရ ဖြစ်နိုင်/မဖြစ်နိုင် အာရမ္မဏပစ္စည်းကိုရ၍ ဥပမာနှင့်တကွ သုံးသပ်ပြပါ။
(၁၉၈၅-၂)

၂။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ-၌ ဝိညာဏ်(၆)မျိုးရှိရာ ‘မနောဝိညာဏ်အပြား’ကို ရေတွက်ပြ၍၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်က ရုပ်ကိုဖြစ်စေရန် မစွမ်းနိုင်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ဥပမာနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။ (၂၀၀၂-၄) (၁၉၉၉-၄)

- ၃။ ဥပါဒါန်သည် အဘယ်ဘဝတို့အား အဘယ်သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ခွဲခြား
 ဖြေဆို၍၊ ကာမဘဝ၌ မိမိနှင့်ယှဉ်သော အကုသိုလ်ကမ္မဘဝ၊ မိမိနှင့်မယှဉ်သော
 အကုသိုလ်ကမ္မဘဝတို့အား အဘယ်ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ဥပါဒါန်သည် ဘဝတို့အား ကျေးဇူးပြုပုံ

- (၁) ဥပါဒါန် ၄-ပါးသည် ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ၊ ကာမဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော
 အကုသိုလ်ကမ္မဘဝနှင့် ဥပပတ္တိဘဝတို့အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
 (၂) ဥပါဒါန် ၄-ပါးသည် ကာမဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော မိမိနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
 အကုသိုလ်ကမ္မဘဝအား ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊
 မဂ္ဂ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။
 (၃) ဥပါဒါန် ၄-ပါးသည် ကာမဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော မိမိနှင့် ဝိပွယုတ်ဖြစ်သော
 အကုသိုလ်ကမ္မဘဝအား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

- ၄။ ‘နည်းစုံရောပြွမ်း ဘဝစက်ဝန်း’ ဟု ဆိုကြရာ နည်း(၄)ပါး၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြ၍၊
 စတုတ္ထနည်းကိုသိသူသည် အဘယ်ကြောင့်၊ အဘယ်ဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်နိုင်သည်ကိုလည်း
 ဖြေဆိုပါ။

- (၁) **ဧကတ္တနည်း** = “အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ဖြစ်ကြသည်။ သင်္ခါရ
 ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်” ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် မျိုးစေ့
 မှ အညွန့်အညွှောက်စသည်ဖြင့် အပင်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်အစဉ်
 သန္တာန်၏မပြတ်စဲခြင်းကို သိသောနည်းသည် ဧကတ္တနည်း မည်၏။
 (၂) **နာနတ္တနည်း** = အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ မိမိ မိမိနှင့်ဆိုင်သော သဘောလက္ခဏာကို
 ပိုင်းခြား၍ သိသောနည်းသည် နာနတ္တနည်း မည်၏။
 (၃) **အဗျာပါရနည်း** = အဝိဇ္ဇာ၌ “သင်္ခါရတို့ကို ငါသည် ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏” ဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရ၌ “ဝိညာဏ်ကို ငါသည် ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏” ဟူ၍
 လည်းကောင်း ဤသို့ အစရှိသော ကြောင့်ကြဗျာပါရ မရှိခြင်းကို သိသောနည်း
 သည် အဗျာပါရနည်း မည်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (တတိယဆင့်) မေးခွန်းဟောင်းနှင့် အဖြေများ

၁၈၅

- (၄) ဧဝံဓမ္မတာနည်း = နို့ရည်မှနို့ခမ်းဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာစသောအကြောင်းတို့မှ သင်္ခါရစသည်တို့သာလျှင် ဖြစ်ခြင်းပေတည်း။ တစ်ပါးသောတရားတို့၏ဖြစ်ခြင်း မဟုတ်ဟု သိအပ်သောနည်းသည် ဧဝံဓမ္မတာနည်း မည်၏။

စတုတ္ထနည်းကို သိသူသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ အကျိုးကို သိခြင်းကြောင့် အဟေတုကဒိဋ္ဌိနှင့် အကိရိယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်နိုင်ပါသည်။

- ၅။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို ပြည့်စုံစေလိုသော သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်၏ ‘နာမ်မှစ၍ရှုနည်း’ကို သိသာရုံမျှ ဖြေဆို၍၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် နာမ်၏သာဓကအကြောင်း၊ အသာဓကအကြောင်းတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၇-၁) (၂၀၀၅-၁)

- ၆။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၏ အမည်ကွဲများကို ဖြေဆို၍၊ အဘယ်ဉာဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသူသည် အဘယ်ကြောင့် ‘စူဠသောတာပန်’ မည်ရသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (၁၉၉၄-၁)

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၏အမည်ကွဲများ

- (၁) ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ် (နာမ်ရုပ်တို့၏ တည်ကြောင်းတရားကို သိသောဉာဏ်)
- (၂) ယထာဘူတဉာဏ် (ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသောဉာဏ်)
- (၃) သမ္မာဒဿနဉာဏ် (မဖောက်မပြန် မှန်စွာမြင်သောဉာဏ်)
- (၄) နာမရူပပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် (နာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း သိမ်းဆည်းသောဉာဏ်)

- ၇။ နယဝိပဿနာဖြင့် အားထုတ်သော်လည်း နယဝိပဿနာ မပြည့်စုံသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ် အတွက် ‘ဣန္ဒြေထက်မြက်ကြောင်းတရား(၉)ပါး’တို့ကို ဖြေဆို၍၊ လျောက်ပတ်သည့် အာဝါသ၊ ဝေါစရ-စသော (၇)ပါးတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ‘သပ္ပါယ’ မည်ရသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။ (မှတ်စုနာ -၁၁၀)

ဣန္ဒြေထက်မြက်ကြောင်း ၉-ပါး

- (၁) ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသောရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ ကုန်ခြင်း(ပျက်ခြင်း)ကိုသာ ရှုခြင်း၊
- (၂) ရိုသေစွာ ရှုခြင်း၊

- (၃) မပြတ်ရှုခြင်း၊
- (၄) လျောက်ပတ်အောင် ရှုခြင်း၊
- (၅) သမာဓိ၏အကြောင်းနိမိတ်ကို မှတ်၍ယူခြင်း၊
- (၆) ဗောဇ္ဈင်တို့ကို လျော်စွာ ဖြစ်စေခြင်း၊
- (၇) ကိုယ်နှင့် အသက် မငဲ့ကွက်ခြင်း၊
- (၈) ပျင်းရိမှုမှထွက်မြောက်သော လုံ့လဖြင့် လွှမ်းမိုးစေခြင်း၊
- (၉) တရားမပြည့်စုံမီ ကြားကာလ၌ အဆုံးမသတ် မရပ်မနားခြင်း။

၈။ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်နှင့် အာဟာရပစ္စယတို့၏သဘောကို ရှင်းပြ၍၊ အဓိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းနေသောသန္ဓေသားအား မည်သည့်အာဟာရကိုရ၍ မည်သို့ရှင်သန်ရပ် တည်ရသည်ကိုလည်း ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။ (၁၉၈၃-၁)

အာဟာရသမုဋ္ဌာန်

ဥပါဒိန္နဖြစ်သော ကမ္မဇဘူတရုပ်ဟူသော အထောက်အပံ့ကိုရ၍ ထိုကမ္မဇဘူတ ရုပ်၌တည်၍ ဌိသို့ရောက်သောဩဇာက ဖြစ်ပေါ်စေအပ်သော အာဟာရဇရုပ် ၁၄-ပါးသည် အာဟာရသမုဋ္ဌာန် (အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သောတရား)ဟု ခေါ်သည်။

အာဟာရပစ္စယ

“အလုပ်အလွှေးပြုအပ်သော အာဟာရသည် ဤရုပ်ကိုယ်အား အာဟာရပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏”ဟု ဤသို့ဟောတော်မူထားသော စတုသမုဋ္ဌာန်ကရုပ်သည် အာဟာရပစ္စယ(အာဟာရအထောက်အပံ့ရှိသောတရား)ဟု ခေါ်သည်။

၉။ သက်တမ်းတစ်ရာရှိသောအမျိုးသမီးတစ်ဦးအတွက် (က) အလှဆုံးအရွယ်၊ (ခ)အား အရှိဆုံးအရွယ်၊ (ဂ) ဉာဏ်အထက်ဆုံးအရွယ်တို့ကို သတ်မှတ်ပြ၍၊ သွားခြင်းဣရိယာ ပုထ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသည့်ယောဂီအား သွားဆဲကာလ၊ အရှိန်လွှတ်ဆဲကာလတို့၌ ဖြစ်သော ဓါတ်ကြီး(၄)ပါးတို့၏အခြေအနေတို့ကိုလည်း ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။
(၁၉၈၆-၁) (၁၉၈၇-၁)

၁၀။ ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်ပွားများရာ၌ (က) တဏှာ-ဒိဋ္ဌိ မကွာသောရှုပွားနည်း (ခ) တဏှာ-ဒိဋ္ဌိ ကွာသောရှုပွားနည်းတို့ကို ‘အရိယဝံသကထာ’ လာသည့်နည်းအတိုင်း ဖြေဆို၍၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပစ္စဝေက္ခဏာ(၅)ပါးကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

‘အရိယဝံသကထာ’လာ ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ပွားများရာ၌ (က) တဏှာ-ဒိဋ္ဌိ မကွာသောရှုပွားနည်း နှင့် (ခ) တဏှာ-ဒိဋ္ဌိ ကွာသောရှုပွားနည်း

(က) ‘ငါ ဝိပဿနာရှု၏။ ငါ၏ဝိပဿနာရှုမှု (ငါ၏ဝိပဿနာ)’ဟု စွဲယူသော ယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွါခြင်းမည်သည် မဖြစ်သေးချေ။ ‘ငါသည် ဝိပဿနာရှုခြင်း ဌာ စွမ်းနိုင်၏’ဟု ဤသို့ ဝိပဿနာရှုခြင်းကို သာယာသောယောဂီအား ငြိကပ်သော တဏှာကို ပယ်ခွါခြင်းမည်သည် မဖြစ်သေးချေ။

(ခ) စင်စစ်သော်ကား ‘သင်္ခါရတရားတို့သည်သာလျှင် သင်္ခါရတရားတို့ကို ရှုကုန်၏၊ သုံးသပ်ကုန်၏၊ ဆုံးဖြတ်ကုန်၏၊ ပိုင်းခြားကုန်၏’ဟုယူသော ယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွါခြင်းသည်၊ ငြိကပ်သောတဏှာကို ပယ်ခွါခြင်းမည်သည် ဖြစ်၏။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ၅-ပါး

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်-

- (၁) ရပြီးသောမဂ်ကို ဆင်ခြင်၏ = မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ၊
- (၂) ရပြီးသောဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်၏ = ဖလပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ၊
- (၃) ပယ်ပြီးသောကိလေသာကို ဆင်ခြင်၏ = ပဟိနကိလေသပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ၊
- (၄) ကြွင်းကိလေသာကို ဆင်ခြင်၏ = အဝသိဋ္ဌကိလေသပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ၊
- (၅) နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်၏ = နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ဟူ၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ၅-ဝိထိ ဖြစ်၏။

